

శ్రీ మహాదేవ ఉవాచ

దేవదేవ జగద్వ్యాపిన్ జగదీశ జగన్మయః ।
సర్వేషామపి భావానాం త్వమాత్మా హేతురీశ్వరః । 4

అద్యంతావస్య యన్మధ్యమిదమన్యదహం బహిః ।
యతోఽవ్యయస్య నైతాని తత్సత్యం బ్రహ్మ చిదృవాన్ । 5

తవైవ చరణాంభోజం శ్రేయస్కామా నిరాశిషః ।
విస్సృజ్యోభయతః సంగం మునయః సముపాసతే । 6

త్వం బ్రహ్మ పూర్ణమమృతం విగుణం విశోకమ్
ఆనందమాత్రమవికారమనన్యదన్యత్ ।
విశ్వస్య హేతురుదయస్థితిసంయమానామ్
ఆత్మేశ్వరశ్చ తదపేక్షతయానపేక్షః । 7

ఏకస్త్వమేవ సదసద్వయమద్వయం చ
స్వర్ణం కృతాకృతమివేహ న వస్తుభేదః ।
అజ్ఞానతస్త్వయి జనైర్విహితో వికల్పో
యస్మాద్గుణైర్వ్యతికరో నిరుపాధికస్య । 8

త్వాం బ్రహ్మ కేచిదవయంత్యుత ధర్మమేకే
వీకే పరం సదసతోః పురుషం పరేశమ్ ।
అన్యేఽవయంతి నవశక్తియుతం పరం త్వామ్
కేచిన్మహాపురుషమవ్యయమాత్మతంత్రమ్ । 9

నాహం పరాయుర్పషయో న మరీచిముఖ్యా
జానంతి యద్విరచితం ఖలు సత్త్వసర్గాః ।
యన్మాయయా ముషితచేతస తఃశ దైత్య-
మర్త్యాదయః కిముత శశ్వదభద్రవృత్తాః । 10

స త్వం సమీహితమదః స్థితిజన్మనాశం
భూతేహితం చ జగతో భవబంధమోక్షైః ।
వాయుర్యథా విశతి ఖం చ చరాచరాఖ్యమ్
సర్వం తదాత్మకతయావగమోఽవరుంత్యే । 11

అవతారా మయా దృష్టా రమమాణస్య తే గుణైః ।
సోఽహం తద్రష్టమిచ్ఛామి యత్తే యోషిద్యపుర్వతమ్ । 12

యేన సమ్మోహితా దైత్యాః పాయితాశ్చామృతం సురాః ।
తద్దిదృక్షవ ఆయాతాః పరం కౌతూహలం హి నః । 13

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఏవమభ్యర్థితో విష్ణుర్భగవాన్ శూలపాణినా ।
ప్రహస్య భావగంభీరం గిరిశం ప్రత్యభాషత । 14

శ్రీ భగవానువాచ

కౌతూహలాయ దైత్యానాం యోషిద్యేషో మయా ధృతః ।
పశ్యతా సురకార్యాణి గతే పీయూష భాజనే । 15

తత్తేఽహం దర్శయిష్యామి దిదృక్షోః సురసత్తమ ।
కామినాం బహు మంతవ్యం సంకల్ప ప్రభవోదయమ్ । 16

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇతి బ్రువాణో భగవాంస్తత్రైవాంతరధీయత ।
సర్వతశ్చారయంశ్చక్షుర్భవ ఆస్తే సహోమయా । 17

తతో దదర్శోపవనే వరస్త్రియమ్
విచిత్రపుష్పౌరుణపల్లవద్రుమే ।
విక్రీడతీం కందుకలీలయా లసత్
దుకూలపర్యస్తనితంబమేఖలామ్ । 18

ఆవర్తనోద్వర్తనకంపితస్తన-
ప్రకృష్టహారోరుభరైః పదే పదే ।
ప్రభజ్యమానామివ మధ్యతశ్చలత్
పదప్రవాళం నయతీం తతస్తతః । 19

దిక్షు భ్రమత్కందుకచాపలైర్భృశమ్
ప్రోద్విగ్న తారాయతలోలలోచనామ్ ।
స్వకర్ణవిభ్రాజితకుండలోల్లసత్
కపోలనీలాలకమండితాననామ్ । 20

శ్లథద్దుకూలం కబరీం చ విచ్యుతామ్
సన్నహ్యతీం వామకరేణ వల్గునా ।

వినిఘ్నతీమన్యకరేణ కందుకం
విమోహయంతీం జగదాత్మమాయయా । 21

తాం వీక్ష్య దేవ ఇతి కందుకలీలయేషద్
వ్రీడాస్సుటస్మితవిస్పృష్టకటాక్షముష్టః ।
స్త్రీప్రేక్షణప్రతిసమీక్షణవిహ్వలాత్మా
నాత్మనమంతిక ఉమాం స్వగణాంశ్చ వేద । 22

తస్యాః కరాగ్రాత్ స తు కందుకో యదా
గతో విదూరం తమనువ్రజంత్యాః ।
వాసస్యసూత్రం లఘు మారుతో ఓ హరద్
భవస్య దేవస్య కిలానుపశ్యతః । 23

వీవం తాం రుచిరాపాంగీం దర్శనీయాం మనోరమామ్ ।
దృష్ట్వా తస్యాం మనశ్చక్రే విషజ్జంత్యాం భవః కిల । 24

తయాపహృతవిజ్ఞానస్తత్కృతస్మరవిహ్వలః ।
భవాన్యా అపి పశ్యంత్యా గతహ్రీస్తత్పదం యయౌ । 25

సా తమాయాంతమాలోక్య వివస్త్రా వ్రీడితా భృశమ్ ।
నిలీయమానా వృక్షేషు హసంతి నాన్వతిష్ఠత । 26

తామన్వగచ్ఛద్భగవాన్ భవః ప్రముషితేంద్రియః ।
కామస్య చ వశం నీతః కరేణుమివ యూథపః । 27

సోఽనువ్రజ్యాతివేగేన గృహీత్వానిచ్ఛతీం స్త్రియమ్ ।
కేశబంధ ఉపానీయ బాహుభ్యాం పరిషస్వజే । 28

సోపగూఢా భగవతా కరిణా కరిణీ యథా ।
ఇతస్తతః ప్రసర్పంతి విప్రకీర్ణ శిరోరుహాః । 29

ఆత్మానం మోచయిత్వాంగ సురర్షభభుజాంతరాత్ ।
ప్రాద్రవత్సా పృథుశ్రోణీ మాయా దేవవినిర్మితా । 30

తస్యాసౌ పదవీం రుద్రో విష్ణోరద్భుతకర్మణః ।
ప్రత్యపద్యత కామేన వైరిణేవ వినిర్జితః । 31

తస్యానుధావతో రేతశ్చస్కందామోఘరేతసః ।
ఘ్నీణో యూథపస్యేవ వాసితామనుధావతః । 32

యత్ర యత్రాపతన్మహ్యం రేతస్తస్య మహాత్మనః ।
తాని రూప్యస్య హేమ్నశ్చ క్షేత్రాణ్యాసన్ మహీపతే । 33

సరిత్సరస్సు శైలేషు వనేషూపవనేషు చ ।
యత్ర క్వ చాసన్ ఋషయస్తత్ర సన్నిహితో హరః । 34

స్కన్నే రేతసి సోఽపశ్యదాత్మానం దేవమాయయా ।
జడీకృతం నృపశ్రేష్ఠ స న్యవర్తత కశ్మలాత్ । 35

అథావగతమాహాత్ప్య ఆత్మనో జగదాత్మనః ।
అపరిజ్ఞేయవీర్యస్య న మేనే తదు హాద్భుతమ్ । 36

తమవిక్లబమవ్రీడమాలక్ష్య మధుసూదనః ।
ఉవాచ పరమప్రీతో బిభ్రత్ స్వాం పౌరుషీం తనుమ్ । 37

శ్రీభగవానువాచ

దిష్ట్వా త్వం విబుధశ్రేష్ఠ స్వాం నిష్ఠామాత్మనా స్థితః ।
యన్మే స్త్రీరూపయా స్వైరం మోహితోఽప్యంగ మాయయా । 38

కో ను మేఽతితరేన్మాయాం విషక్తస్త్యదృతే పుమాన్ ।
తాంస్తాన్విస్సృజతీం భావాన్ దుస్తరామకృతాత్మభిః । 39

సేయం గుణమయీ మాయా న త్వామభిభవిష్యతి ।
మయా సమేతా కాలేన కాలరూపేణ భాగశః । 40

శ్రీ శుక ఉవాచ

వీవం భగవతా రాజన్ శ్రీవత్సాంకేన సత్కృతః ।
ఆమంత్ర్య తం పరిక్రమ్య సగణః స్వాలయం యయౌ । 41

ఆత్మాంశభూతాం తాం మాయాం భవానీం భగవాన్ భవః ।
శంసతామృషిముఖ్యానాం ప్రీత్యాచష్టాథ భారత । 42

అపి వ్యపశ్యస్త్యమజస్య మాయామ్
పరస్య పుంసః పరదేవతాయాః ।

అహం కలానామృషభో విముహ్యే
యయావశోఽ న్యే కిముతాస్వతంత్రాః । 43

యం మామపృచ్ఛస్త్వముపేత్య యోగాత్
 సమాసహస్రాంత ఉపారతం వై ।
 స ఏవ సాక్షాత్పురుషః పురాణో
 న యత్ర కాలో విశతే న వేదః । 44

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇతి తేఽభిహితస్తాత విక్రమః శార్ఙ్గధన్వనః ।
 సింధోర్నిర్మథనే యేన ధృతః పృష్ఠే మహాచలః । 45

ఏతస్మహుః కీర్తయతోఽనుశృణ్వతో
 న రిష్యతే జాతు సముద్యమః క్వచిత్ ।
 యదుత్తమశ్లోకగుణానువర్ణనం
 సమస్తసంసారపరిశ్రమాపహమ్ । 46

అసదవిషయమంఘ్రిం భావగమ్యం ప్రపన్నాన్
 అమృతమమరవర్యానాశయత్ సింధుమధ్యమ్ ।
 కపటయువతివేషో మోహయన్ యః సురారీన్
 తమహముపస్మతానాం కామపూరం నతోఽస్మి । 47

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః (12)

13 - అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

మనుర్వివస్వతః పుత్రః శ్రాద్ధదేవ ఇతి శ్రుతః ।
 సప్తమో వర్తమానో యస్తదపత్యాని మే శృణు । 1

ఇక్ష్వాకుర్నభగశ్చైవ ధృష్టః శర్యాతిరేవ చ ।
 నరిష్యంతోఽథ నాభాగః సప్తమో దిష్ట ఉచ్యతే । 2

కరూషశ్చ పృషడ్దశ్చ దశమో వసుమాన్ స్మృతః ।
 మనోర్వైవస్వతస్యైతే దశపుత్రాః పరంతప । 3

ఆదిత్యా వసవో రుద్రా విశ్వేదేవా మరుద్గణాః ।
 అశ్వినావృభవో రాజన్నిండ్రస్తేషాం పురందరః । 4

కశ్యపోఽత్రిర్వసిష్ఠశ్చ విశ్వామిత్రోఽథ గౌతమః ।
 జమదగ్నిర్పరద్వాజ ఇతి సప్తర్షయః స్మృతాః । 5

అత్రాపి భగవజ్జన్మ కశ్యపాదదితేరభూత్ ।
 ఆదిత్యానామవరజో విష్ణుర్వామనరూపధృక్ । 6

సంక్షేపతో మయోక్తాని సప్త మన్వంతారాణి తే ।
 భవిష్యాణ్యథ వక్ష్యామి విష్ణోః శక్త్యాన్వితాని చ । 7

వివస్వతశ్చ ద్వే జాయే విశ్వకర్మసుతే ఉభే ।
 సంజ్ఞా ఛాయా చ రాజేంద్ర యే ప్రాగభిహితే తవ । 8

తృతీయాం బడబామేకే తాసాం సంజ్ఞాసుతాస్త్రయః ।
 యమో యమీ శ్రాద్ధదేవశ్చాయాయాశ్చ సుతాన్ శృణు । 9

సావర్ణిస్తపతీ కన్యా భార్యా సంవరణస్య యా ।
 శనైశ్చరస్తృతీయోఽభూదశ్వినౌ బడబాత్మజౌ । 10

అష్టమేఽంతర ఆయాతే సావర్ణిర్పవితా మనుః ।
 నిర్మోకవిరజస్కాద్యాః సావర్ణితనయా నృప । 11

తత్ర దేవాః సుతపసో విరజా అమృతప్రభాః ।
 తేషాం విరోచనసుతో బలిరింద్రో భవిష్యతి । 12

దత్త్యేమాం యాచమానాయ విష్ణవే యః పదత్రయమ్ ।
 రాద్ధమింద్రపదం హిత్వా తతః సిద్ధిమవాప్స్యతి । 13

యోఽసా భగవతా బద్ధః ప్రీతేన సుతలే పునః ।
 నివేశితోఽథికే స్వర్గాదధునాస్తే స్వరాడివ । 14

గాలవో దీప్తిమాన్ రామో ద్రోణపుత్రః కృప స్తథా ।
 ఋష్యశృంగః పితాస్మాకం భగవాన్ బాదరాయణః । 15

ఇమే సప్తర్షయస్తత్ర భవిష్యంతి స్వయోగతః ।
ఇదానీమాసతే రాజన్ స్వే స్వ ఆశ్రమమండలే । 16

దేవగుహ్యోత్ సరస్వత్వాం సార్యభౌమ ఇతి ప్రభుః ।
స్థానం పురందరాద్భుత్వా బలయే దాస్యతీశ్వరః । 17

నవమో దక్షసావర్ణిర్మనుర్వరుణసంభవః ।
భూతకేతుర్దిప్తకేతురిత్యాద్యాస్తత్పుతా నృపాః । 18

పారా మరీచిగర్భాద్యా దేవా ఇంద్రోఽదుభుతః స్మృతః ।
ద్యుతిమత్రముఖా స్తత్ర భవిష్యంత్యుషయస్తతః । 19

ఆయుష్మతోఽముచారాయామృషభో భగవత్కలా ।
భవితా యేన సంరాద్ధాం త్రిలోకీం భోక్ష్యతేఽదుభుతః । 20

దశమో బ్రహ్మసావర్ణిరుపశ్లోకసుతో మహాన్ ।
తత్పుతా భూరిషేణాద్యా హవిష్మత్రముఖా ద్విజాః । 21

హవిష్మాన్ సుకృతిః సత్యో జయో మూర్తిస్తదా ద్విజాః ।
సువాసనవిరుద్ధాద్యా దేవాః శంభుః సురేశ్వరః । 22

విష్యక్సేనో విషూచ్యాం తు శంభోః సఖ్యం కరిష్యతి ।
జాతః స్వాంశేన భగవాన్ గృహీ విశ్వసృజో విభుః । 23

మనుర్వై ధర్మసావర్ణిరేకాదశమ ఆత్మవాన్ ।
అనాగతాస్తత్పుతాశ్చ సత్యధర్మాదయో దశ । 24

విహంగమాః కామగమా నిర్వాణరుచయః సురాః ।
ఇంద్రస్తు వైధృతస్తేషామృషయశ్చారుణాదయః । 25

ఆర్యకస్య సుతస్తత్ర ధర్మసేతురితి స్మృతః ।
వైధృతాయాం హరేరంశస్త్రిలోకీం ధారయిష్యతి । 26

భవితా భద్రసావర్ణీ రాజన్ ద్వాదశమో మనుః ।
దేవవానుపదేవశ్చ దేవశ్రేష్ఠాదయః సుతాః । 27

ఋతుధామా చ తత్రేంద్రో దేవాశ్చ హరితాదయః ।
ఋషయశ్చ తపోమూర్తిస్తపస్వ్యాగ్నిధ్రకాదయః । 28

స్వధామాభ్యో హరేరంశః సాధయిష్యతి తన్మనోః ।
అంతరం సత్యసహసః సూన్యతాయాః సుతో విభుః । 29

మనుస్త్రయోదశో భావ్యో దేవసావర్ణిరాత్మవాన్ ।
చిత్రసేనవిచిత్రాద్యా దేవసావర్ణి దేహజాః । 30

దేవాః సుకర్మసుత్రామసంజ్ఞా ఇంద్రో దివస్పతిః ।
నిర్మోకతత్త్వదర్భాద్యా భవిష్యంత్యుషయస్తదా । 31

దేవహోత్రస్య తనయ ఉపహర్తా దివస్పతేః ।
యోగేశ్వరో హరేరంశో బృహత్యాం సంభవిష్యతి । 32

మనుర్వా ఇంద్రసావర్ణిశ్చతుర్దశమ విష్యతి ।
ఉరుగంభీరబుద్ధ్యాద్యా ఇంద్రసావర్ణివీర్యజాః । 33

పవిత్రాశ్చాక్షుషా దేవాః శుచిరింద్రో భవిష్యతి ।
అగ్నిర్బాహుః శుచిశ్చుద్ధో మాగధాద్యాస్తపస్వినః । 34

సత్రాయణస్య తనయో బృహద్భానుస్తదా హరిః ।
వితానాయాం మహారాజ క్రియాతంతూన్ వితాయితా । 35

రాజంశ్చతుర్దశైతాని త్రికాలానుగతాని తే ।
ప్రోక్తాన్యేభిర్మితః కల్పో యుగసాహస్రపర్యయః । 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః (13)

14 - అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

మన్వంతరేషు భగవన్ యథా మన్వాదయస్త్విమే ।
యస్మిన్ కర్మణి యే యేన నియుక్తాస్తద్వదస్య మే । 1

ఋషిరువాచ

మనవో మనుషుత్రాశ్చ మునయశ్చ మహీపతే ।
ఇంద్రాః సురగణాశ్చైవ సర్వే పురుషశాసనాః । 2

యజ్ఞాదయో యాః కథితాః పౌరుష్యస్తనవో నృప ।
మన్వాదయో జగద్యాత్రాం నయంత్యాభిః ప్రచోదితాః । 3

చతుర్యుంగాతే కాలేన గ్రస్తాన్ శ్రుతిగణాన్ యథా ।
తపసా ఋషయోఽపి పశ్యన్ యతో ధర్మః సనాతనః । 4

తతో ధర్మం చతుష్పాదం మనవో హరిణోదితాః ।
యుక్తాః సంచారయంత్యద్ధా స్వే స్వే కాలే మహీం నృప । 5

పాలయంతి ప్రజాపాలా యావదంతం విభాగశః ।
యజ్జభాగభుజో దేవా యే చ తత్రాన్వితాశ్చ తైః । 6

ఇంద్రో భగవతా దత్తాం తైలోక్యశ్రియముర్జితామ్ ।
భుంజానః పాతి లోకాంస్త్రీన్ కామం లోకే ప్రవర్షతి । 7

జ్ఞానం చానుయుగం బ్రూతే హరిః సిద్ధస్వరూపధృక్ ।
ఋషిరూపధరః కర్మయోగం యోగేశరూపధృత్ । 8

సర్గం ప్రజేశరూపేణ దస్యాన్ హన్యాత్ స్వరాడ్వపుః ।
కాలరూపేణ సర్వేషామభావాయ పృథగ్గుణః । 9

స్తూయమానో జనైరేభిర్మాయయా నామరూపయా ।
విమోహితాత్మభిర్నానాదర్శనైర్న చ దృశ్యతే । 10

వీతత్కల్పవికల్పస్య ప్రమాణం పరికీర్తితమ్ ।
యత్ర మన్వంతరాణ్యాహుశ్చతుర్దశ పురావిదః । 11

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే చతుర్దశోఽధ్యాయః (14)

15 - అథ పంచదశోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

బలేః పదత్రయం భూమేః కస్మాద్దరిరయాచత ।
భూత్వేశ్వరః కృపణవల్లబ్ధార్థోఽపి బబంధ తమ్ । 1

వీతద్వేదితుమిచ్ఛామో మహత్కౌతూహలం హి నః ।
యజ్ఞేశ్వరస్య పూర్ణస్య బంధనం చాప్యనాగసః । 2

శ్రీ శుక ఉవాచ

పరాజిత శ్రీరసుభిశ్చ హాపిత్
హింద్రేణ రాజన్ భృగుభిః స జీవితః ।

సర్వాత్మనా తానభజద్భృగూన్ బలిః
శిష్యో మహాత్మార్థనివేదనేన । 3

తం బ్రాహ్మణా భృగవః ప్రీయమాణాః
అయాజయన్ విశ్వజితా త్రిణాకమ్ ।
జిగీషమాణం విధినాభిషిచ్య
మహాభిషేకేన మహానుభావాః । 4

తతో రథః కాంచనపట్టనద్ధో
హయాశ్చ హర్యశ్వతురంగవర్ణాః ।
ధ్వజశ్చ సింహేన విరాజమానో
హుతాశనాదాస హవిర్చిరిష్టాత్ । 5

ధనుశ్చ దివ్యం పురటోపనద్దం
తూణావరిక్తై కవచం చ దివ్యమ్ ।

పితామహస్తస్య దదౌ చ మాలామ్
అమ్లానపుష్పాం జలజం చ శుక్రః । 6

ఏవం స విప్రార్జితయోధనార్థః
తైః కల్పితస్వస్త్వయనోఽథ విప్రాన్ ।
ప్రదక్షిణీకృత్య కృతప్రణామః
ప్రప్లోదమామంత్ర్య నమశ్చకార । 7

అథారుహ్య రథం దివ్యం భృగుదత్తం మహారథః ।
సుస్రగరోఽథ సన్నహ్య ధన్వీ ఖడ్గీ ధృతేషుధిః । 8

హేమాంగదలసద్భాపలః స్ఫురన్మకరకుండలః ।
రరాజ రథమారూఢో ధిష్ణ్యస్త ఇవ హవ్యవాట్ । 9

తుల్యైశ్వర్యబలశ్రీభిః స్వయూత్తైర్దైత్యయూథపైః ।
సిబద్భిరివ ఖం దృగ్భిర్లహద్భిః పరిధీనివ । 10

వృతో వికర్షన్మహాతీమాసురీం ధ్వజినీం విభుః ।
యయావింద్రపురీం స్వృద్ధాం కంపయన్నివ రోదసీ । 11

రమ్యాముపవనోద్యావైః శ్రీమద్భిర్మందనాదిభిః ।
కూజద్విహాంగమిథునైర్గాయన్మత్తమధువ్రతైః । 12

ప్రవాళఫలపుష్పీరు భారశాఖామరద్రువైః ।
హంససారసచక్రాహ్వాకారండవకులాకులాః ।
నలినో యత్ర క్రీడంతి ప్రమదాః సురసేవితాః । 13

ఆకాశగంగాయా దేవ్యా వృతాం పరిఖభూతయా ।
ప్రాకారేణాగ్నివర్ణేన సాట్టాలేనోన్నతేన చ । 14

రుక్మపట్టకపాటైశ్చ ద్వారైః స్ఫటికగోపురైః ।
ఋష్యాం విభక్తప్రపథాం విశ్వకర్మవినిర్మితామ్ । 15

సభాచత్వరరథ్యాధ్యాం విమానైర్వృద్భుదైర్యుతామ్ ।
శృంగాటకైర్మణిమయైర్వజ్రవిద్రుమవేదిభిః । 16

యత్ర నిత్యవయోరూపాః శ్యామా విరజవాససః ।
భ్రాజంతే రూపవన్నార్యో హ్యర్చిర్చిరివ వహ్నయః । 17

సురస్త్రీకేశవిభ్రష్టనవసౌగంధికస్రజామ్ ।
యత్రామోదముపాదాయ మార్గ ఆనాతి మారుతః । 18

హేమజాలాక్షనిర్గచ్ఛద్దూమేనాగురుగంధినా ।
పాండురేణ ప్రతిచ్ఛన్నమార్గే యాంతి సురస్త్రీయః । 19

ముక్తావితానైర్మణిహేమకేతుభిః
నానాపతాకావలభీభిరాప్సతామ్ ।
శిఖండిపారావతభృంగనాదితాం
వైమానికస్త్రీకలగీతమంగళామ్ । 20

మృదంగశంఖానకదుందుభిస్వనైః
సతాళవీణామురజర్షి వేణుభిః ।
నృత్యైః సవాద్యైరుపదేవగీతకైః
మనోరమాం స్వప్రభయా జితప్రభామ్ । 21

యాం న ప్రజంత్యధర్మిస్యాః ఖలా భూతద్రుహః శతాః ।
మానినః కామినో లుబ్ధాః వీభిర్హినా ప్రజంతి యత్ । 22

తాం దేవధానీం స వరూఢినీపతిః
బహిః సమంతాద్రురుధే పృతన్యయా ।
ఆచార్యదత్తం జలజం మహోస్వనం
దధ్మా ప్రయుంజన్ భయమింద్ర యోషితామ్ । 23

మఘవాంతమభిప్రేత్య బలేః పరమముద్యమమ్ ।
సర్వదేవగణోపేతో గురుమేతదువాచ హా । 24

భగవన్నుద్యమో భూయాన్ బలేర్నః పూర్వవైరిణః ।
అవిషహ్యామిమం మన్యే కేనాసీత్తేజసోర్జితః । 25

వైనం కశ్చిత్కుతో వాపి ప్రతివ్యోధుమధీశ్వరః ।
పిబన్నివ ముఖేనేదం లిహన్నివ దిశో దశ ।
దహన్నివ దిశో దృగ్భిః సంవర్తాగ్నిరివోత్థితః । 26

బ్రూహి కారణమేతస్య దుర్దర్శత్వస్య మద్రిపోః ।
ఓజః సహో బలం తేజో యత ఏతత్సముద్యమః । 27

గురు రువాచ

జానామి మఘవన్ శత్రోరున్నతేరస్య కారణమ్ ।
 శిష్యాయోపభృతం తేజో భృగుభిర్బ్రహ్మవాదిభిః । 28

భవద్విధో భవాన్వాపి వర్ణయిత్వేశ్వరం హరిమ్ ।
 నాస్య శక్తః పురః స్థాతుం కృతాంతస్య యథా జనాః । 29

తస్మాన్నిలయముత్పజ్య యూయం సర్వే త్రివిష్టపమ్ ।
 యాత కాలం ప్రతీక్షంతో యతః శత్రోర్విపర్యయః । 30

ఏష విప్రబలోదర్కః సంప్రత్యార్జితవిక్రమః ।
 తేషామేవావమానేన సానుబంధో వినంక్ష్యతి । 31

ఏవం సుమంత్రితార్థాస్తే గురుణార్థానుదర్శినా ।
 హిత్వా త్రివిష్టపం జగ్ముర్గీర్వాణాః కామరూపిణః । 32

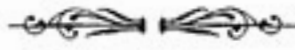
దేవేష్వథ విలీనేషు బలిర్యెరోచనః పురీమ్ ।
 దేవధానీమధిస్థాయ వశం నిన్యే జగత్తయమ్ । 33

తం విశ్వజయినం శిష్యం భృగవః శిష్యవత్సలాః ।
 శతేన హయమేధానామనువ్రతమయాజయన్ । 34

తతస్తదనుభావేన భువనత్రయవిశ్రుతామ్ ।
 కీర్తిం దిక్షు వితన్వానః స రేజ ఉడురాడివ । 35

బుభుజే చ శ్రియం స్పృధ్ధాం ద్విజదేవోపలంభితామ్ ।
 కృతకృత్యమివాత్మనం మన్యమానో మహామనాః । 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే పంచదశోఽధ్యాయః (15)

16 - అథ షోడశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఏవం పుత్రేషు నష్టేషు దేవమాతాదితిస్తదా ।
 హృతే త్రివిష్టపే దైత్యైః పర్యతప్యదనాథవత్ । 1

ఏకదా కశ్యపస్తస్యా ఆశ్రమం భగవానగాత్ ।
 నిరుత్సవం నిరానందం సమాధేర్విరతశ్చిరాత్ । 2

స పత్నీం దీనవదనాం కృతాసనపరిగ్రహః ।
 సభాజితో యథాన్యాయమిదమాహ కురూర్దవహ । 3

అప్యభద్రం న విప్రాణాం భద్రే లోకేఽధునాగతమ్ ।
 న ధర్మస్య న లోకస్య మృత్యోశ్చండానువర్తినః । 4

అపి వా కుశలం కించిద్భువేషు గృహమేధిని ।
 ధర్మస్యార్థస్య కామస్య యత్ర యోగో హ్యయోగినామ్ । 5

అపి వాతిథయోఽభ్యేత్య కుటుంబాసక్తయా త్వయా ।
 గృహోదపూజితా యాతాః ప్రత్యుత్థానేన వా క్వచిత్ । 6

గృహేషు యేష్వతిథయో నార్చితాః సలిలైరపి ।
 యది నిర్యాంతి తే నూనం ఫేరురాజగృహోపమాః । 7

అప్యగ్నయస్తు వేలాయాం న హుతా హవిషా సతి ।
 త్వయోద్విగ్నధియా భద్రే ప్రోషితే మయి కర్ణిచిత్ । 8

యత్పూజయా కామదుఘాన్ యాతి లోకాన్ గృహాన్వితః ।
 బ్రాహ్మణోఽగ్నిశ్చ వై విష్ణోః సర్వదేవాత్మనో ముఖమ్ । 9

అపి సర్వే కుశలినస్తవ పుత్రా మనస్వీని ।
 లక్షయేఽస్వప్తమాత్మానం భవత్యా లక్షణైరహమ్ । 10

అదితిరువాచ

భద్రం ద్విజగవాం బ్రహ్మాన్ ధర్మస్యాస్య జనస్య చ ।
 త్రివర్గస్య పరం క్షేత్రం గృహమేధిన్ గృహో ఇమే । 11

అగ్నయోఽతిథయో భృత్యా భిక్షవో యే చ లిప్సవః ।
 సర్వం భగవతో బ్రహ్మన్ననుధ్యానాన్న రిష్యతి । 12

కో ను మే భగవన్ కామో న సంపద్యేత మానసః ।
యస్యా భవాన్ ప్రజాధ్యక్ష ఏవం ధర్మాన్ ప్రభాషతే । 13

తవైవ మారీచ మనఃశరీరజాః
ప్రజా ఇమాః సత్త్వరజస్తమోజుషః ।
సమో భవాంస్తాస్వసురాదిషు ప్రభో
తథాపి భక్తం భజతే మహేశ్వరః । 14

తస్మాదీశ భజంత్యా మే శ్రేయశ్చింతయ సువ్రత ।
హృతశ్రియో హృతస్థానాన్ సపత్నైః పాహి నః ప్రభో । 15

పరైర్వివాసితా సాహం మగ్నా వ్యవనసాగరే ।
ఐశ్వర్యం శ్రీర్యశః స్థానం హృతాని ప్రబలైర్మమ । 16

యథా తాని పునః సాధో ప్రపద్యేరన్ మమాత్మజాః ।
తథా విధేహి కల్యాణం ధియా కల్యాణకృత్తమ । 17

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఏనమభ్యర్తితోఽదిత్యా కస్తామాహ స్మయన్నివ ।
అహో మాయాబలం విష్ణోః స్నేహబద్ధమిదం జగత్ । 18

క్వ దేహో భౌతికోఽనాత్మా క్వ చాత్మా ప్రకృతేః పరః ।
కస్య కే పతిపుత్రాద్యా మోహ ఏవ హి కారణమ్ । 19

ఉపతిష్ఠస్వ పురుషం భగవంతం జనార్దనమ్ ।
సర్వభూతగుహావాసం వాసుదేవం జగద్గురుమ్ । 20

స విధాస్యతి తే కామాన్ హరిర్దీనానుకంపనః ।
అమోఘా భగవద్భక్తిర్నేతరేతి మతిర్మమ । 21

అదితిరువాచ

కేనాహం విధినా బ్రహ్మాన్నుపస్థాస్యే జగత్పతిమ్ ।
యథా మే సత్యసంకల్పో విదధ్యాత్ స మనోరథమ్ । 22

అదిశ త్వం ద్విజశ్రేష్ఠ విధిం తదుపధావనమ్ ।
ఆశు తుష్యతి మే దేవః సీదంత్యాః సహ పుత్రకైః । 23

కశ్యప ఉవాచ

వీతన్మే భగవాన్ పృష్టః ప్రజాకామస్య పద్మజః ।
యదాహ తే ప్రవక్ష్యామి వ్రతం కేశవతోషణమ్ । 24

ఫాల్గునస్యామలే పక్షే ద్వాదశాహం పయోవ్రతః ।
అర్చయేదరవిందాక్షం భక్త్యా పరమయాన్వితః । 25

సినీవాల్యాం మృదాలిప్య స్నాయాత్ క్రోడవిదీర్ణయా ।
యది లభ్యేత వై ప్రోతస్యేతం మంత్రముదీరయేత్ । 26

త్వం దేవ్యాదివరాహేణ రసాయాః స్థానమిచ్ఛతా ।
ఉద్భుతాసి నమస్తుభ్యం పాస్మానం మే ప్రణాశయ । 27

నిర్వర్తితాత్మనియమో దేవమర్చేత్ సమాహితః ।
అర్చాయాం స్థండిలే సూర్యే జలే వహ్నా గురావపి । 28

నమస్తుభ్యం భగవతే పురుషాయ మహీయసే ।
సర్వభూతనివాసాయ వాసుదేవాయ సాక్షిణే । 29

నమోఽవ్యక్తాయ సూక్ష్మాయ ప్రధానపురుషాయ చ ।
చతుర్వింశద్గుణజ్ఞాయ గుణసంఖ్యానహేతవే । 30

నమో ద్విశీర్షే త్రిపదే చతుఃశృంగాయ తంతవే ।
సప్తహస్తాయో యజ్ఞాయ త్రయీవిద్యాత్మనే నమః । 31

నమశ్శివాయ రుద్రాయ నమశ్చక్తిధరాయ చ ।
సర్వవిద్యాధిపతయే భూతానాం పతయే నమః । 32

నమో హిరణ్యగర్భాయ ప్రాణాయ జగదాత్మనే ।
యోగైశ్వర్యశరీరాయ నమస్తే యోగహేతవే । 33

నమస్తే ఆదిదేవాయ సాక్షిభూతాయ తే నమః ।
నారాయణాయ ఋషయే నరాయ హరయే నమః । 34

నమో మరకతశ్యామవపుషేఽధిగతశ్రియే ।
కేశవాయ నమస్తుభ్యం నమస్తే పీతవాససే । 35

త్వం సర్వవరదః పుంసాం వరేణ్య వరదర్షభ ।
అతస్మై శ్రేయసే ధీరాః పాదరేణుముపాసతే । 36

అన్యవర్తంత యం దేవాః శ్రీశ్చ తత్పాదపద్మయోః ।
 స్పృహయంత ఇనామోదం భగవాన్ మే ప్రసీదతామ్ । 37

ఏతైర్మంత్రైర్వృషీకేశమావాహనపురస్కృతమ్ ।
 అర్చయేచ్ఛ్రద్ధయా యుక్తః పాద్యోపస్పర్శనాదిభిః । 38

అర్చిత్వా గంధమాల్యాద్యైః పయసా స్నాపయేద్విభుమ్ ।
 వస్త్రోపవీతాభరణపాద్యోపస్పర్శనైస్తతః ।
 గంధపుష్పాదిభిశ్చార్చేద్ద్వాదశాక్షరవిద్యయా । 39

శృతం పయసి నైవేద్యం శాల్యన్నం విభవే సతి ।
 ససర్పిః సగుడం దత్త్వా జుహుయాన్మూలవిద్యయా । 40

నివేదితం తద్భక్తాయ దద్యాద్భుంజీత వా స్వయమ్ ।
 దత్త్వాచమనమర్చిత్వా తాంబూలం చ నివేదయేత్ । 41

జపేదష్టోత్తరశతం స్తువీత స్తుతిభిః ప్రభుమ్ ।
 కృత్వా ప్రదక్షిణం భూమౌ ప్రణమేద్దండవన్ముదా । 42

కృత్వా శిరసి తచ్ఛేషాం దేవముద్వాసయేత్తతః ।
 ద్వ్యవరాన్ భోజయేద్విప్రాన్ పాయసేన యథోచితమ్ । 43

భుంజీత లైరనుజ్ఞాతః శేషం సేష్టః సభాజితైః ।
 బ్రహ్మచార్యథ తద్రాత్ర్యాం శ్వేభూతే ప్రథమేఽహని । 44

స్నాతః శుచిర్యథోక్తేన విధినా సుసమాహితః ।
 పయసా స్నాపయిత్వార్చేద్ద్యావద్రవతసమాపనమ్ । 45

పయోభక్షో వ్రతమిదం చరేద్విష్ణ్వర్చనాదృతః ।
 పూర్వవజ్జుహుయాదగ్నిం బ్రాహ్మణాంశ్చాపి భోజయేత్ । 46

ఏవం త్వహరహః కుర్యాద్ద్వాదశాహం పయోవ్రతమ్ ।
 హరేరారాధనం హోమమర్హణం ద్విజతర్పణమ్ । 47

ప్రతిపద్దినమారభ్య యావచ్ఛుక్లత్రయోదశి ।
 బ్రహ్మచర్యమథః స్వప్నం స్నానం త్రిషవణం చరేత్ । 48

వర్జయేదసదాలాపం భోగానుచ్ఛావచాంస్తథా ।
 అహింసః సర్వభూతానాం వాసుదేవపరాయణః । 49

త్రయోదశ్యానుథో విష్ణోః స్నపనం పంచకైర్విభోః ।
 కారయేచ్ఛాస్త్రదృష్టేన విధినా విధికోవిధైః । 50

పూజాం చ మహతీం కుర్యాద్విత్తశాత్యవివర్జితః ।
 చరుం నిరూప్య పయసి శిపివిష్టాయ విష్ణవే । 51

సూక్తేన తేన పురుషం యజేత సుసమాహితః ।
 నైవేద్యం చాతిగుణవద్దద్యాత్పురుషతుష్టిదమ్ । 52

అచార్యం జ్ఞానసంపన్నం వస్త్రాభరణధేనుభిః ।
 తోషయేద్భృత్విజశ్చైవ తద్విద్వారాధనం హరేః । 53

భోజయేత్తాన్ గుణవతా సదన్నేన శుచిస్మితే ।
 అన్యాంశ్చ బ్రాహ్మణాన్ శక్త్యా యే చ తత్ర సమాగతాః । 54

దక్షిణాం గురవే దద్యాద్భృత్విగ్భృశ్చ యథార్హతః ।
 అన్నాద్యేనాశ్వపాకాంశ్చ ప్రీణయేత్సముపాగతాన్ । 55

భుక్తవత్స్వథ సర్వేషు దీనాంధకృపణేషు చ ।
 విష్ణోస్త్రీప్రీణనం విద్వాన్ భుంజీత సహ బంధుభిః । 56

నృత్యనాదిత్రగీతైశ్చ స్తుతిభిః స్వస్తివాచకైః ।
 కారయేత్తత్కథాభిశ్చ పూజాం భగవతోఽన్యహమ్ । 57

వీతత్పయోవ్రతం నామ పురుషారాధనం పరమ్ ।
 పితామహేనాభిహితం మయా తే సముదాహృతమ్ । 58

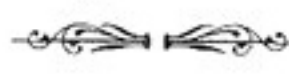
త్వం చానేన మహాభాగే సమ్యక్ప్రేక్షేన కేశవమ్ ।
 ఆత్మనా శుద్ధభావేన నియతాత్మా భజావ్యయమ్ । 59

అయం నై సర్వయజ్ఞాఖ్యః సర్వవ్రతమితి స్మృతమ్ ।
 తపస్సారమిదం భద్రే దానం చేశ్వరతర్పణమ్ । 60

త ఏవ నియమాః సాక్షాత్త ఏవ చ యమోత్తమాః ।
 తపో దానం వ్రతం యజ్ఞో యేన తుష్యత్యథోక్షజః । 61

తస్మాదేతద్ వ్రతం భద్రే ప్రయతా శ్రద్ధయాచర ।
 భగవాన్ పరితుష్టస్తే వరానాశు విధాస్యతి । 62

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః (16)

17 - అథ సప్తదశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్యుక్తా సాదితీ రాజన్ స్వభర్తా కశ్యపేన వై |
అన్వతిష్ఠద్వ్రతమిదం ద్వాదశాహమతంద్రితా | 1

చింతయంత్యేకయా బుద్ధ్యా మహాపురుషమీశ్వరమ్ |
ప్రగృహ్యేంద్రియదుష్టాశ్వాన్ మనసా బుద్ధిసారథిః | 2

మనశ్చైకాగ్రయా బుద్ధ్యా భగవత్యఖిలాత్మని |
వాసుదేవే సమాధాయ చచార హ పయోవ్రతమ్ | 3

తస్యాః ప్రాదురభూత్తాత భగవానాదిపూరుషః |
పీతవాసాశ్చతుర్బాహుః శంఖచక్రగదాధరః | 4

తం నేత్రగోచరం వీక్ష్య సహసోత్థాయ సాదరమ్ |
ననామ భువి కాయేన దండవత్ప్రీతివిహ్వలా | 5

సోత్థాయ బద్ధాంజలిరీడితుం స్థితా
నోత్యేహ ఆనందజలాకులేక్షణా |
బభూవ తూష్ణీం పులకాకులాకృతిః
తద్దర్శనాత్యుత్సవగాత్రవేపథుః | 6

ప్రీత్యా శనైర్గర్గదయా గిరా హరిం
తుష్టావ సా దేవ్యదితిః కురూద్వహా |
ఉద్యీక్షతీ సా పిబతీవ చక్షుషా
రమాపతిం యజ్ఞపతిం జగత్పతిమ్ | 7

అదితిరువాచ

యజ్ఞేశ యజ్ఞపురుషాచ్యుతతీర్థపాద
తీర్థశ్రవః శ్రవణమంగళనామధేయ |
ఆపన్న లోకవృజినోపశమోదయాద్య
శం నః కృధీశ భగవన్నసి దీననాథః | 8

విశ్వాయ విశ్వభవనస్థితిసంయమాయ
స్వైరం గృహీతపురుశక్తిగుణాయ భూమ్నై |

స్వస్థాయ శశ్వదుపబృంహితపూర్ణబోధ-
వ్యాపాదితాత్మతమసే హరయే నమస్తే | 9

ఆయుః పరం వపురభీష్టమతుల్యలక్ష్మీః
ద్యోభూరసాః సకల యోగగుణాస్త్రీవర్గః |
జ్ఞానం చ కేవలమనంత భవంతి తుష్టాత్
త్వత్తో నృణాం కిము సపత్నజయాదిరాశీః | 10

శ్రీ శుక ఉవాచ

అదిత్యేవం స్తుతో రాజన్ భగవాన్ పుష్కరేక్షణః |
క్షేత్రజ్ఞః సర్వభూతానామితి హోవాచ భారత | 11

శ్రీ భగవానువాచ

దేవమాతర్భవత్యా మే విజ్ఞాతం చిరకాంక్షితమ్ |
యత్సప్తైర్భృతశ్రీణాం చ్యావితానాం స్వధామతః | 12

తాన్ వినిర్జిత్య సమరే దుర్మదానసురర్షభాన్ |
ప్రతిలబ్ధజయశ్రీభిః పుత్రైరిచ్ఛస్యపాసితుమ్ | 13

ఇంద్రజ్యేష్ఠః స్వతనయైర్వతానాం యుధి విద్విషామ్ |
స్త్రీయో రుదంతీరాసాద్య ద్రష్టుమిచ్ఛసి దుఃఖితాః | 14

అత్మజాన్ సునమ్బుద్ధాం స్త్వం ప్రత్యాహృతయశః శ్రీయః |
నాకపృష్ఠమధిష్ఠాయ క్రీడతో ద్రష్టుమిచ్ఛసి | 15

ప్రాయో ౨ ధునా తే ౨ సురయూథనాథాః
అపారణీయా ఇతి దేవి మే మతిః |
యత్తే ౨ నుకూలేశ్వరవిప్రగుప్తాః
న విక్రమస్తత్ర సుఖం దదాతి | 16

అథాప్యపాయో మమ దేవి చింత్యః
సంతోషితస్య వ్రతచర్యయా తే |
మమార్చనం నార్హతి గంతుమన్యథా
శ్రద్ధానురూపం ఫలహేతుకత్వాత్ | 17

త్వయాచ్చితశ్చాహమపత్యగుప్తయే
 పయోవ్రతేనానుగుణం సమీడితః ।
 స్వాంశేన పుత్రత్వముపేత్య తే సుతాన్
 గోప్తాస్మి మారీచతపస్యధిష్ఠితః । 18

ఉపధావ పతిం భద్రే ప్రజాపతిమకల్మషమ్ ।
 మాం చ భావయతీ పత్యావేవం రూపమవస్థితమ్ । 19

నైతత్పరస్మై ఆభ్యేయం పృష్టయాపి కథంచన ।
 సర్వం సంపద్యతే దేవి దేవగుహ్యం సుసంవృతమ్ । 20

శ్రీ శుక ఉవాచ

వీతావదుక్త్యా భగవాంస్తత్రైవాంతరధీయత ।
 అదితిర్దుర్లభం లబ్ధ్వా హరేర్జన్మాత్మని ప్రభోః । 21

ఉపాధావత్పతిం భక్త్యా పరయా కృతకృత్యవత్ ।
 స నై సమాధియోగేన కశ్యపస్తదబుధ్యత । 22

ప్రవిష్టమాత్మని హరేరంశం హ్యవితథేక్షణః ।
 సోఽదిత్యాం వీర్యమాధత్త తపసా చిరసంభృతమ్ ।
 సమాహితమనా రాజన్ దారుణ్యగ్నిం యథానిలః । 23

అదితేర్దిష్ఠితం గర్భం భగవంతం సనాతనమ్ ।
 హిరణ్యగర్భో విజ్ఞాయ సమీదే గుహ్యనామభిః । 24

బ్రహ్మోవాచ

జయోరుగాయ భగవన్నురుక్రమ నమోఽస్తు తే ।
 నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ త్రిగుణాయ నమో నమః । 25

నమస్తే పృశ్నిగర్భాయ వేదగర్భాయ వేధసే ।
 త్రినాభాయ త్రిపుష్పాయ శిపివిష్ణాయ విష్ణవే । 26

త్వమాదిరంతో భువనస్య మధ్యమ్

అనంతశక్తిం పురుషం యమాహుః ।

కాలో భవానాక్షిపతీశ విశ్వం

స్రోతో యథాంతః పతితం గభీరమ్ । 27

త్వం నై ప్రజానాం స్థిరజంగమానామ్

ప్రజాపతీనామసి సంభవిష్ణుః ।

దివౌకసాం దేవ దివశ్చ్యుతానామ్

పరాయణం నౌరివ మజ్జతోఽపు । 28

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే సప్తదశోఽధ్యాయః (17)

18 - అథ అష్టాదశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్థం విరించస్తుతకర్మవీర్యః
 ప్రాదుర్భభువాన్పుతభూరదిత్యామ్ ।

చతుర్భుజః శంఖగదాజ్ఞచక్రః
 పిశంగవాసా నలినాయతేక్షణః । 1

శ్యామావదాతో రఘుషరాజకుండల-
 త్విషోల్లసచ్ఛ్రీవదనాంబుజః పుమాన్ ।

శ్రీవత్సవక్షా వలయాంగదోల్లసత్
 కిరీటకాంచీగుణచారునూపురః । 2

మధువ్రతవ్రాతవిఘ్నస్థయా స్వయా
 విరాజితః శ్రీవనమాలయా హరిః ।

ప్రజాపతే ర్వేశ్మతమః స్వరోచిషా
 వినాశయన్ కంఠనివిష్టకౌస్తుభః । 3

దిశః ప్రసేదుః సలిలాశయాస్తదా
 ప్రజాః ప్రహృష్టా ఋతవో గుణాన్వితాః ।

ద్వారంతరిక్షం క్షీతిరగ్ని జిహ్వో
 గావో ద్విజాః సంజహృషుర్నగాశ్చ । 4

శ్రోణాయాం శ్రవణద్వాదశ్యాం ముహూర్తేఽభిజితి ప్రభుః ।
 సర్వే నక్షత్రతారాద్యాశ్చక్రుస్తజ్జన్మ దక్షిణమ్ । 5

ద్వాదశ్యాం సవితాతిష్ఠన్మధ్యందినగతో నృప |
విజయా నామ సా ప్రోక్తా యస్యాం జన్మ విదుర్హరేః | 6

శంఖదుందుభయో నేదుర్బుదంగపణవానకాః |
చిత్రవాదిత్రతూర్యాణాం నిర్దోషస్తుములోఽభవత్ | 7

ప్రీతాశ్చాస్పరసోఽనృత్యన్ గంధర్వప్రవరా జగుః |
తుష్టువుర్మునయో దేవా మనవః పితరోఽగ్నయః | 8

సిద్ధవిద్యాధరగణాః సకింపురుషకిన్నరాః |
చారణా యక్షరక్షాంసి సుపర్ణా భుజగోత్తమాః | 9

గాయంతోఽతిప్రశంసంతో నృత్యంతో విబుధానుగాః |
అదిత్యా ఆశ్రమపదం కుసుమైః సమవాకిరన్ | 10

దృష్ట్వాదితిస్తం నిజగర్భసంభవం
పరం పుమాంసం ముదమాప విస్మితా |
గృహీత దేహం నిజయోగమాయయా
ప్రజాపతిశ్చాహ జయేతి విస్మితః | 11

యత్తద్వపుర్భాతి విభూషణాయుధైః
అవ్యక్తచిద్వ్యక్తమధారయద్ధరిః |
బభూవ తేనైవ స వామనో వటుః
సంపశ్యతోర్దివ్యగతిర్యథా నటః | 12

తం వటుం వామనం దృష్ట్వా మోదమానా మహర్షయః |
కర్మాణి కారయామానుః పురస్కృత్య ప్రజాపతిమ్ | 13

తస్యోపనీయమానస్య సావిత్రీం సవితాబ్రవీత్ |
బృహస్పతిర్బ్రహ్మసూత్రం మేఖలాం కశ్యపోఽదదాత్ | 14

దదౌ కృష్ణాజినం భూమిర్దండం సోమో వనస్పతిః |
కౌసీనాచ్ఛాదనం మాతా ద్యౌశ్చత్రం జగతఃపతేః | 15

కమండలుం వేదగర్భః కుశాన్ సప్తర్షయో దదుః |
అక్షమాలాం మహారాజ సరస్వత్యవ్యయాత్మనః | 16

తస్మా ఇత్యుపనీతాయ యక్షరాట్ పాత్రికామదాత్ |
భిక్షాం భగవతీ సాక్షాదుమాదాదంబికా సతీ | 17

స బ్రహ్మవర్చసేనైవం సభాం సంభావితో వటుః |
బ్రహ్మర్షి గణసంజుష్టామత్యరోచత మారిషః | 18

సమిద్ధమాహితం వహ్నిం కృత్వా పరిసమూహనమ్ |
పరిస్తీర్య సమభ్యర్చ్య సమిద్ధిరజుహోద్విభుః | 19

శ్రుత్వాశ్వమేధైర్యజమానమూర్జితం
బలిం భృగూణాముపకల్పితైస్తతః |
జగామ తత్రాఖిలసారసంభృతో
భారేణ గాం సన్నమయన్ పదే పదే | 20

తం నర్మదాయాస్తట ఉత్తరే బలేః
యే ఋత్విజస్తే భృగుకచ్ఛసంజ్ఞకే |
ప్రవర్తయంతో భృగవః క్రతూత్తమమ్
వ్యచక్షతారాదుదితం యథా రవిమ్ | 21

తే ఋత్విజో యజమానః సదస్యాః
హతత్విషో వామనతేజసా నృప |
సూర్యః కిలాయాత్యుత వా విభావసుః
సనత్కుమారోఽథ దిదృక్షయా క్రతోః | 22

ఇత్థం సశిష్యేషు భృగుష్వనేకథా
వితర్క్యమాణో భగవాన్ స వామనః |
ఛత్రం సదండం సజలం కమండలుం
వివేశ బిభ్రద్ధయమేధవాటమ్ | 23

మౌంజ్యా మేఖలయా వీతముపవీతాజినోత్తరమ్ |
జటీలం వామనం విప్రం మాయామాణవకం హరిమ్ | 24

ప్రవిష్టం వీక్ష్య భృగవః సశిష్యాస్తే సహాగ్నిభిః |
ప్రత్యగృహ్లాన్ సముత్తాయ సంక్షిప్తాస్తస్య తేజసా | 25

యజమానః ప్రముదితో దర్శనీయం మనోరమమ్ |
రూపానురూపావయవం తస్మా ఆసనమాహరత్ | 26

స్వాగతేనాభినంద్యాథ పాదౌ భగవతో బలిః |
అవనిజ్యార్చయామాస ముక్తసంగమనోరమమ్ | 27

తత్పాదశౌచం జనకలమౌషాపహం
 స ధర్మవిన్మూర్ఖ్యదధాత్ సుమంగళమ్ ।
 యద్దేవదేవో గిరిశశ్చంద్రమౌళిః
 దధార మూర్ధ్నా పరయా చ భక్త్యా । 28

బలిరువాచ

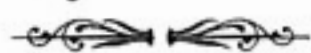
స్వాగతం తే నమస్తుభ్యం బ్రహ్మన్ కిం కరవాణి తే ।
 బ్రహ్మర్షీణాం తపః సాక్షాన్మన్యే త్వాఽఽ ర్య వపుర్ధరమ్ । 29

అద్య నః పితరస్తృప్తాః అద్య నః పావితం కులమ్ ।
 అద్య స్విష్టః క్రతురయం యద్భవానాగతో గృహాన్ । 30

అద్యాగ్నయో మే సుహుతా యథావిధి
 ద్విజాత్మజ త్వచ్చరణావనేజనైః ।
 హతాంహసో వార్చిరియం చ భూరహో
 తథా పునీతా తనుభిః పదైస్తవ । 31

యద్యద్వటో వాంఛసి తత్రప్రతీచ్ఛ మే
 త్వామర్థినం విప్రసుతానుతర్కయే
 గాం కాంచనం గుణవద్ధామ మృష్టం
 తథాన్నపేయమథ వా విప్రకన్యామ్
 గ్రామాన్ సమృద్ధాంస్తురగాన్ గజాన్ వా
 రథాంస్తథార్హత్తమ సంప్రతీచ్ఛ । 32

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే అష్టాదశోఽధ్యాయః (18)

19 - అథ ఏకోవింశో ఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇతి వైరోచనేర్వాక్యం ధర్మయుక్తం ససూన్యతమ్ ।
 నిశమ్య భగవాన్ ప్రీతః ప్రతినంద్యేదమబ్రవీత్ । 1

శ్రీ భగవానువాచ

వచస్తవైతజ్జనదేవ సూన్యతం
 కులోచితం ధర్మయుతం యశస్కరమ్ ।
 యస్య ప్రమాణం భృగవః సాంపరాయే
 పితామహః కులవృద్ధః ప్రశాంతః । 2

న హ్యేతస్మిన్ కులే కశ్చిన్నిస్త్యత్వః కృపణః పుమాన్ ।
 ప్రత్యాఖ్యాతా ప్రతిశ్రుత్య యో వాఽదాతా ద్విజాతయే । 3

న సంతి తీర్థే యుధి చార్థినార్థితాః
 పరాజ్ముఖా యే త్వమనస్వినో నృపాః ।
 యుష్మత్కులే యద్యశసామలేన
 ప్రహ్లాద ఉద్భౌతి యథోడుపః భే । 4

యతో జాతో హిరణ్యాక్షశ్చరన్నేక ఇమాం మహీమ్ ।
 ప్రతివీరం దిగ్విజయే నావిందత గదాయుధః । 5

యం వినిర్జిత్య కృచ్ఛేణ విష్ణుః క్షోద్ధార ఆగతమ్ ।
 నాత్మానం జయినం మేనే తద్వీర్యం భూర్యసుస్మరన్ । 6

నిశమ్య తద్వధం భ్రాతా హిరణ్యకశిపుః పురా ।
 హంతుం భ్రాతృహణం క్రుద్ధో జగామ నిలయం హరేః । 7

తమాయాంతం సమాలోక్య శూలపాణిం కృతాంతవత్ ।
 చింతయామాస కాలజ్ఞో విష్ణుర్మాయావినాం వరః । 8

యతో యతోఽహం తత్రాసా మృత్యుః ప్రాణభృతామివ ।
 అతోఽహమస్య హృదయం ప్రవేక్ష్యామి పరాగ్నుశః । 9

ఏవం స నిశ్చిత్య రిపోః శరీరమ్
 ఆధావతో నిర్వివిశేఽసురేంద్ర ।
 శ్వాసానిలాంతర్జితసూక్ష్మదేహః
 తద్ద్వాణరంధ్రేణ వివిగ్న చేతాః । 10

స తన్నికేతం పరిమృశ్య శూన్యమ్
 అపశ్యమానః కుపితో ననాదః |
 క్షాంతం ద్యాం దిశః ఖం వివరాన్ నముద్రాన్
 విష్ణుం విచిన్వన్ స దదర్శ వీరః | 11

అపశ్యన్నితి హోవాచ మయాన్విష్టమిదం జగత్ |
 భ్రాతృహా మే గతో నూనం యతో నావర్తతే పుమాన్ | 12

వైరానుబంధ ఏతావానామృత్యోరిహ దేహినామ్ |
 అజ్ఞానప్రభవో మన్యురహంమానోపబృంహితః | 13

పితా ప్రహ్లాదపుత్రస్తే తద్విద్వాన్ ద్విజవత్సలః |
 స్యమాయుర్ద్విజలింగేభ్యో దేవేభ్యోఽదాత్య యాచితః | 14

భవానాచరితాన్ ధర్మానాస్తితో గృహమేధిభిః |
 బ్రాహ్మణైః పూర్వజైః శూరైరన్యైశ్చోద్దామకీర్తిభిః | 15

తస్మాత్త్వత్తో మహీమీషద్వృణేఽహం వరదర్శభాత్ |
 సదాని త్రీణి చైత్యేంద్ర సమ్మితాని పదా మమ | 16

నాన్యత్తే కామయే రాజన్ పదాన్యాఙ్గదీశ్వరాత్ |
 నైవః ప్రాప్నోతి వై విద్వాన్ యావదర్థపరిగ్రహః | 17

బలిరువాచ

అహో బ్రాహ్మణదాయాద వాచస్తే వృద్ధసమ్మతాః |
 త్వం బాలో బాలిశమతిః స్వార్థం ప్రత్యబుధో యథా | 18

మాం వచోభిః సమారాధ్య లోకానామేకమీశ్వరమ్ |
 సదత్రయం పృణీతే యోఽబుద్ధిమాన్ ద్విపదాశుషమ్ | 19

స పుమాన్ మాముపప్రజ్య భూయో యాచితుమర్హతి |
 తస్మాద్స్వత్తికరీం భూమిం వటో కామం ప్రతీచ్ఛ మే | 20

శ్రీ భగవానువాచ

యావంతో విషయాః ప్రేష్టాస్త్రిలోక్యామజితేంద్రియమ్ |
 స శక్నువంతి తే సర్వే ప్రతిపూరయితుం నృప | 21

త్రిభిః క్రమైరసంతుష్టో ద్విపేనాపి స పూర్యతే |
 నవవర్షసమేతేన సప్తద్విపవరేచ్ఛయా | 22

సప్తద్విపాధిపతయో నృపా వైవ్యస్వగాదయః |
 అర్థైః కామైర్గతా నాంతం తృష్ణాయా ఇతి సః శ్రుతమ్ | 23

యదృచ్ఛయోపపన్నేన సంతుష్టో వర్తతే సుఖమ్ |
 నాసంతుష్టస్త్రిభిర్లోకైరజితాత్మోపసాదితైః | 24

పుంసోఽయం సంసృతేర్థేతురసంతోషోఽర్థకామయోః |
 యదృచ్ఛయోపపన్నేన సంతోషో ముక్తయే స్మృతః | 25

యదృచ్ఛాలాభతుష్టస్య తేజో విప్రస్య వర్తతే |
 తత్రృశామ్యత్యసంతోషోదంభోసేవాశుశుక్షణిః | 26

తస్మాత్త్రీణి పదాన్యేవ వృణే త్వద్వరదర్శభాత్ |
 ఏతావలైవ సిద్ధోఽహం విత్తం యావత్ప్రయోజనమ్ | 27

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్యుక్తస్య హసన్నాహ వాంఛితః ప్రతిగృహ్యతామ్ |
 వామనాయ మహీం దాతుం జగ్రాహ జలభాజనమ్ | 28

విష్ణవే క్షాంతం ప్రదాస్యంతముశనా అనురేశ్వరమ్ |
 జానంశ్చికీర్షితం విష్ణోః శిష్యం ప్రాహ విదాంవరః | 29

శుక్ర ఉవాచ

ఏష వైరోచనే సాక్షాదృగవాన్ విష్ణురవ్యయః |
 కశ్యపాదదితేర్ణాతో దేవానాం కార్యసాధకః | 30

ప్రతిశ్రుతం త్వయైతస్మై యదనర్థమజానతా |
 న సాధు మన్యే దైత్యావాం మహానుపగతోఽనయః | 31

ఏష తే స్థానమైశ్వర్యం శ్రియం తేజో యశః శ్రుతమ్ |
 దాస్యత్యాచ్ఛిద్య శక్రాయ మాయామాణవకో హరిః | 32

త్రిభిః క్రమైరిమాంల్లోకాన్ విశ్వకాయః క్రమిష్యతి |
 సర్వస్వం విష్ణవే దత్త్వా మూఢ వర్తిష్యసే కథమ్ | 33

క్రమతో గాం పదైకేన ద్వితీయేన దివం విభోః |
ఖం చ కాయేన మహతా తార్తీయస్య కులో గతిః | 34

నిష్ఠాం తే నరకే మన్యే హ్యప్రదాతుః ప్రతిశ్రుతమ్ |
ప్రతిశ్రుతస్య యోఽనీశః ప్రతిపాదయితుం భవాన్ | 35

న తద్దానం ప్రశంసంతి యేన వృత్తిర్విపద్యతే |
దానం యజ్ఞస్తపః కర్మ లోకే వృత్తిమతో యతః | 36

ధర్మాయ యశసేఽర్థాయ కామాయ స్వజనాయ చ |
పంచధా విభజన్ విత్తమిహాముత్ర చ మోదతే | 37

అత్రాపి బహ్వుచైర్గీతం శృణు మేఽసురసత్తమ |
సత్యమోమితి యత్ప్రోక్తం యన్నేత్యాహానృతం హి తత్ | 38

సత్యం పుష్పఫలం విద్యాదాతృవృక్షస్య గీయతే |
వృక్షేఽజీవతి తన్న స్వాదనృతం మూలమాత్మనః | 39

తద్యథా వృక్షఉమ్మాలః శుష్కత్యుద్వర్తతేఽచిరాత్ |
ఏవం నష్టానృతః సద్య ఆత్మా శుష్కేన్న సంశయః | 40

పరాగ్రిక్తమపూర్ణం వా అక్షరం యత్తదోమితి |
తత్కించిత్ ఓమితి బ్రూయాత్తేన రిచ్యేత వై పుమాన్ |
భిక్షవే సర్వమోంకుర్వన్నాలం కామేన చాత్మనే | 41

అథైతత్పూర్ణమభ్యాత్మం యచ్ఛ నేత్యనృతం వచః |
సర్వం నేత్యనృతం బ్రూయాత్ సదుష్కీర్తిః శ్వసన్ మృతః | 42

స్త్రీషు నర్మవివాహే చ వృత్త్యర్థే ప్రాణసంకటే |
గోబ్రాహ్మణార్థే హింసాయాం నానృతం స్యాజ్జగుప్పితమ్ | 43

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః (19)

20 - అథ వింశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

బలిరేవం గృహపతిః కులాచార్యేణ భాషితః |
తూష్ణిం భూత్వా క్షణం రాజన్నువాచావహిలో గురుమ్ | 1

బలిరువాచ

సత్యం భగవతా ప్రోక్తం ధర్మోఽయం గృహమేధినామ్ |
అర్థం కామం యశోవృత్తిం యో న బాధేత కర్త్వచిత్ | 2

స చాహం విత్తలోభేన ప్రత్యాచక్షే కథం ద్విజమ్ |
ప్రతిశ్రుత్య దదామీతి ప్రాప్లోదిః కితవో యథా | 3

స హ్యసత్యాత్ పరోఽధర్మ ఇతి హోవాచ భూరియమ్ |
సర్వం సోధుమలం మన్యే హ్యతేఽలీకపరమ్ నరమ్ | 4

నాహం బిభేమి నిరయాన్నాధన్యాదసుఖార్ణవాత్ |
న స్థానచ్యవనాన్మృత్యోర్యథా విప్రప్రలంభనాత్ | 5

యద్యత్ హాస్యతి లోకేఽస్మిన్ సంపరేతం ధరాదికమ్ |
తస్య త్యాగే నిమిత్తం కిం విప్రస్తుష్యేన్న తేన చేత్ | 6

శ్రేయః కుర్వంతి భూతానాం సాధవో దుస్త్వజాసుభిః |
దధ్యజ్ శిబిప్రభృతయః కో వికల్పో ధరాదిషు | 7

యైరియం బుభుజే బ్రహ్మాన్ దైత్యేంద్రైరనివర్తిభిః |
తేషాం కాలోఽగ్రసీల్లోకాన్నయశోఽధిగతం భువి | 8

సులభా యుధి విప్రర్షే హ్యనివృత్తాస్తనుత్యజః |
న తథా తీర్థ ఆయాతే శ్రద్ధయా యే ధనత్యజః | 9

మనస్వినః కారుణికస్య శోభనం
యదర్థికామోపనయేన దుర్గతిః |

కుతః పునర్బ్రహ్మవిదాం భవాదృశాం
తతో వటోరస్య దదామి వాంఛితమ్ | 10

యజంతి యజ్ఞైః క్రతుభిర్యమాదృతాః
 భవంత ఆమ్నాయవిధానకోవిదాః ।
 న విష విష్ణుర్వరదోఽస్తు వా పరో
 దాస్యామ్యముష్మై క్షితిమీస్పితాం మునే । 11

యద్యప్యసావధర్మేణ మాం బధ్నీయాదనాగసమ్ ।
 తథాప్యేనం న హింసిష్యే భీతం బ్రహ్మతనుం రిపుమ్ । 12

విషా వా ఉత్తమశ్లేకో న జిహాసతి యద్యతః ।
 హత్వా మైనాం హరేద్యుద్ధే శయీత నిహతో మయా । 13

శ్రీ శుక ఉవాచ

వీవమశ్రద్ధితం శిష్యమనాదేశకరం గురుః ।
 శశాప దైవప్రహితః సత్యసంధం మనస్వినమ్ । 14

దృఢం పండితమాన్యజ్ఞః స్తబ్ధోఽస్యస్మదుపేక్షయా ।
 మచ్ఛాసనాతిగో యస్త్యమచిరాద్రుశ్యసే శ్రియః । 15

వీవం శప్తః స్వగురుణా సత్యాన్న చలితో మహాన్ ।
 వామనాయ దదావేనామర్చిత్వోదకపూర్వకమ్ । 16

వింధ్యావలిస్తదాగత్య పత్నీ జాలకమాలినీ ।
 ఆనిన్యే కలశం హైమమవనేజన్యపాం భృతమ్ । 17

యజమానః స్వయం తస్య శ్రీమత్పాదయుగం ముదా ।
 అవనిజ్యావహాన్ మూర్ధ్ని తదపో విశ్వపావనీః । 18

తదాఽసురేంద్రం దివి దేవతాగణాః
 గంధర్వవిద్యాధరసిద్ధచారణాః ।
 తత్కర్మ సర్వేఽపి గృణంత ఆర్జవమ్
 ప్రసూనవర్షైర్వృషుర్ముదాన్వితాః । 19

నేదుర్ముహుర్దుందుభయః సహస్రశో
 గంధర్వకింపూరుషకిన్నరా జగుః ।
 మనస్వినానేన కృతం సుదుష్కరమ్
 విద్వానదాద్యద్రిపవే జగత్త్రయమ్ । 20

తద్వామనం రూపమవర్తతాద్భృతమ్
 హరేరనంతస్య గుణత్రయాత్మకమ్ ।
 భూః ఖం దిశో ద్యౌవివరాః పయోధయః
 తిర్యజ్ నృదేవా ఋషయో యదాసత । 21

కాయే బలి స్తస్య మహావిభూతేః
 సహర్షిగాచార్యసదస్య ఏతత్ ।
 దదర్శ విశ్వం త్రిగుణం గుణాత్మకే
 భూతేంద్రియార్థాశయజీవయుక్తమ్ । 22

రసామచష్టాంఘ్రితలేఽథ పాదయోః
 మహీం మహీధ్రాన్ పురుషస్య జంఘయోః ।
 పతిత్త్రిణో జానుని విశ్వమూర్తేః
 ఊర్వోర్గణం మారుతమింద్రసేనః । 23

సంధ్యాం విభోర్వాససి గుహ్య ఐక్షత్
 ప్రజాపతీన్ జఘనే ఆత్మముఖ్యాన్ ।
 నాభ్యాం నభః కుక్షిషు సప్త సింధూన్
 ఉరుక్రమస్యోరసి చర్క్ష మాలామ్ । 24

హృద్యంగ ధర్మం స్తనయోర్మురారేః
 ఋతం చ సత్యం చ మనస్యథేందుమ్ ।
 శ్రియం చ వక్షస్యరవిందహస్తామ్
 కంఠే చ సామాని సమస్తరేఫాన్ । 25

ఇంద్రప్రధానానమరాన్ భుజేషు
 తత్కర్ణయోః కకుభో ద్యౌశ్చ మూర్ధ్ని ।
 కేశేషు మేఘాన్ శ్వసనం నాసికాయామ్
 అక్షోశ్చ సూర్యం వదనే చ వహ్నిమ్ । 26

వాణ్యాం చ ఛందాంసి రసే జలేశమ్
 భ్రువోర్నిషేధం చ విధిం చ పక్షుసు ।
 అహశ్చ రాత్రిం చ పరస్య పుంసో
 మన్యుం లలాటేఽథర వీవ లోభమ్ । 27

స్పృశ్యే చ కామం నృప రేతసోఽంభః
 పృష్ఠే త్వధర్మం క్రమణేషు యజ్ఞమ్ ।
 ఛాయాసు మృత్యుం హసితే చ మాయామ్
 తనూరుహేష్యోషధిజాతయశ్చ । 28

నదీశ్చ నాడీషు శిలా నభేషు
 బుద్ధావజం దేవగణాన్పషీంశ్చ ।
 ప్రాణేషు గాత్రే స్థిరజంగమాని
 సర్వాణి భూతాని దదర్శ వీరః । 29

సర్వాత్మనీదం భువనం నిరీక్ష్య
 సర్వేఽసురాః కశ్మలమాపురంగ ।
 సుదర్శనం చక్రమసహ్యాతేజో
 ధనుశ్చ శార్ఙ్గం స్తనయిత్ను ఘోషమ్ । 30

పర్జన్యఘోషో జలజః పాంచజన్యః
 కౌమోదకీ విష్ణుగదా తరస్వినీ ।

విద్యాధరోఽసిః శతచంద్రయుక్తః
 తూణోత్తమావక్షయసాయకౌ చ । 31

సునందముఖ్యా ఉపతస్థురీశం
 పార్షదముఖ్యాః సహలోకపాలాః ।
 స్ఫురత్కిరీటాంగదమీనకుండల-
 శ్రీవత్సరత్నోత్తమమేఖలాంబరైః । 32

మధువ్రతస్రగ్వనమాలయావృతో
 రరాజ రాజన్ భగవానురుక్రమః ।
 క్షితిం పదైకేన బలేర్విచక్రమే
 నభః శరీరేణ దిశశ్చ బాహుభిః । 33

పదం ద్వితీయం క్రమతస్త్రివిష్టపమ్
 న వై తృతీయాయ తదీయమణ్యపి ।
 ఉరుక్రమస్యాంఘ్రిరుపర్యుపర్యథో
 మహర్జనాభ్యాం తపసః పరం గతః । 34

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే వింశోఽధ్యాయః (20)

21 - అథ ఏకవింశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

సత్యం సమీక్ష్యాజ్జభవో నభేందుభిః
 హతస్వధామద్యుతిరావృతోఽభ్యగాత్ ।
 మరీచిమిత్రా ఋషయో బృహద్ర్వతాః
 సనందనాద్యా నరదేవ యోగినః । 1

వేదోపవేదా నియమాన్వితా యమాః
 తర్కేతిహాసాంగపురాణసంహితాః ।
 యే చాపరే యోగసమీరదీపిత-
 జ్ఞానాగ్నినా రంధితకర్మకల్మషాః । 2

వవందిరే యత్స్మరణానుభావతః
 స్వాయంభువం ధామ గతా అకర్మకమ్ ।

అథాంఘ్రుయే ప్రోన్నమితాయ విష్ణోః
 ఉపాహరత్ పద్మభవోఽర్హణోదకమ్ ।
 సమర్చ్య భక్త్యాభ్యగృణాచ్ఛుచిశ్రవాః
 యన్నాభిపంకేరుహసంభవః స్వయమ్ । 3

ధాతుః కమండలుజలం తదురుక్రమస్య
 పాదావనేజనపవిత్రతయా నరేంద్ర ।
 స్వర్గున్యభూన్నభసి సా పతతీ నిమార్జి
 లోకత్రయం భగవతో విశదేవ కీర్తిః । 4

బ్రహ్మాదయో లోకనాథాః స్వనాథాయ సమాదృతాః ।
 సానుగా బలిమాజప్రూః సంక్షిప్తాత్మవిభూతయే । 5

లోయైః సమర్థైః స్రగ్విర్దివ్యగంధానులేపనైః ।
ధూపైర్దిపైః సురభిభిర్లాజాక్షతఫలాంకురైః । 6

స్తవనైర్జయశబ్దైశ్చ తద్విర్యమహిమాంకితైః ।
సృత్రవాదిత్రగీతైశ్చ శంఖదుందుభినిస్స్వనైః । 7

జాంబవాన్సక్షరాజన్తు భేరీశబ్దైర్మనోజవః ।
విజయం దిక్షు సర్వాసు మహోత్సవమఘోషయత్ । 8

మహీం సర్వాం హృతాం దృష్ట్వా త్రిపదవ్యాజయాష్టయా ।
ఊచుః స్వభర్తురసురా దీక్షితస్యాత్యమర్షితాః । 9

న వాయం బ్రహ్మబంధుర్విష్ణుర్మాయావినాం వరః ।
ద్విజరూపప్రతిచ్ఛన్నో దేవకార్యం చిక్రీర్షతి । 10

అనేన యాచమానేన శత్రుణా వటురూపిణా ।
సర్వస్యం నో హృతం భర్తుర్వ్యస్తదండస్య బర్హిషి । 11

సత్యవ్రతస్య సతతం దీక్షితస్య విశేషతః ।
నాస్యతం భాషితుం శక్యం బ్రహ్మణ్యస్య దయావతః । 12

తస్మాదస్య వధో ధర్మో భర్తుః శుశ్రూషణం చ నః ।
ఇత్యాయుధాని జగృహుర్పలేరసుచరాసురాః । 13

తే సర్వే వామనం హంతుం శూలపట్టిసపాణయః ।
అనిచ్ఛతో బలే రాజన్ ప్రాద్రవన్ జాతమన్యవః । 14

తానభిద్రవతో దృష్ట్వా దితిజానీకపాన్ నృప ।
ప్రహస్యానుచరాః విష్ణోః ప్రత్యషేధస్నుదాయుధాః । 15

నందః సునందోఽథ జయో విజయః ప్రబలో బలః ।
కుముదః కుముదాక్షశ్చ విష్వక్సేనః పతత్రిరాట్ । 16

జయంతః శ్రుతదేవశ్చ పుష్పదంతోఽథ సాత్త్వతః ।
సర్వే నాగాయుతప్రాణాశ్చమూం తే జఘ్నురాసురీం । 17

హన్యమానాన్ స్వకాన్ దృష్ట్వా పురుషానుచరైర్బలిః ।
వారయామాస సంరబ్ధాన్ కావ్యశాపమనుస్మరన్ । 18

హే విప్రచిత్తే హే రాహో హే నేమే శ్రూయతాం వచః
మా యుధ్యత నివర్తధ్వం న నః కాలోఽయమర్థకృత్ । 19

యః ప్రభుః సర్వభూతానాం సుఖదుఃఖోపపత్తయే ।
తం నాతివర్తితుం దైత్యాః పౌరుషైరీశ్వరః పుమాన్ । 20

యో నో భవాయ ప్రాగాసీదభావాయ దివాకసామ్ ।
స ఏవ భగవానద్య వర్తతే తద్విపర్యయమ్ । 21

బలేన సచివైర్బుద్ధ్యా దుర్దైః నుంత్రోషధాదిభిః ।
సామాదిభిరుపాయైశ్చ కాలం నాత్యేతి వై జనః । 22

భవద్భిర్నిర్జితా హ్యేతే బహుశోఽనుచరా హరేః ।
దైవేనైస్తే ఏవాద్య యుధి జిత్వా నదంతి నః । 23

ఏతాన్ వయం విజేష్యామో యది దైవం ప్రసీదతి ।
తస్మాత్కాలం ప్రతీక్షధ్వం యో నోఽర్థత్వాయ కల్పతే । 24

శ్రీశుక ఉవాచ

పత్యుర్నిగదితం శ్రుత్వా దైత్యదానవయూథపాః ।
రసాం నిర్వివిశూ రాజన్ విష్ణుపార్షదతాడితాః । 25

అథ తార్క్ష్యసుతో జ్ఞాత్వా విరాట్రుభుచిక్రీర్షితమ్ ।
బబంధ వారుణైః పాశైర్బలిం సౌత్యేఽహని క్రతౌ । 26

హాహాకారో మహానాసీద్రోదస్యోః సర్వతో దిశమ్ ।
గృహ్యామాణేఽనురపతౌ విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా । 27

తం బద్ధం వారుణైః పాశైర్బగవానాహ వామనః ।
నష్టశ్రీయం స్థిరం ప్రజ్ఞముదారయశసం నృప । 28

పదాని త్రీణి దత్తాని భూమేర్మహ్యాం త్వయాసుర ।
ద్వాభ్యాం క్రాంతా మహీ సర్వా తృతీయముపకల్పయ । 29

యావత్తపత్యసౌ గోభిర్యావదిందుః సహోఽడుభిః ।
యావద్వర్షతి పర్జన్యస్తావతీ భూరియం తవ । 30

పదైకేన మయాక్రాంతో భూర్లోకః ఖం దిశస్తనోః ।
స్వర్లోకస్తు ద్వితీయేన పశ్యతస్తే స్వమాత్మనా । 31

ప్రతిశ్రుతమదాతుస్తే నిరయే వాస ఇష్యతే ।
విశ త్వం నిరయం తస్మాద్గురుణా చానుమోదితః । 32

వృథా మనోరథస్తస్య దూరేః స్వర్గః పతత్యథః ।
ప్రతిశ్రుతస్యాదానేన యోఽర్థినం విప్రలంభతే । 33

విప్రలబ్ధో దదామీతి త్వయాహం చాఢ్యమానినా ।
తద్వ్యలీకఫలం భుజ్జ్వ నిరయం కతిచిత్సమాః । 34

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః (21)

22 - అథ ద్వావింశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఏవం విప్రకృతో రాజన్ బలిర్భగవతానురః ।
భిద్యమానోఽప్యభిన్నాత్మా ప్రత్యాహోవిక్లబం వచః । 1

బలిరువాచ

యద్యుత్తమశ్లోక భవాన్మమేరితం
వచో వ్యలీకం సురవర్య మన్యతే ।
కరోమ్భుతం తన్న భవేత్ప్రలంభనం
పదం తృతీయం కురు శీర్షి మే నిజమ్ । 2

బిభేమి నాహం నిరయాత్పదచ్యుతో
న పాశబంధాద్వ్యసనాద్దురత్యయాత్ ।
నైవార్థకృచ్ఛాద్భవతో వినిగ్రహాత్
అసాధువాదాద్భుశముద్విజే యథా । 3

పుంసాం శ్లాఘ్యతమం మన్యే దండమర్హత్తమార్చితమ్ ।
యం న మాతా పితా భ్రాతా సుహృదశ్చాదిశంతి హి । 4

త్వం నూనమసూరాణాం నః పారోక్ష్యః పరమో గురుః ।
యో నోఽనేకమదాంధానాం విభ్రంశం చక్షురాదిశత్ । 5

యస్మిన్ వైరానుబంధేన రూఢేన విబుధేతరాః ।
బహవో లేభిరే సిద్ధిం యాముహైకాంతయోగినః । 6

తేనాహం నిగృహీతోఽస్మి భవతా భూరికర్మణా ।
బద్ధశ్చ వారుణైః పాశైర్నాతివ్రీడే న చ వ్యథే । 7

పితామహో మే భవదీయసంమతః
ప్రహ్లాద ఆవిష్కృతసాధువాదః ।
భవద్విపక్షేణ విచిత్రవైశసం
సంప్రాపితస్త్వత్పరమః స్వపిత్రాః । 8

కిమాత్మనానేన జహాతి యోఽంతతః
కిం రిక్తహారైః స్వజనాభ్యదస్యుభిః ।
కిం జాయయా సంస్పృతిహేతుభూతయా
మర్త్యస్య గేహైః కిమిహోయుషో వ్యయః । 9

ఇత్థం స నిశ్చిత్య పితామహో మహాన్
అగాధబోధో భవతః పాదపద్మమ్ ।
ధ్రువం ప్రపేదే హ్యకుతోభయం జనాత్
భీతః స్వపక్షక్షపణస్య సత్తమః । 10

అథాహమప్యాత్మరిపోస్తనాంతికం
దైవేన నీతః ప్రసభం త్యాజితశ్రీః ।
ఇదం కృతాంతాంతికవర్తి జీవితం
యయా ధ్రువం స్తబ్దమతిర్న బుధ్యతే । 11

శ్రీ శుక ఉవాచ

తస్యేత్తం భాషమాణస్య ప్రహ్లాదో భగవత్ప్రియః |
ఆజగామ కురుశ్రేష్ఠ రాకాపతిరివోత్థితః | 12

తమింద్రసేనః స్వపితామహం శ్రియా
విరాజమానం నలినాయతేక్షణమ్ |
ప్రాంశుం పిశంగాంబరమంజనత్విషం
వ్రలంబబాహుం సుభగం సమైక్షత | 13

తస్మై బలిర్వారుణపాశయంత్రితః
సమర్హణం నోపజహార పూర్వవత్ |
ననామ మూర్ధ్నాశ్రువిలోలలోచనః
సప్రీడనీచీనముఖో బభూవ హ | 14

స తత్ర హాసీనముదీక్ష్య సత్పతిం
సునంద నందాద్యనుగైరుపాసితమ్ |
ఉపేత్య భూమౌ శిరసా మహామనాః
ననామ మూర్ధ్నా పులకాశ్రువిక్లబః | 15

ప్రహ్లాద ఉవాచ

త్వయైవ దత్తం పదమైంద్రమూర్ఛితమ్
హృతం తదేవాద్య తథైవ శోభనమ్ |
మన్యే మహానస్య కృతో హ్యానుగ్రహో
విభ్రంశితో యచ్చియ ఆత్మమోహనాత్ | 16

యయా హి విద్వానపి ముహ్యతే యతః
తత్కో విచష్టే గతిమాత్మనో యథా |
తస్మై నమస్తే జగదీశ్వరాయ వై
నారాయణాయాఖిలలోకసాక్షిణే | 17

శ్రీ శుక ఉవాచ

తస్యానుశృణ్వతో రాజన్ ప్రహ్లాదస్య కృతాంజలేః |
హిరణ్యగర్భో భగవానువాచ మధుసూదనమ్ | 18

బద్ధం వీక్ష్య పతిం సాధ్వీ తత్పత్నీ భయవిహ్వలా |
ప్రాంజలిః ప్రణతోపేంద్రం బభాషేఽవాఙ్ముఖీ నృప | 19

వింధ్యావళిరువాచ

క్రీడార్థమాత్మన ఇదం త్రిజగత్కృతం తే
స్వామ్యం తు తత్ర కుఠియోఽపర ఈశ కుర్యుః |
కర్తుః ప్రభోస్తవ కిమస్యత ఆవహంతి
త్యక్తహియస్త్వదవరోపితకర్మవాదాః | 20

బ్రహ్మోవాచ

భూతభావన భూతేశ దేవదేవ జగన్మయః |
ముంచైనం హృతసర్వస్వం నాయమర్హతి నిగ్రహమ్ | 21

కృత్స్నా తేఽనేన దత్తా భూర్లోకాః కర్మార్జితాశ్చ యే |
నివేదితం చ సర్వస్వమాత్మా విక్లబయా ధియా | 22

యత్ప్రాదయోరశతధీః సలిలం ప్రదాయ
దూర్వాంకురైరపి విధాయ సతీం సపర్యామ్ |
అప్యత్తమాం గతిమసౌ భజతే త్రిలోకీం
దాశ్వానవిక్లబమనాః కథమూర్తిమృచ్చేత్ | 23

శ్రీ భగవానువాచ

బ్రహ్మాన్ యమనుగృహ్లామి తద్విత్తం విధునోమ్యహమ్ |
యన్మదః పురుషః స్తబ్ధో లోకం మాం చావమన్యతే | 24

యదా కదాచిజ్జీవాత్మా సంసరన్నిజకర్మభిః |
నానాయోనిష్ప్వనీశోఽయం పౌరుషీం గతిమావ్రజేత్ | 25

జన్మకర్మవయోరూపవిద్యైశ్వర్యధనాదిభిః |
యద్యస్య న భవేత్ స్తంభస్తత్రాయం మదనుగ్రహః | 26

మాన స్తంభనిమిత్తానాం జన్మాదీనాం సమంతతః |
సర్వశ్రేయః ప్రతీపానాం హంత ముహ్యేన్న మత్పరః | 27

ఏష దానవదైత్యానామగ్రణీః కీర్తివర్ధనః |
అజైషీదజయాం మాయాం సీదన్నపి న ముహ్యతి | 28

క్షీణరిక్తశ్చ్యుతస్థానాత్ క్షిప్తో బద్ధశ్చ శత్రుభిః |
జ్ఞాతిభిశ్చ పరిత్యక్తో యాతనామనుయాపితః | 29

గురుణా భర్తృతః శస్త్రో జహౌ సత్యం న సువ్రతః |
ఛలైరుక్తో మయా ధర్మో నాయం త్యజతి సత్యవాక్ | 30

విష మే ప్రాపితః స్థానం దుష్ప్రాపమనురైరపి ।
సావర్ణేరంతరస్యాయం భవితేంద్రో మదాశ్రయః । 31

తావత్పుత్రలమధ్యాస్తాం విశ్వకర్మవినిర్మితమ్ ।
యత్రాథయో వ్యాధయశ్చ క్షమస్తంద్రా పరాభవః ।
నోపసర్గా నివసతాం సంభవంతి మమేక్షయా । 32

ఇంద్రసేన మహారాజ యాహి భో భద్రమస్తు తే ।
సుతలం స్వర్గిభిః ప్రార్థ్యం జ్ఞాతిభిః పరివారితః । 33

న త్యామభిభవిష్యంతి లోకేశాః కిముతాపరే ।
త్యచ్ఛాసనాతిగాన్ దైత్యాంశ్చక్రం మే సూదయిష్యతి । 34

రక్షిష్యే సర్వతోఽహం త్వాం సానుగం సపరిచ్ఛదమ్ ।
సదా సన్నిహితం వీర తత్ర మాం ద్రక్ష్యతే భవాన్ । 35

తత్ర దానవదైత్యానాం సంగాత్తే భావ ఆసురః ।
దృష్ట్వా మదనుభావం వై సద్యః కుంఠో వినంక్ష్యతి । 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే ద్వావింశోఽధ్యాయః (22)

23 - అథ త్రయోవింశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్యుక్తవంతం పురుషం పురాతనం
మహానుభావోఽఖిలసాధునమ్మతః ।
బద్ధాంజలిర్బాష్పకళాకులేక్షణో
భక్తుద్గలో గద్గదయా గిరాబ్రవీత్ । 1

బలిరువాచ

అహో ప్రణామాయ కృతః సముద్యమః
ప్రపన్నభక్తార్థవిధౌ నమాహితః ।
యల్లోకపాలైస్త్వదనుగ్రహోఽమరైః
అలబ్ధపూర్వోఽపనదేఽసురేఽర్చితః । 2

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా హరిమానమ్య బ్రహ్మణం సభవం తతః ।
వివేశ సుతలం ప్రీతో బలిర్ముక్తః సహాసురైః । 3

వివమింద్రాయ భగవాన్ ప్రత్యానీయ త్రివిష్టపమ్ ।
పూరయిత్వాదితేః కామమశాసత్పకలం జగత్ । 4

అబ్జప్రసాదం నిర్ముక్తం పాత్రం వంశధరం బలిమ్ ।
నిశామ్య భక్తిప్రవణః ప్రహ్లాద ఇదమబ్రవీత్ । 5

ప్రహ్లాద ఉవాచ

నేమం విరించో లభతే ప్రసాదం
న శ్రీర్ష శర్వః కిముతాపరే యే ।
యన్నోఽనురాణామపి దుర్గపాలో
విశ్వాభివంద్యైరభివందితాంఘ్రిః । 6

యత్ప్రాదపద్మమకరందనిషేవణేన
బ్రహ్మాదయః శరణదాశ్చువతే విభూతీః ।
కస్మాద్వయం కుస్పృతయః ఖలయోనయస్తే
దాక్షిణ్యదృష్టిపదవీం భవతః ప్రణీతాః । 7

చిత్రం తవేహితమహోఽమితయోగమాయా
లీలావిస్పష్ట భువనస్య విశారదస్య ।
పర్వాత్మనః సమదృశోవిషమః స్వభావో
భక్తప్రియో యదసి కల్పతరుస్వభావః । 8

శ్రీ భగవానువాచ

వత్ప్రహ్లాద భద్రం తే ప్రయాహి సుతలాలయమ్ ।
మోదమానః స్వపాత్రేణ జ్ఞాతీనాం మఖమావహ । 9

నిత్యం ద్రష్టాసి మాం తత్ర గదాపాణిమవస్థితమ్ ।
మద్దర్శనమహాహ్లాదధ్వస్తకర్మనిబంధనః । 10

శ్రీ శుక ఉవాచ

అజ్ఞాం భగవతో రాజన్ ప్రహ్లాదో బలినా సహా ।
బాధమిత్యమలప్రజ్ఞో మూర్ఖ్యాధాయ కృతాంజలిః । 11

పరిక్రమ్యాదిపురుషం సర్వానురచమూపతిః ।
ప్రణతస్తదనుజ్ఞాతః ప్రవివేశ మహాబిలమ్ । 12

అథాహోశనసం రాజన్ హరిర్నారాయణోంతికే ।
అసీనమృత్విజాం మధ్యే సదసి బ్రహ్మవాదినామ్ । 13

శ్రీ భగవానువాచ

బ్రహ్మన్ సంతను శిష్యస్య కర్మచ్ఛిద్రం వితన్వతః ।
యత్తత్కర్మసు వైషమ్యం బ్రహ్మదృష్టం సమం భవేత్ । 14

శుక్ర ఉవాచ

కుతస్తత్కర్మవైషమ్యం యస్య కర్మేశ్వరో భవాన్ ।
యజ్ఞేశో యజ్ఞపురుషః సర్వభావేన పూజితః । 15

మంత్రతన్త్రంత్రతశ్చిద్రం దేశకాలార్హవస్తతః ।
సర్వం కరోతి నిశ్చిద్రం నామసంకీర్తనం తవ । 16

తథాపి వదతో భూమన్ కరిష్యామ్యనుశాసనమ్ ।
వీతచ్ఛ్రేయః పరం పుంసాం యత్తవాజ్ఞానుపాలనమ్ । 17

శ్రీ శుక ఉవాచ

ప్రతినంద్య హరేరాజ్ఞాముశనా భగవానితి ।
యజ్ఞచ్ఛిద్రం సమాధత్త బలేర్విప్రర్షిభిః స్సహా । 18

వీనం బలేర్మహీం రాజన్ భిక్షిత్వా వామనో హరిః ।
దదౌ భ్రాత్రే మహేంద్రాయ త్రిదినం యత్పరైర్హృతమ్ । 19

ప్రజాపతిపతిర్బ్రహ్మ దేవర్షి పితృభూమిపైః ।
దక్షభృగ్వంగిరోముఖ్యైః కుమారేణ భవేన చ । 20

కశ్యపస్యాదితేః ప్రీత్యై సర్వభూతభవాయ చ ।
లోకానాం లోకపాలానామకరోద్వామనం పతిమ్ । 21

వేదానాం సర్వదేవానాం ధర్మస్య యశసః శ్రియః ।
మంగానాం వ్రతానాం చ కల్పం స్వర్గాపవర్గయోః । 22

ఉపేంద్రం కల్పయాంచక్రే పతిం సర్వవిభూతయే ।
తదా సర్వాణి భూతాని భృశం ముముదిరే నృప । 23

తతస్త్వేంద్రః పురస్కృత్య దేవయానేన వామనమ్ ।
లోకపాలైర్దివం నిన్యే బ్రహ్మణా చానుమోదితః । 24

ప్రాప్య త్రిభువనం చేంద్ర ఉపేంద్రభుజపాలితః ।
శ్రియా పరమయా జుష్టో ముముదే గతసాధ్వసః । 25

బ్రహ్మో శర్వః కుమారశ్చ భృగ్వాద్యా మునయో నృప ।
పితరః సర్వభూతాని సిద్ధా వైమానికాశ్చ యే । 26

సుమహాత్కర్మ తద్విష్ణోర్గాయంతః పరమాద్భుతమ్ ।
ధిష్ణ్యాని స్వాని తే జగ్మురదితిం చ శశంసిరే । 27

సర్వమేతన్మయాభ్యాతం భవతః కులనందన ।
ఉరుక్రమస్య చరితం శ్రోత్వాణామఘమోచనమ్ । 28

పారం మహిమ్ను ఉరువిక్రమతో గృణానో

యః పార్థివాని విమమే స రజాంసి మర్త్యః ।

కిం జాయమాన ఉత జాత ఉపైతి మర్త్యః

ఇత్యాహ మంత్రదృగృషిః పురుషస్య యస్య । 29

య ఇదం దేవదేవస్య హరేరద్భుతకర్మణః ।
అవతారానుచరితం శృణ్వన్ యాతి పరాం గతిమ్ । 30

క్రియమాణే కర్మణీదం దైవే పిత్ర్యైః ధ మానుషే ।
యత్ర యత్రానుకీర్త్యేత తత్తేషాం సుకృతం విదుః । 31

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం అష్టమస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః (23)

24 - అథ చతుర్వింశోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

భగవన్ శ్రోతుమిచ్ఛామి హరేరద్భుతకర్మణః |
అవతారకథానూద్యాం మాయామత్స్యవిడంబనమ్ | 1

యదర్థమదధాద్రూపం మాత్స్యం లోకజుగుప్సితమ్ |
తమః ప్రకృతి దుర్మర్షం కర్మగ్రస్త ఇవేశ్వరః | 2

వీతన్నో భగవన్ సర్వం యథావద్యక్తుమర్హసి |
ఉత్తమశ్లోకచరితం సర్వలోకసుఖావహమ్ | 3

నూత ఉవాచ

ఇత్యుక్తో విష్ణురాతేన భగవాన్ బాదరాయణిః |
ఉవాచ చరితం విష్ణోర్మత్స్వరూపేణ యత్ప్రతమ్ | 4

శ్రీ శుక ఉవాచ

గోవిప్రసురసాధూనాం ఛందసామపి చేశ్వరః |
రక్షామిచ్ఛంస్తనూర్థత్తే ధర్మస్యార్థస్య చైవ హి | 5

ఉచ్ఛావచేషు భూతేషు చరన్ వాయురివేశ్వరః |
నోచ్ఛావచత్వం భజతే నిర్గుణత్వాద్దియో గుణైః | 6

ఆసీదతీతకల్పాంతే బ్రాహ్మో నైమిత్తికో లయః |
సముద్రోపఘ్నతాస్తత్ర లోకా భూరాదయో నృప | 7

కాలేనాగతవిద్రస్య ధాతుః శిశయిషోర్బలీ |
ముఖతో నిస్సృతాన్ వేదాన్ హయగ్రీవోఽంతికే హరత్ | 8

జ్ఞాత్వా తద్దానవేంద్రస్య హయగ్రీవస్య చేష్టితమ్ |
దధార శఫరీరూపం భగవాన్ హరిరీశ్వరః | 9

తత్ర రాజఋషిః కశ్చిన్నామ్నా సత్యవ్రతో మహాన్ |
వారాయణవరోఽతస్యత్తపః స సలిలాశసః | 10

యోఽసావస్మిన్ మహాకల్పే తనయః స వివస్వతః |
శ్రాద్ధదేవ ఇతి ఖ్యాతో మనుత్యే హరిణార్పితః | 11

ఏకదా కృతమాలాయాం కుర్వతో జలతర్పణమ్ |
తస్యాంజల్యుదకే కాచిచ్ఛఫర్యేకాభ్యపద్యత | 12

సత్యవ్రతోఽంజలిగతాం సహ తోయేన భారత |
ఉత్పసర్జ సదీతోయే శఫరీం ద్రవిడేశ్వరః | 13

తమాహ సాతికరుణం మహాకారుణికం నృపం |
యాదోభ్యో జ్ఞాతిఘాతిభ్యో దీనాం మాం దీనవత్సల |
కథం విస్మజసే రాజన్ భీతామస్మిన్ సరిజ్జలే | 14

తమాత్మనోఽనుగ్రహార్థం ప్రీత్యా మత్స్యవపుర్ధరమ్ |
అజానన్ రక్షాణార్థాయ శఫర్యాః స మనో దధే | 15

తస్యా దీనతమం వాక్యమాశ్రుత్య స మహీపతిః |
కలశాఘ్న నిధాయైనాం దయాలుర్నిన్య ఆశ్రమమ్ | 16

సా తు తత్రైకరాత్రేణ వర్ణమానా కమండలౌ |
అలబ్ధ్వాఽఽత్మావశాశం వా ఇదమాహ మహీపతిమ్ | 17

నాహం కమండలావస్మిన్ కృచ్ఛం వస్తుమిహెలాత్సహే |
కల్పయౌకః సువిపులం యత్రాహం నివసే సుఖమ్ | 18

స వీనాం తత ఆదాయ న్యధాదౌదంచనోదకే |
తత్ర క్షిప్తా ముహూర్తేన హస్తత్రయమవర్ధత | 19

స మే వీతదలం రాజన్ సుఖం వస్తుముదంచనమ్ |
పుథు దేహి పదం మహ్యం యత్ప్యాహం శరణం గతా | 20

తత ఆదాయ సా రాజ్ఞా క్షిప్తా రాజన్ సరోవరే |
తదాపృథ్వాత్మనా సోఽయం మహామీనోఽన్యవర్ధత | 21

నైతన్మేన్వస్తయే రాజన్నదకం సలితాకసః ।
నిభేహి రక్షాయోగేన హ్రదే మామవిదాసిని । 22

ఇత్యుక్తః సోఽనయన్మత్యం తత్ర తత్రావిదాసిని ।
జలాశయే సమ్మితం తం సముద్రే ప్రాక్షిపజ్జషమ్ । 23

క్షిప్యమాణస్తమాహేదమిహ మాం మకరాదయః ।
అదంత్యతిబలా వీర మాం నేహోత్ప్రస్టుమర్హసి । 24

ఏవం విమోహితస్తేన వదతా వల్గుభారతీమ్ ।
తమాహ కో భవానస్మాన్ మత్స్వరూపేణ మోహయన్ । 25

నైవం వీర్యో జలచరో దృష్టోఽస్మాభిః శ్రుతోఽపి వా ।
యో భవాన్ యోజనశతమహ్నిభివ్యావశే సరః । 26

మానం త్వం భగవాన్ సాక్షాద్ధరిర్నారాయణోఽవ్యయః ।
అనుగ్రహాయ భూతానాం ధత్సే రూపం జలౌకసామ్ । 27

నమస్తే పురుషశ్రేష్ఠ స్థిత్యుత్పత్యవ్యయేశ్వర ।
భక్తానాం నః ప్రపన్నానాం ముఖ్యో హ్యోత్మగతిర్విభో । 28

సర్వే లీలావతారాస్తే భూతానాం భూతిహేతవః ।
జ్ఞాతుమిచ్ఛామ్యదో రూపం యదర్థే భవతా ధృతమ్ । 29

న తేఽరవిందాక్ష పదోపసర్పణం
మృషా భవేత్సర్పసుహృత్ప్రియాత్మనః ।
యథేతరేషాం పృథగాత్మనోఽ సతామ్
అదీదృశో యద్వపురద్భుతం హి నః । 30

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇతి బ్రువాణం నృపతిం జగత్ప్రతిః
సత్యవ్రతం మత్స్యవపుర్యుగక్షయే ।
విహర్తుకామః ప్రళయార్ణవేఽబ్రవీత్
చిక్టీర్షురేకాంతజనప్రియః ప్రియమ్ । 31

శ్రీ భగవానువాచ

సప్తమే ఽద్యతనాదూర్జమహన్యేతదరిందమ ।
నిమంక్ష్యత్యప్యయాంభోధౌ త్రైలోక్యం భూర్భువాదికమ్ । 32

త్రిలోక్యం లీయమానాయాం సంవర్తాంభసి వై తదా ।
ఉపస్థాస్యతి నౌః కాచిద్విశాలా త్వాం మయేరితా । 33

త్వం తావదోషధీః సర్వా బీజాన్యుచ్ఛావచాని చ ।
సప్తర్షిభిః పరివృతః సర్వసత్త్వోపబృంహితః । 34

ఆరుహ్య బృహతీం నావం విచరిష్యస్యవిక్లవః ।
ఏకార్ణవే నిరాలోకే ఋషీణామేన వర్చసా । 35

దోధూయమానాం తాం నావం సమీరేణ బలీయసా ।
ఉపస్థితస్య మే శృంగే నిబద్ధీహి మహాహినా । 36

అహం త్వాన్ముషిభిః సౌకం సహనావముదస్వతి ।
వికర్షన్ విచరిష్యామి యావద్బ్రాహ్మీ నిశా ప్రభో । 37

మదీయ మహిమానం చ పరబ్రహ్మేతి శబ్దితమ్ ।
వేత్స్వస్యనుగృహీతం మే సంప్రత్యైర్వివృతం హృది । 38

ఇత్థమాదిశ్య రాజానం హరిరంతరధీయత ।
సోఽన్వవైక్షత తం కాలం యం హృషీకేశ ఆదిశత్ । 39

ఆస్తీర్య దర్శాన్ ప్రాక్కులాన్ రాజర్షిః ప్రాగుదజ్జుఖః ।
నిషసాద హరేః సాదా చింతయన్ మత్స్వరూపిణః । 40

తతః సముద్ర ఉద్వేలః సర్వతః ప్లావయన్మహీమ్ ।
వర్ణమానో మహామేఘైర్వర్షద్భిః సమదృశ్యత । 41

ధ్యాయన్ భగవదాదేశం దదృశే నావమాగతామ్ ।
తామారురోహ విప్రేంద్రైరాదాయౌషధివీరుధః । 42

తమూచుర్మునయః ప్రీతా రాజన్ ధ్యాయస్వ కేశవమ్ ।
స వై నః సంకటాదస్మాదవితా శం విధాస్యతి । 43

సోఽనుధ్యాతస్తతో రాజ్ఞా ప్రాదురాసీన్మహార్ణవే ।
వీకశృంగధరో మత్యో హైమో నియుతయోజనః । 44

నిబధ్య నానం తచ్చుంగే యథోక్తో హరిణా పురా ।
వరత్రేణాహినా తుష్టస్తుష్టావ మధుసూదనమ్ । 45

రాజోవాచ

అనాద్యవిద్యోపహతాత్మనంవిదః
తస్మాలసంసారపరిశ్రమాతురాః ।
యద్యచ్చయేహోపసృతా యమాప్పుయుః
విముక్తిదో నః పరమో గురుర్భవాన్ । 46

జనోఽబుధోఽయం నిజకర్మబంధనః
సుఖేచ్ఛయా కర్మ సమీహతేఽసుఖమ్ ।
యత్యేవయా తాం విధునోత్యసన్మతిం
గ్రంథిం స భింద్యాద్ద్వదయం స నో గురుః । 47

యత్యేవయాఽగ్నేరివ రుద్రరోదనం
పుమాన్ విజహ్యోన్మలమాత్మనస్తమః ।
భజేత వర్ణం నిజమేష సోఽవ్యయో
భూయాత్ప ఈశః పరమో గురుర్గురోః । 48

న యత్రసాదాయుతభాగలేశం
అన్యే చ దేవా గురవో జనాః స్వయమ్ ।
కర్తుం సమేతాః ప్రభవంతి పుంసః
తమీశ్వరం త్వాం శరణం ప్రపద్యే । 49

అచక్షురంధస్య యథాగ్రణీః కృతః
తథా జనస్యావిదుషోఽబుధో గురుః ।
త్వమర్కదృక్ సర్వదృశాం సమీక్షణో
వృతో గురుర్న స్వగతిం బుభుత్పతామ్ । 50

జనో జనస్యాదిశతేఽసతీం మతిం
యయా ప్రపద్యేత దురత్యయం తమః ।
త్వం త్వవ్యయం జ్ఞానమమోఘమంజసా
ప్రపద్యతే యేన జనో నిజం పదమ్ । 51

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యాం అష్టాదశసహస్రికాయాం పారమహంస్యాం సంహితాయాం
అష్టమస్కంధే మత్స్యావతార చరితాను వర్ణనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః (24)

ఇతి అష్టమః స్కంధః

త్వం సర్వలోకస్య సుహృత్ప్రియేశ్వరో
హ్యోత్మా గురుర్జ్ఞానమభీష్టసిద్ధిః ।
తథాపి లోకో న భవంతమంధధీః
జానాతి సంతం హృది బద్ధకామః । 52

తం త్యామహం దేవవరం వరేణ్యం
ప్రపద్య ఈశం ప్రతిబోధనాయ ।
ఛింధ్యర్థ దీపైర్భగవన్ వచోభిః
గ్రంథీన్ హృదయ్యాన్ వివృణు స్వమోకః । 53

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్యుక్తవంతం నృపతిం భగవానాదిపూరుషః ।
మత్స్వరూపీ మహాంభోధా విహరంస్తత్వమబ్రవీత్ । 54
పురాణసంహితాం దివ్యాం సాంఖ్యయోగక్రియావతీమ్ ।
సత్యవ్రతస్య రాజర్షేరాత్మగుహ్యమశేషతః । 55

అశ్రౌషీదృషిభిః సాకమాత్మతత్త్వమసంశయమ్ ।
నావ్యాసీనో భగవతా ప్రోక్తం బ్రహ్మ సనాతనమ్ । 56
అతీతవ్రతయాసాయ ఉత్తితాయ స వేధసే ।
హత్వాసురం హయగ్రీవం వేదాన్ ప్రత్యాహరద్ధరిః । 57

స తు సత్యవ్రతో రాజా జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుతః ।
విష్ణోః ప్రసాదాత్ కల్పేఽస్మిన్నాసీద్వైవస్వతో మనుః । 58
సత్యవ్రతస్య రాజర్షేర్మాయామత్స్వస్య శార్ఙ్గిణః ।
సంవాదం మహదాఖ్యానం శ్రుత్వా ముచ్యేత కిల్బిషాత్ । 59

అవతారః హరేర్యోఽయం కీర్తయేదన్వహం నరః ।
సంకల్పాస్తస్య సిద్ధ్యంతి స యాతి పరమాం గతిమ్ । 60
ప్రళయపయసి ధాతుః సుప్తశక్తేర్ముఖేభ్యః
శ్రుతిగణమపనీతం ప్రత్యుపాదత్త హత్వా ।
దితిజమకథయద్యో బ్రహ్మ సత్యవ్రతానాం
తమహమఖిల హేతుం జిహ్మామీనం నతోఽస్మి । 61

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణమ్

నవమః స్కంధః

1 - అథ ప్రథమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

మన్వంతరాణి సర్వాణి త్వయోక్తాని శ్రుతాని మే ।
వీర్యాణ్యనంతవీర్యస్య హరేస్తత్ర కృతాని చ । 1

యోఽసౌ సత్యవ్రతో నామ రాజర్షిర్నవిడేశ్వరః ।
జ్ఞానం యోఽ తీతకల్పాంతే లేభే పురుషసేవయా । 2

స వై వివస్వతః పుత్రో మనురాసీదితి శ్రుతమ్ ।
త్వత్తస్త్వస్య సుతాః ప్రోక్తా ఇక్ష్వాకు ప్రముఖా నృపాః । 3

తేషాం వంశం పృథగ్బ్రహ్మీ వంశానుచరితాని చ ।
కీర్తయన్వ మహాభాగ నిత్యం శుశ్రూషతాం హి నః । 4

యే భూతా యే భవిష్యాశ్చ భవంత్యద్యతనాశ్చ యే ।
తేషాం నః పుణ్యకీర్తినాం సర్వేషాం వద విక్రమాన్ । 5

సూత ఉవాచ

వీవం పరీక్షితా రాజ్ఞా సదసి బ్రహ్మవాదినామ్ ।
పుష్టః ప్రోవాచ భగవాన్ శుకః పరమధర్మవిత్ । 6

శ్రీశుక ఉవాచ

శ్రూయతాం మానవో వంశః ప్రాచుర్యేణ పరంతప ।
న శక్యతే విస్తరతో వక్తుం వర్షశతైరపి । 7

పరావరేషాం భూతానామాత్మా యః పురుషః పరః ।
స వీవాసీదిదం విశ్వం కల్పాంతేఽన్యన్న కించన । 8

తస్య నాభేః సమభవత్పద్మకోశో హిరణ్మయః ।
తస్మిన్ జజ్ఞే మహారాజ స్వయంభూశ్చతురాననః । 9

మరీచిర్మనసస్తస్య జజ్ఞే తస్యాపి కశ్యపః ।
దాక్షాయణ్యాం తతోఽదిత్యాం వినస్వానభవత్పుతః । 10

తతో మనుః శ్రాద్ధదేవః సంజ్ఞాయామాస భారత ।
శ్రద్ధాయాం జనయామాస దశ పుత్రాన్ స ఆత్మవాన్ । 11

ఇక్ష్వాకుస్సగళర్యాతిదిష్టధృష్టకరూషకాన్ ।
నరిష్యంతం పృషధ్రం చ నభగం చ కవిం విభుః । 12

అప్రజస్య మనోః పూర్వం వశిష్ఠో భగవాన్కిల ।
మిత్రావరుణయోరిష్టిం ప్రజార్థమకరోద్విభుః । 13

తత్ర శ్రద్ధా మనోః పత్నీ హోతారం సమయాచత ।
దుహిత్రర్థముపాగమ్య ప్రణిపత్య పయోవ్రతా । 14

ప్రేషితోఽధ్వర్యుణా హోతా ధ్యాయన్ తత్పుసమాహితః ।
హవిషి వ్యచరత్తేన వషట్కారం గృణన్ ద్విజః । 15

హోతుస్తద్వ్యభిచారేణ కన్యేలా నామ సాభవత్ ।
తాం విలోక్య మనుః ప్రాహ నాతిహృష్టమనా గురుమ్ । 16

భగవన్ కిమిదం జాతం కర్మ వో బ్రహ్మవాదినామ్ ।
విపర్యయమహో కష్టం మైవం స్యాద్బ్రహ్మవిక్రియా । 17

యూయం మంత్రవిదో యుక్తాస్తపసా దగ్ధకిల్బిషాః ।
కుతః సంకల్పవైషమ్యమన్వతం విబుధేష్యివ । 18

తన్నిశమ్య పచస్తస్య భగవాన్ ప్రపితామహః ।
హోతుర్వృతిక్రమం జ్ఞాత్వా బభాషే రవినందనమ్ । 19

ఏతత్సంకల్పవైషమ్యం హోతుస్తే వ్యభిచారతః ।
తథాపి సాధయిష్యే తే సుప్రజన్త్యం న్యతేజసా । 20

ఏవం వ్యవసితో రాజన్ భగవాన్ స మహాయశాః ।
అస్తాషీదాదిపురుషమిలాయాః పుంస్త్యకామ్యయా । 21

తస్మై కామవరం తుష్టో భగవాన్ హరిరీశ్వరః ।
దదావిలాఽభవత్ తేన సుద్యుమ్నః పురుషర్షభః । 22

స ఏకదా మహారాజ విచరన్ మృగయాం వనే ।
వృతః కతిపయామాత్యైరశ్వమారుహ్యా సైంధవమ్ । 23

ప్రగృహ్య రుచిరం చాపం శరాంశ్చ పరమాద్భుతాన్ ।
దంశితోఽనుమ్మగం వీరో జగామ దిశముత్తరామ్ । 24

స కుమారో వనం మేరోరథస్తాత్ప్రవివేశ హ ।
యత్రాస్తే భగవాన్ శర్వో రమమాణః సహోమయా । 25

తస్మిన్ ప్రవిష్ట ఏవాసౌ సుద్యుమ్నః పరవీరహః ।
అపశ్యత్ స్త్రియమాత్మానమశ్వం చ బడబాం నృప । 26

తథా తదనుగాస్పర్శ్యే ఆత్మలింగవిపర్యయమ్ ।
దృష్ట్వా విమనసోఽభూవన్ వీక్షమాణాః పరస్పరమ్ । 27

రాజోవాచ

కథమేవం గుణో దేశః కేన వా భగవన్ కృతః ।
ప్రశ్నమేనం సమాచక్ష్య పరం కౌతూహలం హి నః । 28

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏకదా గిరిశం ద్రష్టుమ్పృషయన్తత్ర సువ్రతాః ।
దిశో వితిమిరాభాసాః కుర్వంతః సముపాగమన్ । 29

తాన్ విలోక్యాంబికా దేవీ వివాసా వ్రీడితా భృశమ్ ।
భర్తురంకాత్పముత్థాయ నీవీమాశ్వథ పర్యథాత్ । 30

ఋషయోఽపి తయోర్వీక్ష్య ప్రసజ్గం రమమాణయోః ।
నివృత్తాః ప్రయయుస్తస్మాత్ నరనారాయణాశ్రమమ్ । 31

తదిదం భగవానాహ ప్రియాయాః ప్రియకామ్యయా ।
స్థానం యః ప్రవిశేదేతత్ స వై యోషిద్భవేదితి । 32

తత ఊర్జ్వం వనం తద్వై పురుషో వర్ణయంతి హి ।
సా చానుచరసంయుక్తా విచచార వనాద్వనమ్ । 33

అథ తామాశ్రమాభ్యాశే చరంతీం ప్రమదోత్తమామ్ ।
స్త్రీభిః పరివృతాం వీక్ష్య చకమే భగవాన్ బుధః । 34

సాపి తం చకమే సుభ్రూః సోమరాజసుతం పతిమ్ ।
స తస్యాం జనయామాస పురూరవసమాత్మజమ్ । 35

ఏవం స్త్రీత్వమనుప్రాప్తః సుద్యుమ్నో మానవో నృపః ।
సస్మార స కులాచార్యం వశిష్ఠమితి శుశ్రుమ । 36

స తస్య తాం దశాం దృష్ట్వా కృపయా భృశపీడితః ।
సుద్యుమ్నస్యాశయన్ పుంస్త్యముపాధావత శంకరమ్ । 37

తుష్టస్తస్మై స భగవాన్పృషయే ప్రియమావహాన్ ।
స్యాం చ వాచం ఋతాం కుర్వన్నీదమాహ విశాంపతే । 38

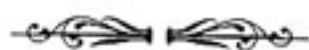
మాసం పుమాన్ స భవితా మాసం స్త్రీ తవ గోత్రజః ।
ఇత్థం వ్యవస్థయా కామం సుద్యుమ్నోఽవతు మేదినీమ్ । 39

ఆచార్యానుగ్రహోత్కామం లబ్ధ్వా పుంస్త్యం వ్యవస్థయా ।
పాలయామాస జగతీం నాభ్యనందన్ స్మ తం ప్రజాః । 40

తస్యోత్కలో గయో రాజన్ విమలశ్చ త్రయః సుతాః ।
దక్షిణాపథరాజానో బభూవుర్దర్మవత్సలాః । 41

తతః పరిణతే కాలే ప్రతిష్ఠానపతిః ప్రభుః ।
పురూరవస ఉత్సృజ్య గాం పుత్రాయ గతో వనమ్ । 42

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః (1)

2 - అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం గతేఽథ సుద్యుమ్నే మనుర్వైవస్వతః సుతే ।
పుత్రకామస్తపస్తేపే యమునాయాం శతం సమాః । 1

తతో ఽయజన్మనుర్దేవమపత్యార్థం హరిం ప్రభుమ్ ।
ఇక్ష్యాకుపూర్వజాన్ పుత్రాన్ లేభే స్వసదృశాన్ దశ । 2

పుషధ్రస్తు మనోః పుత్రో గోపాలో గురుణా కృతః ।
పాలయామాస గా యతో రాత్ర్యాం వీరాసనవ్రతః । 3

ఏకదా ప్రావిశద్గోష్ఠం శార్దూలో నిశి వర్షతి ।
శయానా గావ ఉత్థాయ భీతాస్తా బభ్రముర్వజే । 4

ఏకాం జగ్రాహ బలవాన్ సా చుక్రోశ భయాతురా ।
తస్యాస్తత్ క్రందితం శ్రుత్వా పుషధ్రోఽభినసార హ । 5

ఖడ్గమాదాయ తరసా ప్రలీనోడుగణే నిశి ।
అజానన్నహనదృభోః శిరః శార్దూలశంకయా । 6

వ్యాఘ్రోఽపి వృక్షశ్రవణో నిస్త్రింశాగ్రాహతస్తతః ।
నిశ్చక్రామ భృశం భీతో రక్తం పథి సముత్సజన్ । 7

మన్యమానో హతం వ్యాఘ్రం పుషధ్రః పరవీరహా ।
అద్రాక్షీత్ స్వహతాం బభ్రుం వ్యుష్టాయాం నిశి దుఃఖితః । 8

తం శశాప కులాచార్యః కృతాగసమకామతః ।
స క్షత్రబంధుః శూద్రస్త్యం కర్మణా భవితాఽమునా । 9

ఏవం శస్తస్తు గురుణా ప్రత్యగృహ్లాత్ కృతాంజలిః ।
అథారయద్వ్రతం వీర ఊర్ధ్వరేతా మునిప్రియమ్ । 10

వాసుదేవే భగవతి సర్వాత్మని పరేఽమలే ।
ఏకాంతిత్వం గతో భక్త్యా సర్వభూతసుహృత్పమః । 11

విముక్తసంగః శాంతాత్మా సంయతాక్షోఽపరిగ్రహః ।
యదృచ్ఛయోపపన్నేన కల్పయన్ వృత్తిమాత్మనః । 12

ఆత్మన్యాత్మానమాధాయ జ్ఞానతృప్తః సమాహితః ।
విచచార మహీమేతాం జడాంధబధిరాకృతిః । 13

ఏవం పృతో వనం గత్వా దృష్ట్వా దావాగ్ని ముత్థితమ్ ।
తేనోపయుక్తకరణో బ్రహ్మ ప్రాప పరం మునిః । 14

కవిః కనీయాన్ విషయేషు నిస్సృహో
విసృజ్య రాజ్యం సహ బంధుభిర్వనమ్ ।
నివేశ్య చిత్తే పురుషం స్వరోచిషం
వివేశ కైశోరవయాః పరం గతః । 15

కరూషాన్మానవాదాసన్ కారూషాః క్షత్రజాతయః ।
ఉత్తరాపథగోష్ఠారో బ్రహ్మణ్యా ధర్మవత్సలాః । 16

ధృష్టాద్ధారమభూత్ క్షత్రం బ్రహ్మభూయం గతం క్షితౌ ।
సృగన్యో వంశః సుమతిర్చూతజ్యోతిస్తతో వసుః । 17

వసోః ప్రతీకస్తత్పుత్ర ఓఘవానోఘవత్ప్రతా ।
కన్యా చోఘవతీ నామ సుదర్శన ఉవాహ తామ్ । 18

చిత్రసేనో నరిష్యంతాద్దక్ష స్తస్య సుతోఽభవత్ ।
తస్య మీధ్యాం స్తతః కూర్చ ఇంద్రసేనస్తు తత్పుతః । 19

వీతిహోత్రస్త్వింద్రసేనాత్తస్య సత్యశ్రవా అభూత్ ।
ఉరుశ్రవాః సుతస్తస్య దేవదత్తస్తతోఽభవత్ । 20

తతోఽగ్ని వేశ్యో భగవానగ్నిః స్వయమభూత్పుతః ।
కానీన ఇతి విఖ్యాతో జాతుకర్ణ్యో మహాస్పషిః । 21

తతో బ్రహ్మకులం జాతమాగ్నివేశ్యాయనం నృప ।
నరిష్యన్తాన్వయః ప్రోక్తో దిష్టవంశమతః శృణు । 22

నాభాగో దిష్టపుత్రోఽన్యః కర్మణా వైశ్యతాం గతః |
 భలస్తనః సుతస్తస్య వత్సప్రీతిర్బలందనాత్ | 23

వత్సప్రీతేః సుతః ప్రాంచుస్తత్పుత్రం ప్రమతిం విదుః |
 ఖనిత్రః ప్రమతేస్తస్మాచ్ఛాక్షుషోఽథ వివింశతిః | 24

వివింశతిసుతో రంభః ఖనినేత్రోఽన్య ధార్మికః |
 కరంధమో మహారాజ తస్యాసీదాత్మజో నృప | 25

తస్యావీక్షీత్పుతో యస్య మరుత్తశ్చక్రవర్త్యభూత్ |
 సంవర్తోఽ యాజయద్యం వై మహాయోగ్యంగిరః సుతః | 26

మరుత్తస్య యథా యజ్ఞో న తథాన్యస్య కశ్చన |
 సర్వం హిరణ్మయం త్వాసీద్యత్కించ్చిచ్ఛాస్య శోభనమ్ | 27

అమాద్యదిండ్రః సోమేన దక్షిణాభిర్ద్విజాతయః |
 మరుతః పరివేష్టారో విశ్వేదేవాః సభాసదః | 28

మరుత్తస్య దమః పుత్రస్తస్యాసీద్రాజ్యవర్ధనః |
 సుధృతిస్తత్పుతో జజ్ఞే సౌధృతేయో నరః సుతః | 29

తత్పుతః కేవలస్తస్మాద్ బన్తుమాన్ వేగవాంస్తతః |
 బంధుస్తస్యాభవద్యస్య తృణబిందుర్మహీపతిః | 30

తం భేజేఽ లంబుసా దేవీ భజనీయగుణాలయమ్ |
 వరాస్పరా యతః పుత్రాః కన్యా చేలవిలాభవత్ | 31

యస్యాముత్పాదయామాస విశ్రవా ధనదం సుతమ్ |
 ప్రాదాయ విద్యాం పరమామృషిర్యోగేశ్వరాత్ పితుః | 32

విశాలః శూన్యబంధుశ్చ ధూమ్రకేతుశ్చ తత్పుత్రాః |
 విశాలో వంశకృద్రాజా వైశాలీం నిర్మమే పురీమ్ | 33

హేమచంద్రః సుతస్తస్య ధూమ్రాక్షస్తస్య చాత్మజః |
 తత్పుత్రాత్ సంయమాదాసీత్కృశాశ్వః సహదేవజః | 34

కృశాశ్వాత్ సోమదత్తోఽ భూద్యోఽ శ్వమేధైరిడస్పతిమ్ |
 ఇష్ట్యా పురుషమాపాగ్ర్యాం గతిం యోగేశ్వరాశ్రితః | 35

సౌమదత్తిస్తు సుమతిస్తత్పుత్రో జనమేజయః |
 ఏతే వైశాలభూపాలాస్తృణబిందోర్యశోధరాః | 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే ద్వితీయోఽ ధ్యాయః (2)

3 - అథ తృతీయోఽ ధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

శర్యాతిర్మానవో రాజా బ్రహ్మిష్ఠః సంబభూవ హ |
 యో వా అంగిరసాం సత్రే ద్వితీయమహ ఊచివాన్ | 1

సుకన్యా నామ తస్యాసీత్కన్యా కమలలోచనా |
 తయా సార్థం వనగతో హ్యగమచ్ఛ్యవనాశ్రమమ్ | 2

సా సభీభిః పరివృతా విచిన్వన్త్యంఘ్రిపాన్ వనే |
 వల్మీకరంధ్రే దదృశే ఖద్యోతే ఇవ జ్యోతిషీ | 3

తే దైవచోదితా బాలా జ్యోతిషీ కంటకేన వై |
 అవిధ్యన్ముగ్ధభావేన సుప్రావాస్పక్ తతో బహుః | 4

శకృన్మాత్రనిరోధోఽ భూత్ సైనికానాం చ తత్క్షణాత్ |
 రాజర్షిస్తముపాలక్ష్య పురుషాన్ విస్మితోఽ బ్రవీత్ | 5

అప్యభద్రం న యుష్మాభిర్భార్గవస్య విచేష్టితమ్ |
 న్యక్షం కేనాపి నస్తస్య కృతమాశ్రమదూషణమ్ | 6

సుకన్యా ప్రాహ పితరం భీతా కించిత్ కృతం మయా |
 ద్వే జ్యోతిషీ అజానంత్యా నిర్భిన్నే కంటకేన తే | 7

దుహితుస్తద్వచః శ్రుత్వా శర్యాతిర్జాతసాధ్వసః |
 మునిం ప్రసాదయామాస వల్మీకాంతర్హితం శనైః | 8

తదభిప్రాయమాజ్ఞాయ ప్రాదాద్దుహితరం మునేః ।
కృచ్ఛాన్ముక్తస్తమామంత్ర్య పురం ప్రాయాత్ సమాహితః । 9

సుకన్యా చ్యవనం ప్రాప్య పతిం పరమకోపనమ్ ।
ప్రేణయామాస చిత్తజ్ఞా అప్రమత్తానువృత్తిభిః । 10

కన్యచిత్త్యథ కాలన్య నాసత్యావాశ్రమాగతౌ ।
తౌ పూజయిత్వా ప్రోవాచ వయో మే దత్తమీశ్వరౌ । 11

గ్రహం గ్రహీష్యే సోమన్య యజ్ఞే వామస్యసోమపోః ।
క్రీయతాం మే వయో రూపం ప్రమదానాం యదీప్పితమ్ । 12

బాధమిత్యాచతుర్విప్రమభినంద్య భిషక్తమా ।
నిమజ్జతాం భవానస్మిన్ హ్రాదే సిద్ధవినిర్మితే । 13

ఇత్యుక్తా జరయా గ్రస్తదేహో ధమనినస్తతః ।
హ్రాదం ప్రవేశిత్ ౨ శ్విభ్యాం వలీపలిత విగ్రహః । 14

పురుషాస్త్రయ ఉత్తస్థురపీచ్యా వనితాప్రియాః ।
పద్మనజః కుండలినస్తుల్యరూపాః సువాసనః । 15

తాన్ నిరీక్ష్య వరారోహో సరూపాన్ సూర్యవర్చసః ।
అజానతీ పతిం సాధ్వీ అశ్వినౌ శరణం యయౌ । 16

దర్శయిత్వా పతిం తస్యై పాతివ్రత్యేన తోషితౌ ।
ఋషినూమంత్ర్య యయతుర్విమానేన త్రివిష్టపమ్ । 17

యక్ష్యమాణో ౨ ధ శర్యాతిశ్చ్యవనస్యాశ్రమం గతః ।
దదర్శ దుహితుః పార్శ్వే పురుషం సూర్యవర్చసమ్ । 18

రాజా దుహితరం ప్రాహ కృతపాదాభివందనామ్ ।
అశిష్యాప్రయుంజానో నాతిప్రీతమనా ఇవ । 19

చికిర్షితం తే కిమిదం పతిస్త్వయా
ప్రలంభితో లోకనమస్కృతో మునిః ।

యత్త్వం జరాగ్రస్తమసత్యసమ్మతం
విహాయ జారం భజసే ౨ ముమధ్యగమ్ । 20

కథం మతిస్తే ౨ వగతాన్యథా సతాం
కులప్రసూతే కులదూషణం త్విదమ్ ।
బిభర్షి జారం యదపత్రపా కులం
పితుశ్చ భర్తుశ్చ నయన్యధస్తమః । 21

వీవం బ్రువాణం పితరం స్మయమానా శుచిస్మితా ।
ఉవాచ తాత జామాతా తనైష భృగునందనః । 22

శశంస పిత్రే తత్సర్వం వయోరూపాభిలంభనమ్ ।
విస్మితః పరమప్రీతస్తనయాం పరిషస్వజే । 23

సోమేనయాజయన్ వీరం గ్రహం సోమన్య చాగ్రహీత్ ।
అసోమపోరప్యశ్వినోశ్చ్యవనః స్వేన తేజసా । 24

హంతుం తమాదదే వజ్రం సద్యోమన్యురమర్షితః ।
స వజ్రం స్తంభయామాస భుజమింద్రస్య భార్గవః । 25

అన్వజానంస్తతః సర్వే గ్రహం సోమన్య చాశ్వినోః ।
భిషణావితీ యత్సూర్యం సోమాహుత్యా బహిష్కృతో । 26

ఉత్తానబర్హిరానర్తో భూరిషేణ ఇతి త్రయః ।
శర్యాతేరభవన్ పుత్రా ఆనర్తాద్రేవతో ౨ భవత్ । 27

సో ౨ంతః సముద్రే నగరీం వినిర్మాయ కుశస్థలీమ్ ।
ఆస్థితో ౨ భుంక్త విషయానానర్తాదీనరిందమః ।
తస్య పుత్రశతం జజ్ఞే కకుద్మి జ్యేష్ఠముత్తమమ్ । 28

కకుద్మీ రేవతీం కన్యాం స్వామాదాయ విభుం గతః ।
కన్యా వరం పరిప్రష్ఠం బ్రహ్మలోకమపావృతమ్ । 29

ఆవర్తమానే గాంధర్వే స్థితో ౨ లబ్ధక్షణః క్షణమ్ ।
తదంత ఆద్యమానన్య స్వాభిప్రాయం న్యవేదయత్ । 30

తత్ శ్రుత్వా భగవాన్ బ్రహ్మ ప్రహస్య తమువాచ హ |
అహో రాజన్ నిరుద్ధాస్తే కాలేన హృది యే కృతాః | 31

తత్పుత్రపౌత్రనప్త్యాణాం గోత్రాణి చ న శృణ్మాహే |
కాలోఽభియాతస్త్రిణవచతుర్యుగవికల్పితః | 32

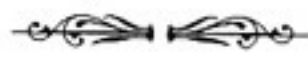
తద్గచ్ఛ దేవ దేవాంశో బలదేవో మహాబలః |
కన్యారత్నమిదం రాజన్ నరరత్నాయ దేహి భోః | 33

భువో భారావతారాయ భగవాన్ భూతభావనః |
అవతీర్ణో నిజాంశేన పుణ్యశ్రవణకీర్తనః | 34

ఇత్యాదిష్టోఽభివంద్యాజం నృపః స్వపురమాగతః |
త్యక్తం పుణ్యజనత్రాసాద్రాప్తృభిర్దిక్ష్యవస్థితైః | 35

సుతాం దత్త్వానవద్యాంగీం బలాయ బలశాలినే |
బదర్యాఖ్యం గతో రాజా తప్తుం నారాయణాశ్రమమ్ | 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః (3)

4- అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

నాభాగో నభగాపత్యం యం తతం భ్రాతరః కవిమ్ |
యవిష్టం వ్యభజన్ దాయం బ్రహ్మచారిణమాగతమ్ | 1

భ్రాతరోఽభాక్త కిం మహ్యం భజామ పితరం తవ |
త్వాం మనూర్యా స్తతాభాక్షుర్మా పుత్రక తదాదృథాః | 2

ఇమే అంగిరసః సత్రమాసతేఽద్య సుమేధసః |
షష్ఠం షష్ఠముపేత్యాహః కవే ముహ్యంతి కర్మణి | 3

తాం స్త్వం శంసయ సూక్తే ద్వే వైశ్వదేవే మహాత్మనః |
తే స్వర్యంతో ధనం సత్రపరిశేషితమాత్మనః | 4

దాస్యంతి తేఽథ తాన్లచ్చ తథా స కృతవాన్ యథా |
త స్మై దత్త్వా యయుః స్వర్గం తే సత్రపరిశేషితమ్ | 5

తం కశ్చిత్ స్వీకరిష్యంతం పురుషః కృష్ణదర్శనః |
ఉవాచోత్తరతోఽభ్యేత్య మమేదం వాస్తుకం వసు | 6

మమేదమృషిభిర్లత్తమితి తర్హి స్మ మానవః |
స్యాన్నా తే పితరి ప్రశ్నః పృష్టవాన్ పితరం తథా | 7

యజ్ఞవాస్తుగతం సర్వముచ్చిష్టన్ముషయః క్వచిత్ |
చక్రుర్విభాగం రుద్రాయ స దేవః సర్వమర్హతి | 8

నభగస్తం ప్రణమ్యాహ తవేశ కిల వాస్తుకమ్ |
ఇత్యాహ మే పితా బ్రహ్మన్ శిరసా త్వాం ప్రసాదయే | 9

యత్తే పితావదద్ధర్మం త్వం చ సత్యం ప్రభాషసే |
దదామి తే మంత్రదృశే జ్ఞానం బ్రహ్మ సనాతనమ్ | 10

గృహోణ ద్రవిణం దత్తం మత్పుత్రే పరిశేషితమ్ |
ఇత్యుక్త్వాంతర్హితో రుద్రో భగవాన్ ధర్మవత్సలః | 11

య ఏతత్ సంస్మరేత్ ప్రాతః సాయం చ సుసమాహితః |
కవిర్భవతి మంత్రజ్ఞో గతిం చైవ తథాత్మనః | 12

నాభాగాదంబరీషోఽభూన్మహాభాగవతః కృతీ |
నాస్పృశద్బ్రహ్మశాపోఽపి యం న ప్రతిహతః క్వచిత్ | 13

రాజోవాచ

భగవన్ శ్రోతుమిచ్ఛామి రాజర్షేస్తస్య ధీమతః |
న ప్రాభూద్యత్ర నిర్ముక్తో బ్రహ్మాదండో దురత్యయః | 14

శ్రీశుక ఉవాచ

అంబరీషో మహాభాగః సప్తద్వీపవతీం మహీమ్ ।
అవ్యయాం చ శ్రీయం లబ్ధ్యా విభవం చాతులం భువి । 15

మేనేఽతిదుర్లభం పుంసాం సర్వం తత్ స్వప్న సంస్తుతమ్ ।
విద్వాన్ విభవనిర్వాణం తమో విశతి యత్పుమాన్ । 16

వాసుదేవే భగవతి తద్భక్తేషు చ సాధుషు ।
ప్రాప్తో భావం పరం విశ్వం యేనేదం లోష్టవత్స్పృతమ్ । 17

స వై మనః కృష్ణపదారవిందయోః
వచాంసి వైకుంఠగుణానువర్ణనే ।
కఠౌ హరేర్మందిరమార్జనాదిషు
శ్రుతిం చకారాచ్యుతసత్కథోదయే । 18

ముకుందలింగాలయదర్శనే దృశౌ
తద్భృత్యగాత్రస్పర్శేఽంగ సంగమమ్ ।
ఘ్రాణం చ తత్పాదసరోజసారభే
శ్రీమత్తులస్యా రసనాం తదర్పితే । 19

పాదౌ హరేః క్షేత్రపదానుసర్పణే
శిరో హృషీకేశపదాభివందనే ।
కామం చ దాస్యే న తు కామకామ్యయా
యథోత్తమశ్లోకజనాశ్రయా రతిః । 20

వీవం సదా కర్మకలాపమాత్మనః
పరేఽధియజ్ఞే భగవత్యథోక్షణే ।
సర్వాత్మభావం విదధన్మహీమిమామ్
తన్నిష్ఠవిప్రాభిహితః శశాస హా । 21

ఈజేఽశ్వమేఢైరధియజ్ఞమీశ్వరమ్
మహావిభూత్యోపచితాంగదక్షిణైః ।
తతైర్వశిష్టాసితగౌతమాదిభిః
ధన్వన్యభిసోతమసౌ సరస్వతీమ్ । 22

యస్య క్రతుషు గీర్వాణైః సదస్యా ఋత్విజో జనాః ।
తుల్యరూపాశ్చానిమిషౌ వ్యదృశ్యంత సువాససః । 23

స్వర్గో న ప్రార్థితో యస్య మనుజైరమరప్రియః ।
శృణ్వద్భిరుపగాయద్భిరుత్తమశ్లోకచేష్టితమ్ । 24

సమర్థయన్తి తాన్కామాః స్వారాజ్యపరిభావితాః ।
దుర్లభా వాపి సిద్ధానాం ముకుందం హృది పశ్యతః । 25

స ఇత్తం భక్తియోగేన తపోయుక్తేన పార్థివః ।
స్వధర్మేణ హరిం ప్రీణన్ సర్వాన్ కామాన్ శనైర్జహా । 26

గృహీషు దారేషు సుతేషు బంధుషు
ద్విపోత్తమస్యందనవాజివస్తుషు ।
అక్షయ్యరత్నాభరణాయుధాదిషు
అనంతకోశేష్వకరోదసమ్మతిమ్ । 27

తస్మా అదాద్దరిశ్చక్రం ప్రత్యావీకభయావహమ్ ।
వికాంత భక్తిభావేన ప్రీతో భృత్యాభిరక్షణమ్ । 28

అరిరాధయిషుః కృష్ణం మహిష్యా తుల్యశీలయా ।
యుక్తః సంవత్సరం వీరో దధార ద్వాదశీవ్రతమ్ । 29

వ్రతాంతే కార్తికే మాసి త్రిరాత్రం సముపోషితః ।
స్నాతః కదాచిత్కాళిన్యాం హరిం మధువనేఽర్చయత్ । 30

మహాభీషేకవిధినా సర్వోపస్కరసంపదా ।
అభిషిచ్యాన్పురాకల్పైర్గంధమాల్యార్హణాదిభిః । 31

తద్గతాంతరభావేన పూజయామాస కేశవమ్ ।
బ్రాహ్మణాంశ్చ మహాభాగాన్ సిద్ధార్థానపి భక్తితః । 32

గవాం రుక్మవిషాణీనాం రూప్యాంఘ్రీణాం సువాససామ్ ।
పయశ్శీలవయోరూపవత్సోపస్కరసంపదామ్ । 33

ప్రాహిణోత్పాధువిప్రేభ్యో గృహేషు న్యర్బుదాని షట్ ।
భోజయిత్వా ద్విజానగ్రే స్వాద్యన్నం గుణవత్తమమ్ । 34

అబ్జకామైరనుజ్ఞాతః పారణాయోపచక్రమే ।
తస్య తర్హతిథిః సాక్షాద్దుర్వాసా భగవానభూత్ । 35

తమానర్పాతిథిం భూషః ప్రత్యుత్థానాసనార్హణైః ।
యయాచేఽభ్యవహారాయ పాదమూలముపాగతః । 36

ప్రతినంద్య స తద్ యాఞ్చాం కర్తుమావశ్యకం గతః ।
నిమమజ్జ బృహద్ధ్యాయన్ కాళిందీసలిలే శుభే । 37

ముహుర్తార్థావశిష్టాయాం ద్వాదశ్యాం పారణం ప్రతి ।
చింతయామాస ధర్మజ్ఞో ద్విజైస్తద్ధర్మసంకటే । 38

బ్రాహ్మణాతిక్రమే దోషో
ద్వాదశ్యాం యదపారణే ।
యత్కృత్వా సాధు మే భూయాత్
అధర్మో వా న మాం స్ప్రుశేత్ । 39

అంభసా కేవలేనాథ కరిష్యే వ్రతపారణమ్ ।
ప్రాహురబృక్షణం విప్రా హ్యాశితం నాశితం చ తత్ । 40

ఇత్యపః ప్రాశ్య రాజర్షిశ్చింతయన్ మనసాచ్యుతమ్ ।
వ్రత్యచష్ట కురుశ్రేష్ఠ ద్విజాగమనమేవ సః । 41

దుర్వాసా యమునాకూలాత్ కృతావశ్యక ఆగతః ।
రాజ్ఞాభినందితస్తస్య బుబుధే చేష్ఠితం ధియా । 42

మన్యునా వ్రచలద్గ్రాతో భుకుటీకుటీలాననః ।
బుభుక్షీతశ్చ సుతరాం కృతాంజలిమభాషత । 43

అహో అస్య నృశంసస్య శ్రియోన్మత్తస్య పశ్యత ।
ధర్మవ్యతిక్రమం విష్ణోరభక్తస్యేశమానినః । 44

యో మామతిథిమాయాతమాతిథ్యేన నిమంత్ర్య చ ।
అదత్వా భుక్తవాంస్తస్య సద్యస్తే దర్శయే ఫలమ్ । 45

ఏవం బ్రువాణ ఉత్కృత్య జటాం రోషవిదీపితః ।
తయా స నిర్మమే తస్మై కృత్యాం కాలానలోపమామ్ । 46

తామాపతంతీం జ్వలతీమసిహస్తాం పదా భువమ్ ।
వేపయంతీం సముద్వీక్ష్య న చచాల పదాస్పృషః । 47

ప్రాగ్గిష్టం భృత్యరక్షాయాం పురుషేణ మహాత్మనా ।
దదాహ కృత్యాం తాం చక్రం క్రుద్ధాహిమివ పావకః । 48

తదభిద్రవదుద్వీక్ష్య స్వప్రయాసం చ నిష్ఫలమ్ ।
దుర్వాసా దుద్రువే భీతో దిక్షు ప్రాణపరీస్సయా । 49

తమన్వధావదృగవద్రథాంగమ్
దవాగ్నిరుద్ధూతశిభో యథాఽహిమ్ ।
తథానుషక్తం మునిరీక్షమాణో
గుహాం వివిక్షుః ప్రససార మేరోః । 50

దిశో నభః క్షాం వివరాన్ సముద్రాన్
లోకాన్ సపాలాంస్త్రిదివం గతః సః ।
యతో యతో ధావతి తత్ర తత్ర
సుదర్శనం దుష్ప్రసహం దదర్శ । 51

అలబ్ధనాథః స యదా కుతశ్చిత్
సంత్రస్తచిత్తోఽరణమేషమాణః ।
దేవం విరించం సమగాద్విధాతః
త్రాహ్యోత్మయోనేఽజిత తేజసో మామ్ । 52

బ్రహ్మోవాచ

స్థానం మదీయం సహవిశ్వమేతత్
క్రీడావసానే ద్విపరార్థసంజ్ఞే ।

భూభంగమాత్రేణ హి సందిధక్షోః
కాలాత్మనో యస్య తిరోభవిష్యతి । 53

అహం భవో దక్షభృగుప్రధానాః
ప్రజేశభూతేశసురేశముఖ్యాః ।
సర్వే వయం యన్నియమం ప్రపన్నాః
మూర్ఛ్యర్చితం లోకహితం వహోమః । 54

ప్రత్యాఖ్యాతో విరించేన విష్ణుచక్రోపతాపితః ।
దుర్వాసాః శరణం యాతః శర్వం కైలాసవాసినమ్ । 55

శ్రీరుద్ర ఉవాచ

వయం న తాత ప్రభవామ భూమ్ని
యస్మిన్ పరేఽన్యేఽప్యజజీవకోశాః ।
భవంతి కాలే న భవంతి హేదృశాః
సహస్రశో యత్ర వయం భ్రమామః । 56

అహం సనత్కుమారశ్చ నారదో భగవానజః ।
కపిలోఽపాంతరతమో దేవలో ధర్మ ఆసురిః । 57

మరీచిప్రముఖాశ్చాన్యే సిద్ధేశాః పారదర్శనాః ।
విదామ న వయం సర్వే యన్మాయాం మాయయాఽఽపృథాః । 58

తస్య విశ్వేశ్వరస్యేదం శస్త్రం దుర్విషహం హి నః ।
తమేవ శరణం యాహి హరిస్తే శం విధాన్యతి । 59

తతో నిరాశో దుర్వాసాః పదం భగవతో యయౌ ।
వైకుంఠాఖ్యం యదధ్యాస్తే శ్రీనివాసః శ్రియా సహ । 60

సందహ్యమానోఽజితశస్త్రవహ్నినా
తత్పాదమూలే పతితః సవేపథుః ।
అహోచ్యతానంత సదీప్సిత ప్రభో
కృతాగసం మాఽవ హి విశ్వభావన । 61

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే చతుర్దోఽధ్యాయః (4)

అజానతా తే పరమానుభావం
కృతం మయాఘం భవతః ప్రియాణామ్ ।
విధేహి తస్యాపచితిం విధాతః
ముచ్చ్యేత యన్నామ్ముద్దితే నారకోఽపి । 62

శ్రీభగవానువాచ

అహం భక్తపరాధీనో హ్యస్వతంత్ర ఇవ ద్విజః ।
సాధుభిర్నస్తహృదయో భక్తైర్భక్తజనప్రియః । 63

నాహమాత్మానమాశాసే మద్భక్తైః సాధుభిర్వి నా ।
శ్రియం చాత్యంతికీం బ్రహ్మాన్ యేషాం గతిరహం పరా । 64

యే దారాగారపుత్రాస్తాన్ ప్రాణాన్ విత్తమిమం పరమ్ ।
హిత్వా మాం శరణం యాతాః కథం తాన్స్తక్తుముత్సహే । 65

మయి నిర్బద్ధహృదయాః సాధవః సమదర్శనాః ।
వశీకుర్వంతి మాం భక్త్యా సత్ స్త్రియః సత్పతిం యథా । 66

మత్సేవయా ప్రతీతం చ సాలోక్యాదిచతుష్టయమ్ ।
నేచ్ఛంతి సేవయా పూర్ణాః కుతోఽన్యత్కాలవిద్రుతమ్ । 67

సాధవో హృదయం మహ్యం సాధూనాం హృదయం త్వహమ్ ।
మదన్యత్ తే న జానంతి నాహం తేభ్యో మనాగపి । 68

ఉపాయం కథయిష్యామి తవ విప్ర శృణుష్వ తత్ ।
అయం హ్యోత్మాభిచారస్తే యతస్తం యాతు వైభవాన్ ।
సాధుషు ప్రహితం తేజః ప్రహర్తుః కురుతేఽశివమ్ । 69

తపో విద్యా చ విప్రాణాం నిత్యేయసకరే ఉభే ।
త వీవ దుర్వినీతస్య కల్పేతే కర్తురన్యథా । 70

బ్రహ్మాన్స్తద్గచ్ఛ భద్రం తే నాభాగతనయం నృపమ్ ।
క్షమాపయ మహాభాగం తతః శాంతిర్భవిష్యతి । 71

5 - అథ పంచమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం భగవతాదిష్టో దుర్వాసాశ్చక్రతాపితః |
అంబరీషముపావృత్య తత్పాదౌ దుఃఖిలోఽగ్రహీత్ | 1

తస్య సోద్యమనం వీక్ష్య పాదస్పర్శ విలజ్జితః |
అస్తావీత్ తద్దరేరస్త్రం కృపయా పీడితో భృశమ్ | 2

అంబరీష ఉవాచ

త్వమగ్నిర్భగవాన్ సూర్యస్త్వం సోమో జ్యోతిషాం పతిః |
త్వమాపస్త్వం క్షితిర్వ్యోమ వాయుర్మాత్రేంద్రియాణి చ | 3

సుదర్శన నమస్తుభ్యం సహస్రారాచ్యుతప్రియ |
సర్వాస్త్రఘాతీన్ విప్రాయ స్వస్తి భూయా ఇడస్పతే | 4

త్వం ధర్మస్త్వమృతం సత్యం త్వం యజ్ఞోఽఖిలయజ్ఞభుక్ |
త్వం లోకపాలః సర్వాత్మా త్వం తేజః పౌరుషం పరమ్ | 5

నమః సునాభాఖిలధర్మసేతవే
హ్యధర్మశీలాసురధూమకేతవే |
త్రైలోక్యగోపాయ విశుద్ధవర్చసే
మనోజవాయాద్భుతకర్మణే గృణే | 6

త్వత్రేజసా ధర్మమయేన సంహృతమ్
తమఃప్రకాశశ్చ ధృతో మహాత్మనామ్ |
దురత్యయస్తే మహిమా గిరాంపతే
త్వద్రూపమేతత్ సదసత్ పరావరమ్ | 7

యదా విస్ఫుష్టస్త్వమనంజనేన వై
బలం ప్రవిష్టోఽజిత దైత్యదానవమ్ |
బాహూదరోర్వంఘ్రిశిరోధరాణి
వృక్షన్నజస్రం ప్రథనే విరాజసే | 8

సత్యం జగత్త్రాణ ఖలప్రహోణయే
నిరూపితః సర్వసహో గదాభృతా |
విప్రస్య చాస్మత్కులదైవహేతవే
విధేహి భద్రం తదనుగ్రహో హి నః | 9

యద్యస్తి దత్తమిష్టం వా స్వధర్మో వా స్వనుష్ఠితః |
కులం నో విప్రదైవం చేత్ ద్విజో భవతు విజ్వరః | 10

యది నో భగవాన్ ప్రీత ఏకః సర్వగుణాశ్రయః |
సర్వభూతాత్మభావేన ద్విజో భవతు విజ్వరః | 11

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి సంస్తువతో రాజ్ఞో విష్ణుచక్రం సుదర్శనమ్ |
అశామ్యుత్ సర్వతో విప్రం ప్రదహద్రాజయాచ్ఛయా | 12

స ముక్తోఽస్రాగ్నితాపేన దుర్వాసాః స్వస్తిమాంస్తతః |
ప్రశశంస తముర్వీశం యుంజానః పరమాశిషః | 13

దుర్వాసా ఉవాచ

అహో అనంతదాసానాం మహాత్వం దృష్టమద్య మే |
కృతాగసోఽపి యద్రాజన్ మంగాళాని సమీహసే | 14

దుష్కరః కో ను సాధూనాం దుస్త్వజో వా మహాత్మనామ్ |
యైః సంగృహీతో భగవాన్ సాత్వతామృషభో హరిః | 15

యన్నామశ్రుతిమాత్రేణ పుమాన్ భవతి నిర్మలః |
తస్య తీర్థపదః కిం వా దాసానామవశిష్యతే | 16

రాజన్ననుగృహీతోఽహం త్వయాతికరుణాత్మనా |
మదఘం పృష్ఠతః కృత్వా ప్రాణా యన్మేఽఖిరక్షితాః | 17

రాజా తమకృతాహారః ప్రత్యాగమన కాంక్షయా ।
చరణాపుపసంగృహ్య ప్రసాద్య సమభోజయత్ । 18

సోఽశిత్వాఽఽ దృతమానీతమాతిథ్యం సార్యకామికమ్ ।
తృప్తాత్మా నృపతిం ప్రాహ భుజ్యతామితి సాదరమ్ । 19

ప్రీతోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మి తవ భాగవతస్య వై ।
దర్శనస్పర్శనాలాపైరాతిథ్యేనాత్మమేధసా । 20

కర్మావదాతమేతత్తే గాయంతి స్వఃస్త్రియో ముహుః ।
కీర్తిం పరమపుణ్యాం చ కీర్తయిష్యతి భూరియమ్ । 21

శ్రీశుక ఉవాచ

వీవం సంకీర్త్య రాజానం దుర్వాసాః పరితోషితః ।
యయౌ విహాయసామంత్ర్య బ్రహ్మలోకమహైతుకమ్ । 22

సంవత్సరోఽత్యగాత్వావద్యావతా నాగతో గతః ।
మునిస్తద్దర్శనాకాంక్షో రాజాఽబృక్షో బభూవ హ । 23

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః (5)

6 - అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

విరూపః కేతుమాన్ శంభురంబరీషసుతాస్త్రయః ।
విరూపాత్ పృషదశ్యోఽభూత్ తత్పుత్రస్తు రథీతరః । 1

రథీతరస్యాప్రజస్య భార్యాయాం తంతవేఽర్థితః ।
అంగిరా జనయామాస బ్రహ్మవర్చస్వినః సుతాన్ । 2

వీతే క్షేత్రప్రసూతా వై పునస్త్వాంగిరసాః స్మృతాః ।
రథీతరాణాం ప్రవరాః క్షత్రోపేతా ద్విజాతయః । 3

గతేఽథ దుర్వాససి సోఽమృరీషో
ద్విజోపయోగాతిపవిత్రమాహరత్ ।
ఋషేర్విమోక్షం వ్యసనం చ బుధ్వా
మేనే స్వవీర్యం చ పరానుభావమ్ । 24

వీవంవిధానేకగుణః స రాజా
పరాత్మని బ్రహ్మణి వాసుదేవే ।
క్రియాకలాపైః సమువాహ భక్తిం
యయాఽఽ విరించ్యాన్నిరయాంశ్చకార । 25

అథాంబరీషస్తనయేషు రాజ్యం
సమానశీలేషు విస్పృజ్య ధీరః ।
వనం వివేశాత్మని వాసుదేవే
మనో దధద్వస్తగుణప్రవాహః । 26

ఇత్యేతత్ పుణ్యమాఖ్యానమంబరీషస్య భూపతేః ।
సంకీర్తయన్ననుధ్యాయన్ భక్తో భగవతో భవేత్ । 27

క్షువతస్తు మనోర్జ్జణ్ణే ఇక్ష్యాకుర్వాణతః సుతః ।
తస్య పుత్రశతజ్యేష్ఠ్యా వికుక్షీనిమిదండకాః । 4

తేషాం పురస్తాదభవన్నార్యావర్తే నృపా నృప ।
పంచవింశతిః పశ్చాచ్ఛ త్రయో మధ్యే పరేన్యతః । 5

స ఏకదాష్టకాశ్రాద్ధే ఇక్ష్యాకుః సుతమాదిశత్ ।
మాంసమానీయతాం మేధ్యం వికుక్షే గచ్ఛ మా చిరమ్ । 6

తథేతి స వనం గత్వా మృగాన్ హత్వా క్రియార్హణాన్ ।
శ్రాంతో బుభుక్షితో వీరః శశం చాదదపస్మృతిః । 7

శేషం నివేదయామాస పిత్రే తేన చ తద్గురుః |
చోదితః ప్రోక్షణాయాహ దుష్టమేతదకర్మకమ్ | 8

జ్ఞాత్వా పుత్రస్య తత్కర్మ గురుణాభిహితం సృపః |
దేశాన్నిస్సారయామాస సుతం త్యక్తవిధిం రుషా | 9

స తు విప్రేణ సంవాదం జాపకేన సమాచరన్ |
త్యక్త్వా కలేవరం యోగీ స తేనావాప యత్పరమ్ | 10

పితరు్యపరతేఽభ్యేత్య వికుక్షిః పృథివీమిమామ్ |
శాసదీజే హరిం యజ్ఞైః శశాద ఇతి విశ్రుతః | 11

పురంజయస్తస్య సుత ఇంద్రవాహ ఇతీరితః |
కకుత్స్థ ఇతి చాప్యుక్తః శృణు నామాని కర్మభిః | 12

కృతాంత ఆసీత్ సమరో దేవానాం సహ దానవైః |
పార్థిగ్రాహో వృతో వీరో దేవైరైత్యపరాజితైః | 13

వచనాద్దేవదేవస్య విష్ణోర్విశ్వాత్మానః ప్రభోః |
వాహనత్వే వృతస్తస్య బభూవేంద్రో మహావృషః | 14

స సన్నద్ధో ధనుర్దివ్యమాదాయ విశిఖాన్ శితాన్ |
స్తాయమానస్సమారుహ్య యుయుత్సుః కకుది స్థితః | 15

తేజసాప్యాయితో విష్ణోః పురుషస్య మహాత్మానః |
వ్రతీచ్యం దిశి దైత్యానాం న్యరుణత్రిదశైః పురమ్ | 16

తైస్తస్య చాభూత్ ప్రధనం తుములం లోహమర్షణమ్ |
యమాయ భల్లైరనయదైత్యాన్యేఽభియయుర్పృథే | 17

తస్యేషుపాతాభిముఖం యుగాంతాగ్నిమివోల్పణమ్ |
విస్ఫుజ్య దుద్రువురైత్యా హస్యమానాః స్వమాలయమ్ | 18

జిత్వా పురం ధనం సర్వం సశ్రీకం వజ్రపాణయే |
వ్రత్యయచ్ఛత్ స రాజర్షిరితి నామభిరాహృతః | 19

పురంజయస్య పుత్రోఽభూదనేనాస్తత్పుతః పృథుః |
విశ్వరన్దిస్తతశ్చంద్రో యువనాశ్వశ్చ తత్పుతః | 20

శావస్తత్పుతో యేన శావస్తీ నిర్మమే పురీ |
బృహదశ్వస్తు శావస్తీస్తతః కువలయాశ్వకః | 21

యః ప్రయార్థముతజ్కస్య ధుంధునామాసురం బలీ |
సుతానామేకవింశత్యా సహస్రైరహనద్వృతః | 22

ధున్దుమార ఇతి ఖ్యాతస్తత్పుతాస్తే చ జజ్వలుః |
ధున్దోర్ముఖాగ్నినా సర్వే త్రయ ఏవావశేషితాః | 23

దృఢాశ్వః కపిలాశ్వశ్చ భద్రాశ్వ ఇతి భారత |
దృఢాశ్వపుత్రో హర్యశ్వో నికుంభస్తత్పుతః స్మృతః | 24

బర్హణాశ్వో నికుంభస్య కృశాశ్వోఽథాస్య సేనజిత్ |
యువనాశ్వోఽభవత్ తస్య సోఽనపత్యో వనం గతః | 25

భార్యాశలేన నిర్విణ్ణ ఋషయోఽస్య కృపాలవః |
ఇష్టిం స్మ వర్తయాంచక్రురైంద్రీం తే సుసమాహితాః | 26

రాజా తద్యజ్జనదనం ప్రవిష్టో నిశి తర్దితః |
దృష్ట్వా శయానాన్ విప్రాంస్తాన్ పపౌ మంత్రజలం స్వయమ్ | 27

ఉత్థితాస్తే నిశామ్యాథ ప్యుదకం కలశం ప్రభో |
సప్రచ్ఛుః కస్య కర్మేదం పీతం పుంసవనం జలమ్ | 28

రాజ్ఞా పీతం విదిత్వాథ ఈశ్వరప్రహితేన తే |
ఈశ్వరాయ నమశ్చక్రురహో దైవబలం బలమ్ | 29

తతః కాల ఉపావృత్తే కుక్షిం నిర్బిద్య దక్షిణమ్ |
యువనాశ్వస్య తనయశ్చక్రవర్తీ జజాన హ | 30

కం ధాస్యతి కుమారోఽయం స్తన్యే రోచూయతే భృశమ్ |
మాం ధాతా వత్స మారోదీరిలీంద్రో దేశినీమదాత్ | 31

స మమార పితా తస్య విప్రదేవప్రసాదతః ।
యువనాశ్వోఽథ తత్రైవ తపసా సిద్ధిమన్వగాత్ । 32

త్రసద్దస్యరితీంద్రోఽంగ విదధే నామ యస్య వై ।
యస్మాత్త్రసంతి హ్యద్విగ్నా దస్యవో రావణాదయః । 33

యౌవనాశ్వోఽథ మాంధాతా చక్రవర్త్యవనీం ప్రభుః ।
సప్తద్వీపవతీమేకః శశాసాచ్యుతలేజసా । 34

ఈజే చ యజ్ఞం క్రతుభిరాత్మవిద్యూరిదక్షిణైః ।
సర్వదేవమయం దేవం సర్వాత్మకమతీంద్రియమ్ । 35

ద్రవ్యం మంత్రో విధిర్యజ్ఞో యజమానస్తథర్షిజః ।
ధర్మో దేశశ్చ కాలశ్చ సర్వమేతద్యదాత్మకమ్ । 36

యావత్సూర్య ఉదేతి స్మ యావచ్ఛ ప్రతితిష్ఠతి ।
తత్సర్వం యౌవనాశ్వస్య మాంధాతుః క్షేత్రముచ్యతే । 37

శశబిందోర్దుహితరి బిందుమత్యామధాన్వపః ।
పురుకుత్సమంబరీషం ముచుకుందం చ యోగినమ్ ।
లేషాం స్వసారః పంచాశత్ సౌభరిం వవిరే పతిమ్ । 38

యమునాంతర్జలే మగ్నస్తప్యమానః పరంతపః ।
నిర్వృతిం మీనరాజస్య వీక్ష్య మైథునధర్మిణః । 39

జాతస్పృహో నృపం విప్రః కన్యామేకామయాచత ।
సోఽప్యహ గృహ్యతాం బ్రహ్మన్ కామం కన్యా స్వయంవరే । 40

స విచింత్యాప్రియం స్త్రీణాం జరతోఽయమసమ్మతః ।
వలీపలిత వీజత్క ఇత్యహం ప్రత్యుదాహృతః । 41

సాధయిష్యే తథాత్మానం సురస్త్రీణామభీప్సితమ్ ।
కిం పునర్మనుజేంద్రాణామితి వ్యవసితః ప్రభుః । 42

మునిః ప్రవేశితః క్షత్రా కన్యాంతః పురమ్పద్మిమత్ ।
వృతశ్చ రాజకన్యాభిరేకః పంచాశతా వరః । 43

తాసాం కలిరభూద్యూయాంస్తదర్థేఽపోహ్య సౌహృదమ్ ।
మమానురూపో నాయం వ ఇతి తద్గతచేతసామ్ । 44

స బహ్య చస్తాభిరపారణీయ-
తపఃశ్రియానర్హ్యపరిచ్ఛదేషు ।
గృహేషు నానోపవనామలాంభః-
సరస్సు సౌగంధికకాననేషు । 45

మహోర్హశయ్యాసన వస్త్రభూషణ-
స్నానానులేపాభ్యవహార మాల్యకైః ।
స్వలంకృత స్త్రీ పురుషేషు నిత్యదా
రేమేఽనుగాయద్విజభృజ్గ వందిషు । 46

యద్గార్హస్థ్యం తు సంవీక్ష్య సప్తద్వీపవతీపతిః ।
విస్మితః స్తంభమజహాత్ సార్యభౌమశ్రియాన్వితమ్ । 47

వీవం గృహేష్వభిరతో విషయాన్ వివిధైః సుఖైః ।
సేవమానో న చాతుష్యదాజ్యస్తోకైరివానలః । 48

స కదాచిదుపాసీన ఆత్మాపహ్నావమాత్మనః ।
దదర్శ బహ్వాచాచార్యో మీనసంగసముత్థితమ్ । 49

అహో ఇమం పశ్యత మే వినాశం
తపస్వినః సచ్ఛరితవ్రతస్య ।
అంతర్జలే వారిచరప్రసంగాత్
ప్రచ్యావితం బ్రహ్మ చిరం ధృతం యత్ । 50

సంగం త్యజేత మిథునవ్రతినాం ముముక్షుః
సర్వాత్మనా న విస్మజేద్భహిరింద్రియాణి ।
వీకశ్చరన్ రహసి చిత్తమనంత ఈశే
యుంజీత తద్వృతిషు సాధుషు చేత్రసంగః । 51

వీకస్తపస్వ్యహమథాంభసి మత్యసంగాత్
 పంచాశదాసముత పంచసహస్రసర్గః ।
 నాంతం ప్రజామ్యుభయకృత్యమనోరథానాం
 మాయాగుణైర్హృతమతిర్విషయేఽర్థభావః । 52

వీనం వనన్ గృహే కాలం విరక్తోన్యాసమాస్థితః ।
 వనం జగామానుయయుస్తత్పత్వ్యః పతిదేవతాః । 53

తత్ర తస్యా తపస్తీక్ష్ణమాత్మకర్చనమాత్మవిత్ ।
 సహైవాగ్నిభిరాత్మానం యుయోజ పరమాత్మని । 54

తాః స్వపత్యుర్మహారాజ నిరీక్ష్యాధ్యాత్మికీం గతిమ్ ।
 అన్వీయుస్తత్ప్రభావేణ అగ్నిం శాంతమివార్చిషః । 55

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః (6)

7 - అథ సప్తమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

మాంధాతుః పుత్రప్రసరో యోఽమృరీషః ప్రకీర్తితః ।
 పితామహేన ప్రవృతో యౌవనాశ్వశ్చ తత్పుతః ।
 హారీతస్తస్య పుత్రోఽభూన్మాన్దాత్పప్రవరా ఇమే । 1

నర్మదా భ్రాతృభిర్లతా పురుకుత్పాయ యోరగైః ।
 తయా రసాతలం నీతో భుజగేంద్రప్రయుక్తయా । 2

గంధర్వానవధీత్తత్ర వధ్యాన్ వై విష్ణుశక్తిధృక్ ।
 నాగాల్లబ్ధవరః సర్పాదభయం స్మరతామిదమ్ । 3

త్రసద్దస్యః పౌరుకుత్సో యోఽనరణ్యస్య దేహకృత్ ।
 హర్యశ్వస్తత్పుత్ర స్తస్మాత్ ఆరుణోఽథ త్రిబంధనః । 4

తస్య సత్యవ్రతః పుత్రస్త్రిశంకురితి విశ్రుతః ।
 ప్రాప్తశ్చాండాలతాం శాపాద్గురోః కౌశికతేజసా । 5

సశరీరో గతః స్వర్గమద్యాపి దివి దృశ్యతే ।
 పాతితోఽవాక్మీరా దేవైస్తేనైవ స్తంభితో బలాత్ । 6

త్రైశంకవో హరిశ్చంద్రో విశ్వామిత్రవశిష్ఠయోః ।
 యన్నిమిత్తమభూద్యుద్ధం పక్షిణోర్బహువార్షికమ్ । 7

సోఽనపత్యో విషణ్ణాత్మా నారదస్యోపదేశతః ।
 వరుణం శరణం యాతః పుత్రో మే జాయతాం ప్రభో । 8

యది వీరో మహారాజ తేనైవ త్వాం యజే ఇతి ।
 తథేతి వరుణేనాస్య పుత్రో జాతస్తు రోహితః । 9

జాతః సుతో హ్యనేనాంగ మాం యజస్వేతి సోఽబ్రవీత్ ।
 యదా పశుర్నిర్దశః స్యాదథ మేథ్యో భవేదితి । 10

నిర్దశే చ స ఆగత్య యజస్వేత్యాహ సోఽబ్రవీత్ ।
 దన్తాః పశోర్యజ్ఞాయేరన్నథ మేథ్యో భవేదితి । 11

దన్తా జాతా యజస్వేతి స ప్రత్యాహాథ సోఽబ్రవీత్ ।
 యదా పతంత్యస్య దంతా అథ మేథ్యో భవేదితి । 12

పశోర్నిపతితా దంతా యజస్వేత్యాహ సోఽబ్రవీత్ ।
 యదా పశోః పునర్దంతా జాయంతేఽథ పశుః శుచిః । 13

పునర్జాతా యజస్వేతి స ప్రత్యాహాథ సోఽబ్రవీత్ ।
 సాన్నాహికో యదా రాజన్ రాజన్యోఽథ పశుః శుచిః । 14

ఇతి పుత్రానురాగేణ స్నేహయంత్రితచేతసా ।
కాలం నంచయతా తం తమ్ ఉక్తో దేవస్తమైక్షత । 15

రోహితస్తదభిజ్ఞాయ పితుః కర్మ చిక్రీర్షితమ్ ।
ప్రాణప్రేపుర్గుణుష్యాణిరరణ్యం ప్రత్యవద్యత । 16

పితరం వరుణగ్రస్తం శ్రుత్వా జాతమహోదరమ్ ।
రోహితో గ్రామమేయాయ తమింద్రః ప్రత్యషేధత । 17

భూమేః పర్యటనం పుణ్యం తీర్థక్షేత్ర నిషేవణైః ।
రోహితాయాధిశచ్చక్రః సోఽప్యరణ్యేఽవసత్పమామ్ । 18

ఏనం ద్వితీయే తృతీయే చతుర్థే పంచమే తథా ।
అభ్యేత్యాభ్యేత్య స్థవిరో విప్రో భూత్వాహ వృత్రహా । 19

షష్ఠం సంవత్సరం తత్ర చరిత్వా రోహితః పురీమ్ ।
ఉపవ్రజన్నజీగర్తాదక్రీణాన్మధ్యమం సుతమ్ । 20

శునశ్శేఫం పశుం పిత్రే ప్రదాయ సమవందత ।
తతః పురుషమేధేన హరిశ్చంద్రో మహాయశాః । 21

ముక్తోదరోఽయజద్దేవాన్ వరుణాదీన్ మహాత్కథః ।
విశ్వామిత్రోఽభవత్తస్మిన్ హోతా చాధ్వర్యురాత్మవాన్ । 22

జమదగ్నిరభూద్బ్రహ్మో వశిష్టోఽయాస్య సామగః ।
తస్మై తుష్టో దదావిష్ట్రః శాతకౌమ్భుమయం రథమ్ । 23

శునశ్శేఫస్య మాహాత్వ్యముపరిష్టాత్ ప్రచక్ష్యతే ।
సత్యసారాం ధృతిం దృష్ట్వై సభార్యస్య చ భూపతేః । 24

విశ్వామిత్రో భృశం ప్రీతో దదావవిహతాం గతిమ్ ।
మనః పృథివ్యాం తామద్భిస్తేజసాసోఽనిలేన తత్ । 25

భే వాయుం ధారయంస్తచ్చ భూతాదౌ తం మహాత్మని ।
తస్మిన్ జ్ఞానకలాం ధ్యాత్వా తయాజ్ఞానం వినిర్దహన్ । 26

హిత్వా తాం స్వేన భావేన నిర్వాణసుఖసంవిదా ।
అనిర్దేశ్యావ్రతర్కేణ తస్మాి విధ్వస్తబంధనః । 27

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః (7)

8 - అథ అష్టమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

హరితో రోహితసుతశ్చంపస్తస్మాద్వినిర్మితా ।
చంపాపురీ సుదేవోఽతో విజయో యస్య చాత్మజః । 1

భరుకస్తత్పుత్రస్తస్మాద్వృకస్తస్యాపి బాహుకః ।
సోఽరిభిర్బ్రతభూ రాజా సభార్యో వనమావిశత్ । 2

వృద్ధం తం పంచతాం ప్రాప్తం మహిష్యనుమరిష్యతీ ।
ఔర్వేణ జానతాత్మానం ప్రజావంతం నివారితా । 3

అజ్ఞాయాస్యై సపత్నీభిర్గరో దత్తోఽన్తసా సహా ।
సహ తేనైవ సంజాతః సగరాభ్యో మహాయశాః । 4

సగరశ్చక్రవర్త్యాసీత్ సాగరో యత్పుత్రైః కృతః ।
యస్తాలజంఘాన్ యవనాన్ శకాన్ హైహయబర్పరాన్ । 5

నావధీద్గురువాక్యేన చక్రే వికృతవేషిణః ।
ముందాన్ శ్మశ్రుధరాన్ కాంశ్చిన్ముక్త కేశార్థముండితాన్ । 6

అనంతర్వాససః కాంశ్చిదబహిర్వాససోఽపరాన్ ।
సోఽశ్వమేధైరయజత సర్వవేదసురాత్మకమ్ । 7

ఔర్వోపదిష్టయోగేన హరిమాత్మానమీశ్వరమ్ ।
తస్యోత్పృష్టం పశుం యజ్ఞే జహారాశ్వం పురందరః । 8

సునుత్యాస్తనయా దృష్టాః పితురాదేశకారిణః ।
హయమన్వేషమాణాస్తే సమంతాన్వ్యఖనన్మహీమ్ । 9

ప్రాగుదీచ్యాం దిశి హయం దదృశుః కపిలాంతికే ।
వీష వాజిహరశ్చార ఆస్తే మీలితలోచనః । 10

హన్యతాం హన్యతాం పాప ఇతి షష్ఠిసహస్రిణః ।
ఉదాయుధా అభియయురున్మిమేష తదా మునిః । 11

స్వశరీరాగ్నినా తావన్మహేంద్రహృతచేతసః ।
మహద్వ్యతిక్రమహతా భస్మసాదభవన్ క్షణాత్ । 12

న సాధువాదో మునికోపభర్జితాః
న్యపేంద్రపుత్రా ఇతి సత్వధామని ।
కథం తమో రోషమయం విభావ్యతే
జగత్పవిత్రాత్మని ఖే రజో భువః । 13

యస్యేరితా సాంఖ్యమయీ దృఢేహ నాః
యయా ముముక్షుస్తరతే దురత్యయమ్ ।
భవార్ణవం మృత్యుపథం విపశ్చితః
పరాత్మభూతస్య కథం పృథజ్మతిః । 14

యోఽసమంజస ఇత్యుక్తః స కేశిన్యా నృపాత్మజః ।
తస్య పుత్రోఽంశుమాన్నామ పితామహాహితే రతః । 15

అనమంజస ఆత్మానం దర్శయన్నసమంజసమ్ ।
జాతిస్మరః పురా సంగాద్యోగీ యోగాద్విచాలితః । 16

ఆచరన్ గర్జితం లోకే జ్ఞాతీనాం కర్మవిప్రియమ్ ।
సరయ్యాం క్రీడతో బాలాన్ ప్రాస్యదుద్వేజయన్ జనమ్ । 17

వీవం వృత్తః పరిత్యక్తః పిత్రా స్నేహమపోహ్య వై ।
యోగైశ్వర్యేణ బాలాంస్తాన్ దర్శయిత్వా తతో యయౌ । 18

అయోధ్యావాసినః సర్వే బాలకాన్ పునరాగతాన్ ।
దృష్ట్వా విసిస్మిరే రాజన్ రాజా చాప్యన్వతప్యత । 19

అంశుమాంశోదితో రాజ్ఞా తురగాన్వేషణే యయౌ ।
పితృవ్యభాతానుపథం భస్మాన్తి దదృశే హయమ్ । 20

తత్రాసీనం మునిం వీక్ష్య కపిలాఖ్యమధోక్షజమ్ ।
అస్తాత్ సమాహితమనాః ప్రాంజలిః ప్రణతో మహాన్ । 21

అంశుమానువాచ

న పశ్యతి త్వాం పరమాత్మనోఽజన్
న బుధ్యతేఽద్యాపి సమాధియుక్తిభిః ।
కుతోఽపరే తస్య మనః శరీరధీ-
విసర్గస్యష్టా వయమప్రకాశాః । 22

యే దేహభాజస్త్రిగుణప్రధానాః
గుణాన్ విపశ్యన్తుత వా తమశ్చ ।
యన్మాయయా మోహితచేతసస్తే
విదుః స్వసంస్థం న బహిఃప్రకాశాః । 23

తం త్వామహం జ్ఞానఘనం స్వభావ-
ప్రధ్వస్తమాయాగుణ భేదమోహైః ।
సనందనాద్వైర్మునిభిర్విభావ్యమ్
కథం హి మూఢః పరిభావయామి । 24

ప్రశాంతమాయాగుణకర్మలింగం
అనామరూపం సదసద్విముక్తమ్ ।
జ్ఞానోపదేశాయ గృహీతదేహమ్
నమామహే త్వాం పురుషం పురాణమ్ । 25

త్వన్మాయారచితే లోకే వస్తుబుద్ధ్యా గృహోదిషు ।
భ్రమంతి కామలోభేర్వ్యా మోహవిభ్రాంతచేతసః । 26

అద్య నః సర్వభూతాత్మన్ కామకర్మేంద్రియాశయః ।
మోహపాశో దృఢశ్చిన్నో భగవంస్తవ దర్శనాత్ । 27

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్థం గీతానుభావస్తం భగవాన్ కపిలో మునిః |
అంశుమంతమువాచేదమనుగృహ్య ధియా నృప | 28

శ్రీభగవానువాచ

అశ్యో ఽయం నీయతాం వత్స పితామహపశుస్తవ |
ఇమే చ పితరో దగ్ధా గంగాంభోఽర్హంతి నేతరతత్ | 29

తం పరిక్రమ్య శిరసా ప్రసాద్య హయమానయత్ |
సగరస్తేన పశునా యజ్ఞశేషం సమాపయత్ | 30

రాజ్యమంశుమతి న్యన్య నిస్సృహో ముక్తబంధనః |
ఔర్వోపదిష్టమార్గేణ లేభే గతిమనుత్తమామ్ | 31

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయ (8)

9 - అథ నవమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అంశుమాంశ్చ తపస్తేపే గంగానయనకామ్యయా |
కాలం మహాంతం నాశక్నోత్తతః కాలేన సంస్థితః | 1

దిలీపస్తత్పుత్రస్తద్వదశక్తః కాలమేయివాన్ |
భగీరథస్తన్య పుత్రస్తేపే స సుమహత్తపః | 2

దర్శయామాస తం దేవీ ప్రసన్నా వరదాస్మి తే |
ఇత్యుక్తః స్వమభిప్రాయం శశంసావనతో నృపః | 3

కోఽపి ధారయితా వేగం పతంత్యా మే మహీతలే |
అన్యథా భూతలం భిత్వా నృప యాస్యే రసాతలమ్ | 4

కిం చాహం న భువం యాస్యే నరా మయ్యామృజంత్యఘమ్ |
మృజామి తదఘం కుత్ర రాజంస్త్రత్ర విచింత్యతామ్ | 5

భగీరథ ఉవాచ

సాధవో న్యాసినః శాంతా బ్రహ్మిష్ఠా లోకపావనాః |
హరంత్యఘం తేఽంగసంగాత్ తేష్వాస్తే హ్యఘభిద్ధరిః | 6

ధారయిష్యతి తే వేగం రుద్రస్త్వాత్మా శరీరిణామ్ |
యస్మిన్నోతమిదం ప్రోతం విశ్వం శాటీవ తంతుషు | 7

ఇత్యుక్త్వా స నృపో దేవం తపసా లోషయచ్ఛివమ్ |
కాలేనాల్పీయసా రాజంస్తస్యేశః సమతుష్యత | 8

తథేతి రాజ్ఞాభిహితం సర్వలోకహితః శివః |
దధారావహితో గంగాం పాదపూతజలాం హరేః | 9

భగీరథః స రాజర్షిర్నిన్యే భువనపావనీమ్ |
యత్ర స్వపితృణాం దేహో భస్మీభూతాః స్మ శేరతే | 10

రథేన వాయువేగేన ప్రయాంతమనుధావతీ |
దేశాన్ పునంతీ నిర్దగ్ధానాసించత్ సగరాత్మజాన్ | 11

యజ్జలస్పర్శమాత్రేణ బ్రహ్మాదండహతా అపి |
సగరాత్మజా దివం జగ్ముః కేవలం దేహభస్మభిః | 12

భస్మీభూతాంగసంగేన స్వర్యాతాః సగరాత్మజాః |
కిం పునః శ్రద్ధయా దేవీం యే సేవంతే ధృతవ్రతాః | 13

న హ్యేతత్ పరమాశ్చర్యం స్వర్గున్యా యదిహోదితమ్ |
అనంత చరణాంభోజప్రసూతాయా భవచ్ఛిదః | 14

సన్నివేశ్య మనో యస్మిన్ శ్రద్ధయా మునయోఽమలాః |
త్రైగుణ్యం దుస్త్యజం హిత్వా సద్యో యాతాస్త ధాతృతామ్ | 15

శ్రుతో భగీరథాజ్ఞజ్ఞే తస్య నాభోఽపరోఽభవత్ ।
సింధుద్వీపస్తతస్తస్మాదయుతాయుస్తతోఽభవత్ । 16

ఋతుపర్ణో నలసభో యో ఽ శ్వవిద్యామయాన్నలాత్ ।
దత్త్యాక్షహృదయం చాస్మై సర్వకామస్తు తత్పుతః । 17

తతః సుదానస్తత్పుత్రో మదయంతీపతిర్వృష ।
అహుర్మిత్రసహం యం వై కల్మాషాంఘ్రిముత క్వచిత్ ।
వశిష్ఠశాపాద్రక్షోఽభూదనపత్యః స్వకర్మణా । 18

రాజోవాచ

కిం నిమిత్తో గురోః శాపః సౌదానస్య మహాత్మనః ।
వీతద్వేదితుమిచ్ఛామః కథ్యతాం న రహో యది । 19

శ్రీశుక ఉవాచ

సౌదాసో మృగయాం కంచిచ్ఛరన్ రక్షో జఘాన హ ।
ముమోచ భ్రాతరం సోఽథ గతః ప్రతిచికిర్షయా । 20

స చింతయన్నఘం రాజ్ఞః సూదరూపధరో గృహే ।
గురవే భోక్తు కామాయ పక్త్యా నిన్యే నరామిషమ్ । 21

పరివేక్ష్యమాణం భగవాన్ విలోక్యాభక్ష్యమంజసా ।
రాజానమశపత్క్రుద్ధో రక్షో హ్యేవం భవిష్యసి । 22

రక్షః కృతం తద్విదిత్వా చక్రే ద్వాదశవార్షికమ్ ।
సోఽప్యపోఽంజలినాదాయ గురుం శఘ్నం సముద్యతః । 23

వారితో మదయంత్యాపో రుశతీః పాదయోర్ణహా ।
దిశః ఖమవనీం సర్వం పశ్యన్ జీవమయం నృపః । 24

రాక్షసం భావమాపన్నః పాదే కల్మాషతాం గతః ।
వ్యవాయకాలే దదృశే వనాకోదంపతీ ద్విజౌ । 25

క్షుధార్తో జగృహే విప్రం తత్పత్న్యాహాకృతార్థవత్ ।
న భవాన్ రాక్షసః సాక్షాదిక్ష్యాకూణాం మహారథః । 26

మదయంత్యాః పతిర్వీర నాథర్కం కర్తుమర్హసి ।
దేహి మేఽపత్యకామాయా అకృతార్థం పతిం ద్విజమ్ । 27

దేహోఽయం మానుషో రాజన్ పురుషస్యాఖిలార్థదః ।
తస్మాదస్య వధో వీర సర్వార్థవథ ఉచ్యతే । 28

ఏష హి బ్రాహ్మణో విద్వాంస్తపఃశీలగుణాన్వితః ।
ఆరిరాధయిషుర్వృహ్మా మహాపురుషసంజ్ఞితమ్ ।
సర్వభూతాత్మభావేన భూతేష్వంతర్లితం గుణైః । 29

సోఽయం బ్రహ్మర్షివర్యస్తే రాజర్షి ప్రవరాద్విభో ।
కథమర్హతి ధర్మజ్ఞ వధం పితురివాత్మజః । 30

తస్య సాధోరపాపస్య భూణస్య బ్రహ్మవాదినః ।
కథం వధం యథా బభ్రోర్మన్యతే సన్మతో భవాన్ । 31

యద్యయం క్రియతే భక్షస్తర్షి మాం ఖాద పూర్వతః ।
న జీవిష్యే వినా యేన క్షణం చ మృతకం యథా । 32

వీవం కరుణభాషిణ్యా విలపంత్యా అనాథవత్ ।
వ్యాఘ్రుః పశుమివాఖాదత్ సౌదాసః శాపమోహితః । 33

బ్రాహ్మణీ వీక్ష్య దిధిషుం పురుషాదేన భక్షితమ్ ।
శోచంత్యాత్మానముర్వీశమశపత్కుపితా సతీ । 34

యస్మాన్మే భక్షితో పాప కామార్తాయాః పతిస్త్వయా ।
తవాపి మృత్యురాధానాదకృతప్రజ్ఞ దర్శితః । 35

వీవం మిత్రసహం శప్త్యా పతిలోకపరాయణా ।
తదస్థీని సమిద్ధేఽగ్ని ప్రాస్య భర్తుర్గతిం గతా । 36

విశాపో ద్వాదశాబ్దాన్తే మైథునాయ సముద్యతః ।
విజ్ఞాయ బ్రాహ్మణీశాపం మహిష్యా స నివారితః । 37

అత ఊర్వం స తత్యాజ స్త్రీసుఖం కర్మణాప్రజాః |
వశిష్టస్తదనుజ్ఞాతో మదయన్త్యాం ప్రజామధాత్ | 38

సా వై సప్తసమా గర్భమబిభ్రన్న వ్యజాయత |
జఘ్నేశ్శనోదరం తస్యాః సోశ్శకస్తైన కథ్యతే | 39

అశ్మకాన్మూలకో జ్ఞేయః స్త్రీభిః పరిరక్షితః |
నారీకవచ ఇత్యుక్తో నిఃక్షత్రే మూలకోఽభవత్ | 40

తతో దశరథస్తస్మాత్పుత్ర ఐడవిడస్తతః |
రాజా విశ్వసహో యస్య ఖట్వాంగశ్చక్రవర్త్యభూత్ | 41

యో దేవైరర్థితో దైత్యానవధీద్యుధి దుర్జయః |
ముహూర్తమాయుర్జ్ఞా త్వేత్య స్వపురం సందధే మనః | 42

న మే బ్రహ్మకులాత్ ప్రాణాః కులదైవాన్న చాత్మజాః |
న శ్రియో న మహీ రాజ్యం న దారాశ్చాతివల్లభాః | 43

న బాల్యేఽపి మతిర్మహ్యమధర్మే రమతే క్వచిత్ |
నాపశ్యముత్తమశ్లోకాదన్యత్ కించన వస్త్యహమ్ | 44

దేవైః కామవరో దత్తో మహ్యం త్రిభువనేశ్వరైః |
న వృణే తమహం కామం భూతభావనభావనః | 45

యే విక్షిప్తేంద్రియధియో దేవాస్తే స్వహృది స్థితమ్ |
న విందంతి ప్రియం శశ్వదాత్మానం కిముతాపరే | 46

అథేశమాయారచితేషు సంగం
గుణేషు గంధర్వపురోపమేషు |
రూఢం ప్రకృత్యాత్మని విశ్వకర్తుః
భావేన హిత్వా తమహం ప్రపద్యే | 47

ఇతి వ్యవసితో బుద్ధ్యా నారాయణగృహీతయా |
హిత్వాన్యభావమజ్ఞానం తతః స్వం భావమాశ్రితః | 48

యత్తద్బ్రహ్మ పరం సూక్ష్మమశూన్యం శూన్యకల్పితమ్ |
భగవాన్ వాసుదేవేతి యం గృణంతి హి సాత్వతాః | 49

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే నవమోఽధ్యాయః (9)

10 - అథ దశమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఖట్వాంగాద్దీర్ఘబాహుశ్చ రఘుస్తస్మాత్ పృథుశ్రవాః |
అజస్తతో మహారాజస్తస్మాద్దశరథోఽభవత్ | 1

తస్యాపి భగవానేష సాక్షాద్బ్రహ్మమయో హరిః |
అంశాంశేన చతుర్థాగాత్ పుత్రత్వం ప్రార్థితః సురైః |
రామలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నా ఇతి సంజ్ఞయా | 2

తస్యానుచరితం రాజన్యసిభిస్తత్త్వదర్శిభిః |
శ్రుతం హి వర్ణితం భూరి త్వయా సీతాపతేర్ముహుః | 3

గుర్వర్థే త్యక్తరాజ్యో వ్యచరదనువనం
పద్మపద్భ్యాం ప్రియాయాః
సాణిస్పర్శాక్షమాభ్యాం మృజితపథరుజో
యో హరీంద్రానుజాభ్యామ్ |
వైరూప్యాత్ శూర్పణఖ్యాః ప్రియవిరహారుషా-
ఽఽ రోపితభ్రూవిజృంభ
త్రస్తాబ్ధిర్బద్ధసేతుః ఖలదవదహనః
కోసలేంద్రోఽవతాన్నః | 4

విశ్వామిత్రాధ్వరే యేన మారీచాద్భ్యా నిశాచరాః |
పశ్యతో లక్ష్మణస్యైవ హతా నైర్మతపుంగవాః | 5

యో లోకవీరసమితౌ ధనురైశముగ్రం
 సీతా స్వయంవరగృహే త్రిశతోపనీతమ్ ।
 ఆదాయ బాలగజలీల ఇవేక్షుయస్త్రిం
 సజ్జీకృతం నృప వికృష్య బభంజ మధ్యే । 6

జిత్వానురూపగుణశీలవయోఽంగరూపాం
 సీతాభిధాం శ్రీయమురస్యభిలబ్ధమానామ్ ।
 మార్గే ప్రజన్ భృగుపతేర్వ్యవయత్ ప్రరూఢం
 దర్శం మహీమకృత యస్త్రిరరాజబీజామ్ । 7

యః సత్యపాశపరివీతపితుర్నిదేశం
 స్త్రైణస్య చాపి శిరసా జగృహే సభార్యః ।
 రాజ్యం శ్రీయం ప్రణయినః సుహృదో నివాసం
 త్వక్త్వా యయౌ వనమసూనివ ముక్తసంగః । 8

రక్షః స్వసుర్వ్యకృత రూపమశుద్ధబుద్ధేః
 తస్యాః ఖరత్రిశిరదూషణముఖ్యబంధూన్ ।
 జఘ్నే చతుర్దశసహస్రమపారణీయ-
 కోదండపాణిరటమాన ఉవాస కృచ్ఛ్రమ్ । 9

సీతాకథాశ్రవణదీపితహృచ్చయేన
 నృష్టం విలోక్య నృపతే దశకంధరేణ ।
 జఘ్నేఽద్యుతైణవపుషోశ్రమతోఽపకృష్టో
 మారీచమాశు విశిఖేన యథా కముగ్రః । 10

రక్షోఽధమేన పృకవద్విపినేఽసమక్షం
 వైదేహరాజదుహితర్యపయాపితాయామ్ ।
 భ్రాత్రా వనే కృపణవత్ ప్రియయా వియుక్తః
 స్త్రీసంగినాం గతిమితి ప్రథయంశ్చచార । 11

దగ్ధ్వాత్మకృత్యహతకృత్యమహాన్ కబంధం
 సఖ్యం విధాయ కపిభిర్ణయితాగతిం తైః ।
 బుద్ధ్వాథ వాలిని హతే ప్లవగేంద్రపైవ్యైః
 వేలామగాత్ స మసుజోఽజభవార్చితాంఘ్రిః । 12

యద్రోషవిభ్రమవివృత్తకటాక్షపాత-
 సంభ్రాంతనక్రమకరో భయగీర్షహోషః ।
 సింధుః శిరస్యర్ణణం పరిగృహ్య రూపీ
 పాదారవిందముపగమ్య బభాష ఏతత్ । 13

స త్వాం వయం జడధియో ను విదామ భూమన్
 కూటస్తమాదిపురుషం జగతామధీశమ్ ।
 యత్సత్త్వతః సురగణా రజనః ప్రజేశాః
 మనోశ్చ భూతపతయః స భవాన్ గుణేశః । 14

కామం ప్రయాహి జహి విశ్రవసోఽవమేహం
 త్రైలోక్యరావణమవాప్సుహి వీర పత్నీమ్ ।
 బద్ధీహి సేతుమిహ తే యశసో వితత్వై
 గాయంతి దిగ్విజయినో యముపేత్య భూపాః । 15

బద్ధ్యోదథౌ రఘుపతిర్వివిధాద్రికూటైః
 సేతుం కపీంద్రకరకంపితభూరుహాంగైః ।
 సుగ్రీవనీలహనుమత్ప్రముఖైరనీకైః
 లంకాం విభీషణదృశావిశదగ్రదగ్ధామ్ । 16

సా వానరేంద్రబలరుద్ధవిహారకోష్ఠ-
 శ్రీద్వారగోపురసదోవలభీవిటంకా ।
 నిర్భజ్యమానధిషణధ్వజహేమకుంభ-
 శృంగాటకా గజకులైర్త్రదినీవ ఘూర్ణా । 17

రక్షఃపతి స్తదవలోక్య నికుంభకుంభ
 ధూమ్రాక్షదుర్ముఖసురాంతసరాంతకాదీన్ ।
 పుత్రం ప్రహస్తమతికాయవికంపనాదీన్
 సర్వానుగాన్ సమహినోదథ కుంభకర్ణమ్ । 18

తాం యాతుధానప్రతనామసిశూలచాప
 ప్రాసర్జి శక్తిశరతోమరఖడ్గదుర్గామ్ ।
 సుగ్రీవలక్ష్మణ మరుత్పుతగంధమాద
 నీలాంగదర్క్ష పనసాదిభిరన్వితోఽగాత్ । 19

తేఽనీకపా రఘుపతేరభివత్య సర్వే
 ద్వంద్వం వరూఢమిభపత్తిరథాశ్వయోదైః ।
 జఘ్నుర్ముర్ధ్నిర్గిరిగదేషుభిరంగదాద్యాః
 సీతాభిమర్శహతమంగళరావణేశాన్ । 20

రక్షఃపతిః స్వబలనష్టిమవేక్ష్య రుష్ట
 ఆరుహ్య యానకమథాభిససార రామమ్ ।
 స్వఃస్యందనే ద్యుమతి మాతలినోపనీతే
 బిభ్రాజమానమహానన్నిశితైః క్షురప్తైః । 21

రామస్తమాహ పురుషోదపురీష యన్నః
 కాంతాసమక్షమసతాపహృతా శ్వవత్తే ।
 త్యక్తత్రపస్య ఫలమద్య జుగుప్సితస్య
 యచ్ఛామి కాల ఇవ కర్తురలంఘ్యవీర్యః । 22

వీవం క్షిపన్ ధనుషి సంధితముత్ససర్జ
 బాణం స వజ్రమివ తద్ధృదయం బిభేద ।
 సోఽస్యగృమన్ దశముఖైర్వ్యపతద్విమానాత్
 హోహేతి జల్పతి జనే సుకృతీవ రిక్తః । 23

తతో నిష్క్రమ్య లంకాయా యాతుధాన్యః సహస్రశః ।
 మందోదర్యా సమం తస్మిన్ ప్రరుదంత్య ఉపాద్రవన్ । 24

స్వాన్ స్వాన్ బంధూన్ పరిష్వజ్య లక్ష్మణేషుభిరర్థితాన్ ।
 రురుదుః సుస్వరం దీనా ఘ్నంత్య ఆత్మానమాత్మనా । 25

హో హతాః స్మ వయం నాథ లోకరావణ రావణ ।
 కం యాయాచ్ఛరణం లంకా త్వద్విహానా పరార్థితా । 26

నైనం వేద మహాభాగ భవాన్ కామవశం గతః ।
 తేజోఽనుభావం సీతాయా యేన నీతో దశామిమామ్ । 27

కృతైషో విధనా లంకా వయం చ కులనందన ।
 దేహః కృతోఽన్నం గృధ్రాణామాత్మా నరకోహితవే । 28

శ్రీశుక ఉవాచ

స్వానాం విభీషణశ్చక్రే కోసలేంద్రానుమోదితః ।
 పితృమేధవిధానేన యదుక్తం సాంపరాయికమ్ । 29

తతో దదర్శ భగవానశోకవనికాశ్రమే ।
 క్షామాం స్వనిరహవ్యాధిం శింశపామూలమాస్థితామ్ । 30

రామః ప్రీయతమాం భార్యాం దీనాం వీక్ష్యాన్వకంపత ।
 ఆత్మసందర్శనాహ్లాదవికసన్ముఖపంకజామ్ । 31

ఆరోప్యారురుహే యానం భ్రాతృభ్యాం హనుమద్యుతః ।
 విభీషణాయ భగవాన్ దత్త్వా రక్షోగణేశతామ్ । 32

లంకామాయుశ్చ కల్పాంతం యయౌ చీర్ణవ్రతః పురీమ్ ।
 అవకీర్యమాణః కుసుమైర్లోకపాలార్పితైః పథి । 33

ఉపగీయమానచరితః శతధృత్యాదిభిర్ముదా ।
 గోమూత్రయావకం శ్రుత్వా భ్రాతరం వల్కలామ్బురమ్ । 34

మహాకారుణికోఽతస్యజ్జటిలం స్టండిలేశయమ్ ।
 భరతః ప్రాప్తమాకర్ణ్య పౌరామాత్యపురోహితైః । 35

పాదుకే శిరసి న్యస్య రామం ప్రత్యుద్గతోఽగ్రజమ్ ।
 నందిగ్రామాత్ స్వశిబిరాత్ గీతవాదిత్రనిస్వనైః । 36

బ్రహ్మఘోషేణ చ ముహుః పతద్భిర్బ్రహ్మవాదిభిః ।
 స్వర్ణ కక్ష్యపతాకాభిర్వైశ్చైత్రధ్వజైః రథైః । 37

సదశ్చైరుక్మనన్నాహైర్బటైః పురటవర్మభిః ।
 శ్రేణీభిర్వారముఖ్యాభిర్బుల్లైశ్చైవ పదానుగైః । 38

పారమేష్వ్యాన్యపాదాయ పణ్యాన్యచ్ఛావచాని చ ।
 పాదయోర్వ్యపతల్ పేష్టా ప్రక్లిన్నహృదయేక్షణః । 39

పాదుకే న్యస్య పురతః ప్రాంజలిర్పాషులోచనః ।
 తమాశ్లిష్య చిరం దోర్భ్యాం స్నాపయన్నేత్రజైర్జలైః । 40

రామో లక్ష్మణసీతాభ్యాం విప్రేభ్యో యే ఽర్హతత్తమాః ।
 తేభ్యః స్వయం నమశ్చక్రే ప్రజాభిశ్చ నమస్కృతః । 41

ధున్వంత ఉత్తరాసంగాన్ పతిం వీక్ష్య చిరాగతమ్ ।
 ఉత్తరాః కోసలా మాల్యైః కిరంతో నన్యతుర్ముదా । 42

పాదుకే భరతోఽగృహ్లాచ్ఛామరవ్యజనోత్తమే ।
 విభీషణః ససుగ్రీవః శ్వేతచ్ఛత్రం మరుత్పుతః । 43

ధనుర్నిషణ్ణాచ్ఛత్రుఘ్నః సీతా తీర్థకమండలుమ్ ।
అభిభదంగదః ఖడ్గం హైమం చర్మర్క్ష రాణ్యుప । 44

పుష్పకస్థోఽన్వితః స్త్రీభిః స్తూయమానశ్చ వందిభిః ।
విరేజే భగవాన్ రాజన్ గ్రహైశ్చంద్ర ఇవోదితః । 45

భ్రాతృభిర్బందితః సోఽథ సోత్సవాం ప్రావిశత్పూరిమ్ ।
ప్రవిశ్య రాజభవనం గురుపత్నీః స్వమాతరమ్ । 46

గురూన్ వయస్యావరజాన్ పూజితః ప్రత్యపూజయత్ ।
వైదేహీ లక్ష్మణశ్చైవ యథావత్ సముపేయతుః । 47

పుత్రాన్ స్వమాతరస్తాస్తు ప్రాణాంస్తస్య ఇవోత్థితాః ।
ఆరోప్యాజ్ఞేఽభిషేచన్త్యో బాష్పేఘ్నైర్విజహుః శుచః । 48

జటా నిర్ముచ్య విధివత్ కులవృద్ధైః సమం గురుః ।
అభ్యషేచన్త్యైవేంద్రం చతుఃసేంధుజలాదిభిః । 49

వీనం కృతశిరస్నానః సువాసాః ప్రగ్వ్యలంకృతః ।
స్వలంకృతైః సువాసోభిర్భ్రాతృభిర్భార్యయా బభౌ । 50

అగ్రహీదాసనం భ్రాత్రా ప్రణిపత్య ప్రసాదితః ।
ప్రజాః స్వధర్మనిరతావర్ణాశ్రమగుణాన్వితాః ।
జగోప పితృవద్రామో మేనిరే పితరం చ తమ్ । 51

త్రేతాయాం వర్తమానాయాం కాలః కృతసమోఽభవత్ ।
రామే రాజని ధర్మజ్ఞే సర్వభూతసుఖావహే । 52

వనాని నద్యో గిరయో వర్షాణి ద్వీపసిన్ధవః ।
సర్వే కామదుఘా ఆసన్ ప్రజానాం భరతర్షభ । 53

నాధివ్యాధిజరాగ్లానిదుఃఖశోకభయక్లమాః ।
మృత్యుశ్చానిచ్ఛతాం నాసీద్రామే రాజన్యధోక్షజే । 54

వీకపత్నీవ్రతధరో రాజర్షిచరితః శుచిః ।
స్వధర్మం గృహమేధీయం శిక్షయన్ స్వయమాచరత్ । 55

ప్రేమ్లానువృత్త్వా శీలేన ప్రశ్రయావనతా సతీ ।
భియా హియా చ భావజ్ఞా భర్తుః సీతాహరన్మనః । 56

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే దశమోఽధ్యాయః (10)

11 - అథ ఏకాదశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

భగవానాత్మనాత్మానం రామ ఉత్తమకల్పకైః ।
సర్వ దేవమయం దేవమీజేఽథాచార్యవాన్ మఖైః । 1

హోత్రేఽదదాద్దిశం ప్రాచీం బ్రహ్మణే దక్షిణాం ప్రభుః ।
అధ్వర్యవే ప్రతీచీం చ ఉత్తరాం సామగాయ సః । 2

ఆచార్యాయ దదౌ శేషాం యావతీ భూస్తదస్తరా ।
మన్యమాన ఇదం కృత్స్నం బ్రాహ్మణోఽర్హతి నిస్పృహః । 3

ఇత్యయం తదలజ్కారవాసోభ్యామవశేషితః ।
తథా రాజ్యపి వైదేహీ సామజ్గల్యావశేషితా । 4

తే తు బ్రహ్మణ్యదేవస్య వాత్సల్యం వీక్ష్య సంస్తుతమ్ ।
ప్రీతాః క్లిన్నధియస్తస్మై ప్రత్యర్ష్యేదం బభాషిరే । 5

అప్రత్యం నస్త్వయా కిం ను భగవన్ భువనేశ్వర ।
యన్నోఽస్తర్హదయం విశ్య తమో హంసి స్వరోచిషా । 6

నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ రామాయాకుంతమేధసే ।
ఉత్తమశ్లోకధుర్యాయ న్యస్తదందార్పితాంజ్ఞయే । 7

కదాచిల్లోకజిజ్ఞాసుర్నూథో రాత్ర్యామలక్షితః ।
చరన్ వాచోఽశృణోద్రామో భార్యాముద్దిశ్య కన్యచిత్ । 8

నాహం బిభర్మి త్వాం దుష్టామనతీం పరవేశ్యగామ్ ।
స్రైణో హి బిభృయాత్పీతాం రామో నాహం భజే పునః । 9

ఇతి లోకాద్యహుముఖాద్దురారాధ్యాదనంవిదః ।
పత్యా భీతేన సా త్యక్తా ప్రాప్తా ప్రాచేతసాశ్రమమ్ । 10

అన్తర్వత్స్వాగతే కాలే యమౌ సా సుషువే సుతా ।
కుశో లవ ఇతి ఖ్యాతౌ తయోశ్చక్రే క్రియా మునిః । 11

అఙ్గదశ్చిత్రకేతుశ్చ లక్ష్మణస్యాత్మజౌ స్మృతౌ ।
తక్షః పుష్కల ఇత్యాస్తాం భరతస్య మహీపతే । 12

సుబాహుః శ్రుతసేనశ్చ శత్రుఘ్నస్య బభూవతుః ।
గన్ధర్వాన్ కోటిశో జఘ్నే భరతో విజయే దిశామ్ । 13

తదీయం ధనమానీయ సర్వం రాజ్ఞే న్యవేదయత్ ।
శత్రుఘ్నశ్చ మథోః పుత్రం లవణం నామ రాక్షసమ్ ।
హత్యా మధువనే చక్రే మధురాం నామ వై పురీమ్ । 14

మునౌ నిక్షిప్య తనయౌ సీతా భర్తా వివాసితా ।
ధ్యాయన్తి రామచరణౌ వివరం ప్రవివేశ హ । 15

తత్ శ్రుత్వా భగవాన్ రామో రుంధన్నపి ధియా శుచః ।
స్మరంస్తస్యా గుణాంస్తాంస్తాన్ నాశక్నోద్రోద్దుమీశ్వరః । 16

స్త్రీపుంప్రసక్తి వీతాదృక్ సర్వత్ర త్రాసమావహః ।
అపీశ్వరాణాం కిముత గ్రామ్యస్య గృహచేతసః । 17

తత ఊర్వం బ్రహ్మచర్యం ధారయన్నజుహోత్ ప్రభుః ।
త్రయోదశాబ్దసాహస్రమగ్నిహోత్రమఖణ్డి తమ్ । 18

స్మరతాం హృది విన్యస్య విద్ధం దణ్డకకంటకైః ।
స్వపాదపల్లవం రామ ఆత్మజ్యోతిరగాత్తతః । 19

నేదం యశో రఘుపతేః సురయాచ్ఛయాఽఽత్త-
లీలాతనోరధికసామ్యవిముక్త ధామ్నః ।
రక్షోవధో జలధిబన్ధనమస్త్రపూగైః
కిం తస్య శత్రుహననే కపయః సహాయాః । 20

యస్యామలం నృపసదస్సు యశోఽధునాపి
గాయన్త్యఘ్నుమ్మృషయో దిగిభేన్ద్రపట్టమ్ ।
తం నాకపాలవసుపాలకిరీటజుష్ట-
పాదామ్బుజం రఘుపతిం శరణం ప్రపద్యే । 21

స యైః స్పృష్టోఽభిదృష్టో వా సంవిష్టోఽనుగతోఽపి వా ।
కోసలాస్తే యయుః స్థానం యత్ర గచ్ఛన్తి యోగినః । 22

పురుషో రామచరితం శ్రవణైరుపధారయన్ ।
అన్యశంస్యవరో రాజన్ కర్మబన్ధైర్విముచ్యతే । 23

రాజోవాచ

కథం స భగవాన్ రామో భ్రాతృగాన్ వా స్వయమాత్మనః ।
తస్మిన్ వా తేఽన్యవర్తన్త ప్రజాః పారాశ్చ ఈశ్వరే । 24

శ్రీశుక ఉవాచ

అథాదిశద్దిగ్విజయే భ్రాతృగాంస్త్రిభువనేశ్వరః ।
ఆత్మానం దర్శయన్ స్వానాం పురీమైక్షత సానుగః । 25

ఆసిక్తమార్గాం గన్తోదైః కరిణాం మదశీకరైః ।
స్వామినం ప్రాప్తమాలోక్య మత్తాం వా సుతరామివ । 26

ప్రాసాదగోపురసభాచైత్యదేవగృహోదిషు
విన్యస్త హేమకలకైః పతాకాభిశ్చ మణ్డితామ్ । 27

పూగైః సవ్యనైరమ్బాభిః పట్టికాభిః సువాససామ్ ।
ఆదర్శైరంశుకైః ప్రగ్నిః కృతకౌతుకతోరణామ్ । 28

తముపేయుస్తత్ర తత్ర పారా అర్హణపాణయః ।
అశిషో యుయుజుర్దేవ పాహి మాం ప్రాక్ త్వయోద్భుతామ్ । 29

తతః ప్రజా వీక్ష్య పతిం చిరాగతమ్
దిదృక్షయోత్సుప్త గృహః స్త్రియో నరాః ।
ఆరుహ్య హర్యాణ్యరవిన్దలోచనమ్
అతృప్తనేత్రాః కుసుమైరవాకిరన్ । 30

అథ ప్రవిష్టః స్వగృహం జుష్టం స్వైః పూర్వరాజభిః ।
అనన్తాఖిలకోశాఢ్యమనర్హోరుపరిచ్ఛదమ్ । 31

విద్రుమోదుమృరద్వారైర్వైదూర్యస్తమ్భపంక్తిభిః ।
స్థలైర్మారకతైః స్వచ్ఛైర్భ్రాజత్ స్ఫటికభిత్తి భిః । 32

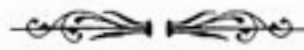
చిత్రప్రగ్నిః పట్టికాభిర్యాసోమణిగణాంశుకైః ।
ముక్తాఫలైశ్చిదుల్లాసైః కాన్తకామోపపత్తిభిః । 33

ధూపదీపైః సురభిభిర్మణ్ణితం పుష్పమణ్ణనైః ।
స్త్రీపున్జిః సురసంకాశైర్జుష్టం భూషణభూషణైః । 34

తస్మిన్ స భగవాన్ రామః స్పిగ్ధయా ప్రియయేష్టయా ।
రేమే స్వారామధీరాణామృషభః సీతయా కిల । 35

బుభుజే చ యథాకాలం కామాన్ ధర్మమపీడయన్ ।
వర్షపూగాన్ బహూన్ నృణామభిధ్యాతాఙ్ఘ్రిపల్లవః । 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే ఏకాదశోఽధ్యాయః (11)

12 - అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

కుశస్య చాతిథిస్తస్మాన్నిషధస్తత్పుత్రో నభః ।
పుణ్డరీకోఽథ తత్పుత్రః క్షేమధన్వాభవత్తతః । 1

దేవానీకస్తతోఽనీహః పారియాత్రోఽథ తత్పుత్రః ।
తతో బలస్థలస్తస్మాద్వజ్రనాభోఽర్కసంభవః । 2

ఖగణస్తత్పుత్రస్తస్మాద్విధృతిశ్చాభవత్పుత్రః ।
తతో హిరణ్యనాభోఽభూద్యోగాచార్యస్తు జైమినేః । 3

శిష్యః కౌశల్య ఆధ్యాత్మం యాజ్ఞవల్క్యోఽధ్యగాద్యతః ।
యోగం మహోదయమృషిర్హృదయగ్రన్ధిభేదనమ్ । 4

పుష్యో హిరణ్యనాభస్య ధ్రువసన్ధిస్తతోఽభవత్ ।
సుదర్శనోఽథాగ్నివర్ణః శీఘ్రస్తస్య మరుః సుతః । 5

యోఽసావాస్తే యోగసిద్ధః కలాపగ్రామమాశ్రితః ।
కలేరన్తే సూర్యవంశం నష్టం భావయితా పునః । 6

తస్మాత్పునుశ్రుతస్తస్య నన్ధిస్తస్యాప్యమర్షణః ।
మహస్వాంస్తత్పుత్రస్తస్మాద్విశ్వసాహెల్పాఽన్వజాయత । 7

తతః ప్రసేనజిత్తస్మాత్ తక్షకో భవితా పునః ।
తతో బృహదృలో యస్తు పిత్రా తే సమరే హతః । 8

ఏతే హీక్ష్యాకుభూపాలా అతీతాః శృణ్వనాగతాన్ ।
బృహదృలస్య భవితా పుత్రో నామ బృహద్రణః । 9

ఉరుక్రియస్తతస్తస్య వత్సవృద్ధో భవిష్యతి ।
ప్రతివ్యోమస్తతో భానుర్దివాకో వాహినీపతిః । 10

సహదేవస్తతో వీరో బృహదశ్వోఽథ భానుమాన్ ।
ప్రతీకాశ్వో భానుమతః సుప్రతీకోఽథ తత్పుత్రః । 11

భవితా మరుదేవోఽథ సునక్షతోఽథ పుష్కరః ।
తస్యాన్తరిక్షస్తత్పుత్రః సుతపాన్తదమిత్రజిత్ । 12

బృహద్రాజస్తు తస్యాపి బర్హిస్తస్మాత్ కృతంజయః ।
రణంజయస్తస్య సుతః సంజయో భవితా తతః । 13

తస్మాచ్ఛాక్యోథ శుద్ధోదో లాంగలస్తత్పుతః స్పృతః ।
తతః ప్రసేనజిత్తస్మాత్ క్షుద్రకో భవితా తతః । 14

రణకో భవితా తస్మాత్ సురథస్తనయస్తతః ।
సుమిత్రో నామ నిష్ఠాస్త వీతే బార్హద్యలాన్వయాః । 15

ఇక్ష్యాకూణామయం వంశః సుమిత్రాన్తో భవిష్యతి ।
యతస్తం ప్రాప్య రాజానాం సంస్థాం ప్రాప్యతి వై కలౌ । 16

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః (12)

13 - అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

నిమిరిక్ష్యాకుతనయో వశిష్ఠమవృతర్హిజమ్ ।
అరభ్య సత్రం సోఽప్యాహ శక్రేణ ప్రాగ్భ్రుతోఽస్మి భోః । 1

తం నిర్వర్త్యాగమిష్యామి తావన్మాం ప్రతిపాలయ ।
తూష్ఠీమాసీద్గృహపతిః సోఽపీంద్రస్యాకరోన్మఖమ్ । 2

నిమిశ్చలమిదం విద్వాన్ సత్రమారభతాత్మవాన్ ।
ఋత్విగ్నిరపరైస్తావన్నాగమద్యావతా గురుః । 3

శిష్యవ్యతిక్రమం వీక్ష్య నిర్వర్త్య గురురాగతః ।
అశపత్ పతతాద్దేహో నిమేః పండితమానినః । 4

నిమిః ప్రతిదదౌ శాపం గురవేఽధర్మవర్తినే ।
తవాపి పతతాద్దేహో లోభాద్ధర్మమజానతః । 5

ఇత్యుత్సర్జ స్వం దేహం నిమిరధ్యాత్మకోవిదః ।
మిత్రావరుణయోర్జ్జ్ఞే ఊర్వశ్యాం ప్రపితామహః । 6

గంధవస్తుషు తద్దేహం నిధాయ మునిసత్తమాః ।
సమాప్తే సత్రయాగే ఽథ దేవానూచుః సమాగతాన్ । 7

రాజ్ఞో జీవతు దేహోఽయం ప్రసన్నాః ప్రభవో యది ।
తథేత్యుక్తే నిమిః ప్రాహ మాభూన్మే దేహబంధనమ్ । 8

యస్య యోగం న వాంఛంతి వియోగభయకాతరాః ।
భజంతి చరణాంభోజం మునయో హరిమేధసః । 9

దేహం నావరురుత్సేఽహం దుఃఖశోకభయావహమ్ ।
సర్వత్రాస్య యతో మృత్యుర్మర్త్యానాముదకే యథా । 10

దేవా ఊచుః

విదేహ ఉష్యతాం కామం లోచనేషు శరీరిణామ్ ।
ఉన్మేషణనిమేషాభ్యాం లక్ష్మితోఽధ్యాత్మసంస్థితః । 11

అరాజకభయం నృణాం మన్యమానా మహర్షయః ।
దేహం మమంధుః స్మ నిమేః కుమారః సమజాయత । 12

జన్మనా జనకః సోఽభూద్వైదేహస్తు విదేహజః ।
మిథిలో మథనాజ్ఞాలో మిథిలా యేన నిర్మితా । 13

తస్మాదుదావసుస్తస్య పుత్రోఽభూన్నందివర్దనః ।
తతః సుకేతుస్తస్యాపి దేవరాతో మహీపతే । 14

తస్మాద్భృహద్రథస్తస్య మహావీర్యః సుధృత్పితా ।
సుధృతేర్హృష్టకేతుర్వై హర్యశ్వోఽథ మరుస్తతః । 15

మరోః ప్రతీపకస్తస్మాజ్ఞాతః కృతిరథో యతః ।
దేవమీధస్తస్య సుతో విశ్రుతోఽథ మహాధృతిః । 16

కృతిరాతస్తతస్తస్మాన్మహారోమాథ తత్పుతః ।
స్వర్గరోమా సుతస్తస్య హ్రస్వరోమా వ్యజాయత । 17

తతః సీరధ్వజో జజ్ఞే యజ్ఞార్థం కర్షతో మహీమ్ ।
సీతా సీరాగ్రతో జాతా తస్మాత్ సీరధ్వజః స్మృతః । 18

కుశధ్వజస్తస్య పుత్రస్తతో ధర్మధ్వజో నృపః ।
ధర్మధ్వజస్య ద్వౌ పుత్రౌ కృతధ్వజమితధ్వజౌ । 19

కృతధ్వజాత్ కేశిధ్వజః ఖండిక్యన్తు మితధ్వజాత్ ।
కృతధ్వజనుతో రాజన్నాత్మవిద్యావిశారదః । 20

ఖండిక్యః కర్మతత్వజ్ఞో భీతః కేశిధ్వజాద్దుతః ।
భానుమాన్స్తస్య పుత్రోఽభూచ్ఛతద్యుష్ణన్తు తత్పుతః । 21

శుచిస్తత్తనయస్తస్మాత్ సనద్వాజస్తతోఽభవత్ ।
ఊర్ధ్వకేతుః సనద్వాజాదజోఽథ పురుజిత్పుతః । 22

అరిష్టనేమిస్తస్యాపి శ్రుతాయుస్తత్పుపార్షకః ।
తతశ్చిత్రరథో యస్య క్షేమధిర్మిథిలాధిపః । 23

తస్మాత్పుమరథస్తస్య సుతః నత్యరథస్తతః ।
ఆనీదువగురుస్తస్మాదువగుప్తోఽగ్నినంభవః । 24

వస్వనన్తోఽథ తత్పుత్రో యుయుధో యత్పుభాషణః ।
శ్రుతస్తతో జయస్తస్మాద్విజయోఽస్మాద్భృతః సుతః । 25

శునకస్తత్పుతో జజ్ఞే వీతిహవ్యో ధృతిస్తతః ।
బహులాశ్వో ధృతేస్తస్య కృతిరన్య మహావశీ । 26

వీతే వై మైథిలా రాజన్నాత్మవిద్యావిశారదాః ।
యోగేశ్వరప్రసాదేన ద్వంద్వైర్ముక్తా గృహీష్యసి । 27

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః (13)

14 - అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అథాతః శ్రూయతాం రాజన్ వంశః సోమస్య పావనః ।
యస్మిన్నైలాదయో భూపాః కీర్త్యంతే పుణ్యకీర్తయః । 1

నహస్రశిరసః పుంసో నాభిహ్రాదసరోరుహాత్ ।
జాతస్యాసీత్పుతో ధాతురతిః పితృసమో గుణైః । 2

తస్య దృగ్భ్యోఽభవత్ పుత్రః సోమోఽమృతమయః కిల ।
విప్రోషధ్యుడుగణానాం బ్రహ్మణా కల్పితః పతిః । 3

సోఽయజద్రాజసూయేన విజిత్య భువనత్రయమ్ ।
పత్నీం బృహస్పతేర్హర్షాత్ తారాం నామాహరద్యలాత్ । 4

యదా స దేవగురుణా యాచితోఽభీక్షణో మదాత్ ।
నాత్యజత్ తత్పుతే జజ్ఞే సురదానవవిగ్రహాః । 5

శుక్రో బృహస్పతేర్ద్యేషాదగ్రహీత్ సాసురోడుపమ్ ।
హరో గురుసుతం స్నేహాత్ సర్వభూతగణావృతః । 6

సర్వదేవగణోపేతో మహేంద్రో గురుమన్వయాత్ ।
సురాసురవినాశోఽభూత్ సమరస్తారకామయః । 7

నివేదితోఽథాంగిరసా సోమం నిర్భర్త్య విశ్వకృత్ ।
తారాం స్వభర్తే ప్రాయచ్ఛదంతర్వత్పీమవైత్పతిః । 8

త్యజ త్యజాశు దుస్ప్రుజ్ఞే మత్ క్షేత్రాదాహితం పరైః ।
నాహం త్వాం భస్మసాత్కుర్యాం స్త్రియం సాంతానికోఽసతి । 9

తత్యాజ వ్రీడితా తారా కుమారం కనకప్రభమ్ ।
స్పృహమాంగిరసశ్చక్రే కుమారే సోమ వివ చ । 10

మమాయం న తవేత్యుచ్చైస్తస్మిన్ వివదమానయోః |
పప్రచ్ఛుర్మునయో దేవా నైవోచే వ్రీడితా తు సా | 11

కుమారో మాతరం ప్రాహ కుపితోఽలీకలజ్జయా |
కిం న వోచస్యసద్వృత్తే ఆత్మావద్యం వదాశు మే | 12

బ్రహ్మ తాం రహ ఆహూయ సమప్రాక్షీచ్ఛ సాంత్యయన్ |
సోమస్యేత్యాహ శనకైః సోమస్తం తావదగ్రహీత్ | 13

తస్యాత్మయోనిరకృత బుధ ఇత్యభిధాం నృప |
బుద్ధ్యా గంభీరయా యేన పుత్రేణాపోదురాణ్బుదమ్ | 14

తతః పురూరవా జజ్ఞే ఇలాయాం య ఉదాహృతః |
తస్య రూపగుణౌదార్యశీలద్రవిణవిక్రమాన్ | 15

శ్రుత్వోర్వశీంద్రభవనే గీయమానాన్ సురర్షిణా |
తదంతికముపేయాయ దేవీ స్మరశరార్ధితా | 16

మిత్రావరుణయోశ్శాపాదాపన్నా నరలోకతామ్ |
నిశామ్య పురుషశ్రేష్ఠం కందర్పమివ రూపిణమ్ | 17

ధృతిం విష్టభ్య లలనా ఉపతస్థే తదంతికే |
స తాం విలోక్య నృపతిర్హర్షేణోత్పల్లలోచనః |
ఉవాచ శ్లక్ష్మయా వాచా దేవీం హృష్టతనూరుహః | 18

రాజోవాచ

స్వాగతం తే వరారోహి ఆస్యతాం కరవామ కిమ్ |
సంరమస్వ మయా సాకం రతిర్నా శాశ్వతీః సమాః | 19

ఊర్వశ్యువాచ

కస్యాస్త్వయి న సజ్జేత మనో దృష్టిశ్చ సుందర |
యదంగాంతరమాసాద్య చ్యవతే హ రిరంసయా | 20

ఏతాపురణకౌ రాజన్ న్యాసౌ రక్షస్వ మానద |
సంరంస్యే భవతా సాకం శ్లాఘ్యః స్త్రీణాం వరః స్మృతః | 21

ఘృతం మే వీర భక్ష్యం స్యాన్నేక్షే త్వాన్యత్ర మైథునాత్ |
వివాసనం తత్తథేతి ప్రతిపేదే మహామనాః | 22

అహో రూపమహో భావో నరలోకవిమోహనమ్ |
కో న సేవేత మనుజో దేవీం త్వాం స్వయమాగతామ్ | 23

తయా స పురుషశ్రేష్ఠో రమయంత్యా యథార్హతః |
రేమే సురవిహారేషు కామం చైత్రరథాదిషు | 24

రమమాణస్తయా దేవ్యా పద్మకింజల్కగంధయా |
తస్మృఖామోదముషితో ముముదేఽహర్గణాన్ బహూన్ | 25

అపశ్యన్నుర్వశీమింద్రో గంధర్వాన్ సమచోదయత్ |
ఊర్వశీరహితం మహ్యామాస్థానం నాతిశోభతే | 26

త ఉపేత్య మహారాత్రే తమసి ప్రత్యుపస్థితే |
ఊర్వశ్యా ఉరణౌ జప్రసర్వస్తా రాజని జాయయా | 27

నిశమ్యాక్రందితం దేవీ పుత్రయోర్నీయమానయోః |
హతాస్త్వహం కునాథేన నపుంసా వీరమానినా | 28

యద్విప్రంభాదహం నష్టా హృతాపత్యా చ దస్యుభిః |
యః శేతే నిశి సంత్రస్తో యథా నారీ దివా పుమాన్ | 29

ఇతి వాక్పాయకైర్విద్రః ప్రతోత్రైరివ కుంజరః |
నిశి నిస్త్రింశమాదాయ వివస్తోఽభ్యద్రవద్రుషా | 30

తే విస్పజ్యోరణౌ తత్ర వ్యద్యోతంత స్మ విద్యుతః |
ఆదాయ మేషావాయాంతం నగ్నమైక్షత సా పతిమ్ | 31

ఐలోఽపి శయనే జాయామపశ్యన్ విమనా ఇవ |
తచ్చిత్తో విహ్వలః శోచన్ బభ్రామోన్మత్తవస్మహీమ్ | 32

స తాం వీక్ష్య కురుక్షేత్రే సరస్వత్యాం చ తత్సఖీః |
పంచ ప్రహృష్టవదనాః ప్రాహ సూక్తం పురూరవాః | 33

అహో జాయే తిష్ఠ తిష్ఠ ఘోరే న త్యక్తుమర్హసి ।
మాం త్వనుద్వాప్యనిర్వృత్య వచాంసి కృణవావహై । 34

సుదేహోఽయం పతత్యత్ర దేవి దూరం హృతస్త్వయా ।
ఖాదంత్యేనం వృకా గృధ్రాస్త్యత్రసాదస్య నాస్పదమ్ । 35

ఊర్వశ్యవాచ

మా మృథాః పురుషోఽసి త్వం మాస్మ త్వాద్యుర్వకా ఇమే ।
క్వాపి సఖ్యం న వై స్త్రీణాం వృకాణాం హృదయం యథా । 36

స్త్రీయో హ్యకరుణాః క్రూరా దుర్మర్షాః ప్రియసాహసాః ।
ఘ్నంత్యల్పార్థేఽపి విస్రబ్ధం పతిం భ్రాతరమప్యత । 37

విధాయాలీకవిస్రంభమజ్ఞేషు త్యక్తసాహృదాః ।
నవం నవమభీష్పంత్యః పుంశ్చల్యః స్వైరవృత్తయః । 38

సంవత్సరాంతే హి భవానేకరాత్రం మయేశ్వర ।
వత్స్యత్యపత్యాని చ తే భవిష్యంత్యపరాణి భోః । 39

అంతర్వత్నీముపాలక్ష్య దేవీం స ప్రయయౌ పురమ్ ।
పునస్తత్ర గతోఽబ్ధాంతే ఊర్వశీం వీరమాతరమ్ । 40

ఉపలభ్య ముదా యుక్తః సమువాస తయా నిశామ్ ।
అత్రైనమూర్వశీ ప్రాహ కృపణం విరహాతురమ్ । 41

గంధర్వానుపధావేమాంస్తుభ్యం దాస్యంతి మామితి ।
తస్య సంస్తువతస్తుష్టా అగ్నిస్థాలీం దదుర్వృప ।
ఊర్వశీం మన్యమానస్తాం సోఽబుధ్యత చరన్ వనే । 42

స్థాలీం న్యస్య వనే గత్వా గృహానాధ్యాయతో నిశి ।
త్రేతాయాం సంప్రవృత్తాయాం మనసి త్రయ్యవర్తత । 43

స్థాలీస్థానం గతోఽశ్వత్థం శమీగర్భం విలక్ష్య సః ।
తేన ద్వే అరణీ కృత్వా ఊర్వశీలోకకామ్యయా । 44

ఊర్వశీం మంత్రతో ధ్యాయన్నధరారణిముత్తరామ్ ।
ఆత్మానముభయోర్మౌధ్యే యత్తత్రజననం ప్రభుః । 45

తస్య నిర్మంథనాజ్ఞాతో జాతవేదా విభావసుః ।
త్రయ్యా స విద్యయా రాజ్ఞా పుత్రత్యే కల్పితస్త్రివృత్ । 46

తేనాయజత యజ్ఞేశం భగవంతమధోక్షజమ్ ।
ఊర్వశీలోకమన్విచ్ఛన్ సర్వదేవమయం హరిమ్ । 47

ఏక ఏవ పురా వేదః ప్రణవః సర్వవాజ్మయః ।
దేవో నారాయణో నాన్య ఏకోఽగ్నిర్వర్ణ ఏవ చ । 48

పురూరవస ఏవాసీత్ త్రయీ త్రేతాముఖే నృప ।
అగ్నినా ప్రజయా రాజా లోకం గాంధర్వమేయివాన్ । 49

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే చతుర్దశోఽధ్యాయః (14)

15 - అథ పంచదశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఐలస్య చోర్వశీగర్భాత్ షడాసన్నాత్మజా నృప ।
ఆయుఃశ్రుతాయుః సత్యాయూ రయోఽథ విజయోజయః । 1

శ్రుతాయోర్వసుమాన్ పుత్రః సత్యయోశ్చ శ్రుతంజయః ।
రయస్య సుత ఏకశ్చ జయస్య తనయోఽమితః । 2

భీమస్తు విజయస్యాథ కాంచనో హోత్రకస్తతః ।
తస్య జహల్నః సుతో గంగాం గంధూషీకృత్య యోఽపిబల్ । 3

జహోస్తు పూరుస్తత్పుత్రో బలాకశ్చాత్మజోఽజకః ।
తతః కుశః కుశస్యాపి కుశాంబుస్తనయో వసుః ।
కుశనాభశ్చ చత్వారో గాధిరాసీత్ కుశాంబుజః । 4

తస్య సత్యవతీం కన్యాం ఋచీకోఽయాచత ద్విజః ।
 వరం విసద్యశం మత్వా గాధిర్భార్గవమబ్రవీత్ । 5

ఏకతః శ్యామకర్ణానాం హయానాం చంద్రవర్చసామ్ ।
 సహస్రం దీయతాం శుక్లం కన్యాయాః కుశికా వయమ్ । 6

ఇత్యుక్తస్తన్మతం జ్ఞాత్వా గతః స వరుణాంతికమ్ ।
 ఆనీయ దత్త్వా తానశ్యానుపయేమే వరాననామ్ । 7

స ఋషిః ప్రార్థితః పత్న్యా శ్వశ్రా చాపత్యకామ్యయా ।
 శ్రసయిత్వోభయైర్మృతైశ్చరుం స్నాతుం గతో మునిః । 8

తావత్ సత్యవతీ మాత్రా స్వచరుం యాచితా సతీ ।
 శ్రేష్ఠం మత్వా తు సాయచ్ఛన్మాత్రే మాతురదత్ప్వయమ్ । 9

తద్విజ్ఞాయ మునిః ప్రాహ పత్నీం కష్టమకారషిః ।
 ఘోరో దండధరః పుత్రో భ్రాతా తే బ్రహ్మవిత్తమః । 10

ప్రసాదితః సత్యవత్యా మైవం భూరితి భార్గవః ।
 అథ తర్హి భవేత్ పాత్రో జమదగ్నిస్తతోఽభవత్ । 11

సా చాభూత్ సుమహాత్పుణ్యా కౌశికీ లోకపావనీ ।
 రేణోః సుతాం రేణుకాం వై జమదగ్నిరువాహ యామ్ । 12

తస్యాం వై భార్గవఋషిః సుతా వసుమదాదయః ।
 యవీయాన్ యజ్ఞ ఏతేషాం రామ ఇత్యభివిశ్రుతః । 13

యమాహుర్వాసుదేవాంశం హైహయానాం కులాంతకమ్ ।
 త్రిస్పష్టకృత్వో య ఇమాం చక్రే నిఃక్షత్రియాం మహీమ్ । 14

దుష్టం క్షత్రం భువో భారమబ్రహ్మణ్యమనీనశత్ ।
 రజస్త మోవృతమహాన్ ఫల్గున్యపి కృతేఽంహసి । 15

రాజోవాచ

కిం తదంహో భగవతో రాజన్యైరజితాత్మభిః ।
 కృతం యేన కులం నష్టం క్షత్రియాణామభీక్షతః । 16

శ్రీబాదరాయణీరువాచ

హైహయానామధిపతిరర్జునః క్షత్రియర్షభః ।
 దత్తం నారాయణస్యాంశమారాధ్య పరికర్మభిః । 17

బాహూన్ దశశతం లేభే దుర్దర్శత్వమరాతిషు ।
 అవ్యాహతేంద్రియౌజః శ్రీ తేజో వీర్య యశో బలమ్ । 18

యోగేశ్వరత్వమైశ్వర్యం గుణా యత్రాణిమాదయః ।
 చచారావ్యాహతగతిర్లోకేషు పవనో యథా । 19

స్త్రీరత్నైరావృతః క్రీడన్ రేవాంభసి మదోత్కటః ।
 వైజయంతీం ప్రజం బిభ్రద్రురోధ సరితం భుజైః । 20

విప్లావితం స్వశిబిరం ప్రతిప్రోతస్పరిజ్జలైః ।
 నామృష్యత్తస్య తద్వీర్యం వీరమానీ దశాననః । 21

గృహీతో లీలయా స్త్రీణాం సమక్షం కృతకిల్బిషః ।
 మాహిష్మత్యాం సంనిరుద్ధో ముక్తో యేన కపిర్యథా । 22

స ఏకదా తు మృగయాం విచరన్ విజనే వనే ।
 యదృచ్ఛయాశ్రమపదం జమదగ్నేరుపావిశత్ । 23

తస్మై స నరదేవాయ మునిరర్హణమాహరత్ ।
 ససైన్యామాత్యవాహాయ హవిష్మత్యా తపోధనః । 24

స వీరస్తత్ర తద్బుష్ట్యాత్మైశ్వర్యాతిశాయనమ్ ।
 తన్నాద్రియతాగ్నిహోత్ర్యాం సాభిలాషః స హైహయః । 25

హవిర్దానీమృషేర్దర్పాన్నరాన్ హర్తుమచోదయత్ ।
 తే చ మాహిష్మతీం నిన్యః సనత్పాం క్రందతీం బలాత్ । 26

అథ రాజని నిర్యాతే రామ ఆశ్రమమాగతః ।
 శ్రుత్వా తత్తస్య దౌరాత్వం చుక్రోధాహిరివాహతః । 27

ఘోరమాదాయ పరశుం సతూణం చర్మ కార్ముకమ్ ।
అన్వధావత దుర్దర్షో మృగేంద్ర ఇవ యూథపమ్ । 28

తమాపతంతం భృగువర్యమోజసా
ధనుర్దరం బాణపరశ్వధాయుధమ్ ।
ఐణేయచర్మాంబరమర్కఢామభిః
యుతం జటాభిర్దదృశే పురీం విశన్ । 29

అచోదయద్దస్తిరథాశ్వపత్తిభిః
గదాసిబాణర్షి శతఘ్నిశక్తిభిః ।
అక్షౌహిణీః సప్తదశాతిభీషణాః
తా రామ ఏకో భగవానసూదయత్ । 30

యతో యతోఽ సౌ ప్రహరత్పరశ్వథో
మనోఽనిలౌజాః పరచక్రసూదనః ।
తతస్తతశ్చిన్నభుజోరుకంధరాః
నిపేతురుర్వ్యాం హతసూతవాహనాః । 31

దృష్ట్వా స్వసైన్యం రుధిరౌఘకర్దమే
రణాజిరే రామకుతారసాయకైః ।
వివృక్ష్ణ వర్మధ్వజచాపవిగ్రహం
నిసాతితం హైహయ ఆపతద్రుషా । 32

అథార్జునః పంచశతేషు బాహుభిః
ధనుష్షు బాణాన్ యుగపత్ స సందధే ।

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే పంచదశోఽ ధ్యాయః (15)

16 - అథ షోడశోఽ ధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ
పిత్రోపశిక్షితో రామస్తథేతి కురునందన ।
సంవత్సరం తీర్థచర్యాం చరిత్వాశ్రమమావ్రజత్ । 1
కదాచిద్రేణుకా యాతా గంగాయాం పద్మమాలినమ్ ।
గంధర్వరాజం క్రీడంతమస్పరోభిరపశ్యత । 2

రామాయ రామోఽస్త్రభృతాం సమగ్రణీః
తాన్యేకధన్వేషుభిరచ్చినత్సమమ్ । 33

పునః స్వహస్తైరచలాన్ మృధేఽఽఘ్రిపాన్
ఉత్ క్షిప్య వేగాదభిధావతో యుధి ।
భుజాన్ కుతారేణ కఠోరనేమినా
చిచ్ఛేద రామః ప్రసభం త్వహేరివ । 34

కృత్తవాహోః శిరస్తస్య గిరేః శృంగమివాహరత్ ।
హతే పితరి తత్పుత్రా ఆయుతం దుద్రువుర్చయాత్ । 35

అగ్నిహోత్రీముపావర్త్య సవత్సాం పరవీరహా ।
సముపేత్వాశ్రమం పిత్రే పరిక్లిష్టాం సమర్చయత్ । 36

స్వకర్మ తత్కృతం రామః పిత్రే భ్రాతృభ్య ఏవ చ ।
వర్ణయామాస తత్ శ్రుత్వా జమదగ్నిరభాషత । 37

రామ రామ మహాబాహో భవాన్ పాపమకారషీత్ ।
అవధీన్నరదేవం యత్ సర్వదేవమయం వృథా । 38

వయం హి బ్రాహ్మణాస్తాత క్షమయార్హణతాం గతాః ।
యయా లోకగురుర్దేవః పారమేష్ఠ్యమగాత్పదమ్ । 39

క్షమయా రోచతే లక్ష్మీర్భ్రాహ్మీ సౌరీ యథా ప్రభా ।
క్షమిణామాశు భగవాంస్తుష్యతే హరిరీశ్వరః । 40

రాజ్ఞో మూర్ధాభిషిక్తస్య వధో బ్రహ్మవధాద్గురుః ।
తీర్థసంసేవయా చాంహో జహ్యాంగాచ్యుతచేతనః । 41

వ్యభిచారం మునిర్జ్ఞాత్వా పత్న్యాః ప్రకుపితోఽబ్రవీత్ |
ఘ్నలైనాం పుత్రకాః పాపామిత్యుక్తాస్తే న చక్రీరే | 5

రామః సంఛోదితః పిత్రా భ్రాతృనామ్ మాత్రా సహవధీత్ |
ప్రభావజ్ఞో మునేః సమ్యక్ సమాధేస్తపసశ్చ సః | 6

వరేణచ్చందయామాస ప్రీతః సత్యవతీసుతః |
వనే హతానాం రామోఽపి జీవితం చాస్మృతిం వధే | 7

ఉత్తస్థుస్తే కుశలినో నిద్రాపాయ ఇవాంజసా |
పితుర్విద్వాంస్తపోవీర్యం రామశ్చక్రే సుహృద్వధమ్ | 8

యేఽర్జునస్య సుతా రాజన్ స్మరంతః స్వపితుర్వధమ్ |
రామవీర్యపరాభూతా లేభిరే శర్మ న క్వచిత్ | 9

ఏకదాఽఽశ్రమతో రామే సభ్రాతరి వనం గతే |
వైరం సిషాధయిషవో లబ్ధచ్చిద్రా ఉపాగమన్ | 10

దృష్ట్వాగ్న్యాగార ఆసీనమావేశితధియం మునిమ్ |
భగవత్యుత్తమశ్లోకే జఘ్నుస్తే పాపనిశ్చయాః | 11

యాచ్యమానాః కృపణయా రామమాత్రాతిదారుణాః |
ప్రసహ్య శిర ఉత్కృత్య నిన్యుస్తే క్షత్రబంధవః | 12

రేణుకా దుఃఖశోకార్తా నిఘ్నంత్యాత్మానమాత్మనా |
రామ రామేహి తాతేతి విచుక్రోశోచ్చక్రైః సతీ | 13

తదుపశ్రుత్య దూరస్థో హా రామేత్యార్తవత్స్వనమ్ |
త్వరయాశ్రమమాసాద్య దదృశే పితరం హతమ్ | 14

తద్ దుఃఖరోషామర్వార్తి శోకవేగవిమోహితః |
హా తాత సాధో ధర్మిష్ఠ త్యక్త్వాస్మాన్ స్వర్గతో భవాన్ | 15

విలప్యైవం పితుర్దేహం నిధాయ భ్రాతృషు స్వయమ్ |
ప్రగృహ్య పరశుం రామః క్షత్రాంతాయ మనో దధే | 16

గత్వా మాహిష్మతీం రామో బ్రహ్మఘ్నువిహతశ్రియమ్ |
తేషాం స శిర్షభీ రాజన్ మధ్యే చక్రే మహాగిరిమ్ | 17

తద్రక్షేన నదీం ఘోరామబ్రహ్మణ్యభయావహామ్ |
హేతుం కృత్వా పితృవధం క్షత్రేఽ మంగళకారిణి | 18

త్రిస్పష్టకృత్యః పృథివీం కృత్వా నిఃక్షత్రియాం ప్రభుః |
సమంతపంచకే చక్రే శోణితోదాన్ ప్రాదాన్ నవ | 19

పితుః కాయేన సంధాయ శిర ఆదాయ బర్హిషి |
సర్వదేవమయం దేవమాత్మానమయజన్మభైః | 20

దదౌ ప్రాచీం దిశం హోత్రే బ్రహ్మణే దక్షిణాం దిశమ్ |
అధ్వర్యవే ప్రతీచీం వై ఉద్గాత్రే ఉత్తరాం దిశమ్ | 21

అన్యేభ్యోఽవాంతరదిశః కశ్యపాయ చ మధ్యతః |
ఆర్యావర్తముపద్రక్ష్యే నదస్యేభ్యస్తతః పరమ్ | 22

తతశ్చావభృథస్నానవిధూతాశేషకిల్బిషః |
సరస్వత్యాం మహానద్యాం రేజే వ్యభ్ర ఇవాంశుమాన్ | 23

స్వదేహం జమదగ్నిస్తు లబ్ధ్వా సంజ్ఞానలక్షణమ్ |
ఋషీణాం మండలే సోఽభూత్ సప్తమో రామపూజితః | 24

జామదగ్న్యోఽపి భగవాన్ రామః కమలలోచనః |
ఆగామిన్యంతరే రాజన్ వర్తయిష్యతి వై బృహత్ | 25

ఆస్తే ఽద్యాపి మహేంద్రాద్రౌ న్యస్తదండః ప్రశాంతధీః |
ఉపగీయమానచరితః సిద్ధగంధర్వచారణైః | 26

వీవం భృగుషు విశ్వాత్మా భగవాన్ హరిరీశ్వరః |
అవతీర్య పరం భారం భువోఽహన్ బహుశో నృపాన్ | 27

గాధేరభూన్మహాతేజాః సమిద్ధ ఇవ పావకః |
తపసా క్షాత్రముత్పృజ్య యో లేభే బ్రహ్మవర్చసమ్ | 28

విశ్వామిత్రస్య చైవాసన్ పుత్రా ఏకశతం నృపః |
మధ్యమస్తు మధుచ్ఛందా మధుచ్ఛందస ఏవ తే | 29

పుత్రం కృత్వా శునశ్శేఫం దేవరాతం చ భార్గవమ్ |
ఆజీగర్తం సుతానాహ జ్యేష్ఠ ఏష ప్రకల్ప్యతామ్ | 30

యో వై హరిశ్చంద్రమఖే విక్రీతః పురుషః పశుః |
స్తుత్వా దేవాన్ ప్రజేశాదీన్ ముముచే పాశబంధనాత్ | 31

యో రాతో దేవయజనే దేవైర్గాఢిషు తాపసః |
దేవరాత ఇతి ఖ్యాతః శునశ్శేఫస్తు భార్గవః | 32

యో మధుచ్ఛందసో జ్యేష్ఠాః కుశలం మేనిరే న తత్ |
అశపత్ తాన్ మునిః క్రుద్ధో మ్లేచ్ఛా భవత దుర్జనాః | 33

స హోవాచ మధుచ్ఛందాః సార్థం పంచాశతా తతః |
యన్నో భవాన్ సంజానీతే తస్మిన్స్త్రీస్యామహే వయమ్ | 34

జ్యేష్ఠం మంత్రదృశం చక్రుస్త్యామన్వంచో వయం స్మ హే |
విశ్వామిత్రః సుతానాహ వీరవంతో భవిష్యథ |
యే మానం మేఽనుగృహ్లాంతో వీరవంతమకర్త మామ్ | 35

ఏష వః కుశికా వీరో దేవరాతస్తమన్వితః |
అన్యే చాష్టకహారీతజయక్రతుమదాదయః | 36

ఏనం కౌశికగోత్రస్తు విశ్వామిత్రైః పృథగ్విధమ్ |
ప్రవరాంతరమూపన్నం తద్ది చైవం ప్రకల్పితమ్ | 37

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః (16)

17 - అథ సప్తదశోఽధ్యాయః

శ్రీ బాదరాయణీరువాచ

యః పురూరవసః పుత్ర ఆయు స్తస్యాభవన్ సుతాః |
నహుషః క్షత్రవృద్ధశ్చ రజీ రంభశ్చ వీర్యవాన్ | 1

అనేనా ఇతి రాజేంద్ర శృణు క్షత్రవృద్ధోఽన్వయమ్ |
క్షత్రవృద్ధసుతస్యాసన్ సుహోత్రస్యాత్మజాస్త్రయః | 2

కాశ్యః కుశో గృత్సమద ఇతి గృత్సమదాదభూత్ |
శునకః శౌసకో యస్య బహ్నుచప్రవరో మునిః | 3

కాశ్యస్య కాశి స్తత్పుత్రో రాష్ట్రో దీర్ఘతమః పితా |
ధన్వంతరిర్దీర్ఘతమస ఆయుర్వేదప్రవర్తకః |
యజ్ఞభుగ్వాసుదేవాంశః స్మృతమాత్రార్తినాశనః | 4

తత్పుత్రః కేతుమానస్య జ్ఞే భీమరథ స్తతః |
దివోదాసో ద్యుమాన్స్తస్మాత్ప్రతర్దన ఇతి స్మృతః | 5

స ఏవ శత్రుజిద్వత్స ఋతధ్వజ ఇతీరితః |
తథా కువలయాశ్వేతి ప్రోక్తోఽలర్కాదయస్తతః | 6

షష్ఠివర్షసహస్రాణి షష్ఠివర్షశతాని చ |
నాలర్కాదపరో రాజా ఋభుజే మేదినీం యువా | 7

అలర్కాల్ సన్తతిస్తస్మాల్ మనీధోఽథ సుకేతనః |
ధర్మకేతుః సుతస్తస్మాల్ సత్యకేతురజాయత | 8

ధృష్టకేతుః సుతస్తస్మాల్ సుకుమారః క్షితీశ్వరః |
వీతిహోత్రస్య భర్గోఽతో భార్గభూమిరభూస్వపః | 9

ఇతిమే కాశయో భూపాః క్షత్రవృద్ధాన్వయాఽనినః |
రంభస్య రభసః పుత్రో గంభీరశ్చాక్రీయస్తతః | 10

తస్య క్షేత్రే బ్రహ్మ జ్ఞే శృణు వంశమనేనసః |
శుద్ధస్తతః శుచిస్తస్మాల్ త్రికకుద్దర్మసారథిః | 11

తతః శాంతరయో జజ్ఞే కృతకృత్యః స ఆత్మవాన్ ।
 రజేః సంచశతాన్యాసన్ పుత్రాణామమితౌజసామ్ । 12

దేవైరభ్యర్తితో దైత్యాన్ హత్వేంద్రాయాదదాద్దివమ్ ।
 ఇంద్రస్తస్మై పునర్దత్వా గృహీత్వా చరణౌ రజేః । 13

ఆత్మానమర్చయామాస ప్రహ్లాదాద్యరిశంకితః ।
 పితుర్యుపరతే పుత్రా యాచమానాయ నో దదుః । 14

త్రివిష్టపం మహేంద్రాయ యజ్ఞభాగాన్ సమాదదుః ।
 గురుణా హరాయమానేఽగ్నౌ బలభిత్తనయాన్ రజేః । 15

అవధీద్రుంశితాన్ మార్గాన్ కశ్చిదవశేషితః ।
 కుశాత్రుతిః క్షాత్రవృద్ధాత్ సంజయస్తత్పుతో జయః । 16

తతః కృతః కృతస్యాపి జజ్ఞే హర్యవనో నృపః ।
 సహదేవస్తతో హీనో జయసేనస్తు తత్పుతః । 17

సంకృతి స్తస్య చ జయః క్షత్రధర్మా మహారథః ।
 క్షత్రవృద్ధాన్వయా భూషా శ్రుణు వంశం చ నాహుషాత్ । 18

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే సప్తదశోఽధ్యాయః (17)

18 - అథ అష్టాదశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

యతిర్యయాతిః సంయాతిరాయాతిర్వియతిః కృతిః ।
 షడిమే నహుషస్యాసన్నింద్రియాణీవ దేహినః । 1

రాజ్యం నైచ్చద్యతిః పిత్రా దత్తం తత్పరిణామవిత్ ।
 యత్ర ప్రవిష్టః పురుషః ఆత్మానం నావబుధ్యతే । 2

పితరి భ్రంశితే స్థానాదింద్రాణ్యా ధర్షణాద్విజైః ।
 ప్రాపితేఽజగరత్వం వై యయాతిరభవన్న్యపః । 3

చతస్పష్టాదిశద్దిక్షు భ్రాతృన్ భ్రాతా యవీయసః ।
 కృతదారో జుగోపోర్వీం కావ్యస్య వృషపర్వణః । 4

రాజోవాచ

బ్రహ్మర్షిర్భగవాన్ కావ్యః క్షత్రబంధుశ్చ నాహుషః ।
 రాజన్యవిప్రయోః కస్మాద్వివాహః ప్రతిలోమకః । 5

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏకదా దానవేంద్రస్య శర్మిష్ఠా నామ కన్యకా ।
 సఖీసహస్రసంయుక్తా గురుపుత్ర్యా చ భామినీ । 6

దేవయాన్యా పురోద్యానే పుష్పితద్రుమసంకులే ।
 న్యచరత్ కలగీతాళినళినీపులినేఽబలా । 7

తా జలాశయమాసాద్య కన్యాః కమలలోచనాః ।
 తీరే న్యస్య దుకూలాని విజహ్రుః సించతీర్మిథః । 8

వీక్ష్య వ్రజంతం గిరిశం సహ దేవ్యా వృషస్థితమ్ ।
 సహసోత్తీర్య వాసాంసి పర్యధుర్వీడితాః స్త్రియః । 9

శర్మిష్ఠాఽజానాతీ వాసో గురుపుత్ర్యాః సమవ్యయత్ ।
 స్వీయం మత్వా ప్రకుపితా దేవయానీదమబ్రవీత్ । 10

అహో నిరీక్ష్యతామస్యా దాస్యాః కర్మ హ్యసాంప్రతమ్ ।
 అన్మద్దార్యం ధృతవతీ శునీవ హవిరధ్వరే । 11

యైరిదం తపసా సృష్టం ముఖం పుంసః పరస్య యే ।
 ధార్యతే యైరిహ జ్యోతిః శివః పంథాశ్చ దర్శితః । 12

యాన్ వందన్త్యుపతిష్ఠంతే లోకనాథాః సురేశ్వరాః ।
 భగవానపి విశ్వాత్మా పావనః శ్రీనికేతనః । 13

వయం తత్రాపి భృగవః శిష్యోఽస్యా నః పితాసురః ।
అస్మద్ధార్యం ధృతవతీ శూద్రో వేదమివాసతీ । 14

వీవం శపంతీం శర్మిష్ఠా గురుపుత్రీమభాషత ।
రుషా శ్వసంత్యురంగీవ ధర్షితా దష్టదచ్చదా । 15

ఆత్మవృత్తమవిజ్ఞాయ కత్తసే బహుభిక్షుకీ ।
కిం న ప్రతీక్షసే ఽస్మాకం గృహాన్ బలిభుజో యథా । 16

వీవంవిదైః సుపరుషైః క్షిప్త్యాచార్యసుతాం సతీమ్ ।
శర్మిష్ఠా ప్రాక్షిపత్ కూపే వాసశ్చాదాయ మన్యునా । 17

తస్యాం గతాయాం స్వగృహం యయాతిర్మృగయాం చరన్ ।
ప్రాప్తో యదృచ్చయా కూపే జలార్థీ తాం దదర్శ హ । 18

దత్వా స్వముత్తరం వాసస్తస్యై రాజా వివాససే ।
గృహీత్వా పాణినా పాణిముఙ్జహార దయాపరః । 19

తం వీరమాహాశనసీ ప్రేమనిర్భరయా గిరా ।
రాజంస్త్వయా గ్రహీతో మే పాణిః పరపురంజయ । 20

హస్తగ్రాహోఽపరో మా భూత్ గృహీతాయాస్త్వయా హి మే ।
వీష ఈశకృతో వీర సంబంధో నౌ న పౌరుషః । 21

యదిదం కూపమగ్నాయా భవతో దర్శనం మమ ।
న బ్రాహ్మణో మే భవితా హస్తగ్రాహో మహాభుజ ।
కచస్య బార్హస్పత్యస్య శాపాద్యమశపం పురా । 22

యయాతిరనభిప్రేతం దైవోపహృతమాత్మనః ।
మనస్తు తద్గతం బుద్ధ్వా ప్రతిజగ్రాహ తద్వచః । 23

గతే రాజని సా వీరే తత్ర స్మ రుదతీ పితుః ।
న్యవేదయత్తతః సర్వముక్తం శర్మిష్ఠయా కృతమ్ । 24

దుర్మనా భగవాన్ కావ్యః పౌరోహిత్యం విగర్హయన్ ।
స్తువన్ వృత్తిం చ కాపోతీం దుహిత్రా స యయా పురాత్ । 25

వృషపర్వా తమాజ్ఞాయ ప్రత్యనీకవివక్షితమ్ ।
గురుం ప్రసాదయన్ మూర్ధ్నా పాదయోః పతితః పథి । 26

క్షణార్థమన్యుర్భగవాన్ శిష్యం వ్యాచష్ట భార్గవః ।
కామోఽస్యాః క్రియతాం రాజన్ నైనాం త్యక్తుమిహోత్సహే । 27

తథేత్యవస్థితే ప్రాహ దేవయానీ మనోగతమ్ ।
పిత్రా దత్తా యతో యాస్యే సానుగా యాతు మామను । 28

స్యానాం తత్ సంకటం వీక్ష్య తదర్థస్య చ గౌరవమ్ ।
దేవయానీం పర్యచరత్ స్త్రీసహస్రేణ దాసవత్ । 29

నాహుషాయ సుతాం దత్వా సహ శర్మిష్ఠయోశనా ।
తమాహ రాజన్ శర్మిష్ఠామాధాస్తత్సే న కర్షిచిత్ । 30

విలోక్యాశనసీం రాజన్ శర్మిష్ఠా సుప్రజాం క్వచిత్ ।
తమేవ వన్తే రహసి సఖ్యాః పతిమృతౌ సతీ । 31

రాజపుత్ర్యార్థితోఽపత్యే ధర్మం చావేక్ష్య ధర్మవిత్ ।
స్మరన్ శుక్రవచః కాలే దిష్టమేవాభ్యవద్యత । 32

యదుం చ తుర్వసుం చైవ దేవయానీ వ్యజాయత ।
ద్రుహ్యం చానుం చ పూరుం చ శర్మిష్ఠా వార్షపర్వణీ । 33

గర్భనంభవమాసుర్యా భర్తుర్విజ్ఞాయ మానినీ ।
దేవయానీ పితుర్గ్రేహం యయా క్రోధవిమూర్ఛితా । 34

ప్రియామనుగతః కామీ వచోభిరుపమంత్రయన్ ।
న ప్రసాదయితుం శేకే పాదసంవాహనాదిభిః । 35

శుక్రస్తమాహ కుపితః స్త్రీకామాన్పతపూరుష ।
త్వాం జరా విశతాం మంద విరూపకరణీ నృణాం । 36

యయాతి రువాచ

అత్యుష్టో ఓస్త్వద్య కామానాం బ్రహ్మన్ దుహితరి స్మ తే ।
వ్యత్యస్యతాం యథాకామం వయసా యో ఓ భిధాస్యతి । 37

ఇతి లబ్ధవ్యవస్థానః పుత్రం జ్యేష్ఠమవోచత ।
యదో తాత ప్రతీచ్ఛేమాం జరాం దేహి నిజం వయః । 38

మాతామహాకృతాం వత్స న త్యుష్టో విషయేష్యహమ్ ।
వయసా భవదీయేన రంస్యే కతిపయాః సమాః । 39

యదురువాచ

నోత్యహే జరసా స్థాతుమంతరా ప్రాప్తయా తవ ।
అవిదిత్వా సుఖం గ్రామ్యం వైత్యుష్ణం వైతి పూరుషః । 40

తుర్వసుశ్చోదితః పిత్రా ద్రుహల్యశ్చానుశ్చ భారత ।
ప్రత్యాచఖ్యురధర్మజ్ఞా హ్యానిత్యే నిత్యబుద్ధయః । 41

అపృచ్ఛత్తనయం పూరుం వయసోనం గుణాధికమ్ ।
న త్వమగ్రజవద్వత్స మాం ప్రత్యాఖ్యాతుమర్హసి । 42

పూరురువాచ

కో ను లోకే మనుష్యేంద్ర పితురాత్మకృతః పుమాన్ ।
ప్రతికర్తుం క్షమో యస్య ప్రసాదాద్ విందతే పరమ్ । 43

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే అష్టాదశోఽధ్యాయః (18)

19 - అథ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

స ఇత్థమాచరన్ కామాన్ స్త్రైణోఽపహ్నావమాత్మనః ।
బుద్ధ్వా ప్రియామై నిర్విణ్ణో గాథామేతామగాయత । 1

శృణు భార్గవ్యమూం గాథాం మద్విధాచరితాం భువి ।
ధీరా యస్యానుశోచంతి వనే గ్రామనివాసినః । 2

ఉత్తమశ్చింతితం కుర్యాత్ ప్రోక్తకారీ తు మధ్యమః ।
అథమోఽశ్రద్ధయా కుర్యాదకర్తోఽచ్ఛరితం పితుః । 44

ఇతి ప్రముదితః పూరుః ప్రత్యగృహ్లాఙ్ఘరాం పితుః ।
సోఽపి తద్వయసా కామాన్ యథావజ్ఞజుషేషే నృప । 45

సప్తద్వీపపతిః సమ్యక్ పితృవత్పాలయన్ ప్రజాః ।
యథోపజోషం విషయాన్ జాజుషేషేఽవ్యాహతేంద్రియః । 46

దేవయాన్యవ్యనుదినం మనోవాగ్దేహవస్తుభిః ।
ప్రేయసః పరమాం ప్రీతిమువాహ ప్రేయసీ రహః । 47

అయజద్యజ్ఞపురుషం క్రతుభిర్భూరిదక్షిణైః ।
సర్వదేవమయం దేవం సర్వవేదమయం హరిమ్ । 48

యస్మిన్నిదం విరచితం వ్యోమ్నీవ జలదావలిః ।
నానేవ భాతి నాభాతి స్వప్నమాయామనోరథః । 49

తమేవ హృది విన్యస్య వాసుదేవం గుహాశయమ్ ।
నారాయణమణీయాంసం నిరాశీరయజత్రభుమ్ । 50

ఏవం వర్షసహస్రాణి మనఃషష్టైర్మనస్సుఖమ్ ।
విదధానోఽపి నాతృప్యత్పార్యభౌమః కదింద్రియైః । 51

బస్త ఏకో వనే కశ్చిద్విచిన్వన్ ప్రియమాత్మనః ।
దదర్శ కూపే పతితాం స్వకర్మవశగామజామ్ । 3

తస్యా ఉద్దరణోపాయం బస్తః కామీ విచింతయన్ ।
వ్యధత్త తీర్థముద్భృత్య విషాణాగ్రేణ రోధసీ । 4

సోత్తిర్య కూపాత్ సుశ్రోణీ తమేవ చకమే కిల ।
తయా వృతం నముద్వీక్ష్య బహ్వోఽజాః కాంతకామినీః । 5

పీవానం శ్మశ్రులం ప్రేష్ఠం మీధ్యాంసం యాభకోవిదమ్ ।
 స ఏకోఽజవృషస్తాసాం బహ్వీనాం రతివర్తనః ।
 రేమే కామగ్రహగ్రస్త ఆత్మానం నావబుద్ధ్యత । 6
 తమేవ ప్రేష్ఠతమయా రమమాణమజాన్యయా ।
 విలోక్య కూపసంవిగ్నా నామృష్యద్భస్తకర్మ తత్ । 7
 తం దుర్బ్బదం సుహృద్రూపం కామినం క్షణసౌహృదమ్ ।
 ఇంద్రియారామముత్సృజ్య స్వామినం దుఃఖితా యయౌ । 8
 సోఽపి చానుగతః స్త్రైణః కృపణస్తాం ప్రసాదితుమ్ ।
 కుర్వన్నిడవిదాకారం నాశక్నోత్ పథి సంధితుమ్ । 9
 తస్యాస్త్రత ద్విజః కశ్చిదజాస్వామ్యచ్చినద్రుషా ।
 లంబంతం వృషణం భూయః సందధేఽర్థాయ యోగవిత్ । 10
 సంబద్ధవృషణః సోఽపి హ్యజయా కూపలబ్ధయా ।
 కాలం బహుతిథం భద్రే కామైర్నాద్యాపి తుష్యతి । 11
 తథాహం కృపణః సుభ్రు భవత్యాః ప్రేమయంత్రితః ।
 ఆత్మానం నాభిజానామి మోహితస్తవ మాయయా । 12
 యత్పుథివ్యాం వ్రీహీయవం హిరణ్యం పశవః స్త్రీయః ।
 న దుహ్యంతి మనఃప్రీతిం పుంసః కామహతస్య తే । 13
 న జాతు కామః కామానాముపభోగేన శామ్యతి ।
 హవిషా కృష్ణవర్తేవ భూయ ఏవాభివర్తతే । 14
 యదా న కురుతే భావం సర్వభూతేష్వమంగళమ్ ।
 సమదృష్టేస్తదా పుంసః సర్వాః సుఖమయా దిశః । 15
 యా దుస్త్వజా దుర్మతిభిర్జీర్వతో యా న జీర్వతే ।
 తాం తృష్ణాం దుఃఖనివహం శర్మకామో ద్రుతం త్యజేత్ । 16
 మాత్రా స్వస్రా దుహిత్రా వా నావివిక్తాసనో భవేత్ ।
 బలవానింద్రియగ్రామో విద్వాంసమపి కర్షతి । 17

పూర్ణం వర్షసహస్రం మే విషయాన్ సేవతోఽనకృత్ ।
 తథాపి చానుసవనం తృష్ణా తేషూపజాయతే । 18
 తస్మాదేతామహం త్యక్త్వా బ్రహ్మణ్యాధాయ మానసమ్ ।
 నిర్వ్వంద్యో నిరహంకారశ్చరిష్యామి మృగైః సహ । 19
 దృష్టం శ్రుతమసద్బుద్ధ్యా నానుధ్యాయేన్న సంవిశేత్ ।
 సంస్కృతిం చాత్మనాశం చ తత్ర విద్వాన్ స ఆత్మదృక్ । 20
 ఇత్యుక్త్వా నాహుషో జాయాం తదీయం పూరవే వయః ।
 దత్త్వా స్వాం జరసం తస్మాదాదదే విగతస్పృహః । 21
 దిశి దక్షిణపూర్వస్యాం ద్రుహల్యం దక్షిణతో యదుమ్ ।
 ప్రతీచ్యాం తుర్వసుం చక్రే ఉదీచ్యామనుమీశ్వరమ్ । 22
 భూమండలస్య సర్వస్య పూరుమర్షత్తమం విశామ్ ।
 అభిషిచ్యాగ్రజాంస్తస్య వశే స్థాస్య వనం యయౌ । 23
 ఆసేవితం వర్ష పూగాన్ షడ్వర్గం విషయేషు సః ।
 క్షణేన ముముచే నీడం జాతపక్ష ఇవ ద్విజః । 24
 స తత్ర నిర్ముక్త సమస్తసంగ
 ఆత్మానుభూత్యా విధుతత్రిలింగః ।
 పరేఽమలే బ్రహ్మణి వాసుదేవే
 లేభే గతిం భాగవతీం ప్రతీతః । 25
 శ్రుత్వా గాథాం దేవయానీ మేనే ప్రస్తోభమాత్మనః ।
 స్త్రీ పుంసోః స్నేహవైక్లబ్యాత్ పరిహాసమివేరితమ్ । 26
 సా సన్నివాసం సుహృదాం ప్రపాయామివ గచ్ఛతామ్ ।
 విజ్ఞాయేశ్వరతంత్రాణాం మాయావిరచితం ప్రభోః । 27
 సర్వత్ర సంగముత్సృజ్య స్వప్నోపమ్యేన భార్గవి ।
 కృష్ణే మనః సమావేశ్య వ్యధునోల్లింగమాత్మనః । 28
 నమస్తుభ్యం భగవతే వాసుదేవాయ వేధసే ।
 సర్వభూతాధివాసాయ శాంతాయ బృహతే నమః । 29

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః (19)

20 - అథ వింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

పూరోర్వంశం ప్రవక్ష్యామి యత్ర జాతోఽసి భారత ।
యత్రరాజర్షయో వంశ్యా బ్రహ్మవంశ్యాశ్చ జజ్ఞిరే । 1

జనమేజయో హ్యభూత్పూరోః ప్రచిన్వాన్తత్పుత్రస్తతః ।
ప్రవీరోఽథ నమస్మర్వై తస్మాచ్ఛారుసదోఽ భవత్ । 2

తస్య సుద్యురభూత్ పుత్రస్తస్మాద్భూగవస్తతః ।
సంయాతిస్తస్యాహంయాతీ రౌద్రాశ్వస్తత్పుతః స్ప్రుతః । 3

ఋతేయుస్తస్య కుక్షేయుః స్థండిలేయుః కృతేయుకః ।
జలేయుః సంతలేయుశ్చ ధర్మసత్యవ్రతేయవః । 4

దశైతేఽప్సరసః పుత్రా వనేయుశ్చావమః స్ప్రుతః ।
ఘృతాచ్యామింద్రియాణీవ ముఖ్యస్య జగదాత్మనః । 5

ఋతే యో రన్తిభారోఽభూత్ త్రయస్తస్యాత్మజా నృప ।
సుమతిర్దువోఽ ప్రతిరథః కణ్వోఽ ప్రతిరథాత్మజః । 6

తస్య మేధాతిథిస్తస్మాత్ ప్రస్కన్యాద్యా ద్విజాతయః ।
పుత్రోఽ భూత్పుమతే రేభ్యో దుష్యన్తస్తత్పుతో మతః । 7

దుష్యన్తో మృగయాం యాతః కణ్వశ్రమపదం గతః ।
తత్రాసీనాం స్వప్రభయా మండయన్తీం రమామివ । 8

విలోక్య సద్యో ముముహే దేవమాయామివ స్త్రియమ్ ।
బభాషే తాం వరారోహం భటైః కతిపయైర్వృతః । 9

తద్దర్శనప్రముదితః సన్నివృత్త పరిశ్రమః ।
సప్రచ్ఛ కామసన్తప్తః ప్రహసన్ శ్లక్ష్యయా గిరా । 10

కా త్వం కమలపత్రాక్షీ కస్యాసి హృదయంగమే ।
కిన్సిచ్చికిర్షితం త్వత్ర భవత్యా నిర్జనే వనే । 11

వ్యక్తం రాజన్యతనయాం వేద్యుహం త్వాం సుమధ్యమే ।
న హి చేతః పౌరవాణామధర్మే రమతే క్వచిత్ । 12

శకుంతలోవాచ

విశ్వామిత్రాత్మజైవాహం త్యక్తా మేనకయా వనే ।
వేదైతద్భగవాన్ కణ్వో వీర కిం కరవామ తే । 13

అస్యతాం హ్యరవిందాక్ష గృహ్యతామర్హణం చ సః ।
భుజ్యతాం సన్తి నీవారా ఉష్యతాం యది రోచతే । 14

దుష్యన్త ఉవాచ

ఉపపన్నమిదం సుభ్రు జాతాయాః కుశికాన్వయే ।
స్వయం హి వృణతే రాజ్ఞాం కన్యకాః సదృశం వరమ్ । 15

ఓమిశ్యుక్తే యథాధర్మముపయేమే శకుంతలామ్ ।
గాంధర్వవిధినా రాజా దేశకాలవిధానవిత్ । 16

అమోఘవీర్యో రాజర్షిర్మహిష్యాం వీర్యమాదధే ।
శ్వోభూతే స్వపురం యాతః కాలేనాసూత సా సుతమ్ । 17

కణ్వః కుమారస్య వనే చక్రే సముచితాః క్రియాః ।
బద్ధ్వా మృగేన్ద్రాన్తరసా క్రీడతి స్మ స బాలకః । 18

తం దురత్యయవిక్రాన్తమాదాయ ప్రమదోత్తమా ।
హరేరంశాన్శసన్భూతం భర్తురన్తికమాగమత్ । 19

యదా న జగృహే రాజా భార్యాపుత్రావనిందితౌ ।
శృణ్వతాం సర్వభూతానాం ఖే వాగాహోశరీరిణీ । 20

మాతా భస్మా పితుః పుత్రో యేన జాతః స వీవ సః ।
భరత్య పుత్రం దుష్యంత మావమంస్తాః శకుంతలామ్ । 21

రేతోధాః పుత్రో నయతి నరదేవ యమక్షయాత్ ।
త్వం చాస్య ధాతా గర్భస్య సత్యమాహ శకుంతలా । 22

పితర్యుపరతే సోఽపి చక్రవర్తి మహాయశాః ।
మహిమా గీయతే తస్య హరేరంశభువో భువి । 23

చక్రం దక్షిణహస్తేఽస్య పద్మకోశోఽస్య పాదయోః ।
ఈజే మహాభిషేకేణ సోఽభిషిక్తోఽధిరాడ్విభుః । 24

పంచ పంచాశతా మేధ్యైర్గంగాయామనువాజిభిః ।
మామతేయం పురోధాయ యమునాయామను ప్రభుః । 25

అష్టసప్తతిమేధ్యాశ్వాన్ బబంధ ప్రదదద్యసు ।
భరతస్య హి దౌష్యంతేరగ్నిః సాచీగుణే చితః ।
సహస్రం బద్వశో యస్మిన్ బ్రాహ్మణా గా విభేజిరే । 26

త్రయస్త్రింశచ్ఛతం హ్యాశ్వాన్ బద్వా విస్మాపయన్ నృపాన్ ।
దౌష్యంతిరత్యగాన్మాయాం దేవానాం గురుమాయయా । 27

మృగాన్ శుక్లదతః కృష్ణాన్ హిరణ్యేన పరీవృతాన్ ।
అదాత్కర్మణి మష్ణారే నియుతాని చతుర్దశ । 28

భరతస్య మహాత్కర్మ న పూర్వే నాపరే నృపాః ।
నైవాపుర్వైవ ప్రాప్స్వంతి బాహుభ్యాం త్రిదివం యథా । 29

కిరాతహూణాన్ యవనాన్ అంధ్రాన్ కంకాన్ ఖశాశ్చకాన్ ।
అబ్రహ్మణ్యాన్ నృపాంశ్చాహన్ ష్టేచ్ఛాన్ దిగ్విజయేఽభిలాన్ । 30

జిత్వా పురాసురా దేవాన్ యే రసాికాంసి భేజిరే ।
దేవస్త్రియో రసాం నీతాః ప్రాణిభిః పునరాహరత్ । 31

సర్వాన్ కామాన్ దుదుహతుః ప్రజానాం తస్య రోదసీ ।
సమాస్త్రిణవసాహస్రీర్దిక్షు చక్రమవర్తయత్ । 32

స సమ్రాట్ లోకపాలాభ్యమైశ్వర్యమధిరాట్ శ్రియమ్ ।
చక్రం చాస్థలితం ప్రాణాన్మృషేత్యుపరరామ హ । 33

తస్యాసన్నప వైదర్యః పత్న్యస్త్రీస్రః సుసమ్మతాః ।
జఘ్నుస్త్యాగభయాత్ పుత్రాన్ నానురూపా ఇతీరితే । 34

తస్యైవం వితథే వంశే తదర్థం యజతః సుతమ్ ।
మరుత్సోమేన మరుతో భరద్వాజముపాదదుః । 35

అంతర్వత్ప్యాం భ్రాతృపత్న్యాం మైథునాయ బృహస్పతిః ।
ప్రవృత్తో వారితో గర్భం శప్త్యా వీర్యమవాస్పజత్ । 36

తం త్యక్తుకామాం మమతాం భర్తృత్యాగవిశంకితామ్ ।
నామనిర్వచనం తస్య శ్లోకమేనం సురా జగుః । 37

మూఢే భర ద్వాజమిమం భర ద్వాజం బృహస్పతే ।
యాతౌ యదుక్త్యా పితరౌ భరద్వాజస్తతస్త్వయమ్ । 38

చోద్యమానా సురైరేవం మత్వా వితథమాత్మజమ్ ।
వ్యస్పజన్మరుతోఽబిభ్రన్ దత్తోఽయం వితథేఽన్వయే । 39

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే వింశోఽధ్యాయః (20)

21 - అథ ఏకవింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

వితథస్య సుతోమన్యుర్ఘ్నహత్ క్షతో జయస్తతః |
మహావీర్యో నరో గర్గః సంకృతిస్తు నరాత్మజః | 1

గురుశ్చ రంతిదేవశ్చ సంకృతేః పాండునందన |
రంతిదేవస్య హి యశ ఇహోముత్ర చ గీయతే | 2

వియద్విత్తస్య దదతో లబ్ధం లబ్ధం బుభుక్షతః |
నిష్కించనస్య ధీరస్య సకుటుంబస్య సీదతః | 3

వ్యతీయురష్టచత్వారింశదహోన్యపిబతః కిల |
ఘృతపాయసనంయావం తోయం ప్రాతరుపస్థితమ్ | 4

కృచ్ఛప్రాప్తకుటుంబస్య క్షుత్తృద్భ్యాం జాతవేపథోః |
అతిథిర్బ్రాహ్మణః కాలే భోక్తుకామస్య చాగమత్ | 5

తస్మై సంవ్యభజత్ సోఽన్నమాదృత్య శ్రద్ధయాన్వితః |
హరిం సర్వత్ర సంపశ్యన్ స భుక్త్వా ప్రయయౌ ద్విజః | 6

అథాన్యో భోక్త్యమాణస్య విభక్తస్య మహీపతే |
విభక్తం వ్యభజత్తస్మై వృషలాయ హరిం స్మరన్ | 7

యాతే శూద్రే తమన్యోఽగదతిథిః శ్వభిరావృతః |
రాజన్ మే దీయతామన్నం సగణాయ బుభుక్షతే | 8

స అదృత్యావశిష్టం యద్బహుమానపురస్కృతమ్ |
తచ్చ దత్వా నమశ్చక్రే శ్వభ్యః శ్వపతయే విభుః | 9

సానీయమాత్రముచ్చేషం తచ్చైకపరితర్పణమ్ |
సాస్యతః పుల్కసోఽభ్యాగాదపో దేహ్యాశుభస్య మే | 10

తస్య తాం కరుణాం వాచం నిశమ్య విపులశ్రమామ్ |
కృపయా భృశసంతప్త ఇదమాహోమ్భుతం వచః | 11

న కామయేఽహం గతిమీశ్వరాత్పరామ్
అష్టర్దియుక్తామపునర్భవం వా |
ఆర్తిం ప్రపద్యేఽఖిలదేహభాజామ్
అస్తఃస్థితో యేన భవంత్యదుఃఖాః | 12

క్షుత్పీడ శ్రమో గాత్రపరిశ్రమశ్చ
దైన్యం క్లమః శోకవిషాదమోహాః |
సర్వే నివృత్తాః కృపణస్య జంతోః
జిజీవిషోర్జీవజలార్పణాన్మే | 13

ఇతి ప్రభాష్య సానీయం మ్రియమాణః పిపాసయా |
పుల్కసాయాదదాద్ధీరో నిసర్గకరుణో నృపః | 14

తస్య త్రిభువనాధీశాః ఫలదాః ఫలమిచ్చతామ్ |
అత్మానం దర్శయాంచక్రుర్మాయా విష్ణువినిర్మితాః | 15

స వై తేభ్యో నమస్కృత్య నిస్సంగో విగతస్పృహః |
వాసుదేవే భగవతి భక్త్యా చక్రే మనః పరమ్ | 16

ఈశ్వరాలంబనం చిత్తం కుర్వతోఽనన్యరాధసః |
మాయా గుణమయీ రాజన్ స్వప్నవత్ప్రత్యలీయత | 17

తత్రసంగానుభావేన రంతిదేవానువర్తినః |
అభవన్ యోగినః సర్వే నారాయణపరాయణాః | 18

గర్గాచ్చినిస్తతో గార్గ్యః క్షత్రాద్భ్రహ్మ హ్యవర్తత |
దురితక్షయో మహావీర్యాత్ తస్య త్రయ్యారుణిః కవిః | 19

పుష్కరారుణిరిత్యత్ర యే బ్రాహ్మణగతిం గతాః ।
బృహత్క్షత్రస్య పుత్రోఽభూద్దస్తీ యద్దస్తీనాపురమ్ । 20

అజమీఢో ద్విమీఢశ్చ పురుమీఢశ్చ హస్తినః ।
అజమీఢస్య సంశ్యాః స్యుః ప్రియమేధాదయో ద్విజాః । 21

అజమీఢాద్భృహదిసుంతస్య పుత్రో బృహద్దనుః ।
బృహత్కాయంతతస్య పుత్ర ఆసీజ్జయద్రథః । 22

తత్పుతో విశదంతస్య సేనజిత్ సమజాయత ।
రుచిరాశ్వో ధృఢహనుః కాశ్యో వత్సశ్చ తత్పుతాః । 23

రుచిరాశ్వసుతః పారః పృథుసేనంతదాత్మజః ।
పారస్య తనయో నీపంతస్య పుత్రశతం త్వభూత్ । 24

స కృత్వాం శుకకన్యాయాం బ్రహ్మాదత్తమజీజనత్ ।
యోగీ స గవి భార్యాయాం విష్వక్సేనమధాత్పుతమ్ । 25

జైగిషవ్యోపదేశేన యోగతంత్రం చకార హ ।
ఉదక్స్వనంతతస్మాద్బల్లాదో బార్హదీషవాః । 26

యవీనరో ద్విమీఢస్య కృతిమాంస్తత్పుతఃస్మృతః ।
స్మృతః నామ్నా సత్యధృతిర్యస్య దృఢనేమిః సుపార్శ్వకృత్ । 27

సుపార్షాత్ సుమతిస్తస్య పుత్రః సన్నతిమాంస్తతః ।
కృతిర్హిరణ్యనాభాద్యో యోగం ప్రాప్య జగౌ స్మ షట్ । 28

సంహితాః ప్రాచ్యసామ్నాం వై నీపో హ్యగ్రాయుధస్తతః ।
తస్య క్షేమ్యః సువీరోఽథ సువీరస్య రిపుంజయః । 29

తతో బహురథో నామ పురుమీఢోఽప్రజోఽభవత్ ।
నలిన్యామజమీఢస్య నీలః శాంతిస్సుతస్తతః । 30

శాంతేః సుశాంతి స్తత్పుత్రః పురుజోఽర్క స్తతోఽభవత్ ।
భర్యాశ్చ స్తనయస్తస్య పంచాసన్ ముద్గలాదయః । 31

యవీనరో బృహదిషుః కాంపిల్యః సంజయః సుతాః ।
భర్యాశ్చః ప్రాహ పుత్రా మే పంచానాం రక్షణాయ హి । 32

విషయాణామలమిమే ఇతి పంచాలసంజ్ఞితాః ।
ముద్గలాద్బ్రహ్మనిర్వృత్తం గోత్రం మౌద్గల్యసంజ్ఞితమ్ । 33

మిథునం ముద్గలాద్భార్యాద్ద్వివోదాసః పుమానభూత్ ।
అహల్యా కన్యకా యస్యాం శతానందస్తు గౌతమాత్ । 34

తస్య సత్యధృతిః పుత్రో ధనుర్వేదవిశారదః ।
శరద్వాంస్తత్పుతో యస్మాద్మూర్వశీదర్శనాత్కిల ।
శరస్తంబేఽపతద్రేతో మిథునం తదభూచ్ఛుభమ్ । 35

తద్బుష్ట్యా కృపయాగృహ్లాత్ శంతనుర్మృగయాం చరన్ ।
కృపః కుమారః కన్యా చ ద్రోణపత్న్యభవత్ కృపీ । 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః (21)

22 - అథ ద్వావింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

మిత్రేయుశ్చ దివోదాసాచ్యవనస్తత్పుతో నృప ।
సుదాసః సహదేవోఽథ సోమకో జంతుజన్మకృత్ । 1

తస్య పుత్రశతం తేషాం యవీయాన్ పృషతః సుతః ।
ద్రుపదోద్రాపదీ తస్య ధృష్టద్యుమ్నాదయః సుతాః । 2

ధృష్టద్యున్నాద్భుష్టకేతుర్భార్యః పాంచాలకా ఇమే ।
 యోఽజమీధసుతో హ్యన్య ఋక్షః సంవరణస్తతః । 3
 తపత్యాం సూర్యకన్యాయాం కురుక్షేత్రపతిః కురుః ।
 పరీక్షిత్ సుధనుర్జహల్నః నిషధాశ్వః కురోః సుతాః । 4
 సుహోత్రోఽభూత్ సుధనుషశ్చ్యవనోఽథ తతః కృతీ ।
 వసుస్తస్యోపరిచరో బృహద్రథముఖాస్తతః । 5
 కుశాంబమత్యుప్రత్యగ్రశ్చేదిపాద్యాశ్చ చేదిపాః ।
 బృహద్రథాత్ కుశాగ్రోఽభూద్భుషభస్తస్య తత్సతః । 6
 జజ్ఞే సత్యహితోఽపత్యం పుష్పవాం స్తత్సతో జహః ।
 అన్యస్యాం చాపి భార్యాయాం శకలే ద్వే బృహద్రథాత్ । 7
 తే మాత్రా బహిరుత్సృష్టే జరయా చాభిసంధితే ।
 జీవ జీవేతి క్రీడన్త్యా జరాసంధోఽభవత్సతః । 8
 తతశ్చ సహదేవోఽభూత్ సోమాపిర్యత్ శ్రుతశ్రవాః ।
 పరీక్షిదనపత్యోఽభూత్ సురథో నామ జాహ్నవః । 9
 తతో విదూరథ స్తస్మాత్ సార్యభామ స్తతోఽభవత్ ।
 జయసేన స్తత్తనయో రాధికోఽతోఽయుతో హ్యభూత్ । 10
 తతశ్చ క్రోధనస్తస్మాద్దేవతిధిరముష్య చ ।
 ఋష్యస్తస్య దిలీపోఽభూత్ ప్రతీపస్తస్య చాత్మజః । 11
 దేవాపిః శాంతనుస్తస్య బాహ్లిక ఇతి చాత్మజాః ।
 పీత్యరాజ్యం పరిత్యజ్య దేవాపిస్తు వనం గతః । 12
 అభవచ్ఛాంతనూ రాజా ప్రాజ్ఞహోభిషసంజ్ఞితః ।
 యం యం కరాభ్యాం స్పృశతి జీర్ణం యావనమేతి సః । 13
 శాంతిమాప్నోతి చైవాగ్ర్యాం కర్మణా తేన శంతనుః ।
 సమా ద్వాదశ తద్రాజ్యే న వవర్ష యదా విభుః । 14
 శాంతనుర్బ్రాహ్మణైరుక్తః పరివేత్తాఽయమగ్రభుక్ ।
 రాజ్యం దేహ్యాగ్రజాయాశు పురరాష్ట్రవివృద్ధయే । 15
 ఏవముక్తో ద్విజైర్జ్యేష్ఠం ఛందయామాస సోఽబ్రవీత్ ।
 తస్మంత్రిప్రహితైర్విప్రైర్వేదాద్విభ్రంశితో గిరా । 16

వేదవాదాతివాదాన్వై తదా దేవో వవర్ష హా ।
 దేవాపిర్యోగమాస్థాయ కలాపగ్రామమాశ్రితః । 17
 సోమవంశే కలౌ నష్టే కృతాదౌ స్థాపయిష్యతి ।
 బాహ్లికాత్ సోమదత్తోఽభూద్భూద్భూరిర్భూరిశ్రవాస్తతః । 18
 శలశ్చ శంతనోరాసీద్గంగాయాం భీష్మ ఆత్మవాన్ ।
 సర్వధర్మవిదాం శ్రేష్ఠో మహాభాగవతః కవిః । 19
 వీరయూథాగ్రణీర్యేన రామోఽపి యుధి తోషితః ।
 శంతనోర్దాశకన్యాయాం జజ్ఞే చిత్రాంగదః సుతః । 20
 విచిత్రవీర్యశ్చావరజో నామ్నా చిత్రాంగదో హతః ।
 యస్యాం పరాశరాత్ సాక్షాదవతిర్లో హరేః కళా । 21
 వేదగుప్తో మునిః కృష్ణో యతోఽహమిదమధ్యగామ్ ।
 హిత్వా స్వశిష్యాన్ సైలాదీన్ భగవాన్ బాదరాయణః । 22
 మహ్యం పుత్రాయ శాంతాయ పరం గుహ్యమిదం జగౌ ।
 విచిత్రవీర్యోఽథోవాహ కాశిరాజసుతే బలాత్ । 23
 న్యయంవరాదుపానీతే అంబికాంబాలికే ఉభే ।
 తయోరాసక్త హృదయో గృహీతో యక్షుణా మృతః । 24
 క్షేత్రేఽప్రజస్య వై భ్రాతుర్మాత్రోక్తో బాదరాయణః ।
 ధృతరాష్ట్రం చ సాండుం చ విదురం చాప్యజీజనత్ । 25
 గాంధార్యాం ధృతరాష్ట్రస్య జజ్ఞే పుత్రశతం నృప ।
 తత్ర దుర్యోధనో జ్యేష్ఠో దుశ్శలా చాపి కన్యకా । 26
 శాపాన్మైథునరుద్ధస్య సాంఘోః కుంత్యాం మహారథాః ।
 జాతా ధర్మానిలేంద్రేభ్యో యుధిష్ఠిరముఖాస్త్రయః । 27
 నకులః సహదేవశ్చ మాద్ర్యాం నాసత్యదస్రయోః ।
 ద్రౌపద్యాం పంచపంచభ్యః పుత్రాస్తే పితరోఽభవన్ । 28
 యుధిష్ఠిరాత్రుతివింధ్యః శ్రుతసేనో వృకోదరాత్ ।
 అర్జునాచ్ఛృతకీర్తిస్తు శతానీకస్తు నాకులిః । 29
 సహదేవసుతో రాజన్ శ్రుతకర్మా తథాఽపరే ।
 యుధిష్ఠరాత్తు ఫౌరవ్యాం దేవకోఽథ ఘటోత్కచః । 30
 భీమసేనాత్ హిడింబాయాం కాల్యాం సర్వగత స్తతః ।
 సహదేవాత్సుహోత్రం తు విజయాసూత పార్వతీ । 31

కరేణుమత్యాం నకులో నిరమిత్రం తథార్జునః |
 ఇరావంతములుప్యాం వై సుతాయాం బభ్రువాహనమ్ |
 మణిపూరపతేః సోఽపి తత్పుత్రః పుత్రికాసుతః | 32

తవ తాతః సుభద్రాయామభిమన్యురజాయత |
 సర్యాతిరథజిద్వీర ఉత్తరాయాం తతో భవాన్ | 33

పరిక్షీణేషు కురుషు ద్రోణేర్బ్రహ్మస్త్ర తేజసా |
 త్వం చ కృష్ణానుభావేన సజీవో మోచితోఽంతకాత్ | 34

తవేమే తనయాస్తాత జనమేజయపూర్వకాః |
 శ్రుతసేనో భీమసేన ఉగ్రసేనశ్చ వీర్యవాన్ | 35

జనమేజయస్త్వాం విదిత్వా తక్షకాన్నిధనం గతమ్ |
 సర్పాన్ వై సర్పయాగాగ్నౌ స హోష్యతి రుషాన్వితః | 36

కావషేయం పురోధాయ తురం తురగమేధయాత్ |
 నమంతాత్పుథివీం సర్పాం జిత్వా యక్ష్యతి చాధ్వరైః | 37

తస్య పుత్రః శతానీకో యాజ్ఞవల్క్యాత్రయీం పఠన్ |
 అస్త్రజ్ఞానం క్రియాజ్ఞానం శౌనకాత్ పఠమేష్యతి | 38

సహస్రానీకస్తత్పుత్రస్తతశ్చైవాశ్వమేధజః |
 అసీమకృష్ణస్తస్యాపి నేమిచక్రస్తు తత్పుతః | 39

గజాహ్వయే హృతే నద్యా కౌశాంబ్యాం సాధు వత్స్యతి |
 ఉక్తస్తతశ్చిత్రరథస్తస్మాత్కవిరథః సుతః | 40

తస్మాచ్ఛ వృష్టిమాం స్తస్య సుషేణోఽథ మహీపతిః |
 సునీథస్తస్య భవితా వృచక్షుర్యత్ సుభీసలః | 41

పరిష్లవః సుతస్తస్మాన్నేధావీ సునయాత్మజః |
 నృపంజయస్తతో దూర్వస్తీమిస్తస్మాజ్జనిష్యతి | 42

తిమేర్బృహద్రథస్తస్మాచ్ఛతానీకః సుదానజః |
 శతానీకాద్దుర్గమనస్తస్యాపత్యం బహీసరః | 43

దండపాణిర్నిమిస్తస్య క్షేమకో భవితా నృపః |
 బ్రహ్మక్షత్రస్య వై ప్రోక్తో వంశో దేవర్షినత్పుతః | 44

క్షేమకం ప్రాప్య రాజానం సంస్థాం ప్రాప్స్యతి వై కలా |
 అథ మాగధరాజానో భవితారో వదామి తే | 45

భవితా సహదేవస్య మార్జారిర్యత్ శ్రుతశ్రవాః |
 తతో యుతాయుస్తస్యాపి నిరమిత్రోఽథ తత్పుతః | 46

సువక్షత్రః సునక్షత్రాద్బృహత్సేనోఽథ కర్మజిత్ |
 తతః సుతంజయాద్విప్రః శుచిస్తస్య భవిష్యతి | 47

క్షేమోఽథ సువ్రత స్తస్మాద్ధర్మసూత్రః శమస్తతః |
 ద్యుమత్యేనోఽథ సుమతిః సుబలో జనితా తతః | 48

సునీథః సత్యజిదథ విశ్వజిద్యద్రిపుంజయః |
 బార్హద్రథాశ్చ భూపాలా భావ్యాః సాహస్రవత్సరమ్ | 49

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే ద్వావింశోఽధ్యాయః (22)

23 - అథ త్రయోవింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అనోః సభావరశ్చక్షుః పరోక్షశ్చ త్రయః సుతాః |
 నభానరాత్ కాలనారః సృంజయస్తత్పుత్రస్తతః | 1

జనమేజయస్తస్య పుత్రో మహాశీలో మహామనాః |
 ఉశీనరస్తితిక్షుశ్చ మహామనన ఆత్మజౌ | 2

శిబిర్వనః శమిర్దక్షశ్చత్వారోశీనరాత్మజాః |
 వృషాదర్యః సువీరశ్చ మద్రః కేకయ ఆత్మజాః | 3

శిబేశ్చత్వార వినాసంస్తితిక్షోశ్చ రుశద్రథః |
 తతో హేమోఽథ సుతపా బలిః సుతపసోఽభవత్ | 4

అంగవంగకలింగాద్యాః సుహృషుండ్రాండ్రసంజితాః |
 జజ్జిరే దీర్ఘతమసో బలేః క్షేత్రే మహీక్షితః | 5

చక్రుః నృనామ్నా విషయాన్ షడిమాన్ ప్రాచ్యకాంశ్చ తే |
 ఖనపానోఽంగతో జజ్జే తస్మాద్ధివిరథస్తతః | 6

సుతో ధర్మరథో యస్య జ్ఞేః చిత్రరథోఽప్రజాః ।
 రోమపాద ఇతి ఖ్యాతస్తస్మై దశరథః సఖా 7
 శాంతాం న్యకన్యాం ప్రాయచ్చదృష్యశృంగ ఉవాహ తామ్ ।
 దేవేఽవర్షతి యం రామా అనిన్యర్షర్షణీసుతమ్ 8
 నాట్యసంగీతవాదిత్రైవిభ్రమాలింగనార్హణైః ।
 స తు రాజ్ఞోఽవపత్యస్య నిరూప్యేష్టిం మరుత్పతః 9
 ప్రజామదాద్దశరథో యేన లేభేఽప్రజాః ప్రజాః ।
 చతురంగో రోమపాదాత్ పృథులాక్షస్తు తత్పుతః 10
 బృహద్రథో బృహత్కర్మా బృహద్భానుశ్చ తత్పుతాః ।
 ఆద్యాద్బృహన్మనా స్తస్మాజ్జయద్రథ ఉదాహృతః 11
 విజయస్తస్య సంభూత్యాం తతో ధృతిరజాయత ।
 తతో ధృతవ్రతస్తస్య సత్కర్మాధిరథస్తతః 12
 యోఽసౌ గంగాతటే క్రీడన్ మంజూషాంతర్గతం శిశుమ్ ।
 కుంత్యాపవిద్దం కానీనమనపత్యోఽకరోత్పుతమ్ 13
 వృషసేనః సుతస్తస్య కర్ణస్య జగతీపతేః ।
 ద్రుహ్యోశ్చ తనయో బభ్రుః సేతుస్తస్మాత్మజస్తతః 14
 ఆరబ్ధస్తస్య గాంధారస్తస్య ధర్మస్తతో ధృతః ।
 ధృతస్య దుర్మనాస్తస్మాత్ప్రచేతాః ప్రాచేతసం శతమ్ 15
 మ్లేచ్ఛాధిపతయోఽభూవన్నుదీచీం దిశమాశ్రితాః ।
 తుర్యసోశ్చ సుతో వహ్నిర్వహ్నిర్భర్గోఽథ భానుమాన్ 16
 త్రిభానుస్తత్పుతోఽస్యాపి కరంధమ ఉదారధీః ।
 మరుతస్తత్పుతోఽపుత్రః పుత్రం పౌరవమన్వభూత్ 17
 దుష్యంతః స పునర్భేజే స్వవంశం రాజ్యకాముకః ।
 యయాతేర్ణ్యేష్టపుత్రస్య యదోర్వంశం నరర్షభ 18
 నర్లయామి మహాపుణ్యం సర్వపాపహరం నృణామ్ ।
 యదోర్వంశం నరః శ్రుత్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే 19
 యత్రావతీర్ణో భగవాన్ పరమాత్మా నరాకృతిః ।
 యదోః సహస్రజిత్ క్రోష్టా నలో రిపురితి శ్రుతాః 20
 చత్వారః సూనవస్త్రత శతజిత్రధమాత్మజః ।
 మహాహయో వేణుహయో హైహయశ్చేతి తత్పుతాః 21

ధర్మస్తు హైహయసుతో నేత్రః కుంతేః పితా తతః ।
 సోహంజిరభవత్ కుంతేర్మహిష్మాన్ భద్రసేనకః 22
 దుర్మదో భద్రసేనస్య ధనకః కృతవీర్యనూః ।
 కృతాగ్నిః కృతవర్మా చ కృతౌజా ధనకాత్మజాః 23
 అర్జునః కృతవీర్యస్య సప్తద్వీపేశ్వరోఽభవత్ ।
 దత్తాత్రేయాద్ధరేరంశాత్ ప్రాప్తయోగమహాగుణః 24
 న నూనం కార్తవీర్యస్య గతిం యాస్యంతి పార్థివాః ।
 యజ్ఞదానతపోయోగ శ్రుతవీర్యజయాదిభిః 25
 పంచాశీతినహస్రాణి హ్యవ్యాహతబలః సమాః ।
 అనష్టవిత్తస్మరణో బుభుజేఽక్షయ్యషడ్వను 26
 తస్య పుత్రసహస్రేషు పంచైవోర్వరితా మృధే ।
 జయధ్వజః శూరసేనో వృషభో మధురూర్జితః 27
 జయధ్వజాత్తాలజంఘస్తస్య పుత్రశతం త్వభూత్ ।
 క్షత్రం యత్తాలజంఘాఖ్యమౌర్వతేజోపసంహృతమ్ 28
 తేషాం జ్యేష్ఠో వీతిహోత్రో వృష్ణిః పుత్రో మథోః స్మృతః ।
 తస్య పుత్రశతం త్వాసీద్వృష్ణిజ్యేష్ఠం యతః కులమ్ 29
 మాధవా వృష్ణయో రాజన్ యాదవాశ్చేతి సంజ్ఞితాః ।
 యదుపుత్రస్య చ క్రోష్ఠోః పుత్రో వృజినవాంస్తతః 30
 శ్యాహిస్తతో రుశేకుర్యై తస్య చిత్రరథస్తతః ।
 శశిబిందుర్మహాయోగీ మహాభోజో మహానభూత్ 31
 చతుర్దశమహారత్నశ్చక్రవర్త్య పరాజితః ।
 తస్య పత్నీసహస్రాణాం దశానాం సుమహాయశాః 32
 దశ లక్షసహస్రాణి పుత్రాణాం తాస్వజీజనత్ ।
 తేషాం తు షట్ప్రధానానాం పృథుశ్రవస ఆత్మజః 33
 ధర్మో నామోశనా తస్య హయమేధశతస్య యాట్ ।
 తత్పుతో రుచకస్తస్య పంచానన్నాత్మజాః శృణు 34
 పురుజిద్రుక్మరుకేషు పృథుజ్యామఘసంజ్ఞితాః ।
 జ్యామఘస్త్యప్రజోఽప్యన్యాం భార్యాం శైబ్యాపతిర్భయాత్ 35
 నానిందచ్చత్రుభవనాద్యోజ్యాం కన్యామహారషీత్ ।
 రథస్థాం తాం నిరీక్ష్యాహ శైబ్యా పతిమమర్షితా 36

కేయం కుహక మత్స్థానం రథమారోపితేతి నై |
 స్నుషా తవేత్యభిహితే స్మయంతి పతిమబ్రవీత్ | 37
 అహం వంధ్యాఽసవత్నీ చ స్నుషా మే యుజ్యేత కథమ్ |
 జనయిష్యసి యం రాజ్ఞి తస్యేయముపయుజ్యతే | 38

అన్వమోదంత తద్విశ్వేదేవాః పితర వివ చ |
 శైబ్యా గర్భమథాత్ కాలే కుమారం సుషువే శుభమ్ |
 న విదర్శ ఇతి ప్రోక్త ఉపయేమే స్నుషాం సతీమ్ | 39

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం నవమస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః (23)

24 - అథ చతుర్వింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

తస్యాం విదర్శోఽజనయత్ పుత్రౌ నామ్నా కుశక్రథా |
 తృతీయం రోమపాదం చ విదర్శకులనందనమ్ | 1
 రోమపాదసుతో బభ్రుర్బభ్రోః కృతిరజాయత |
 ఉశికస్తత్పుత్రస్తస్మాచ్ఛేదిశ్చైద్వాదయో నృప | 2
 క్రథస్య కుంతిః పుత్రోఽభూత్ ధృష్టిస్తస్యాథ నిర్వృతిః |
 తతో దశార్హో నామ్నాభూత్తస్య వ్యోమః సుతస్తతః | 3
 జీమూతో వికృతిస్తస్య యస్య భీమరథః సుతః |
 తతో నవరథః పుత్రో జాతో దశరథస్తతః | 4
 కరమ్పిః శకువేః పుత్రో దేవరాతస్తదాత్మజః |
 దేవక్షత్రస్తతస్తస్య మధుః కురువశాదనుః | 5
 పురుహోత్రస్తస్యోః పుత్రస్తస్యాయుః సాత్యతస్తతః |
 భజమానో భజిర్దివ్యో వృష్ణిర్దేవావృథోఽంధకః | 6
 సాత్యతస్య సుతాః సప్త మహాభోజశ్చ మారిష |
 భజమానస్య నిమ్లొచిః కింకణో ధృష్టిరేవ చ | 7
 వీకస్యామాత్మజాః పత్న్యామన్యస్యాం చ త్రయః సుతాః |
 శతాజిచ్చ సహస్రాజిదయుతాజిదితి ప్రభో | 8
 బభ్రుర్దేవావృథసుతస్తయోః శ్లోకౌ పతంత్యమూ |
 యథైవ శృణుమో దూరాత్ సంవశ్యామస్తథాంతికాత్ | 9
 బభ్రుః శ్రేష్ఠో మనుష్యాణాం దేవైర్దేవావృథః సమః |
 పురుషాః పంచషష్ఠిశ్చ షట్సహస్రాణి చాష్ట చ | 10

యేఽమృతత్వమనుప్రాప్తా బభ్రోర్దేవావృథాదపి |
 మహాభోజోఽపి ధర్మాత్మా భోజా ఆసంస్తదన్వయే | 11
 వృష్ణేః సుమిత్రః పుత్రోఽభూద్భూద్భూజిచ్చ పరంతప |
 శినిస్తస్యానమిత్రశ్చ నిమ్నోఽభూదనమిత్రతః | 12
 సత్రాజితః ప్రసేనశ్చ నిమ్నస్యాప్యాసతుః సుతౌ |
 అనమిత్రసుతో యోఽన్యః శినిస్తస్య చ నత్యకః | 13
 యుయుధాసః సాత్యకిర్వై జయస్తస్య కుణిస్తతః |
 యుగంధరోఽనమిత్రస్య వృష్ణేః పుత్రోఽపరస్తతః | 14
 శ్వఫల్కశ్చిత్రరథశ్చ గాందిన్యాం చ శ్వఫల్కతః |
 అక్రూరప్రముఖా ఆసన్ పుత్రా ద్వాదశవిశ్రుతాః | 15
 ఆసంగః సారమేయశ్చ మృదురో మృదువిద్ గిరిః |
 ధర్మవృద్ధః సుకర్మా చ క్షేత్రోపేక్షోఽరిమర్దనః | 16
 శత్రుఘ్నో గంధమాదశ్చ ప్రతిబాహుశ్చ ద్వాదశ |
 తేషాం స్వసా సుచీరాఖ్యా ద్వాప్రకూరసుతావపి | 17
 దేవవాసుపదేవశ్చ తథా చిత్రరథాత్మజాః |
 పృథుర్విదూరథాద్వాశ్చ బహవో వృష్ణినందనాః | 18
 కుకురో భజమానశ్చ శుచిః కంబలబర్హిషః |
 కుకురస్య సుతో వహ్నిర్విలోమా తనయస్తతః | 19
 కపోతరోమా తస్యానుః సఖా యస్య చ తుంబురుః |
 అన్తకో దున్దుభిస్తస్మాదరిద్యోతః పునర్వసుః | 20
 తస్యాహుకశ్చాహుకీ చ కన్యా చైవాహుకాత్మజౌ |
 దేవకశ్చోగ్రసేవశ్చ చత్వారో దేవకాత్మజాః | 21

దేవనాసుపదేవశ్చ సుదేవో దేవవర్తనః ।
తేషాం స్వసారః సస్తాసన్ ధృతదేవాదయో నృపః ॥ 22

శాంతిదేవోపదేవా చ శ్రీదేవా దేవరక్షితా ।
సహదేవా దేవకీ చ వసుదేవ ఉవాహ తాః ॥ 23

కంసః సునామా న్యగ్రోధః కంకః శంకుః సుహూస్తథా ।
రాష్ట్రపాలోఽథ సృష్టిశ్చ తుష్టిమానోగ్రసేనయః ॥ 24

కంసా కంసవతీ కంకా శూరభూ రాష్ట్రపాలికా ।
ఉగ్రసేనదుహితరో వసుదేవానుజస్త్రియః ॥ 25

శూరో విదూరథాదాసీద్భజమానః సుతస్తతః ।
శిస్తస్మాత్స్వయం భోజో హృదికస్తత్పులో మతః ॥ 26

దేవబాహుః శతధనుః కృతవర్మేతి తత్పుతాః ।
దేవమీధన్య శూరస్య మారిషా నామ పత్వ్యభూత్ ॥ 27

తస్యాం స జనయామాస దశ పుత్రానకల్మషాన్ ।
వసుదేవం దేవభాగం దేవశ్రవసమానకమ్ ॥ 28

సృంజయం శ్యామకం కంకం శమీకం వత్సకం పృకమ్ ।
దేవదుందుభయో నేదురానకా యస్య జన్మని ॥ 29

వసుదేవం హరేః స్థానం వదన్వ్యానక దుందుభిమ్ ।
పృథా చ శ్రుతదేవా చ శ్రుతకీర్తిః శ్రుతశ్రవాః ॥ 30

రాజాధిదేవీ చైతేషాం భగిన్యః పంచ కన్యకాః ।
కున్తేః సఖ్యః పితా శూరో హ్యపుత్రస్య పృథామదాత్ ॥ 31

షాఽఽప దుర్వాససో విద్యాం దేవహూతిం ప్రతోషితాత్ ।
తస్యా వీర్యపరీక్షార్థమాజుహోవ రవిం శుచిః ॥ 32

తదైవోపాగతం దేవం వీక్ష్య విస్మితమానసా ।
ప్రత్యయార్థం ప్రయుక్తా మే యాహి దేవ క్షమస్య మే ॥ 33

అమోఘం దర్శనం దేవి ఆధిత్యే త్వయి చాత్మజమ్ ।
యోనిర్యథా న దుష్యేత కర్తాహం తే సుమధ్యమే ॥ 34

ఇతి తస్యాం స ఆధాయ గర్భం సూర్యో దివం గతః ।
సద్యః కుమారః సంజ్ఞే ద్వితీయ ఇవ భాస్కరః ॥ 35

తం సాత్యజన్మదీతోయే కృచ్ఛాల్లోకస్య భిభ్యతీ ।
ప్రపితామహస్తామువాహ పాండుర్యై సత్యవిక్రమః ॥ 36

శ్రుతదేవాం తు కారూషో వృద్ధశర్మా నమగ్రహీత్ ।
యస్యామభూద్దస్తవక్త్ర ఋషిశస్త్రో దితేః సుతః ॥ 37

కైకేయో ధృష్టకేతుశ్చ శ్రుతకీర్తిమవిందత ।
సస్తర్తనాదయస్తస్య పంచాసన్ కైకయాః సుతాః ॥ 38

రాజాధిదేవ్యామావంత్యో జయసేనోఽజనిష్ఠ హ ।
దమఘోషశ్చేదిరాజః శ్రుతశ్రవసమగ్రహీత్ ॥ 39

శిశుపాలః సుతస్తస్యాః కథితస్తస్య నమ్భవః ।
దేవభాగస్య కంసాయాం చిత్రకేతుబృహదృతౌ ॥ 40

కంసవత్యాం దేవశ్రవసః సువీర ఇషుమాంస్తథా ।
కంకాయాం అనకాజ్ఞాతః సత్యజిత్పురుజిత్తథా ॥ 41

సృంజయో రాష్ట్రపాల్యాం చ వృషదుర్మర్షణాదికాన్ ।
హరికేశహిరణ్యాక్షౌ శూరభూమ్యాం చ శ్యామకః ॥ 42

మిశ్రకేశ్యామప్సరసి వృకాదీన్ వత్సకస్తథా ।
తక్షపుష్కరశాలాదీన్ దూర్వార్క్యాం పృక అదధే ॥ 43

సుమిత్రార్జునపాలాదీన్ శమీకాత్తు సుదామనీ ।
కంకశ్చ కర్లికాయాం వై ఋతథామజయాపపి ॥ 44

పౌరవీ రోహిణీ భద్రా మదిరా రోచనా ఇలా ।
దేవకీ ప్రముఖాశ్చాసన్ పత్వ్య అనకదుందుభేః ॥ 45

బలం గదం సారణం చ దుర్మదం విపులం ధ్రువమ్ ।
వసుదేవస్తు రోహిణ్యాం కృతాదీనుదపాదయత్ ॥ 46

సుభద్రో భద్రవాహశ్చ దుర్మదో భద్ర వీవ చ ।
పౌరవ్యాస్తనయా హ్యేతే భూతాద్యా ద్వాదశాభవన్ ॥ 47

నందోపనందకృతకశూరాద్యా మదిరాత్మజాః ।
కౌసల్యా కేశినం త్వేకమసూత కులనందనమ్ ॥ 48

రోచనాయామతో జాతా హస్త హేమాంగదాదయః ।
ఇలాయామురువల్కాదీన్ యదుముఖ్యానజీజనత్ ॥ 49

విప్లవ్యో ధృతదేవాయామేక ఆనకదుందుభేః |
శాన్తిదేవాత్మజా రాజన్ శమప్రతిశ్రుతాదయః | 50

రాజానః కల్పవర్షాద్యా ఉపదేవానుతా దశ |
వసుహంససువంశాద్యాః శ్రీదేవాయాస్తు షట్సుతాః | 51

దేవరక్షితయా లబ్ధా నవ చాత్ర గదాదయః |
ననుదేవః సుతానష్టావాదభే సహదేవయా | 52

పురువిశ్రుతముఖ్యాంస్తు సాక్షాద్ధర్మో వసూనివ |
వసుదేవస్తు దేవక్యామష్ట పుత్రానజీజనత్ | 53

కీర్తిమంతం సుషేణం చ భద్రసేనముదారథిః |
ఋజం సమ్మర్దనం భద్రం సంకర్షణమహీశ్వరమ్ | 54

అష్టమస్తు తయోరాసీత్ స్వయమేవ హరిః కిల |
సుభద్రా చ మహాభాగా తవ రాజన్ పితామహీ | 55

యదా యదా హి ధర్మస్య క్షయో వృద్ధిశ్చ పాపమనః |
తదా తు భగవానీశ ఆత్మానం సృజతే హరిః | 56

న హ్యస్య జన్మనో హేతుః కర్మణో వా మహీపతే |
ఆత్మమాయాం వినేశస్య పరస్య ద్రష్టురాత్మనః | 57

యన్మాయాచేష్టితం పుంసః స్థిత్యుత్పత్త్యప్యయాయ హి |
అనుగ్రహస్తన్నివృత్తేరాత్మలాభాయ చేష్యతే | 58

అక్షౌహిణీనాం పతిభిరుసురైర్వృవలాంఛనైః |
భువ ఆక్రమ్యమాణాయా అభారాయ కృతోద్యమః | 59

కర్మాణ్యపరిమేయాణి మనసాపి సురేశ్వరైః |
నహానంకర్షణశ్చక్రే భగవాన్ మధుసూదనః | 60

కలౌ జనిష్యమాణానాం దుఃఖశోకతమోసుదమ్ |
అనుగ్రహోయ భక్తానాం సుపుణ్యం వ్యతనోద్యతః | 61

యస్మిన్ సత్కర్లసేయూషే యశస్తీర్ణవరే సకృత్ |
శ్రోత్రాంజలిరుపస్పృశ్య ధునుతే కర్మవాసనామ్ | 62

భోజవృష్ణ్యంధకమధుశూరసేనదశార్ణకైః |
శ్లాఘనీయేహితః శశ్వత్ కురుస్సంజయపాండుభిః | 63

స్నిగ్ధస్మితేక్షితోదారైర్వాక్యైర్విక్రమలీలయా |
న్యలోకం రమయామాస మూర్త్యా సర్వాంగరమ్యయా | 64

యస్యాననం మకరకుండలచారుకర్ణ-
భ్రాజత్కపోలనుభగం సవిలాసహాసమ్ |
నిత్యోత్సవం న తత్పుష్పర్పశిభిః పిబంత్యో
నార్యో నరాశ్చ ముదితాః కుపితా నిమేశ్చ | 65

జాతో గతః పితృగృహోద్వజమేధితార్థో
హత్వా రిపూన్ సుతశతాని కృతోరుదారః |
ఉత్పాద్య తేషు పురుషః క్రతుభిః సమీజే
ఆత్మానమాత్మనిగమం ప్రథయన్ జనేషు | 66

పుథ్వాః న నై గురుభరం క్షపయన్ కురూణామ్
అంతస్సముత్తకలినా యుధి భూపచమ్పః |
దృష్ట్వా విధూయ విజయే జయముద్విఘోష్య
ప్రోచ్యోద్ధవాయ చ పరం సమగాత్ స్వధామ | 67

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యాం ఆష్టాదశసహస్రికాయాం పారమహంస్యాం సంహితాయాం
నవమస్కంధే శ్రీ సూర్యసోమవంశానుకీర్తనే యదువంశానుకీర్తనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః (24)

ఇతి నవమః స్కంధః

ఓం నమో భగవతే నాసుదేనాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణమ్

దశమ స్కంధః

(పూర్వార్థః)

అథ ప్రథమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

కథితో వంశవిస్తారో భవతా సోమసూర్యయోః |
రాజ్ఞాం చోభయవంశ్యానాం చరితం పరమాద్భుతమ్ | 1

యదోశ్చ ధర్మశీలస్య నితరాం మునిసత్తమ |
తత్రాంశేనావతీర్ణస్య విష్ణోర్వీర్యాణి శంస నః | 2

అవతీర్య యదోర్వంశే భగవాన్ భూతభావనః |
కృతవాన్ యాని విశ్వాత్మా తాని నో వద విస్తరాత్ | 3

నివృత్తతర్జురుపగీయమానాత్
భవోషధాచ్ఛ్రోత్రమనోఽభిరామాత్ |
క ఉత్తమశ్లోకగుణానువాదాత్
పుమాన్ విరజ్యేత వినా పశుఘ్నాత్ | 4

పితామహో మే సమరేఽమరంజయైః
దేవవ్రతాద్యాతిరథైః తిమింగిలైః |
దురత్యయం కౌరవసైన్యసాగరం
కృత్వా తరన్ వత్సపదం స్మ యత్ స్లవాః | 5

ద్రౌణ్యస్త్రవిఘ్నస్థమిదం మదంగం
సంతానబీజం కురుపాండవానామ్ |
జుగోప కుక్షిం గత ఆత్తచక్రో
మాతుశ్చ మే యః శరణం గతాయాః | 6

వీర్యాణి తస్యాఖిలదేహభాజామ్
అంతర్బహిః పూరుషకాలరూపైః |
ప్రయచ్ఛతో మృత్యుముతామృతం చ
మాయామనుష్యస్య వదస్య విద్యన్ | 7

రోహిణ్యాస్తనయః ప్రోక్తో రామః సంకర్షణస్త్వయా |
దేవక్యా గర్భసంబంధః కుతో దేహాంతరం వినా | 8

కస్మాన్ముకుందో భగవాన్ పితుర్గేహోద్వజం గతః |
కృ వాసం జ్ఞాతిభిః సార్థం కృతవాన్ సాత్వతాం పతిః | 9

వ్రజే వసన్ కిమకరోన్మధుపుర్యాం చ కేశవః |
భ్రాతరం చావధీత్ కంసం మాతురద్ధాతదర్శణమ్ | 10

దేహం మానుషమాశ్రిత్య కతివర్షాణి వృష్టిభిః |
యదుపుర్యాం సహోవాత్పీత్ సత్యః కత్యభవన్ ప్రభోః | 11

వీతదన్యచ్ఛ సర్వం మే మునే కృష్ణవిచేష్టితమ్ |
వక్తుమర్హసి సర్వజ్ఞ శ్రద్ధధానాయ విస్తృతమ్ | 12

వైషాతిదుస్సహో ఘ్నన్మాం త్యక్తోదమపి బాధతే |
పిబంతం త్వన్ముఖాంభోజచ్యుతం హరికథామృతమ్ | 13

సూత ఉవాచ

వీవం నిశమ్య భృగునందన సాధువాదం
వైయాసకిః స భగవానథ విష్ణురాతమ్ |

వ్రత్యర్చ్య కృష్ణచరితం కలికల్మషఘ్నం
వ్యాహర్తుమారభత భాగవతప్రధానః | 14

శ్రీ శుక ఉవాచ

సమ్యగ్యవసితా బుద్ధిస్తవ రాజర్షిసత్తమ |
వాసుదేవకథాయాం తే యజ్ఞాతా నైష్ఠికీ రతిః | 15

వాసుదేవకథాప్రశ్నః పురుషాంస్తీన్ పునాతి హి |
వక్తారం పృచ్ఛకం శ్రోత్వాన్ తత్ప్రాదసలిలం యథా | 16

భూమిర్బుద్ధస్తవవ్యాజదైత్యానీకశతాయుతైః |
అక్రాంతా భూరిభారేణ బ్రహ్మాణం శరణం యయౌ | 17

గౌర్యుత్వాశ్రుముఖీ భిన్నా క్రందంతి కరుణం విభోః |
ఉపస్థితాంతికే తస్మై వ్యసనం స్వమవోచత | 18

బ్రహ్మ తదుపధార్యాథ సహ దేవైస్తయా సహ |
జగామ సత్రిణయనస్తీరం క్షీరపయోనిధేః | 19

తత్ర గత్వా జగన్నాథం దేవదేవం వృషాకపిమ్ |
పురుషం పురుషసూక్తేన ఉవతస్థే సమాహితః | 20

గిరం సమాధౌ గగనే సమీరితాం
నిశమ్య వేధాస్త్రీదశానువాచ హ |
గాం పౌరుషీం మే శృణుతామరాః పునః
విధీయతామాశు తథైవ మా చిరమ్ | 21

పురైవ పుంసావధృతో ధరాజ్వరో
భవద్భిరంశైర్యదుషూపజన్యతామ్ |
స యావదుర్వ్యా భరమీశ్వరేశ్వరః
స్వకాలశక్త్యా క్షపయంశ్చరేద్భువి | 22

వాసుదేవగృహే సాక్షాద్భగవాన్ పురుషః పరః |
జనీష్యతే తత్ప్రియార్థం సంభవంతు సురస్త్రియః | 23

వాసుదేవకళానంతః సహవ్రవదనః స్వరాట్ |
అగ్రతో భవితా దేవో హరేః ప్రియచికిర్షయా | 24

విష్ణోర్మాయా భగవతీ యయా సంమోహితం జగత్ |
ఆదిష్టా ప్రభుణాంశేన కార్యార్థే సంభవిష్యతి | 25

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్యాదిశ్యామరగణాన్ ప్రజాపతిపతిర్విభుః |
అశ్వాప్య చ మహీం గీర్ఘిః స్వధామ పరమం యయౌ | 26

శూరసేనో యదుపతిర్మథురామావసన్ పురీమ్ |
మాధురాన్ శూరసేనాంశ్చ విషయాన్ బుభుజే పురా | 27

రాజధానీ తతః సాభూత్ సర్వయాదవభూభుజామ్ |
మథురా భగవాన్ యత్ర నిత్యం సన్నిహితో హరిః | 28

తస్యాం తు కర్ణిచిచ్ఛారిర్వసుదేవః కృతోద్వహః |
దేవక్యా సూర్యయా సార్థం ప్రయాణే రథమారుహాత్ | 29

ఉగ్రసేనసుతః కంసః స్వసుః ప్రియచికిర్షయా |
రశ్మీన్ హయానాం జగ్రాహ రాక్ష్కై రథశతైర్వృతః | 30

చతుశ్చతం పారిబర్హం గజానాం హేమమాలినామ్ |
అశ్వానామయుతం సార్థం రథానాం చ త్రిషట్శతమ్ | 31

దాసీనాం సుకుమారీణాం ద్వే శతే సమలంకృతే |
దుహిత్రే దేవకః ప్రాదాద్యానే దుహితృవత్సలః | 32

శంఖతూర్యమృదంగాంశ్చ నేదుర్ధుందుభయః సమమ్ |
ప్రయాణప్రక్రమే తానద్ వరవధ్యోః సుమంగళమ్ | 33

పథి ప్రగ్రహిణాం కంసమాభాష్యాహోశరీరవాక్ |
అస్యాస్త్వాసుష్ఠమో గర్భో హంతా యాం వహసేఽబుధ | 34

ఇత్యుక్తః స ఖలః పాపో భోజానాం కులపాంసనః |
భగినీం హంతుమారబ్ధః ఖడ్గపాణిః కచేఽగ్రహీత్ | 35

తం జుగుప్సితకర్మాణాం నృశంసం నిరపత్రపమ్ |
వాసుదేవో మహాభాగ ఉవాచ పరిసాంత్యయన్ | 36

వసుదేవ ఉవాచ

శ్లాఘనీయగుణః శూరైర్భవాన్ భోజయశస్కరః ।
స కథం భగినీం హన్యాత్ స్త్రీయముద్వాహపర్వణి । 37

మృత్యుర్జన్మవతాం వీర దేహీన సహ జాయతే ।
అద్య వాబ్జశతాంతే వా మృత్యుర్వై ప్రాణినాం ధ్రువః । 38

దేహీ పంచత్వమాపన్నే దేహీ కర్మానుగోఽవశః ।
దేహాంతరమనుప్రాప్య ప్రాక్తనం త్యజతే వపుః । 39

వ్రజంస్త్రిష్ఠన్ వదైకేన యథైవైకేన గచ్ఛతి ।
యథా తృణజలూకైవం దేహీ కర్మగతిం గతః । 40

స్వప్నే యథా పశ్యతి దేహమీదృశం
మనోరథేనాభినివిష్టచేతనః ।
దృష్టశ్రుతాభ్యాం మనసానుచింతయన్
వ్రపద్యతే తత్కిమపి హ్యపస్పృతిః । 41

యతో యతో ధావతి దైవచోదితం
మనో వికారాత్మకమాప పంచసు ।
గుణేషు మాయారచితేషు దేహ్యాసౌ
వ్రపద్యమానః సహ తేన జాయతే । 42

జ్యోతిర్యథైవోదక పార్థివేష్వదః
సమీరవేగానుగతం విభావ్యతే ।
ఏవం స్వమాయారచితేష్వసౌ పుమాన్
గుణేషు రాగానుగతో విముహ్యతి । 43

తస్మాన్న కస్యచిద్ద్రోహమాచరేత్ స తథావిధః ।
ఆత్మనః క్షేమమన్విచ్ఛన్ ద్రోగ్మర్త్యై పరతో భయమ్ । 44

ఏషా తవానుజా బాలా కృపణా పుత్రికోపమా ।
హంతుం నార్హసి కల్యాణీమిమాం త్వం దీనవత్సలః । 45

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఏవం స సామభిర్భేదైర్భౌధ్యమానోఽపి దారుణః ।
న న్యవర్తత కౌరవ్య పురుషాదాననువ్రతః । 46

నిర్బంధం తస్య తం జ్ఞాత్వా విచింత్యానకదుందుభిః ।
ప్రాప్తకాలం ప్రతివ్యోధుమిదం తత్రాస్వపద్యత । 47

మృత్యుర్బుద్ధిమతాపోహ్యో యావద్బుద్ధిబలోదయమ్ ।
యద్యసౌ న నివర్తేత నాపరాధోఽస్తి దేహినః । 48

వ్రదాయ మృత్యవే పుత్రాన్ మోచయే కృపణామిమామ్ ।
సుతా మే యది జాయేరన్ మృత్యుర్యా న మ్రియేత చేత్ । 49

విపర్యయో వా కిం న స్యాద్గతిర్దాతుర్దురత్యయా ।
ఉపస్థితో నివర్తేత నివృత్తః పునరాపతేత్ । 50

అగ్నేర్యథా దారువియోగయోగయోః
అదృష్టతోఽన్యన్న నిమిత్తమస్తి ।
ఏవం హి జంతోరపి దుర్విభావ్యః
శరీరసంయోగవియోగ హేతుః । 51

ఏవం విమృశ్య తం పాపం యావదాత్మనిదర్శనమ్ ।
పూజయామాస వై శౌరిర్బహుమానపురస్కరమ్ । 52

వ్రసన్నవదనాంభోజో నృశంసం నిరపత్రపమ్ ।
మనసా దూయమానేన విహసన్నిదమబ్రవీత్ । 53

వసుదేవ ఉవాచ

న హ్యస్యాస్తే భయం సౌమ్య యద్వాగాహాశరీరిణీ ।
పుత్రాన్ సమర్పయిష్యేఽస్యా యతస్తే భయముత్థితమ్ । 54

శ్రీ శుక ఉవాచ

స్వసుర్వధాన్నివృతే కంసస్తద్వాక్యసారవిత్ ।
వసుదేవోఽపి తం ప్రీతః ప్రశస్య ప్రావిశద్భహమ్ । 55

అథ కాల ఉపావృత్తే దేవకీ సర్వదేవతా ।
పుత్రాన్ వ్రసుషువే చాష్టా కన్యాం చైవానువత్సరమ్ । 56

కీర్తిమంతం ప్రథమజం కంసాయానకదుందుభిః ।
అర్చయామాస కృచ్ఛ్రేణ సోఽన్యతాదతివిహ్వలః । 57

కిం దుస్సహం ను సాధూనాం విదుషాం కిమపేక్షితమ్ ।
కిమకార్యం కదర్యాణాం దుస్త్వజం కిం ధృతాత్మనామ్ । 58

దృష్ట్యా సమత్వం తచ్చౌరేః సత్యే చైవ వ్యవస్థితమ్ ।
కంసస్తుష్టమనా రాజన్ ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ । 59

ప్రతియాతు కుమారోఽయం న హ్యస్మాదస్తి మే భయమ్ ।
అష్టమాద్యువయోర్గర్భాన్మృత్యుర్మే విహితః కిల । 60

తథేతి సుతమాదాయ యయావానకదుందుభిః ।
నాభ్యనందత తద్వాక్యమసతోఽవిజితాత్మనః । 61

నందాద్యా యే ప్రజే గోపా యాశ్చామీషాం చ యోషితః ।
వృష్ణయో వసుదేవాద్యా దేవక్యాద్యా యదుస్త్రియః । 62

సర్వే వై దేవతాప్రాయా ఉభయోరపి భారత ।
జ్ఞాతయో బంధుసుహృదో యే చ కంసమనువ్రతాః । 63

వీతత్కంసాయ భగవాన్ శశంసాభ్యేత్య నారదః ।
భూమేర్పారాయమాణానాం దైత్యానాం చ వధోద్యమమ్ । 64

ఋషేర్వినిర్గమే కంసో యదూన్ మత్వా సురానితి ।
దేవక్యా గర్భసంభూతం విష్ణుం చ స్వవధం ప్రతి । 65

దేవకీం వసుదేవం చ నిగృహ్య నిగడైర్లహే ।
జాతం జాతమహాన్ పుత్రం తయోరజనశంకయా । 66

మాతరం పితరం భ్రాతృన్ సర్వాంశ్చ సుహృదస్తథా ।
ఘ్నంతి హ్యసుతృషో లుబ్ధా రాజానః ప్రాయశో భువి । 67

అత్మానమిహ సంజాతం జానన్ ప్రాగ్విష్ణునా హతమ్ ।
మహాసురం కాలనేమిం యదుభిః స వ్యరుధ్యత । 68

ఉగ్రసేనం చ పితరం యదుభోజాంధకాధిపమ్ ।
స్వయం నిగృహ్య బుభుజే శూరసేనాన్ మహాబలః । 69

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః (1)

2 - అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

ప్రలంబబకచాణూరత్పణావర్తమహాశనైః ।
ముష్టికారిష్టద్వివిదపూతనాకేశిధేనుకైః । 1

అన్వైశ్చాసురభూపాలైః బాణభౌమాదిభిర్యుతః ।
యదూనాం కదనం చక్రే బలీ మాగధసంశ్రయః । 2

తే పీడితా నివివిశుః కురుపాంచాల కేకయాన్ ।
సాల్వాన్ విదర్భాన్ నిషధాన్ విదేహాన్ కోసలానపి । 3

ఏకే తమనురుంధానా జ్ఞాతయః పర్యుపాసతే ।
హతేషు షట్సు బాలేషు దేవక్యా ఔగ్రసేనినా । 4

సప్తమో వైష్ణవం ధామ యమనంతం ప్రచక్షతే ।
గర్భో బభూవ దేవక్యా హర్ష శోక వివర్ధనః । 5

భగవానపి విశ్వాత్వా విదిత్వా కంసజం భయమ్ ।
యదూనాం నిజనాథానాం యోగమాయాం సమాదిశత్ । 6

గచ్ఛదేవి ప్రజం భద్రే గోపగోభిరలంకృతమ్ ।
రోహిణీ వసుదేవస్య భార్యాఽఽస్తే నంద గోకులే ।
అన్యాశ్చ కంససంవిగ్నా వివరేషు వసంతి హి । 7

దేవక్యా జఠరే గర్భం శేషాఖ్యం ధామ మామకమ్ ।
తత్సన్నికృష్య రోహిణ్యా ఉదరే సన్నివేశయ । 8

అథాహమంశభాగేన దేవక్యాః పుత్రతాం శుభే ।
ప్రాప్స్వామి త్వం యశోదాయాం నందపత్న్యాం భవిష్యసి । 9

అర్చిష్యంతి మనుష్యాస్త్యాం సర్వకామవరేశ్వరీమ్ ।
ధూపోపహారబలిభిః సర్వకామవరప్రదామ్ । 10

నామధేయాని కుర్వంతి స్థానాని చ నరా భువి ।
దుర్గేతి భద్రకాలీతి విజయా వైష్ణవీతి చ । 11

కుముదా చండికా కృష్ణా మాధవీ కన్యకేతి చ ।
మాయా నారాయణీశానీ శారదేత్యంబికేతి చ । 12

గర్భసంకర్షణాత్తం వై ప్రాహుః సంకర్షణం భువి ।
రామేతి లోకరమణాద్భులం బలవదుచ్చయాత్ । 13

సందిష్టైవం భగవతా తథేత్యోమితి తద్వచః ।
ప్రతిగ్యోహ్యో పరిక్రమ్య గాం గతా తత్ తథాకరోత్ । 14

గర్భే ప్రణీతే దేవక్యా రోహిణీం యోగనిద్రయా ।
అహో విప్రంసితో గర్భ ఇతి పౌరా విచుక్రుశుః । 15

భగవానపి విశ్వాత్మా భక్తానామభయంకరః ।
అవివేశాంశభాగేన మన ఆనకదుందుభేః । 16

స బిభ్రత్ పౌరుషం ధామ భ్రాజమానో యథా రవిః ।
దురాసదోఽతిదుర్దర్శో భూతానాం సంబభూవ హ । 17

తతో జగన్మంగళమచ్యుతాంశం
సమాహితం శూరసుతేన దేవీ ।

దధార సర్వాత్మకమాత్మభూతం
కాష్ఠ్యో యథానందకరం మనస్తః । 18

సా దేవకీ సర్వజగన్నివాస-
నివాసభూతా నితరాం న రేజే ।

భోజేంద్రగేహేఽగ్ని శిఖేవ రుద్ధా
సరస్వతీ జ్ఞానఖలే యథా సతి । 19

తాం వీక్ష్య కంసః ప్రభయా జితాంతరాం
విరోచయంతీం భవనం శుచిస్మితామ్ ।

ఆహైష మే ప్రాణహరో హరిర్గుహాం
ధ్రువం శ్రితో యన్న పురేయమీదృశీ । 20

కిమద్య తస్మిన్ కరణీయమాశు మే
యదర్థతంత్రో న విహంతి విక్రమమ్ ।
స్త్రీయాః స్వసుర్గురుమత్యా వధోఽయం
యశః శ్రియం హంత్యనుకాలమాయుః । 21

స విష జీవన్ ఖలు సంపరేతో
వర్తేత యోఽత్యంతస్పృశంసితేన ।
దేహే మృతే తం మనుజాః శపంతి
గంతా తమోఽంధం తనుమానినో ధ్రువమ్ । 22

ఇతి ఘోరతమాద్భావాత్ సన్నివృత్తః స్వయం ప్రభుః ।
ఆస్తే ప్రతీక్షంస్తజ్జన్మ హరేర్వైరానుబంధకృత్ । 23

ఆసీనః సంవిశంస్తిష్ఠన్ భుంజానః పర్యటన్ మహీమ్ ।
చింతయానో హృషీకేశమపశ్యత్తన్మయం జగత్ । 24

బ్రహ్మో భవశ్చ తత్రైత్య మునిభిర్నారదాదిభిః ।
దేవైః సానుచరైః సాకం గీర్ధిర్వృషణమైడయన్ । 25

సత్యవ్రతం సత్యపరం త్రిసత్యం
సత్యస్య యోనిం నిహితం చ సత్యే ।
సత్యస్య సత్యమృతసత్యనేత్రం
సత్యాత్మకం త్వా శరణం ప్రపన్నాః । 26

వికాయనోఽసౌ ద్విఫలస్త్రిమూలః
చతురసః పంచవిధః షడాత్మా ।
సప్తత్వగష్టవిటపో నవాక్షో
దశచ్ఛదీ ద్విఖగో హ్యోదివృక్షః । 27

త్వమేక వివాస్య సతః ప్రసూతిః
త్వం సన్నిధానం త్వమనుగ్రహశ్చ ।
త్వన్నాయయా సంవృతచేతసస్త్యాం
పశ్యంతి నానా న విపశ్చితో యే । 28

బిభర్షి రూపాణ్యనబోధ ఆత్మా
క్షేమాయ లోకస్య చరాచరస్య ।
సత్ప్రోపపన్నాని సుఖావహాని
సతానుభద్రాణి ముహుః ఖలానామ్ । 29

త్వయ్యంబుజాక్షాభిలసత్వధామ్ని
సమాధినావేశితచేతనైకే ।
త్వత్పాదపోతేన మహత్కృతేన
కుర్వంతి గోవత్సపదం భవాద్భిమ్ । 30

స్వయం సముత్తీర్య సుదుస్తరం ద్యుమన్
భవార్ణవం భీమమదభ్రసౌహృదాః ।
భవత్పదాంభోరుహనావమత్ర తే
నిధాయ యాతాః సదనుగ్రహో భవాన్ । 31

యేఽన్యేఽరవిందాక్ష విముక్తమానినః
త్వయ్యస్తభావాదవిశుద్ధ బుద్ధయః ।
ఆరుహ్య కృచ్ఛ్రేణ పరం పదం తతః
పతంత్యథోఽనాదృతయుష్మదంఘ్రయః । 32

తథా న తే మాధవ తావకాః క్వచిద్
భ్రశ్యంతి మార్గాత్స్వయి బద్ధసౌహృదాః ।
త్వయాభిగుప్తా విచరంతి నిర్భయాః
వినాయకానీకపమూర్ధసు ప్రభో । 33

సత్త్వం విశుద్ధం శ్రయతే భవాన్ స్థితౌ
శరీరిణాం శ్రేయ ఉపాయనం వపుః ।
వేదక్రియా యోగతపస్సమాధిభిః
తవార్హణం యేన జనః సమీహతే । 34

సత్త్వం న చేద్దాతరిదం నిజం భవేత్
విజ్ఞానమజ్ఞానభిదాపమార్జనమ్ ।
గుణప్రకాశైరనుమీయతే భవాన్
ప్రకాశతే యస్య చ యేన వా గుణాః । 35

న నానురూపే గుణకర్మజన్మభిః
నిరూపితవ్యే తవ తస్య సాక్షిణః ।
మనోవచోభ్యామనుమేయవర్తనో
దేవ క్రియాయాం ప్రతియంత్యథాపి హి । 36

శృణ్వన్ గృణన్ సంస్మరయంశ్చ చింతయన్
నామాని రూపాణి చ మంగలాని తే ।
క్రియాసు యస్త్యచ్ఛరణారవిందయోః
ఆవిష్టచేతా న భవాయ కల్పతే । 37

దిష్ట్యా హరేఽస్యా భవతః పదో భువో
భారోఽపనీతస్తవ జన్మనేశితుః ।
దిష్ట్యాంకితాం త్వత్పదకైః సుశోభనైః
ద్రక్ష్యామ గాం ద్యాం చ తవాసుకంపితామ్ । 38

న తేఽభవస్యేశ భవస్య కారణం
వినా వినోదం బత తర్కయామహే ।
భవో నిరోధః స్థితిరస్యవిద్యయా
కృతా యతస్త్యయ్యభయాశ్రయాత్మని । 39

మత్ప్యాశ్చకచ్చపన్వసింహవరాహహంస -
రాజన్యవిప్రవిబుధేషు కృతావతారః ।
త్వం పాహి నస్త్రీభువనం చ యథాధునేశ
భారం భువో హర యదూత్తమ వందనం తే । 40

దిష్ట్యామ్బు తే కుక్షిగతః పరః పుమాన్
అంశేన సాక్షాద్భగవాన్ భవాయ నః ।
మాభూద్యయం భోజపతేర్ముమూర్షోః
గోప్తా యదూనాం భవితా తవాత్మజః । 41

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్యభిష్టాయ పురుషం యద్రూపమనిదం యథా ।
బ్రహ్మీశానౌ పురోధాయ దేవాః ప్రతియయుర్ద్ధివమ్ । 42

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః (2)

3 - అథ తృతీయోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

అథ సర్వగుణోపేతః కాలః పరమశోభనః ।
యర్హ్యేవాజనజన్మర్షం శాంతర్ష గ్రహతారకమ్ । 1

దిశః ప్రసేదుర్గగనం నిర్మలోడుగణోదయమ్ ।
మహీ మంగళభూయిష్ఠపురగ్రామవ్రజాకరా । 2

నద్యః ప్రసన్నసలిలా హ్రదా జలరుహశ్రియః ।
ద్విజాలికులసన్నాదస్తబకా వనరాజయః । 3

వనౌ వాయుః సుఖస్పర్శః పుణ్యగంధవహః శుచిః ।
అగ్నయశ్చ ద్విజాతీనాం శాంతాస్తత్ర సమింధత । 4

మనాంస్యాసన్ ప్రసన్నాని సాధూనామసురద్రుహామ్ ।
జాయమానేఽజనే తస్మిన్ నేదుర్బంధుభయో దివి । 5

జగుః కిన్నరగంధర్వాస్తృష్టువుః సిద్ధచారణాః ।
విద్యాధర్యశ్చ నన్వతురప్పరోభిః సమం తదా । 6

ముముచుర్మునయో దేవాః సుమనాంసి ముదాన్వితాః ।
మందం మందం జలధరా జగర్జ్వరనుసాగరమ్ । 7

నిశీథే తమ ఉద్భూతే జాయమానే జనార్దనే ।
దేవక్యాం దేవరూపిణ్యాం విష్ణుః సర్వగుహాశయః ।
అవిరాసీద్యథా ప్రాచ్యాం దిశీందురివ పుష్కలః । 8

తమద్భుతం బాలకమంబుజేక్షణం
చతుర్భుజం శంఖగదార్యుదాయుధమ్ ।
శ్రీవత్సలక్ష్మం గలశోభికౌస్తుభం
పీతాంబరం సాంద్రపయోదసాభగమ్ । 9

మహార్ష వైదూర్యకిరీటకుండల-
త్విషా పరిష్కృత సహస్రకుంతలమ్ ।

ఉద్దామకాంచ్యంగదకంకణాదిభిః
విరోచమానం వసుదేవ ఐక్షత । 10

స విస్మయోత్పుల్ల విలోచనో హరిం
సుతం విలోక్యానకదుంధుభిస్తదా ।
కృష్ణావతారోత్పవనంభ్రమోఽస్పృశన్
ముదా ద్విజేభ్యోఽయుతమాఘతో గవామ్ । 11

అథైనమస్తాదవధార్య పూరుషం
పరం నతాంగః కృతధీః కృతాంజలిః ।
స్వరోచిషా భారత నూతికాగృహం
విరోచయంతం గతభీః ప్రభావవిత్ । 12

వసుదేవ ఉవాచ

విదితోఽసి భవాన్ సాక్షాత్ పురుషః ప్రకృతేః పరః ।
కేవలానుభవానందస్వరూపః సర్వబుద్ధిదృక్ । 13

స ఏవ స్వప్రకృత్యేదం సృష్ట్యాగ్రే త్రిగుణాత్మకమ్ ।
తదను త్వం హ్యప్రవిష్టః ప్రవిష్ట ఇవ భావ్యసే । 14

యథేమేఽవికృతా భావాస్తథా తే వికృతైః సహ ।
నానావీర్యాః పృథగ్భూతా విరాజం జనయంతి హి । 15

సన్నిపత్య సముత్పాద్య దృశ్యంతేఽనుగతా ఇవ ।
ప్రాగేవ విద్యమానత్వాన్న తేషామిహ సంభవః । 16

ఏవం భవాన్ బుద్ధ్యనుమేయలక్షణైః
గ్రాహ్యైర్గుణైః సన్నపి తద్గుణాగ్రహః ।
అనావృతత్వాద్భృహిరతరం న తే
సర్వస్య సర్వాత్మన ఆత్మవస్తునః । 17

య ఆత్మనో దృశ్యగుణేషు సన్నితి
వ్యవస్యతే స్వవ్యతిరేకతోఽబుధః ।

వినానువాదం స చ తస్మనీషితం
సమ్యగ్ యతస్త్వక్తముపాదదత్ పుమాన్ | 18

త్వత్తోఽస్య జన్మస్థితిసంయమాన్ విభో
వదంత్యనీహోదగుణాదవిక్రియాత్ |
త్వయీశ్వరే బ్రహ్మణి నో విరుధ్యతే
త్వదాశ్రయత్వాదుపచర్యతే గుణైః | 19

స త్వం త్రిలోకస్థితయే స్వమాయయా
బిభర్షి శుక్లం ఖలు వర్ణమాత్మనః |
సర్గాయ రక్తం రజసోపబృంహితం
కృష్ణం చ వర్ణం తమసా జనాత్యయే | 20

త్వమస్య లోకస్య విభో రిరక్షిషుః
గృహేఽవతీర్ణోఽసి మమాఖిలేశ్వర |
రాజన్యసంజ్ఞాసురకోటియూథపైః
నిర్వ్యాహ్యామానా నిహనిష్యసే చమూః | 21

అయం త్వసభ్యస్తవ జన్మ నౌ గృహే
శ్రుత్వాగ్రజాంస్తే న్యవధీతురేశ్వర |
స తేఽవతారం పురుషైః సమర్చితం
శ్రుత్వాధునైవాభిసరత్యుదాయుధః | 22

శ్రీ శుక ఉవాచ

అథైనమాత్మజం వీక్ష్య మహాపురుషలక్షణమ్ |
దేవకీ తముపాధావత్ కంసాద్భీతా శుచిస్మితా | 23

దేవక్యువాచ

రూపం యత్తత్ ప్రాహురవ్యక్తమాద్యం
బ్రహ్మ జ్యోతిర్నిర్గుణం నిర్వికారమ్ |
సత్తామాత్రం నిర్విశేషం నిరీహం
స త్వం సాక్షాద్విష్ణురధ్యాత్మదీపః | 24

నష్టే లోకే ద్విపరార్థావసానే
మహాభూతేష్వాదిభూతం గతేషు |
న్యక్తేఽన్యక్తం కాలవేగేన యాతే
భవానేకః శిష్యతే శేషసంజ్ఞః | 25

యోఽయం కాలస్తస్య తేఽన్యక్తబంధో
చేష్టామాహుశ్చేష్టతే యేన విశ్వమ్ |
నిమేషాదిర్వత్సరాంతో మహీయాన్
తం త్వేశానం క్షేమధామ ప్రపద్యే | 26

మర్త్యో మృత్యువ్యాలభీతః పలాయన్
లోకాన్ సర్వాన్ నిర్భయం నాధ్యగచ్ఛత్ |
త్వత్ప్రాదాజ్ఞం ప్రాప్య యదృచ్ఛయాద్య
స్వస్థః శేతే మృత్యురస్మాదపైతి | 27

స త్వం ఘోరాదుగ్రసేనాత్మజాన్సుః
త్రాహి త్రస్తాన్ భృత్యవిత్త్రాసహాసి |
రూపం చేదం పౌరుషం ధ్యాన ధిష్ణ్యం
మా ప్రత్యక్షం మాంసదృశాం కృషీష్టాః | 28

జన్మ తే మయ్యసా పాపో మా విద్యాన్మధునూదన |
సముద్విజే భవద్దేతోః కంసాదహమధీరధీః | 29
ఉపసంహర విశ్వాత్మాన్ అదో రూపమలౌకికమ్ |
శంఖచక్రగదాపద్మశ్రియా జుష్టం చతుర్భుజమ్ | 30

విశ్వం యదేతత్ స్వతనౌ నిశాంతే
యథావకాశం పురుషః పరో భవాన్ |
బిభర్షి సోఽయం మమ గర్భగోఽభూత్
అహో నృలోకస్య విడంబనం హి తత్ | 31

శ్రీ భగవానువాచ

త్వమేవ పూర్వసర్గేఽభూః పృథ్విః స్వాయంభువే సతి |
తదాఽయం సుతపా నామ ప్రజాపతిరకల్మషః | 32
యువాం వై బహ్మణాదిష్టౌ ప్రజాసర్గే యదా తతః |
సన్నియమ్యేంద్రియగ్రామం తేపాథే పరమం తపః | 33

వర్షవాలాతపహిమఘర్మకాలగుణానను |
సహమానౌ శ్వాసరోధ వినిర్మూతమనోమలౌ | 34
శీర్ణపర్ణానిలాహారాపుపశాంతేన చేతసా |
మత్తః కామానభీష్పంతౌ మదారాధనమీహతుః | 35

ఏవం వాం తప్యతోస్త్రీవ్రం తపః పరమదుష్కరమ్ ।
దివ్యవర్ష సహస్రాణి ద్వాదశేయుర్మదాత్మనోః । 36

తదా వాం పరితుష్టోఽహమమునా వపుషానఘే ।
తపసా శ్రద్ధయా నిత్యం భక్త్యా చ హృది భావితః । 37

ప్రాదురాసం వరదరాడ్యువయోః కామదిత్పయా ।
నియతాం వర ఇత్యుక్తే మాదృశో వాం వృతః సుతః । 38

అజుష్టగ్రామ్యవిషయావనపత్యా చ దంపతీ ।
న వవ్రాథేఽపవర్గం మే మోహితౌ మమ మాయయా । 39

గతే సుయి యువాం లబ్ధ్వా వరం మత్పదృశం సుతమ్ ।
గ్రామ్యాన్ భోగానభుంజాథాం యువాం ప్రాప్తమనోరథా । 40

అదృష్ట్వాన్యతమం లోకే శీలదార్యగుణైః సమమ్ ।
అహం సుతో వామభవం పృశ్నిగర్భ ఇతి శ్రుతః । 41

తయోర్వాం పునరేవాహమదిత్యామాస కశ్యపాత్ ।
ఉపేంద్ర ఇతి విభ్యాతో వామనత్వాచ్చ వామనః । 42

తృతీయేఽస్మిన్ భవేఽహం వై తేనైవ వపుషాథ వామ్ ।
జాతో భూయస్తయోరేవ సత్యం మే వ్యాహృతం సతి । 43

ఏతద్వాం దర్శితం రూపం ప్రాగ్జన్మస్మరణాయ మే ।
నాన్యథా మద్భవం జ్ఞానం మర్త్యలింగేన జాయతే । 44

యువాం మాం పుత్రభావేన బ్రహ్మభావేన చాసకృత్ ।
చింతయంతౌ కృతస్నేహౌ యాస్యేథే మద్గతిం పరామ్ । 45

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుక్త్యాసీద్ధరిస్తాస్త్రిం భగవానాత్మమాయయా ।
పిత్రోః సంపశ్యతోః సద్యో బభూవ ప్రాకృతః శిశుః । 46

తతశ్చ శౌరిర్భగవత్ప్రచోదితః
సుతం సమాదాయ స సూతికాగృహాత్ ।
యదా బహిర్గంతుమియేష తర్హ్యజా
యా యోగమాయాజని నందజాయయా । 47

తయా హృతప్రత్యయసర్వవృత్తిషు
ద్వాః స్థేషు పారేష్వపి శాయితేష్వథ ।
ద్వారస్తు సర్వాః పిహితా దురత్యయాః
బృహత్కపాటాయసకీలశృంఖలైః । 48

తాః కృష్ణవాహే వసుదేవ ఆగతే
స్వయం వ్యవర్యంత యథా తమో రవేః ।
వవర్ష పర్జన్య ఉపాంశుగర్జితః
శేషోఽన్యగాద్ వారి నివారయన్ ఫణైః । 49

మఘోని వర్షత్యసకృద్యమానుజా
గంభీరతోయౌఘజవోర్మిఫేనిలా
భయానకావర్తశతాకులా నదీ
మార్గం దదౌ సింధురివ శ్రియః పతేః । 50

నందవ్రజం శౌరిరుపేత్య తత్ర తాన్
గోపాన్ ప్రసుప్తానుపలభ్య నిద్రయా ।
శిశుం యశోదాశయనే నిధాయ త-
త్పుతాముపాదాయ పునర్స్పహానగాత్ । 51

దేవక్యః శయనే న్యన్య వసుదేవోఽథ దారికామ్ ।
ప్రతిముచ్య పదోర్లోహమాస్తే పూర్వవదావృతః । 52

యశోదా నందపత్నీ చ జాతం పరమబుద్ధ్యత ।
న తల్లింగం పరిత్రాంతా నిద్రయాపగతస్మృతిః । 53

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః (3)

4 - అథ చతుర్దోశ ధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

బహిరంతఃపురద్వారః సర్వాః పూర్వవదావృతాః |
తతో బాలధ్వనిం శ్రుత్వా గృహపాలాః సముత్థితాః | 1

తే తు తూర్ణముపవ్రజ్య దేవక్యా గర్భజన్మ తత్ |
ఆచఖ్యుర్యోజరాజాయ యదుద్విగ్నః ప్రతీక్షతే | 2

స తల్పాత్పూర్ణముత్థాయ కాలోఽయమితి విహ్వలః |
సూతీగృహమగాత్ తూర్ణం ప్రస్థలన్ముక్త మూర్ధజః | 3

తమాహ భ్రాతరం దేవీ కృపణా కరుణం సతీ |
స్ఫుషేయం తవ కల్యాణ స్త్రియం మా హంతుమర్హసి | 4

బహవో హింసితా భ్రాతః శిశవః పాపకోపమాః |
త్యయా దైవనిస్పృష్టేన పుత్రికైకా ప్రదీయతామ్ | 5

వన్వహం తే హ్యవరజా దీనా హతసుతా ప్రభో |
దాతుమర్హసి మందాయా అంగేమాం చరమాం ప్రజామ్ | 6

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఉపగూహ్యోత్మజామేవం రుదత్యా దీనదీనవత్ |
యాచితస్తాం వినిర్భర్ష్య హస్తాదాచిచ్ఛిదే ఖలః | 7

తాం గృహీత్వా చరణయోర్జాతమాత్రాం స్వసుః సుతామ్ |
అపోథయచ్ఛిలాప్పృష్ఠే స్వార్థోన్మూలితసౌహృదః | 8

సా తద్దస్తాత్పముత్పత్య సద్యో దేవ్యమ్బరం గతా |
అదృశ్యతాసుజా విష్ణోః సాయుధాష్టమహాభుజా | 9

దివ్యస్రగంబరాలేపరత్నాభరణభూషితా |
ధనుఃశూలేషుచర్మాసి శంఖచక్రగదాధరా | 10

సిద్ధచారణగంధర్వైరప్పరఃకిన్నరోరగైః |
ఉపాహృతోరుబలిభిః స్తూయమానేదమబ్రవీత్ | 11

కిం మయా హతయా మంద జాతః ఖలు తవాంతకృత్ |
యత్ర క్వ వా సూర్యశత్రుర్మా హింసీః కృపణాన్ వృథా | 12

ఇతి ప్రభాష్య తం దేవీ మాయా భగవతీ భువి |
బహునామనికేతేషు బహునామా బభూవ హ | 13

తయాభిహితమాకర్ణ్య కంఠః పరమవిస్మితః |
దేవకీం వసుదేవం చ విముచ్య ప్రశ్రితోఽబ్రవీత్ | 14

అహో భగిన్యహో భావ మయా వాం బల పాప్మనా |
పురుషోద ఇవాపత్యం బహవో హింసితాః సుతాః | 15

స త్వహం త్యక్తకారుణ్యస్త్వక్తజ్ఞాతిసుహృత్తలః |
కాంట్లోకాన్ వై గమిష్యామి బ్రహ్మహేవ మృతః శ్వసన్ | 16

దైవమప్యన్వతం వక్తి న మర్త్యా వివ కేవలమ్ |
యద్విస్రంభాదహం పాపః స్వసుర్నిహతవాన్ శిషున్ | 17

మా శోచతం మహాభాగావాత్మజాన్ స్వకృతంభుజః |
జంతవో న సదైకత్ర దైవాధీనాస్తదాసతే | 18

భువి భౌమాని భూతాని యథా యాంత్యపయాంతి చ |
నాయమాత్మా తదైతేషు విపర్యేతి యథైవ భూః | 19

యథాఽనేవంవిధో భేదో యత ఆత్మవిసర్వయః |
దేహయోగవియోగౌ చ సంస్కృతిర్న నివర్తతే | 20

తస్మాద్భద్రే స్వతనయాన్ మయా వ్యాపాదితాసపి |
మానుశోచ యతః సర్వః స్వకృతం విందతేఽవశః | 21

యావద్దతోఽస్మి హం తాస్మీత్యాత్మానం మన్యతేఽస్వదృక్ |
తావత్తదభిమాన్యజ్ఞో బాధ్యబాధకతామియాత్ | 22

క్షమధ్వం మమ దౌరాత్వం సాధవో దీనవత్పలాః |
ఇత్యుక్త్యాశ్రుముఖః పాదౌ ష్యాలః స్వస్రోరథాగ్రహీత్ | 23

మోచయామాస నిగడాద్విప్రబ్ధః కన్యకాగిరా ।
 దేవకీం వసుదేవం చ దర్శయన్నాత్మసాహృదమ్ । 24

భ్రాతుః సమనుతస్తస్య క్షాంత్యా రోషం చ దేవకీ ।
 వ్యస్పజద్వసుదేవశ్చ ప్రహస్య తమువాచ హ । 25

ఏవమేతన్మహాభాగ యథా వదసి దేహినామ్ ।
 అజ్ఞానప్రభవాహంధీః స్వపరేతి భిదా యతః । 26

శోకహర్ష భయద్వేషలోభమోహమదాన్వితాః ।
 మిథో ఘ్నంతం న పశ్యంతి భావైర్భావం పృథగ్ముఖః । 27

శ్రీ శుక ఉవాచ

కంస ఏవం ప్రసన్నాభ్యాం విశుద్ధం ప్రతిభాషితః ।
 దేవకీవసుదేవాభ్యామనుజ్ఞాతోఽవిశద్భూహమ్ । 28

తస్యాం రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాం కంస ఆహూయ మంత్రిణః ।
 తేభ్య ఆచస్త తత్సర్వం యదుక్తం యోగమాయయా । 29

అకర్ణ్య భర్తుర్గదితం తమూచుర్దేవశత్రవః ।
 దేవాన్ ప్రతి కృతామర్షా దైతేయా నాతికోవిదాః । 30

ఏవం చేత్తర్హి భోజేంద్ర పురగ్రామవ్రజాదిషు ।
 అనిర్దశాన్నిర్దశాంశ్చ హనిష్యామోఽద్య వై శిశూన్ । 31

కిముద్యవైః కరిష్యంతి దేవాః సమరభీరవః ।
 నిత్యముద్విగ్నమనసో జ్యాఘ్రోషైర్దనుషస్తవ । 32

అన్యతస్తే శరవ్రాతైర్లన్యమానాః సమంతతః ।
 జిజీవిషవ ఉత్పజ్య పలాయనపరా యయుః । 33

కేచిత్ప్రాంజలయో దీనా న్యస్తశస్త్రా దివౌకసః ।
 ముక్తకచ్ఛశిఖాః కేచిద్భీతాః స్మ ఇతి వాదినః । 34

న త్వం విస్మృతశస్త్రాస్త్రాన్ విరథాన్ భయసంవృతాన్ ।
 హంస్యన్యాసక్తవిముఖాన్ భగ్నచాపానయుధ్యతః । 35

కిం క్షేమశూరైర్విబుధైరసంయుగవికత్తనైః ।
 రహోజుషా కిం హరిణా శంభునా వా వనాకసా ।

కిమింద్రేణాల్పవీర్యేణ బ్రహ్మణా వా తపస్యతా । 36
 తథాపి దేవాః సాపత్న్యాన్నోపేక్ష్యా ఇతి మన్మహే ।
 తతస్తస్మాలఖనవే నియుంక్ష్యాస్మాననువ్రతాన్ । 37

యథామయోఽంగే సముపేక్షితో నృభిః
 న శక్యతే రూఢపదశ్చికిత్పితుమ్ ।
 యథేంద్రియగ్రామ ఉపేక్షితస్తథా
 రిపుర్మహాన్ బద్ధబలో న చాల్యతే । 38

మూలం హి విష్ణుర్దేవానాం యత్ర ధర్మః సనాతనః ।
 తస్య చ బ్రహ్మ గోవిప్రాస్తపో యజ్ఞాః సదక్షిణాః । 39

తస్మాత్సర్వాత్మనా రాజన్ బ్రాహ్మణాన్ బ్రహ్మవాదినః ।
 తపస్వినో యజ్ఞశీలాన్ గాశ్చ హన్మో హవిర్బుధూః । 40

విప్రా గావశ్చ వేదాశ్చ తపస్సత్యం దమః శమః ।
 శ్రద్ధా దయా తితిక్షా చ క్రతవశ్చ హరేస్తనూః । 41

స హి సర్వసురాధ్యక్షో హ్యసురద్విడ్గుహాశయః ।
 తన్మూలా దేవతాః సర్వాః సేశ్వరాః సచతుర్ముఖాః ।
 అయం వై తద్వధోపాయో యద్యషీణాం విహింసనమ్ । 42

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం దుర్మంత్రిభిః కంసః సహ సంమత్ర్య దుర్మతిః ।
 బ్రహ్మహింసాం హితం మేనే కాలపాశవృతోఽసురః । 43

సందిశ్య సాధులోకస్య కదనే కదనప్రియాన్ ।
 కామరూపధరాన్ దిక్షు దానవాన్ గృహమావిశత్ । 44

తే వై రజఃప్రకృతయస్తమసా మూఢచేతసః ।
 సతాం విద్వేషమాచేరురారాదాగతమృత్యవః । 45

ఆయుః శ్రియం యశోధర్మం లోకానాశిష ఏవ చ ।
 హంతి శ్రేయాంసి సర్వాణి పుంసో మహదతిక్రమః । 46

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే చతుర్దోఽధ్యాయః (4)

5 - అథ పంచమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

నందస్యాత్మజ ఉత్పన్నే జాతాహ్లాదో మహామనాః |
ఆవలాయ విప్రాన్ వేదజ్ఞాన్ స్నాతః శుచిరలంకృతః | 1

నాచయిత్వా స్వస్త్వయనం జాతకర్మాత్మజస్య వై |
కారయామాస విధివత్ పితృదేవార్చనం తథా | 2

ధేనూనాం నియుతే ప్రాదాద్విప్రేభ్యః ససులంకృతే |
తిలాద్రీన్ సస్త రత్నోఘశాతకుంభామ్బరావృతాన్ | 3

కాలేన స్నానశాచాభ్యాం సంస్కారైస్తపసేజ్యయా |
శుద్ధ్యంతి దానైః సంతుష్ట్యై ద్రవ్యాణ్యాత్మాత్మవిద్యయా | 4

సౌమంగల్యగిరో విప్రాః సూతమాగధవందినః |
గాయకాశ్చ జగుర్నేదుర్భేర్యో దుందుభయో ముహుః | 5

వ్రజః సంమృష్టసంసిక్తద్వారాజిరగృహోంతరః |
చిత్రధ్వజపతాకాన్రక్ చైలపల్లవతోరణైః | 6

గావో వృషా వత్సతరా హరిద్రాతైలరూషితాః |
విచిత్రధాతుబర్హ స్రగ్వస్త్రకాంచనమాలినః | 7

మహోర్ధ్వ వస్త్రాభరణకంచుకోష్ఠీషభూషితాః |
గోపాః సమాయయా రాజన్ నానోపాయనపాణయః | 8

గోప్యశ్చాకర్ణ్య ముదితా యశోదాయాః సుతోద్భవమ్ |
ఆత్మానం భూషయాంచక్రుర్వస్త్రాకల్పాంజనాదిభిః | 9

నవకుంకుమకింజల్కముఖపంకజభూతయః |
బలిభిస్త్వరితం జగ్ముః పృథుశ్రోణ్యశ్చలత్కుచాః | 10

గోప్యః సుమృష్టమణికుండలనిష్కకంఠ్యః
చిత్రాంబరాః పథి శిఖాచ్యుతమాల్యవర్షాః |

నందాలయం సవలయా వ్రజతీర్విరేజుః
వ్యాలోలకుండలపయోధరహారశోభాః | 11

తా ఆశిషః స్రయుంజానాశ్చిరం పాహీతి బాలకే |
హరిద్రాచూర్ణతైలాద్భిః సించత్యోఽజనముజ్జగుః | 12

అవాద్యంత విచిత్రాణి వాదిత్రాణి మహోత్సవే |
కృష్ణే విశ్వేశ్వరేఽనంతే నందస్య వ్రజమాగతే | 13

గోపాః పరస్పరం హృష్టా దధిక్షీరఘృతాంబుభిః |
ఆసించంతో విలింపంతో నవనీతైశ్చ చిక్షువుః | 14

నందో మహామనాస్తేభ్యో వాసోఽలంకారగోధనమ్ |
సూతమాగధవందిభ్యో యేఽన్యే విద్యోపజీవినః | 15

తైస్తైః కామైరదీనాత్మా యథోచితమపూజయత్ |
విష్ణోరారాధనార్థాయ స్వపుత్రస్యోదయాయ చ | 16

రోహిణీ చ మహాభాగా నందగోపాభినందితా |
వ్యచరద్దివ్యవాసస్రక్కుంతాభరణభూషితా | 17

తత ఆరభ్య నందస్య వ్రజః సర్వసమృద్ధిమాన్ |
హరేర్నివాసాత్మగుణై రమాక్రీడమభూస్సృప | 18

గోపాన్ గోకులరక్షాయాం నిరూప్య మథురాం గతః |
నందః కంసస్య వార్షిక్యం కరం దాతుం కురూద్వహ | 19

వసుదేవ ఉపశ్రుత్య భ్రాతరం నందమాగతమ్ |
జ్ఞాత్వా దత్తకరం రాజ్ఞే యయౌ తదవమోచనమ్ | 20

తం దృష్ట్వా సహసోత్తాయ దేహః ప్రాణమివాగతమ్ |
ప్రీతః ప్రీయతమం దోర్భ్యాం సస్వజే ప్రేమవిహ్వలః | 21

పూజితః సుఖమాసీనః పృష్ట్వానామయమాదృతః |
వ్రనక్తధీః స్వాత్మజయోరిదమాహ విశామృతే | 22

దిష్ట్యా భ్రాతః ప్రవయస ఇదానీమప్రజస్య తే ।
ప్రజాశాయా నిపృత్తస్య ప్రజా యత్పమపద్యత । 23

దిష్ట్యా సంసారచక్రేఽస్మిన్ వర్తమానః పునర్భవః ।
ఉపలబ్ధో భవానద్య దుర్లభం ప్రియదర్శనమ్ । 24

నైకత్ర ప్రియసంవాసః సుహృదాం చిత్రకర్మణామ్ ।
ఓఘేన వ్యూహ్యమానానాం ప్లవానాం ప్రోతసో యథా । 25

కచ్చిత్ పశవ్యం నిరుజం భూర్యంబుత్పణవీరుధమ్ ।
బృహద్యనం తదధునా యత్రాస్మే త్వం సుహృద్భృతః । 26

భ్రాతర్మమ సుతః కచ్చిన్మాత్రా సహ భవద్రవ్యజే ।
తాతం భవంతం మన్వానో భవద్వ్యాముపలాలితః । 27

పుంసస్త్రివర్గో విహితః సుహృదో హ్యనుభావితః ।
న తేషు క్లిశ్యమానేషు త్రివర్గోఽర్థాయ కల్పతే । 28

నంద ఉవాచ

అహో తే దేవకీపుత్రాః కంసేన బహవో హతాః ।
వీకావశిష్టావరజా కన్యా సాపి దివం గతా । 29

నూనం హ్యదృష్టనిష్ఠోఽయమదృష్టపరమో జనః ।
అదృష్టమాత్మనస్తత్వం యో వేద న స ముహ్యతి । 30

వసుదేవ ఉవాచ

కరో నై వార్షికో దత్తో రాజ్ఞే దృష్టా వయం చ వః ।
నేహ స్థేయం బహుతిథం సంత్యత్పాతాశ్చ గోకులే । 31

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇతి నందాదయో గోపాః ప్రోక్తాస్తే శౌరిణా యయుః ।
అనోభిరనడుద్యుక్తైస్తమనుజ్ఞాప్య గోకులమ్ । 32

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః (5)

6 - అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

నందః పథి వచః శౌరేర్ష మృషేతి విచింతయన్ ।
హరిం జగామ శరణముత్పాతాగమశంకితః । 1

కంసేన ప్రహితా ఘోరా పూతనా బాలఘాతినీ ।
శిశూంశ్చచార నిఘ్నంతీ పురగ్రామప్రజాదిషు । 2

న యత్ర శ్రవణాదీని రక్షోఘ్నాని న్యకర్మసు ।
కుర్యంతి సాత్త్వతాం భర్తుర్యాతుధాన్యశ్చ తత్ర హి । 3

సా ఖేచర్యేకదోపేత్య పూతనా నందగోకులమ్ ।
యోషిత్వా మాయయాఽఽత్మానం ప్రానిశత్కామచారిణీ । 4

తాం కేశబంధవ్యతిషిక్తమల్లికాం

బృహన్నితంబస్తనకృచ్ఛ్రమధ్యమామ్ ।
సువాససం కంపితకర్ణభూషణ
త్విష్టోల్లసత్కుంతలమండితాననామ్ । 5

వల్గుస్మితాపాంగవిసర్గవీక్షితైః

మనో హరంతీం వనితాం ప్రజౌకసామ్ ।
అనుంసతాంభోజకరేణ రూపిణీం
గోప్యః శ్రియం ద్రష్టుమివాగతాం పతిమ్ । 6

బాలగ్రహస్తత్ర విచిన్వతీ శిశూన్

యదృచ్ఛయా నందగృహేఽసదంతకమ్ ।
బాలం ప్రతిచ్ఛన్ననిజోరుతేజసం
దదర్శ తల్పేఽగ్నిమివాహితం భసి । 7

విబుద్ధ్య తాం బాలకమారికాగ్రహం
 చరాచరాత్మాఽస నిమీలితేక్షణః |
 అనంతమారోసయదంకమంతకం
 యథోరగం నుప్తమబుద్ధిరజ్జుధీః | 8

తాం తీక్ష్ణచిత్తామతివామచేష్టితాం
 నీక్ష్ణాంతరా కోశసరిచ్చదాసిపత్ |
 నరస్త్రియం తత్రప్రభయా చ ధర్మితే
 నిరీక్షమాణే జననీ హ్యతిష్ఠతామ్ | 9

తస్మిన్ స్తనం దుర్జరవీర్యముల్బణం
 ఘోరాంకమాదాయ శిశోర్దదావథ |
 గాఢం కరాభ్యాం భగవాన్ ప్రపీడ్య తత్
 ప్రాణైః సమం రోషసమన్వితోఽపిబత్ | 10

సా ముంచ ముంచాలమితి ప్రభాషిణీ
 నిష్పేడ్యమానాఖిలజీవమర్మణీ |
 విప్రత్య నేత్రే చరణౌ భుజౌ ముహుః
 ప్రస్విన్నగాత్రా క్షిపతీ రురోద హ | 11

తస్యాః స్వనేనాతిగభీరరంహసా
 సాద్రిర్మహీ ద్యాశ్చ చచాల సగ్రహా |
 రసా దిశశ్చ ప్రతినేదిరే జనాః
 పేతుః క్షితౌ వజ్రనిపాతశంకయా | 12

నిశాచరీత్యం వ్యదితస్తనా వ్యసుః
 వ్యాదాయ కేశాంశ్చరణౌ భుజావపి |
 ప్రసార్య గోష్ఠే నిజరూపమాస్థితా
 వజ్రాహతో వృత్ర ఇవాపతన్నృప | 13

పతమానోఽపి తద్దేహః త్రిగవ్యూత్యంతరద్రుమాన్ |
 చూర్ణయామాస రాజేంద్ర మహదాసీత్తదద్భుతమ్ | 14

ఈషామాత్రోగ్రదంష్ట్రాస్యం గిరికందరనాసికమ్ |
 గండశైలస్తనం రౌద్రం ప్రకీర్ణారుణమూర్ధజమ్ | 15

అంధకూపగభీరాక్షం పుళినారోహభీషణమ్ |
 బద్ధసేతుభుజోర్వంఘ్రి శూన్యతోయవ్రాదోదరమ్ | 16

సంతత్రనుః స్మ తద్వీక్ష్య గోపా గోప్యః కళేబరమ్ |
 పూర్వం తు తన్నిస్యనితభిన్నహృత్కర్ణమస్తకాః | 17

బాలం చ తస్యా ఉరసి క్రీడంతమకుతోభయమ్ |
 గోప్యస్తూర్ణం సమభ్యేత్య జగృహుర్జాతసంభ్రమాః | 18

యశోదారోహిణీభ్యాం తాః సమం బాలస్య సర్వతః |
 రజ్ఞాం విదధిరే సమ్యక్ గోపుచ్చభ్రమణాదిభిః | 19

గోమూత్రేణ స్నాపయిత్వా పునర్గోరజసార్యకమ్ |
 రజ్ఞాం చక్రుశ్చ శకృతా ద్వాదశాంగేషు నామభిః | 20

గోప్యః సంస్పృష్టసలిలా అంగేషు కరయోః పృథక్ |
 న్యస్యాత్మన్యథ బాలస్య బీజన్యాసమకుర్వత | 21

అవ్యాదజోఽఽఘ్రి మణిమాంస్తవ జాన్వథోరూ
 యజ్ఞోఽఽచ్యుతః కటితటం జతరం హయాస్యః |
 హృత్కేశవస్త్వదుర ఈశ ఇనస్తు కంతం
 విష్ణుర్భుజం ముఖమురుక్రమ ఈశ్వరః కమ్ | 22

చక్ర్యగ్రతః సహగదో హరిరస్తు పశ్చాత్
 త్వత్పార్శ్వయోర్మనురసీ మధుహాజనశ్చ |
 కోణేషు శంఖ ఉరుగాయ ఉపర్యుపేంద్రః
 తార్క్ష్యః క్షితౌ హలధరః పురుషః సమంతాత్ | 23

ఇంద్రియాణి హృషీకేశః ప్రాణాన్నారాయణోఽవతు |
 శ్వేతద్వీపపతిశ్చిత్తం మనో యోగేశ్వరోఽవతు | 24

పుశ్చిగర్భస్తు తే బుద్ధిమాత్మానం భగవాన్ పరః |
 క్రీడంతం పాతు గోవిందః శయానం పాతు మాధవః | 25

వ్రజంతమవ్యాద్ వైకుంఠ ఆసీనం త్వాం శ్రియఃపతిః |
 భుంజానం యజ్జభుక్ పాతు సర్వగ్రహభయంకరః | 26

డాకివ్యో యాతుధాన్యశ్చ కూష్మాండా యేఽర్చకగ్రహాః |
 భూతప్రేతపిశాచాశ్చ యక్షరక్షోవినాయకాః | 27

కోటరా రేవతీ జ్యేష్ఠా పూతనా మాతృకాదయః |
 ఉన్మాదా యే హ్యపస్మారా దేహప్రాణేంద్రియద్రుహాః | 28

స్వప్నదృష్టా మహోత్పాతా వృద్ధబాలగ్రహాశ్చ యే ।
సర్వే నశ్యంతు తే విష్ణోర్నామగ్రహణభీరవః । 29

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి వ్రణయబద్ధాభిర్గోపీభిః కృతరక్షణమ్ ।
పాయయిత్వా స్తనం మాతా సన్న్యవేశయదాత్మజమ్ । 30

తావన్నందాదయో గోపా మధురాయా వ్రజం గతాః ।
విలోక్య పూతనాదేహం బభూవురతివిస్మితాః । 31

నూనం బతర్షిః సంజాతో యోగీశో వా సమాస నః ।
స నీవ దృష్టో హ్యత్పాతో యదాహానకదుందుభిః । 32

కలేబరం పరశుభిశ్చిత్వా తత్తే వ్రజాకనః ।
దూరే క్షిప్తాఽవయవశో న్యదహన్ కాష్ఠధిష్ఠితమ్ । 33

దహ్యామానస్య దేహస్య ధూమశ్చాగరుసౌరభః ।
ఉత్థితః కృష్ణనిర్భుక్తః నవద్యాహతపాపానః । 34

పూతనా లోకబాలఘ్నీ రాక్షసీ రుధిరాశనా ।
జిఘాంసయాపి హరయే స్తనం దత్త్వాఽఽప సద్గతిమ్ । 35

కింపునః శ్రద్ధయా భక్త్యా కృష్ణాయ పరమాత్మనే ।
యచ్ఛన్ ప్రీయతమం కిం ను రక్తాస్తన్మాతరో యథా । 36

పద్భ్యాం భక్తహృదిస్థాభ్యాం వంద్యాభ్యాం లోకవందితైః ।
అంగం యస్యాః సమాక్రమ్య భగవానపిబత్ స్తనమ్ । 37

యాతుధాన్యపి సా స్వర్గమవాప జననీగతిమ్ ।
కృష్ణభుక్తస్తనక్షీరాః కిము గావో ను మాతరః । 38

పయాంసి యాసామపిబత్ పుత్రస్నేహస్నుతాన్యలమ్ ।
భగవాన్ దేవకీపుత్రః కైవల్యాద్యభిలప్రదః । 39

తాసామవిరతం కృష్ణే కుర్వంతీనాం సుతేక్షణమ్ ।
స పునః కల్పతే రాజన్ సంసారోఽజ్ఞానసంభవః । 40

కటధూమస్య సౌరభ్యమవఘ్రాయ వ్రజాకనః ।
కిమిదం కుత నీవేతి వదంతో వ్రజమాయయుః । 41

తే తత్ర వర్ణితం గోపైః పూతనాగమనాదికమ్ ।
శ్రుత్వా తన్నిధనం స్వస్తి శిశోశ్చాసన్ సువిస్మితాః । 42

నందః స్వపుత్రమాదాయ ప్రేత్యాగత ఉదారధీః ।
మూర్ఖ్యుపాఘ్రాయ పరమాం ముదం లేభే కురూద్యహ । 43

య నీతత్ పూతనామోక్షం కృష్ణస్యార్చకమద్భుతమ్ ।
శృణుయాత్ శ్రద్ధయా మర్త్యో గోవిందే లభతే రతిమ్ । 44

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే

పూర్వార్థే పూతనామోక్షోనామ షష్ఠోఽధ్యాయః (6)

7 - అథ సప్తమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

యేన యేనావతారేణ భగవాన్ హరిరీశ్వరః ।
కరోతి కర్ణరమ్యాణి మనోజ్ఞాని చ నః ప్రభో । 1

యచ్ఛుణ్వాతోఽపైత్యరతిర్విత్పష్టా
సత్త్వం చ శుభ్యత్యచిరేణ పుంసః ।

భక్తిర్లరౌ తత్పురుషే చ నఖ్యం
తదేవ హారం వద మన్యసే చేత్ । 2

అథాన్యదపి కృష్ణస్య తోకాచరితమద్భుతమ్ ।
మానుషం దేహమాసాద్య తజ్ఞాతిమనురుంధతః । 3

శ్రీశుక ఉవాచ

కదాచిదౌత్థానికకౌతుకాప్లవే
జన్మర్క్షయోగే నమవేతయోషితామ్ ।
వాదిత్రగీతద్విజమంత్రవాజకైః
చకార సూనోరభిషేచనం సతీ । 4

నందస్య పత్నీ కృతమజ్జనాదికం
విప్రైః కృతస్వస్త్వయనం సుపూజితైః ।
అన్నాద్యవాసఃప్రగభీష్టథేనుభిః
సంజాతనిద్రాక్షమశీశయచ్ఛవైః । 5

ఔత్థానికౌత్సుక్యమనా మనస్వినీ
సమాగతాన్ పూజయతీ వ్రజాకనః ।
నైవాశృణోద్ వై రుదితం సుతస్య సా
రుదన్ స్తనార్థీ చరణాపుదక్షిపత్ । 6

అథః శయానస్య శిశోరనోఽల్పక
ప్రవాళమృద్వంఘ్రిహతం వ్యవర్తత ।
విధ్వస్తనానారసకుప్యభాజనం
వ్యత్యస్తచక్రాక్షవిభిన్నకూబరమ్ । 7

దృష్ట్వా యశోదాప్రముఖా వ్రజస్త్రియః
ఔత్థానికే కర్మణి యాః సమాగతాః ।
నందాదయశ్చాదృతదర్శనాకులాః
కథం స్వయం వై శకటం విపర్యగాత్ । 8

ఊచురవ్యవసితమతీవ్ గోపాన్ గోపీశ్చ బాలకాః ।
రుదతానేన పాదేన క్షిప్తమేతన్న సంశయః । 9

న తే శ్రద్ధధిరే గోపా బాలభాషితమిత్యత ।
అప్రమేయం బలం తస్య బాలకస్య న తే విదుః । 10

రుదంతం సుతమాదాయ యశోదా గ్రహశంకితా ।
కృత్వా స్వస్త్వయనం విప్రైః సూక్తైః స్తనమపాయయత్ । 11

పూర్వవత్ స్థాపితం గోపైర్బలిభిః సపరిచ్ఛదమ్ ।
విప్రా హుత్వార్చయాంచక్రుర్ధ్యక్షతకుశాంబుభిః । 12

యేఽసూయాన్పతదంభేర్వా హింసామానవివర్జితాః ।
న తేషాం సత్యశీలానామాశిషో విఫలాః కృతాః । 13

ఇతి బాలకమాదాయ సామర్థ్యజురుపాకృతైః ।
జలైః పవిత్రాషధిభిరభిషిచ్య ద్విజోత్తమైః । 14

వాచయిత్వా స్వస్త్వయనం నందగోపః సమాహితః ।
హుత్వా చాగ్నిం ద్విజాతిభ్యః ప్రాదాదన్నం మహాగుణమ్ । 15

గావః సర్వగుణోపేతా వాసః స్రగుక్మమాలినీః ।
ఆత్మజాభ్యుదయార్థాయ ప్రాదాత్తే చాన్వయుంజత । 16

విప్రా మంత్రవిదో యుక్తాస్తైర్యాః ప్రోక్తాస్తథాశిషః ।
తా నిష్పలా భవిష్యంతి న కదాచిదపి స్ఫుటమ్ । 17

ఏకదాఽఽరోహమారూఢం లాలయంతీ సుతమ్ సతీ ।
గరిమాణం శిశోర్వోధుం న సేహీ గిరికూటవత్ । 18

భూమౌ నిధాయ తం గోపీ విస్మితా భారపీడితా ।
మహాపురుషమాదధ్యౌ జగతామాస కర్మను । 19

దైత్యో నామ్నా తృణావర్తః కంసభృత్యః ప్రణోదితః ।
చక్రవాలన్వరూపేణ జహారాసీనమర్చకమ్ । 20

గోకులం సర్వమాప్సృణ్వన్ ముష్లంశ్చక్షూంషి రేణుభిః ।
ఈరయన్ సుమహాఘోరశబ్దేన ప్రదిశో దిశః । 21

ముహూర్తమభవద్ గోష్ఠం రజసా తమసాఽఽవృతమ్ ।
సుతం యశోదా నాపశ్యత్తస్మిన్ వ్యస్తవతీ యతః । 22

నాపశ్యత్ కశ్చనాత్మానం పరం చాపి విమోహితః ।
తృణావర్తనిస్పృష్టాభిః శర్కరాభిరుపద్రుతః । 23

ఇతి భరపవనచక్రపాంసువర్షే
సుతపదవీమబలావిలక్ష్య మాతా ।
అతికరుణమనుస్మరంత్యశోచత్
భువి పతితా మృతవత్సకా యథా గౌః । 24

రుదితమనునిశమ్య తత్ర గోప్యో
భృశమనుతప్తథియోఽశ్రుపూర్ణముఖ్యః ।

రురుదురనుపలభ్య నందసూనుం
పవన ఉపారతపాంసువర్షవేగే । 25

తృణావర్తః శాంతరయో వాత్యారూపధరో హరన్ ।
కృష్ణం నభోగతో గంతుం నాశక్నోద్ భూరిభారభృత్ । 26

తమశ్మానం మన్యమాన ఆత్మనో గురుమత్తయా ।
గళే గృహీత ఉత్రష్టుం నాశక్నోదదృతార్చకమ్ । 27

గళగ్రహణనిశ్చేష్టో దైత్యో నిర్గతలోచనః ।
అవ్యక్తరావో న్యపతత్ సహ బాలో వ్యసుర్రవజే । 28

తమంతరిక్షాత్ పతితం శిలాయాం
విశిర్లసర్వావయవం కరాళమ్ ।
పురం యథా రుద్రశరేణ విద్ధం
స్త్రీయో రుదత్యో దదృశుః సమేతాః । 29

ప్రాదాయ మాత్రే ప్రతిహృత్య విస్మితాః
కృష్ణం చ తస్యోరసి లంబమానమ్
తం స్వస్తిమంతం పురుషాదనీతం
విహాయసా మృత్యుముఖాత్ ప్రముక్తమ్ ।
గోప్యశ్చ గోపాః కిల నందముఖ్యాః
లబ్ధ్వా పునః ప్రాపురతీవ మోదమ్ । 30

అహో బతాత్యదృతమేష రక్షసా
బాలో నివృత్తిం గమితోఽభ్యగాత్ పునః ।

హింస్రః స్వపాపేన విహింసితః ఖలః
సాధుః సమత్యేన భయాద్ విముచ్యతే । 31

కిం న స్తపశ్చీర్లమధోక్షజార్చనం
పూర్తేష్టదత్తముత భూతసాహృదమ్ ।
యత్సంపరేతః పునరేవ బాలకో
దిష్ట్యా స్వబంధూన్ ప్రణయన్నపస్థితః । 32

దృష్ట్వాదృతాని బహుశో నందగోపో బృహద్వనే ।
వసుదేవచో భూయో మానయామాస విస్మితః । 33

వీకదార్చకమాదాయ స్వాంకమారోప్య భామినీ ।
ప్రస్నుతం పాయయామాస స్తనం స్నేహపరిఘ్నతా । 34

పీతప్రాయస్య జననీ సా తస్య రుచిరస్మితమ్ ।
ముఖం లాలయతీ రాజన్ జృంభతో దదృశే ఇదమ్ । 35

ఖం రోదసీ జ్యోతిరనీకమాశాః
సూర్యేందువహ్నిశ్వసనాంబుధీంశ్చ ।
ద్వీపాన్నగాం స్తద్దుహిత్యార్చనాని
భూతాని యాని స్థిరజంగమాని । 36

సా వీక్ష్య విశ్వం సహసా రాజన్ సంజాతవేపథుః ।
సంమీల్య మృగశాబాక్షీ నేత్రే చాసీత్ సువిస్మితా । 37

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
పూర్వార్ధే తృణావర్తమోక్షో నామ సప్తమోఽధ్యాయః (7)

8 - అథ అష్టమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

గర్గః పురోహితో రాజన్ యదూనాం సుమహాతపాః ।
వ్రజం జగామ నందన్య వసుదేవవ్రచోదితః । 1

తం దృష్ట్వా పరమప్రీతః ప్రత్యుత్తాయ కృతాంజలిః ।
ఆనర్చాధోక్షజధియా ప్రణిపాతపురస్కరమ్ । 2
సూపవిష్టం కృతాతిథ్యం గిరా సూన్యతయా మునిమ్ ।
నందయిత్వాబ్రవీద్ బ్రహ్మాన్ పూర్ణస్య కరవామ కిమ్ । 3

మహద్విచలనం న్యూణాం గృహిణాం దీనచేతసామ్ ।
నిఃశ్రేయసాయ భగవన్ కల్పతే నాన్యథా క్వచిత్ 4

జ్యోతిషామయనం సాక్షాద్ యత్తద్ జ్ఞానమతీంద్రియమ్ ।
ప్రణీతం భవతా యేన పుమాన్ వేద పరావరమ్ 5

త్వం హి బ్రహ్మవిదాం శ్రేష్ఠః సంస్కారాన్ కర్తుమర్హసి ।
బాలయోరనయోర్భూణాం జన్మనా బ్రాహ్మణో గురుః 6

గర్గాచార్య ఉవాచ

యదూనామహమాచార్యః ఖ్యాతశ్చ భువి సర్వతః ।
సుతం మయా సంస్కృతం తే మన్యతే దేవకీసుతమ్ 7

కంసః పాపమతిః సఖ్యం తవ చానకదుందుభేః ।
దేవక్యా అష్టమో గర్భో న స్త్రీ భవితుమర్హతి 8

ఇతి సంచింతయన్ శ్రుత్వా దేవక్యా దారికావచః ।
అపి హంతాః గతాశంకస్తర్లి తన్నోనయో భవేత్ 9

నంద ఉవాచ

అలక్ష్మితోఽస్మిన్ రహసి మామకైరపి గోవ్రజే ।
కురు ద్విజాతిసంస్కారం స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ 10

శ్రీశుక ఉవాచ

వీవం సంప్రార్థితో విప్రః స్వచిక్తిర్చితమేవ తత్ ।
చకార నామకరణం గూఢో రహసి బాలయోః 11

గర్గ ఉవాచ

అయం హి రోహిణీపుత్రో రమయన్ సుహృదో గుణైః ।
అఖ్యాస్యతే రామ ఇతి బలాధిక్యాద్ బలం విదుః ।
యదూనామపృథగ్భావాత్ సంకర్షణముశంతుయత 12

ఆసన్ వర్ణాస్త్రయో హ్యస్య గృహ్లాతోఽనుయుగం తనూః ।
శుక్లో రక్షస్తథా పీత ఇదానీం కృష్ణతాం గతః 13

ప్రాగయం వసుదేవస్య క్వచిత్ జాతస్తవాత్మజః ।
వాసుదేవ ఇతి శ్రీమానభిజ్ఞాః సంప్రచక్షతే 14

బహుని సంతి నామాని రూపాణి చ సుతస్య తే ।
గుణకర్మానురూపాణి తాన్యహం వేద నో జనాః 15

వీష వః శ్రేయ అథాస్యత్ గోపగోకులనందనః ।
అనేన సర్వదుర్గాణి యూయమంజస్తరిష్యథ 16

పురానేన వ్రజపతే సాధవో దన్యుపీడితాః ।
అరాజకే రక్ష్యమాణా జిగ్యుర్లస్యాన్ సమేధితాః 17

య ఏతస్మిన్ మహాభాగాః ప్రీతిం కుర్వంతి మానవాః ।
నారయోఽభిభవంత్యేతాన్ విష్ణుపక్షానివాసురాః 18

తస్మాన్నందాత్మజోఽయం తే నారాయణసమో గుణైః ।
శ్రియా కీర్త్యానుభావేన గోపాయస్య సమాహితః 19

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్యాత్మానం సమాదిశ్య గర్గే చ స్వగృహం గతే ।
నందః ప్రముదితో మేనే హ్యేత్యానం పూర్ణమాశిషామ్ 20

కాలేన వ్రజతాల్యేన గోకులే రామకేశవౌ ।
జానుభ్యాం సహ పాణిభ్యాం రింగమాణౌ విజహ్రాతుః 21

తావంఘ్రియుగ్మమనుకృష్య సరీస్పపంతౌ
ఘోషప్రఘోషరుచిరం వ్రజకర్ణమేషు ।
తన్నాదహృష్టమనసావనుస్సృత్య లోకం
ముగ్ధప్రభీతవదుపేయతురంతి మాత్రోః 22

తన్నాతరౌ నిజసుతౌ ఘృణయా స్నువంత్యౌ
పంకాంగరాగరుచిరాపుపగుహ్య దోర్భ్యామ్ ।
దత్వా స్తనం ప్రపిబతోః స్మ ముఖం నిరీక్ష్య
ముగ్ధస్మితాల్పదశనం యయతుః ప్రమోదమ్ 23

యర్హ్యంగనాదర్శనీయకుమారలీలౌ
అంతర్వ్రజే తదబలాః ప్రగృహీతపుచ్చ్యైః ।
వత్సైరితస్తత ఉభావనుకృష్యమాణౌ
ప్రేక్షంత్య ఉజ్జితగృహో జహృషుర్హనంత్యః 24

శృంగ్యగ్నిదంష్ట్ర్యసిజలద్విజకంటకేభ్యః
క్రీడాపరావతిచలౌ స్వసుతౌ నిషేద్దుమ్ ।

గృహ్యణి కర్తుమపి యత్ర న తజ్జనన్యో
శేకాత ఆపతురలం మనసోఽనవస్థామ్ | 25

కాలేనాలేన రాజర్షే రామః కృష్ణశ్చ గోకులే |
అఘృష్టజానుభిః పద్భిర్విచక్రమతురంజసా | 26

తతస్తు భగవాన్ కృష్ణో వయస్వైర్వృజబాలకైః |
సహరామో వ్రజస్త్రిణాం చిక్రీడే జనయన్ ముదమ్ | 27

కృష్ణస్య గోప్యో రుచిరం వీక్ష్య కౌమారచాపలమ్ |
శృణ్వత్యాః కిల తస్మాతురితి హోచుః సమాగతాః | 28

వత్సాన్ ముంచన్ క్వచిదసమయే
క్రోశసంజాతహాసః

స్తేయం స్వాద్వత్త్యథ దధి పయః
కల్పితైః స్తేయయోగైః |

మర్కాన్ భోక్ష్యన్ విభజతి స చేత్-
నాత్తి భాండం భినత్తి

ద్రవ్యాలాభే స గృహకుపిత్
యాత్యుపక్రోశ్య తోకాన్ | 29

హస్తాగ్రాహ్యే రచయతి విధిం
పీఠకోలూఖలాద్యైః

ఛిద్రం హ్యంతర్నిహితవయునః
శిక్యభాండేషు తద్విత్ |

ధ్వాంతాగారే ధృతమణిగణం
స్వాంగమర్థప్రదీపం

కాలే గోప్యో యర్హి గృహకృత్యేషు
సువ్యగ్రచిత్తాః | 30

ఏవం ధార్షణ్యశతి కురుతే
మేహనాదీని వాస్తౌ

స్తేయోపాయైర్విరచితకృతిః
సుప్రతీకో యథాస్తే |

ఇత్థం స్త్రీభిః సభయనయన-
శ్రీముఖాలోకినీభిః

వ్యాఖ్యాతార్థా ప్రహసితముఖీ
న హ్యపాలబ్ధుమైచ్ఛత్ | 31

ఏకదా క్రీడమానాస్తే రామాద్యా గోపదారకాః |
కృష్ణో మృదం భక్షితవానితి మాత్రే న్యవేదయన్ | 32

సా గృహీత్వా కరే కృష్ణముపాలభ్య హితైషిణీ |
యశోదా భయసంభ్రాంతప్రేక్షణాక్షమభాషత | 33

యశోదోవాచ

కస్మాన్మృదమదాంతాత్మన్ భవాన్ భక్షితవాన్ రహః |
వదంతి తావకా హ్యేతే కుమారాస్తేఽగ్రజోఽప్యయమ్ | 34

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ

నాహం భక్షితవానంబ సర్వే మిథ్యాభిశంసినః |
యది సత్యగిరస్తర్హి సమక్షం పశ్య మే ముఖమ్ | 35

యద్యేవం తర్హి వ్యాదేహీత్యుక్తః స భగవాన్ హరిః |
వ్యాదత్తాఽవ్యాహతైశ్చర్యః క్రీడామనుజబాలకః | 36

సా తత్ర దదృశే విశ్వం జగత్ స్థాస్ను చ ఖం దిశః |
సాద్రిదీపాబ్ధిభూగోళం సవాయ్వగ్నిందుతారకమ్ | 37

జ్యోతిశ్చక్రం జ్వలం తేజో నభస్వాన్ వియదేవ చ |
వైకారికాణీంద్రియాణి మనో మాత్రా గుణాస్త్రయః | 38

ఏతద్ విచిత్రం సహ జీవకాల
స్వభావకర్మాశయలింగభేదమ్ |

సూనోస్తనౌ వీక్ష్య విదారితాస్యే
వ్రజం సహోత్మానమవాప శంకామ్ | 39

కిం స్వప్న ఏతదుత దేవమాయా
కిం వా మదీయో బత బుద్ధిమోహః |

అథో అముష్యైవ మమార్చకస్య
యః కశ్చనౌత్పత్తిక ఆత్మయోగః | 40

అథో యథావన్న వితర్కగోచరం
చేతోమనఃకర్మవచోభిరంజసా |

యదాశ్రయం యేన యతః ప్రతీయతే
సుదుర్విభావ్యం ప్రణతాస్మి తత్పదమ్ | 41

అహం మమాసౌ పతిరేష మే సుతో
వ్రజేశ్వరస్యాఖిలవిత్తపా సతీ |

గోప్యశ్చ గోపాః సహ గోధనాశ్చ మే
యాన్మాయయేత్థం కుమతిః స మే గతిః | 42

ఇత్థం విదితతత్త్వాయాం గోపికాయాం స ఈశ్వరః |
వైష్ణవీం వ్యతనోన్మాయాం పుత్రస్నేహమయీం విభుః | 43

సద్యో నష్టమతిర్గోపీ సాఽరోప్యారోహమాత్మజమ్ |
ప్రవృద్ధస్నేహకలిలహృదయాఽఽసీద్యథా పురా | 44

త్రయ్యా చోపనిషద్భిశ్చ సాంఖ్యయోగైశ్చ సాత్త్వతైః |
ఉపగీయమానమాహాత్వ్యం హరిం సాఽమన్యతాత్మజమ్ | 45

రాజోవాచ

నందః కిమకరోద్ బ్రహ్మాన్ శ్రేయ వీచం మహోదయమ్ |
యశోదా చ మహాభాగా పౌ యస్యాః స్తనం హరిః | 46

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహాంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే విశ్వరూపదర్శనం నామ అష్టమోఽధ్యాయః (8)

పితరా నాన్వవిందేతాం కృష్ణోదారార్యకేహితమ్ |
గాయంత్యద్వాపి కవయో యల్లోకశమలాపహమ్ | 47

శ్రీశుక ఉవాచ

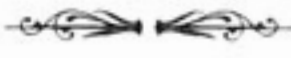
ద్రోణో వసూనాం ప్రవరో ధరయా సహ భార్యయా |
కరిష్యమాణ ఆదేశాన్ బ్రహ్మాణస్తమువాచ హ | 48

జాతయోర్నా మహాదేవే భువి విశ్వేశ్వరే హరా |
భక్తిః స్యాత్ పరమా లోకే యయాఽంజో దుర్గతిం తరేత్ | 49

అస్త్విత్యుక్తః స భగవాన్ వ్రజే ద్రోణో మహాయశాః |
జజ్ఞే నంద ఇతి భ్యాతో యశోదా సా ధరాఽ భవత్ | 50

తతో భక్తిర్చగవతి పుత్రీభూతే జనార్దనే |
దంపత్యోర్నితరామాసీద్ గోపగోపీషు భారత | 51

కృష్ణో బ్రహ్మాణ ఆదేశం సత్యం కర్తుం వ్రజే విభుః |
సహరామో వసంశ్చక్రే తేషాం ప్రీతిం స్వలీలయా | 52

9 - అథ నవమోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

వీకదా గృహదాసీషు యశోదా నందగేహినీ |
కర్మాంతరనియుక్తాసు నిర్మమంథ స్వయం దధి | 1

యాని యానీహి గీతాని తద్బాలచరితాని చ |
దధినిర్మంథనే కాలే స్మరంతీ తాన్యగాయత | 2

క్షౌమం వాసః పృథుకటితటే
బిభ్రతీ సూత్రనద్ధం

పుత్రస్నేహస్నుతకుచయుగం
జాతకంపం చ సుభ్రూః |

రజ్జ్వకర్షశ్రమభుజచలత్-
కంకణౌ కుండలే చ

స్వీన్నం వక్త్రం కబరవిగళత్-
మాలతీ నిర్మమంథ | 3

తాం స్తన్యకామ ఆసాద్య మథ్నుంతీం జననీం హరిః |
గృహీత్వా దధిమంథానం న్యషేధత్ ప్రీతిమావహాన్ | 4

తమంకమారూఢమపాయయత్ స్తనం
స్నేహస్నుతం సస్మితమీక్షతీ ముఖమ్ |

అతృప్తముత్సృజ్య జవేన సా యయౌ
ఉత్పిచ్యమానే పయసి త్వధిశ్రితే | 5

సంజాతకోపః స్ఫురితారుణాధరం
సందశ్య దద్భిర్దధిమంథభాజనమ్ |

భిత్త్వా మృషాశ్రుర్బుషదశ్మనా రహో
జఘాస హైయంగవమంతరం గతః | 6

ఉత్తార్య గోపీ సుశృతం పయః పునః
ప్రవిశ్య సందృశ్య చ దధ్యమత్రకమ్ |

భగ్నం విలోక్య స్వసుతస్య కర్మ తత్
జహాస తం చాపి న తత్ర పశ్యతీ | 7

ఉలూఖలాంఘ్రేరుపరి వ్యవస్థితమ్
 మర్కాయ కామం దదతం శిచి స్థితమ్ ।
 హైయంగవం చౌర్యవిశంకితేక్షణమ్
 నిరీక్ష్య పశ్చాత్ సుతమాగమచ్ఛనైః । 8

తామాత్తయస్థిం ప్రసమీక్ష్య సత్వరః
 తతోఽవరుహ్యోపససార భీతవత్ ।
 గోప్యన్వధావన్న యమాప యోగినామ్
 క్షమం ప్రవేష్టుం తపసేరితం మనః । 9

అన్వంచమానా జననీ బృహచ్ఛలత్-
 శ్రోణీభరాక్రాంతగతిః సుమధ్యమా ।
 జవేన విస్రంసితకేశబంధన-
 చ్యుతప్రసూనానుగతిః పరామృశత్ । 10

కృతాగసం తం ప్రరుదంతమక్షిణీ
 కషంతమంజన్మషిణీ స్వపాణినా ।
 ఉద్వీక్షమాణం భయవిహ్వలేక్షణం
 హస్తే గృహీత్వా భిషయంత్యవాగురత్ । 11

త్యక్త్యా యస్థిం సుతం భీతం విజ్ఞాయార్చకవత్సలా ।
 ఇయేష కిల తం బద్ధుం దామ్నాఽతద్వీర్యకోవిదా । 12

న చాంతర్న బహిర్యస్య న పూర్వం నాపి చాపరమ్ ।
 పూర్వాపరం బహిశ్చాంతర్జగతో యో జగచ్ఛ యః । 13

తం మత్పాఽఽత్మజమవ్యక్తం మర్త్యలింగమథోక్షజమ్ ।
 గోపికోలూఖలే దామ్నా బబంధ ప్రాకృతం యథా । 14

తద్దామ బధ్యమానస్య స్వార్చకస్య కృతాగసః ।
 ద్వ్యంగుఢోనమాభూత్తేన సందధేఽన్యచ్ఛ గోపికా । 15

యదాసీత్తదపి న్యూనం తేనాన్యదపి సందధే ।
 తదపి ద్వ్యంగుళం న్యూనం యద్యదాదత్త బంధనమ్ । 16

ఏవం స్వగేహదామాని యశోదా సందధత్యపి ।
 గోపీనాం సుస్మయంతీనాం స్మయంతీ విస్మితాభవత్ । 17

స్వమాతుః స్విన్నగాత్రాయా విస్రంతకబరస్రజః ।
 దృష్ట్వా పరిశ్రమం కృష్ణః కృపయాఽఽసీత్ స్వబంధనే । 18

ఏవం సందర్శితా హ్యంగ హరిణా భృత్యవశ్యతా ।
 స్వవశేనాపి కృష్ణేన యస్యేదం సేశ్వరం వశే । 19

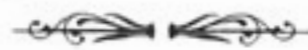
నేమం విరించో న భవో న శ్రీరప్యంగసంశ్రయా ।
 ప్రసాదం లేభిరే గోపీ యత్తత్ ప్రాప విముక్తిదాత్ । 20

నాయం సుఖాపో భగవాన్ దేహీనాం గోపికాసుతః ।
 జ్ఞానినాం చాత్మభూతానాం యథా భక్తిమతామిహ । 21

కృష్ణస్తు గృహ్యకృతేషు వ్యగ్రాయాం మాతరి ప్రభుః ।
 అద్రాక్షీదర్జునౌ పూర్వం గుహ్యకౌ ధనదాత్మజౌ । 22

పురా నారదశాపేన వృక్షతాం ప్రాపితౌ మదాత్ ।
 నలకూబరమణిగ్రీవావితి ఖ్యాతౌ శ్రీయాన్వితౌ । 23

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
 పూర్వార్థే గోపీప్రసాదో నామ నవమోఽధ్యాయః (9)

10 - అథ దశమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

కథ్యతాం భగవన్నేతత్తయోః శాపస్య కారణమ్ ।
 యత్తద్ విగర్జితం కర్మ దేవర్షేర్యేన వా తమః । 1

శ్రీశుక ఉవాచ

రుద్రస్యానుచరౌ భూత్వా సుదృష్టౌ ధనదాత్మజౌ ।
 కైలాసోపవనే రమ్యే మందాకిన్యాం మదోత్కటా । 2

కృష్ణం ప్రణమ్య శిరసాభిలలోకనాథం
బద్ధాంజలిః విరజసావిదమూచతుః స్మృ | 28

కృష్ణ కృష్ణ మహాయోగిన్ త్వమాద్యః పురుషః పరః |
వ్యక్తావ్యక్తమిదం విశ్వం రూపం తే బ్రాహ్మణా విదుః | 29

త్వమేకః సర్వభూతానాం దేహస్వాత్మేంద్రియేశ్వరః |
త్వమేవ కాలో భగవాన్ విష్ణురవ్యయ ఈశ్వరః | 30

త్వం మహాన్ ప్రకృతిః సూక్ష్మా రజస్సత్త్వతమోమయీ |
త్వమేవ పురుషోఽధ్యక్షః సర్వక్షేత్రవికారవిత్ | 31

గృహ్యమాణైస్త్వమగ్రాహ్యో వికారైః ప్రాకృతైర్గుణైః |
కోన్విహార్హతి విజ్ఞాతుం ప్రాక్సిద్ధం గుణసంవృతః | 32

తస్మై తుభ్యం భగవతే వాసుదేవాయ వేధసే |
ఆత్మద్యోతగుణచ్ఛన్నమహిమ్నే బ్రహ్మణే నమః | 33

యస్యావతారా జ్ఞాయంతే శరీరేష్వశరీరిణః |
తైస్త్వైరతుల్యాతిశయైర్వీర్యైర్దేహిష్వనంగతైః | 34

స భవాన్ సర్వలోకస్య భవాయ విభవాయ చ |
అవతీర్ణోఽంశభాగేన సాంప్రతం పతిరాశిషామ్ | 35

నమః పరమకల్యాణ నమః పరమమంగళ |
వాసుదేవాయ శాంతాయ యదూనాం పతయే నమః | 36

అనుజానీహి నౌ భూమంస్తవానుచరకింకరౌ |
దర్శనం నౌ భగవత ఋషీరాసీదనుగ్రహాత్ | 37

వాణీగుణానుకథనే శ్రవణౌ కథాయాం
హస్తౌ చ కర్మణు మనస్తవ పాదయోర్నః |
స్మృత్యాం శిరస్తవ నివాసజగత్ప్రణామే
దృష్టిః సతాం దర్శనేఽస్తు భవత్తనూనామ్ | 38

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్థం సంకీర్తితస్తాభ్యాం భగవాన్ గోకులేశ్వరః |
దామ్నా చోలూఖలే బద్ధః ప్రహసన్నాహ గుహ్యకౌ | 39

శ్రీభగవానువాచ

జ్ఞాతం మయా పురైవైతదృషిణా కరుణాత్మనా |
యచ్ఛ్రీమదాంధయోర్వాగ్భిర్విభ్రంశోఽనుగ్రహః కృతః | 40

సాధూనాం సమచిత్తానాం సుతరాం మత్కృతాత్మనామ్ |
దర్శనాన్నో భవేద్బంధః పుంసోఽక్షోః సవితుర్యథా | 41

తద్ గచ్ఛతం మత్పరమౌ నళకూబరసాదనమ్ |
సంజాతో మయి భావో వామీప్పితః పరమోఽభవః | 42

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్యుక్తౌ తు పరిక్రమ్య ప్రణమ్య చ పునః పునః |
బద్ధోలూఖలమామంత్ర్య జగ్ముతుర్దిశముత్తరామ్ | 43

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
పూర్వార్థే నారదశాపో నామ దశమోఽధ్యాయః (10)

11 - అథ ఏకాదశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

గోపా నందాదయః శ్రుత్వా ద్రుమయోః పతలో రవమ్ |
తత్రాజగ్ముః కురుశ్రేష్ఠ నిర్వాతభయశంకితాః | 1

భూమ్యాం నిపతితౌ తత్ర దదృశుర్యమళార్జునౌ |
బభ్రముస్తదవిజ్ఞాయ లక్ష్యం పతనకారణమ్ | 2

ఉలూఖలం వికర్షంతం దామ్నా బద్ధం చ బాలకమ్ |
కోస్యేదం కుత ఆశ్చర్యముత్పాత ఇతి కాతరాః | 3

బాలా ఊచురనేనేతి తిర్యగ్గతములూఖలమ్ |
వికర్షతా మధ్యగేన పురుషౌవప్యచక్ష్మహి | 4

న తే తదుక్తం జగ్ముహుర్షుటేతేతి తస్య తత్ |
బాలస్యోత్పాటనం తర్వోః కేచిత్ సందిగ్ధచేతసః | 5

ఉలూఖలం వికర్షంతం దామ్నా బద్ధం స్వమాత్మజమ్ ।
విలోక్య నందః ప్రహసద్వదనో విముమోచ హః । 6

గోపీభిః స్తోభిత్ ౨ నృత్యత్ భగవాన్ బాలవత్ క్వచిత్ ।
ఉద్గాయతి క్వచిన్ముగ్ధస్తద్వశో దారుయంత్రవత్ । 7

బిభర్తి క్వచిదాజ్ఞప్తః పీతకోన్మానపాదుకమ్ ।
బాహుక్షేపం చ కురుతే స్వానాం చ ప్రీతిమావహన్ । 8

దర్శయంతద్విదాం లోకే హ్యత్మనో భృత్యవశ్యతామ్ ।
వ్రజస్యోవాహ వై హర్షం భగవాన్ బాలచేష్టితైః । 9

క్రీణీహి భోః ఫలానీతి శ్రుత్వా సత్వరమచ్యుతః ।
ఫలార్థీ ధాన్యమాదాయ యయౌ సర్వఫలప్రదః । 10

ఫలవిక్రయిణీ తస్య చ్యుతధాన్యం కరద్వయమ్ ।
ఫలైరపూరయద్రత్నైః ఫలభాండమపూరి చ । 11

సరిత్తీరగతం కృష్ణం భగ్నార్జునమథాహ్వాయత్ ।
రామం చ రోహిణీ దేవీ క్రీడంతం బాలకైర్భృశమ్ । 12

నోపేయాతాం యదాహలాతా లీలాసంగేన పుత్రకౌ ।
యశోదాం ప్రేషయామాస రోహిణీ పుత్రవత్సలామ్ । 13

క్రీడంతం సా సుతం బాలైరతివేలం సహోగ్రజమ్ ।
యశోదా ౨ జోహవీత్ కృష్ణం పుత్రస్నేహస్నుతస్తనీ । 14

కృష్ణ కృష్ణారవిందాక్ష తాత చైహి స్తనం పిబ ।
అలం విహారైః క్షుల్క్షాంతః క్రీడాశ్రాంతో ౨ సి పుత్రక । 15

హే రామాగచ్ఛ తాతాశు సానుజః కులనందన ।
ప్రాతరేవ కృతాహారః తద్భవాన్ భోక్తుమర్హతి । 16

ప్రతీక్షతే త్వాం దాశార్థ భోక్త్యమాణో వ్రజాధిపః ।
విహ్యవయోః ప్రియం ధేహి స్వగృహాన్ యాత బాలకాః । 17

ధూళిధూసరితాంగస్త్యం పుత్ర మజ్జనమావహా ।
జన్మర్క్షమద్య భవతో విప్రేభ్యో దేహి గాః శుచిః । 18

పశ్య పశ్య వయస్యాంస్తే మాతృమృష్టాన్ స్వలంకృతాన్ ।
త్వం చ స్నాతః కృతాహారో విహరస్వ స్వలంకృతః । 19

ఇత్థం యశోదా తమశేషశేఖరం
మత్వా సుతం స్నేహానిబద్ధధీర్బృప ।
హస్తే గృహీత్వా సహ రామమచ్యుతం
నీత్వా స్వవాటం కృతవత్యథోదయమ్ । 20

గోపవృద్ధా మహోత్పాతానసుభూయ బృహద్వనే ।
నందాదయః సమాగమ్య వ్రజకార్యమమంత్రయన్ । 21

తత్రోపనందనామాహ గోపో జ్ఞానవయోధికః ।
దేశకాలార్థతత్త్వజ్ఞః ప్రియకృద్రామకృష్ణయోః । 22

ఉత్థాతవ్యమిత్ ౨ స్మాభిర్గోకులస్య హితైషిభిః ।
అయాంత్యత్ర మహోత్పాతా బాలానాం నాశోహతవః । 23

ముక్తః కథంచిద్ రాక్షస్యా బాలఘ్న్యా బాలకో ౨ హ్యసౌ ।
హరేరనుగ్రహాన్నూనమనశ్చోపరి నాపతత్ । 24

చక్రవాలేన నీతో ౨ యం ధైత్యేన విపదం వియత్ ।
శిలాయాం పతితస్తత్ర పరిత్రాతః సురేశ్వరైః । 25

యన్న మ్రియేత ద్రుమయోరంతరం ప్రాప్య బాలకః ।
అసావన్యతమో వాపి తదవ్యచ్యుతరక్షణమ్ । 26

యావదౌత్పాతికో ౨ రిష్టో వ్రజం నాభిభవేదితః ।
తావద్దాలాసుసాదాయ యాస్యామో ౨ న్యత్ర సానుగాః । 27

వనం బృందావనం నామ పశవ్యం నవకాననమ్ ।
గోపగోపీగవాం సేవ్యం పుణ్యాద్రితృణవీరుధమ్ । 28

తత్త్రాద్యైవ యాస్యామః శకటాన్ యుంక్త మా చిరమ్ ।
గోధనాస్యగ్రతో యాంతు భవతాం యది రోచతే । 29

తచ్ఛ్రుత్వైకథియో గోపాః సాధు సాధ్వితి వాదినః ।
వ్రజాన్ స్వాన్ స్వాన్ సమాయుజ్య యయా రూఢపరిచ్ఛదాః । 30

వృద్ధాన్ బాలాన్ స్త్రియో రాజన్ సర్వోపకరణాని చ ।
అనస్సార్ప్య గోపాలా యత్తా ఆత్తశరాసనాః । 31

గోధనాని పురస్కృత్య శృంగాణ్యాపూర్య సర్వతః ।
తూర్యఘోషేణ మహతా యయుః సహపురోహితాః । 32

గోప్యో రూఢరథా నూత్నకుచకుంకుమకాంతయః ।
కృష్ణలీలా జగుః ప్రీతా నిష్కృకంఠ్యః సువాసనః । 33

తథా యశోదారోహిణ్యావేకం శకటమాస్థితే ।
రేజతుః కృష్ణరామాభ్యాం తత్కథాశ్రవణోత్సుకే । 34

బృందావనం సంప్రవిశ్య సర్వకాల సుఖావహమ్ ।
తత్ర చక్రుర్వ్రజావాసం శకటైరర్థచంద్రవత్ । 35

బృందావనం గోవర్ధనం యమునాపుళినాని చ ।
వీక్ష్యాసీదుత్తమా ప్రీతి రామమాధవయోర్నృప । 36

వీవం వ్రజాకసాం ప్రీతిం యచ్ఛంతౌ బాలచేష్టితైః ।
కలవాక్యైః స్వకాలేన వత్సపాలౌ బభూవతుః । 37

అవిదూరే వ్రజభువః సహ గోపాలదారకైః ।
చారయామాసతుర్వత్సాన్ నానాక్రీడాపరిచ్ఛదౌ । 38

కృచిద్ వాదయతో వేణుం క్షేపణైః క్షిపతః కృచిత్ ।
కృచిత్ పాదైః కికింఱీభిః కృచిత్ కృత్రిమగోవుషైః । 39

వృషాయమాణౌ నర్దంతౌ యుయుధాతే పరస్పరమ్ ।
అనుకృత్య రుత్నేర్జంతున్ చేరతుః ప్రాకృతౌ యథా । 40

కదాచిద్యమునాతీరే వత్సాంశ్చారయతోః స్వకైః ।
వయస్యైః కృష్ణబలయోర్జిఘాంసురైత్య ఆగమత్ । 41

తం వత్సరూపిణం వీక్ష్య వత్సయాథగతం హరిః ।
దర్శయన్ బలదేవాయ శనైర్ముగ్ధ ఇవాసదత్ । 42

గృహీత్వాపరపాదాభ్యాం సహ లాంగూలమచ్యుతః ।
భ్రామయిత్వా కపిత్థాగ్రే ప్రాహిణోద్ గతజీవితమ్ ।
స కపితైర్మహాకాయః పాత్యమానైః పపాత హ । 43

తం వీక్ష్య విస్మితా బాలాః శశంసుః సాధు సాధ్వితి ।
దేవాశ్చ పరిసంతుష్టాః బభూవుః పుష్పవర్షిణః । 44

తౌ వత్సపాలకౌ భూత్వా సర్వలోకైకపాలకౌ ।
సప్రాతరాశౌ గోవత్సాంశ్చారయంతౌ విచేరతుః । 45

స్వం స్వం వత్సకులం సర్వే పాయయిష్యంత వీకదా ।
గత్వా జలాశయాభ్యాశం పాయయిత్వా పపుర్జలమ్ । 46

తే త్రత దదృశుర్పాలా మహాసత్త్వమవస్థితమ్ ।
తత్రసుర్వజ్రనిర్చిన్నం గిరేః శృంగమివ చ్యుతమ్ । 47

స వై బకో నామ మహానసురో బకరూపధృత్ ।
ఆగత్య సహసా కృష్ణం తీక్ష్ణతుండోఽగ్రసద్ బలీ । 48

కృష్ణం మహాబకగ్రస్తం దృష్ట్వా రామాదయోఽర్చకాః ।
బభూవురింద్రియాణీవ వినా ప్రాణం విచేతసః । 49

తం తాలుమూలం ప్రదహంతమగ్నివద్
గోపాలసూనుం పితరం జగద్గురోః ।
చఛర్ద సద్యోఽతిరుషాక్షతం బకః
తుండేన హంతుం పునరభ్యపద్యత । 50

తమాపతంతం స నిగృహ్య తుండయోః
దోర్భ్యాం బకం కంససఖం సతాం పతిః ।
పశ్యత్సు బాలేషు దదార లీలయా
ముదావహో వీరణవద్దివౌకసామ్ । 51

తదా బకారిం సురలోకవాసినః
సమాకిరన్నందనమల్లికాదిభిః ।

నమీడిరే చానకశంఖసంస్తవైః
తద్వీక్ష్య గోపాలసుతా విసిస్మిరే । 52

ముక్తం బకాస్యాదుపలభ్య బాలకాః
రామాదయః ప్రాణమివైంద్రియో గణః ।
స్థానాగతం తం పరిరభ్య నిర్వృతాః
ప్రణీయ వత్సాన్ వ్రజమేత్య తజ్జగుః । 53

శ్రుత్వా తద్ విస్మితా గోపా గోప్యశ్చాతిప్రియాదృతాః ।
ప్రేత్యాగతమివౌత్సుక్యాదైక్షంత తృషితేక్షణాః । 54

అహో బతాస్య బాలస్య బహవో మృత్యవోఽభవన్ ।
అప్యాసీద్ విప్రియం తేషాం కృతం పూర్వం యతో భయమ్ । 55

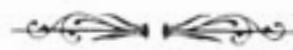
అథాప్యభిభవంత్యేనం నైవ తే ఘోరదర్శనాః ।
జిఘాంసయైనమాసాద్య నశ్యంత్యగ్నా పతంగవత్ । 56

అహో బ్రహ్మవిదాం వాచో నాసత్యాః సంతి కర్షిచిత్ ।
గర్హో యదాహ భగవానన్యభావి తథైవ తత్ । 57

ఇతి నందాదయో గోపాః కృష్ణరామకథాం ముదా ।
కుర్వంతో రమమాణాశ్చ నావిందన్ భవవేదనామ్ । 58

ఏవం విహారైః కౌమారైః కౌమారం జహతుర్వజే ।
నిలాయనైః సేతుబంధైర్మర్కటోత్పవనాదిభిః । 59

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
పూర్వార్థే వత్సబకవధో నామ ఏకాదశోఽధ్యాయః (11)

12 - అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

కృచిద్ వనాశాయ మనో దధద్ వ్రజాత్
ప్రాతః సముత్థాయ వయస్యవత్సపాన్ ।
ప్రబోధయన్ శృంగరవేణ చారుణా
వినిర్గతో వత్సపురస్సరో హరిః । 1

తేనైవ సాకం పృథుకాః సహస్రశః
స్నిగ్ధాః సుశిగ్వేత్రవిషాణవేణవః ।
స్వాన్ స్వాన్ సహస్రోపరిసంఖ్యయాన్వితాన్
వత్సాన్ పురస్కృత్య వినిర్యయుర్ముదా । 2

కృష్ణవత్సైరసంఖ్యాలైర్యూధీకృత్య న్వవత్సకాన్ ।
చారయంతోర్బలీలాభిర్విజహ్రుస్తత్ర తత్ర హా । 3

ఫలవ్రవాళస్తబకసుమనఃపిచ్ఛధాతుభిః
కాచగుంజామణిస్వర్ణభూషితా అప్యభూషయన్ । 4

ముష్ణంతోఽన్యోన్యశిక్యాదీన్ జ్ఞాతానారాచ్ఛ చిక్షిపుః ।
తత్రత్యాశ్చ పునర్దురాద్దనంతశ్చ పునర్దదుః । 5

యది దూరంగతః కృష్ణో వనశోభేక్షణాయ తమ్ ।
అహం పూర్వమహం పూర్వమితి సంస్పృశ్య రేమిరే । 6

కేచిద్ వేణూన్ వాదయంతో ధ్మాంతః శృంగాణి కేచన ।
కేచిద్ భృంగైః ప్రగాయంతః కూజంతః కోకిలైః పరే । 7

విచ్ఛాయాభిః ప్రథావంతో గచ్ఛంతః సాధుహంసకైః ।
బకైరుపవిశంతశ్చ నృత్యంతశ్చ కలాపిభిః । 8

వికర్షంతః కీశబాలానారోహంతశ్చ త్రైర్తుమాన్ ।
వికుర్వంతశ్చ తైః సాకం క్షవంతశ్చ పలాశిషు । 9

సాకం భేకైర్విలంఘంతః సరిత్రప్రవసంఘ్నతాః ।
విహసంతః ప్రతిచ్ఛాయాః శపంతశ్చ ప్రతిస్వనాన్ । 10

ఇత్థం సతాం బ్రహ్మసుఖానుభూత్యా
దాస్యం గతానాం పరదైవతేన ।
మాయాశ్రితానాం నరదారకేణ
సాకం విజహ్రుః కృతపుణ్యపుంజాః । 11

యత్పాదపాంసుర్బహుజన్మకృచ్ఛతో
 ధృతాత్మభిర్యోగిభిరప్యలభ్యః ।
 స వీవ యద్భుగ్విషయః స్వయం స్థితః
 కిం వర్ణ్యతే దిష్టమతో వ్రజాకసామ్ । 12

అథాఘనామాభ్యపతన్మహోసురః
 తేషాం సుఖక్రీడనవీక్షణాక్షమః ।
 నిత్యం యదంతర్నిజజీవితేఘ్నభిః
 పీతామృతైరప్యమరైః ప్రతీక్ష్యతే । 13

దృష్ట్వైర్భకాన్ కృష్ణముఖానఘాసురః
 కంసానుశిష్టః స బకీ బకానుజః ।
 అయం తు మే సోదరనాశకృత్తయోః
 ద్వయోర్మమైనం సబలం హనిష్యే । 14

వీతే యదా మత్సుహృదోస్థిలాపః
 కృతాస్తదా నష్టసమా వ్రజాకసః ।
 ప్రాణే గతే వర్షస్మసు కా ను చింతా
 ప్రజాసవః ప్రాణభృతో హి యే తే । 15

ఇతి వ్యవస్యాజగరం బృహద్వపుః
 స యోజనాయామమహాద్రిపీవరమ్ ।
 ధృత్వాద్భుతం వ్యాత్తగుహాననం తదా
 పథి వ్యశేత గ్రసనాశయా ఖలః । 16

ధరాధరోష్ఠో జలదోత్తరోష్ఠో
 దర్యాననాంతో గిరిశృంగదంష్ట్రః ।
 ధ్వాంతాంతరాస్యో వితతాధ్వజిహ్వాః
 పరుషానిలశ్వాసదవేక్షణోష్ఠః । 17

దృష్ట్వై తం తాదృశం సర్వే మత్పా బృందావనశ్రియమ్ ।
 వ్యాత్తాజగరతుండేన హ్యుత్త్రేక్షంతే స్మ లీలయా । 18
 అహో మిత్రాణి గదత సత్త్వకూటం పురస్త్రితమ్ ।
 అస్మత్సంగ్రసనవ్యాత్తవ్యాళతుందాయతే న వా । 19

సత్యమర్కకరారక్తముత్తరాహనువద్ ఘనమ్ ।
 అథరాహనువద్ రోధస్తత్రుతిచ్చాయయారుణమ్ । 20

ప్రతిస్పర్ధేతే సృక్కిభ్యాం సవ్యాసవ్యే నగోదరే ।
 తుంగశృంగాలయోఽప్యేతాస్తద్దంష్ట్రాభిశ్చ పశ్యత । 21

ఆస్తృతాయామమార్గోఽయం రసనాం ప్రతి గర్జతి ।
 విషామంతర్గతం ధ్వాంతమేతదప్యంతరాననమ్ । 22

దావోష్ణఖరవాతోఽయం శ్వాసవద్భృతి పశ్యత ।
 తద్దగ్ధసత్త్వదుర్గంధో హ్యంతరామిషగంధవత్ । 23

అస్మాన్ కిమత్ర గ్రసితా నివిష్టాన్
 అయం తథా చేద్ బకవద్ వినజ్జీక్ష్యతి ।
 క్షణాదనేనేతి బకార్యశన్ముఖం
 వీక్ష్యోద్ధసంతః కరతాడనైర్యయుః । 24

ఇత్థం మిథోఽతధ్యమతద్జ్జుభాషితం
 శ్రుత్వా విచింత్యేత్యమ్మషా మ్మషాయతే ।
 రక్షో విదిత్వాఖిలభూతహృత్ స్థితః
 స్వానాం నిరోద్ధం భగవాన్ మనో దధే । 25

తావత్ ప్రవిష్టాస్త్యసురోదరాంతరం
 పరం న గీర్ణాః శిశవః సవత్పాః ।
 ప్రతీక్షమాణేన బకారివేశనం
 హతస్వకాంతస్మరణేన రక్షసా । 26

తాన్ వీక్ష్య కృష్ణః సకలాభయప్రదః
 త్వనన్యనాథాన్ స్వకరాదవచ్యుతాన్ ।
 దీనాంశ్చ మృత్యోర్లతరాగ్నిఘాసాన్
 ఘృణార్దితో దిష్టకృతేన విస్మితః । 27

కృత్యం కిమత్రాస్య ఖలస్య జీవనం
 న వా అమీషాం చ సతాం విహింసనమ్ ।
 ద్వయం కథం స్యాదితి సంవిచింత్య తద్
 జ్ఞాత్వాఽవిశత్తుండమశేషద్భగ్ధిః । 28

తదా ఘనచ్ఛదా దేవా భయాద్దాహేతి చుక్రుశుః ।
 జహ్నుషుర్యే చ కంసాద్యాః కౌణపాస్త్యఘబాంధవాః । 29

తచ్ఛ్రుత్వా భగవాన్ కృష్ణస్త్వవ్యయః సార్వవత్సకమ్ ।
 చూర్ణచిక్తేర్షోరాత్మానం తరసా వవృథే గళే । 30

తతోతికాయస్య నిరుద్దమార్గిణో
 హ్యుద్గీర్ణదృష్టేర్భ్రమతస్త్వితస్తతః ।
 పూర్ణోఽంతరంగే పవనో నిరుద్ధో
 మూర్తన్ వినిష్ఠౌట్య వినిర్గతో బహిః । 31

తేనైవ సర్వేషు బహిర్గతేషు
 ప్రాణేషు వత్సాన్ సుహృదః పరేతాన్ ।
 దృష్ట్వా స్వయోత్థాప్య తదన్వితః పునః
 వక్త్రాన్ముకుందో భగవాన్ వినిర్యయౌ । 32

పీనాహిభోగోత్థితమద్భుతం మహద్
 జ్యోతిః స్వధామ్నా జ్వలయద్ దిశో దశ ।
 ప్రతిక్ష్య భేవస్థితమీశనిర్గమం
 వివేశ తస్మిన్ మిషతాం దివాకసామ్ । 33

తతోఽతిహృష్టాః స్వకృతోఽకృతార్హణం
 పుష్పైః సురా అప్పరసశ్చ నర్తనైః ।
 గీతైః సుగా వాద్యధరాశ్చ వాద్యకైః
 స్తవైశ్చ విప్రా జయనిస్స్వనైర్గణాః । 34

తదద్భుతస్తోత్రసువాద్యగీతికా
 జయాదినైకోత్సవమంగళస్వనాన్ ।
 శ్రుత్వా స్వధామ్నోఽంత్యజ ఆగతోఽచిరాద్
 దృష్ట్వా మహీశస్య జగామ విస్మయమ్ । 35

రాజన్నాజగరం చర్మ శుష్కం బృందావనేఽద్భుతమ్ ।
 వ్రజాకసాం బహుతిథం బభూవాక్రీడగహ్వరమ్ । 36
 ఏతత్ కౌమారజం కర్మ హరేరాత్మాహిమోక్షణమ్ ।
 మృత్యోః పౌగండకే బాలా దృష్ట్వేచుర్విస్మితా వ్రజే । 37

నైతద్ విచిత్రం మనుజార్చమాయినః
 పరావరాణాం పరమస్య వేధసః ।
 అఘోఽపి యత్స్పర్శనధౌతపాతకః
 ప్రాపాత్మసామ్యం త్వసతాం సుదుర్లభమ్ । 38

సకృద్యదంగప్రతిమాంతరాహితా
 మనోమయీ భాగవతీం దదౌ గతిమ్ ।
 స ఏవ నిత్యాత్మసుఖానుభూత్యభి-
 ప్యుదస్తమాయోఽంతర్గతో హి కిం పునః । 39

సూత ఉవాచ

ఇత్థం ద్విజా యాదవ దేవదత్తః
 శ్రుత్వా స్వరాతుశ్చరితం విచిత్రమ్ ।
 పశ్రచ్చ భూయోఽపి తదేవ పుణ్యం
 వైయాసకిం యన్నిగృహీతచేతాః । 40

రాజోవాచ

బ్రహ్మాన్ కాలాంతరకృతం తత్కాలీనం కథం భవేత్ ।
 యత్ కౌమారే హరికృతం జగుః పౌగండకేఽర్చకాః । 41

తద్రూపి మే మహాయోగిన్ పరం కౌతూహలం గురో ।
 నూనమేతద్దరేరేవ మాయా భవతి నాన్యథా । 42

వయం ధన్యతమా లోకే గురోఽపి క్షత్రబంధవః ।
 యత్పిబామో ముహుస్త్యత్తః పుణ్యం కృష్ణకథామృతమ్ । 43

సూత ఉవాచ

ఇత్థం స్మ పృష్టః స తు బాదరాయణిః
 తత్స్మారితానంతహృతాభిలేంద్రియః ।
 కృచ్ఛ్రాల్ పునర్లబ్ధబహిర్లృశిః శనైః
 ప్రత్యాహ తం భాగవతోత్తమోత్తమ । 44

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే ద్వాదశోఽధ్యాయః (12)

13 - అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

సాధు పృష్టం మహాభాగ త్వయా భాగవతోత్తమ ।
యన్నూతనయసీశస్య శృణ్వన్నపి కథాం ముహుః । 1

సతామయం సారభృతాం నిసర్గో
యదర్థవాణీ శ్రుతిచేతసామపి ।
ప్రతిక్షణం నవ్యవదచ్యుతస్య యత్
స్త్రీయా విటానామివ సాధువార్తా । 2

శృణుష్వావహిలో రాజన్నపి గుహ్యం వదామి తే ।
బ్రూయుః స్నిగ్ధస్య శిష్యస్య గురవో గుహ్యమప్యత । 3

తదాఘవదనానృత్యో రక్షిత్వా వత్సపాలకాన్ ।
సరిత్ పుళినమానీయ భగవానిదమబ్రవీత్ । 4

అహోఽతిరమ్యం పుళినం వయస్యాః
స్వకేళిసంపన్నదులాచ్ఛవాలుకమ్ ।
స్ఫుటత్సరోగంధహృతాలిపత్రిక-
ధ్వనిప్రతిధ్వానలసద్ద్రుమాకులమ్ । 5

అత్ర భోక్తవ్యమస్మాభిర్దివారూఢం క్షుధార్దితాః ।
వత్సాః సమీపేఽపః పీత్వా చరంతు శనకైస్తృణమ్ । 6

తథేతి పాయయిత్వార్చా వత్సానారుధ్య శాద్వలే ।
ముక్త్యా శిక్యాని బుభుజుః సమం భగవతా ముదా । 7

కృష్ణస్య విష్యక్చురురాజిమండలైః
అభ్యాననాః పుల్లదృశో వ్రజార్చకాః ।
సహోపవిష్టా విపినే విరేజుః
ఛదా యథామోఘురుహకర్ణికాయాః । 8

కేచిత్పుష్పైర్మలైః కేచిత్పల్లవైరంకురైః ఫలైః ।
శిగ్భిస్త్యగ్భిర్బుషద్భిశ్చ బుభుజుః కృతభాజనాః । 9

సర్వే మిథో దర్శయంతః స్వస్వభోజ్యరుచిం పృథక్ ।
హసంతో హాసయంతశ్చాభ్యవజహ్రుః సహేశ్వరాః । 10

దీభద్వేణుం జతరపటయోః శృంగవేత్రే చ కక్షే
వామే పాణౌ మస్పృణకబలం తత్పలాన్యంగులీషు ।

తిష్ఠన్ మధ్యే స్వపరిసుహృదో హాసయన్నర్మభిః స్వైః
స్వర్గే లోకే మిషతి బుభుజే యజ్జభుగ్బాలకేలిః । 11

భారలైవం వత్సపేషు భుంజానేష్వచ్యుతాత్మసు ।
వత్సాస్త్యంతర్వనే దూరం వివిశుస్తృణలోభితాః । 12

తాన్ దృష్ట్వా భయసస్త్రస్తాన్ ఊచే కృష్ణోఽస్య భీభయమ్ ।
మిత్రాణ్యాశాన్మా విరమతేహానేష్యే వత్సకానహమ్ । 13

ఇత్యుక్త్వాద్రిదరీకుంజగహ్వరేష్వాత్మవత్సకాన్ ।
విచిన్వన్ భగవాన్ కృష్ణః సపాణికబళో యయా । 14

అంభోజన్మజనిస్తదంతరగతో
మాయార్చకస్యేశితుః
ద్రష్టుం మంజు మహిత్యమన్యదపితద్
వత్సానితో వత్సపాన్ ।
నీత్వాన్యత్ర కురూద్వహాంతరదధాత్
ఖేఽవస్థితో యః పురా
దృష్ట్వాఘాసురమోక్షణం ప్రభవతః
ప్రాప్తః పరం విస్మయమ్ । 15

తతో వత్సానదృష్ట్వైత్య పులినేఽపి చ వత్సపాన్ ।
ఉభావపి వనే కృష్ణో విచికాయ సమంతతః । 16

క్వాప్యదృష్ట్వాంతర్విపినే వత్సాన్ పాలాంశ్చ విశ్వవిత్ ।
సర్వం విధిక్వతం కృష్ణః సహసావజగామ హా । 17

తతః కృష్ణో ముదం కర్తుం తన్మాత్యూణాం చ కస్య చ ।
ఉభయాయితనూత్మానం చక్రే విశ్వకృదీశ్వరః । 18

యావద్వత్సపవత్సకాల్పకవపుః
యావత్కరాంఘ్ర్యాదికం
యావద్యష్టివిషాణవేణుదలశిక్
యావద్విభూషాంబరమ్ ।
యావచ్ఛీలగుణాభిధాకృతివయో
యావద్విహారాదికం
సర్వం విష్ణుమయం గిరోఽంగవదజః
సర్వస్వరూపో బభౌ । 19